

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

THE THAILAND RESEARCH FUND

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการทุนเครือข่ายวิทยานิพนธ์ปริญญาโทด้านจริยธรรมในประเด็นเรื่อง
"คุณค่าของชีวิตในสังคมไทย"

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาคุณค่าของชีวิตในสังคมไทยจากทัศนะของกลุ่มคนที่มีความแตกต่างกันทางสังคม

โดย

พระสมุห์ประทีพย์ สังข์สุข

วันสิ้นสุดโครงการ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2548

สัญญาเลขที่ PDG01/004/2544

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

เรื่อง

การศึกษาคุณค่าของชีวิตในสังคมไทยจากทัศนะของกลุ่มคนที่มีความแตกต่างกันทางสังคม

โดย

พระสมุห์ประทีปย์ สังข์สุข

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ชุดโครงการทุนเครือข่ายวิทยานิพนธ์ปริญญาโทด้านจริยธรรมในประเด็นเรื่อง

"คุณค่าของชีวิตในสังคมไทย"

วิทยานิพนธ์

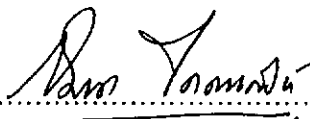
เรื่อง

ศึกษาคุณค่าของชีวิตในสังคมไทยจากทัศนะกลุ่มคนที่มีความแตกต่างทางสังคม

พระสมุห่ประทีปย์ สังข์สุข

ผู้วิจัย

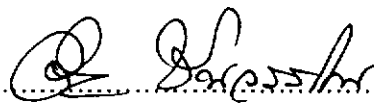

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมนา ตั้งคณะสิงห์

อ.บ.(เกียรตินิยม) Maîtrise de Sociologie,

Doctorat du 3ème Cycle en Sociologie

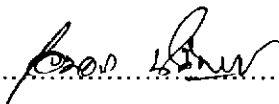
ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วริยา ชินวรรโณ

อ.บ.(เกียรตินิยม), M.A.(American History), Ph.D.

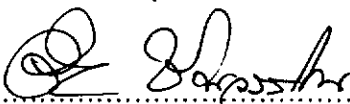
กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เอมอร นิรัญราช

อ.บ., อ.ม., M.A.

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วริยา ชินวรรโณ

อ.บ. (เกียรตินิยม), M.A. (American History), Ph.D.

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจริยศาสตร์ศึกษา

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

รองศาสตราจารย์รัศมีดารา หุ่นสวัสดิ์, Ph.D.

คณบดี

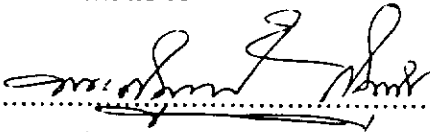
บัณฑิตวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

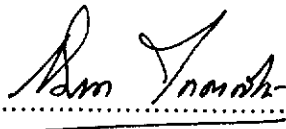
ศึกษาคุณค่าของชีวิตในสังคมไทยจากทัศนะกลุ่มคนที่มีความแตกต่างทางสังคม
ได้รับพิจารณาให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจริยศาสตร์ศึกษา

วันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2546

พระสมุห์ประทีปย์ สังข์สุข

ผู้วิจัย

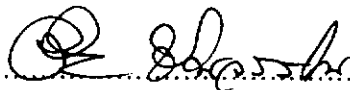

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมนา ตั้งคณะสิงห์

อ.บ.(เกียรตินิยม) Maîtrise de Sociologie,

Doctorat du 3ème Cycle en Sociologie

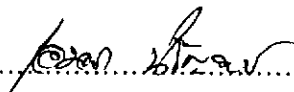
ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วริยา ชินวรรโณ

อ.บ.(เกียรตินิยม), M.A.(American History), Ph.D.

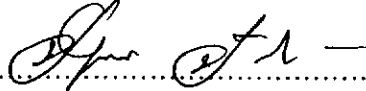
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เอมอร นิรัญราช

อ.บ., อ.ม., M.A.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

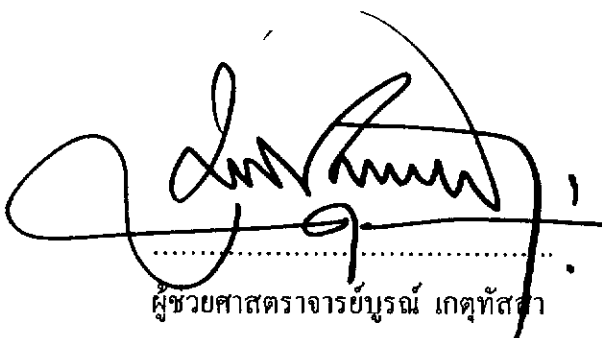
รองศาสตราจารย์จิราพร จักรไพวงศ์ ศก.ม.

(สิ่งแวดล้อม)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุรณ์ เกตุทัต

พธ.บ., M.A.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์รัศมีดารา หุ่นสวัสดิ์, Ph.D.

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหิดล

กิตติกรรมประกาศ

กราบขอบพระคุณพระมงคลสิทธิการ (สุทนต์ จิตฺตฺ โณ) เจ้าอาวาสวัดประสิทธิชัย และพระครูสันติคุณธำรง เจ้าอาวาสวัดเขากอบ ผู้สนับสนุนส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย พระครูปลัดปริยัติวัฒน์ เจ้าอาวาสวัดปฐมบุตริศราราม ที่เมตตาให้ที่พักอาศัยตลอดการศึกษา พระมหาประสิทธิ์ รัตตมณีและพระมหาภาสกรณ์ โกคำที่ช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความเมตตาให้คำแนะนำปรึกษาเป็นอย่างดีของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมนา ตั้งคณะสิงห์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วริยา ชินวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เอมอร นิธิรัฐราช คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์บุรณ์ เกตุทัตสา กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องและเสนอข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัย ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูง

ขออนุโมทนาขอบคุณศาสตราจารย์นายแพทย์วิจารณ์ พานิช อดีตผู้อำนวยการและศาสตราจารย์ ดร.ปิยะวัต บุญหลง ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่ได้ให้การสนับสนุนทุนในวิจัยจริยธรรม โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วริยา ชินวรรณ เป็นประธาน ในการติดต่อประสานงาน และคณาจารย์ทุกท่านที่เป็นคณะกรรมการในการพิจารณาอบทุนในครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณพ่อจิตต์ คุณแม่คล้อย สังข์สุข ที่ได้ให้ชีวิตและทุกสิ่งทุกอย่าง และขออนุโมทนาขอบคุณคณะครู อาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ ดร.ประกอบ จิรกิติ คุณผกาสิริ อภิไชย คุณจำเนียร จันทรวงศ์ คุณมาลี ธนเศรษฐ์ ผู้ให้การสนับสนุนทุนการศึกษาแก่ผู้วิจัย และคณะครู-อาจารย์โรงเรียนสิทธิธรรม โรงเรียนวัดปฐมบุตริศรารามทุกท่าน พี่ ๆ ห้องธุรการภาคมนุษยศาสตร์ เพื่อนนักศึกษาสาขาวิชาจริยศาสตร์ศึกษา รหัส 42 และกัลยามิตรทุกท่านที่คอยให้ความช่วยเหลือและ เป็นกำลังใจให้ตลอดมา

ขออนุโมทนาขอบคุณ คุณดวงเด่น นุเรมรัมย์ ที่ช่วยจัดรูปเล่มวิทยานิพนธ์ และสำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา หอสมุดปริทัศน์ มหามงคล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หอสมุดวัดปฐมบุตริศราราม ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ผู้วิจัยในการค้นคว้ารวบรวมข้อมูล ตลอดจนนักวิชาการทุกท่าน ที่ผู้วิจัยให้อาศัยผลงานของท่านอ้างอิง และกลุ่มตัวอย่างที่ได้ช่วยตอบแบบสอบถามอันเป็นประโยชน์แก่การวิจัย

พระสมุห์ประทีปย์ สังข์สุข

การศึกษาคุณค่าของชีวิตในสังคมไทยจากทัศนะของกลุ่มคนที่มีความแตกต่างกันทางสังคม
(A STUDY OF VALUES OF LIFE IN THAI SOCIETY FROM THE OPINIONS OF DIFFERENT SOCIAL GROUPS)

ประทีป สังข์สุข 4236601 SHES/M

ศศ.ม. (จริยศาสตร์ศึกษา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : สุนา ดังณะสิงห์ อ.บ. (เกียรตินิยม), Maitrise de Sociologie, Doctorat du 3 eme en Sociologie, วริยา ชินวรรณ อ.บ. (เกียรตินิยม), M.A., Ph.D., เอมอร นิธิฐราช อ.บ., อ.ม., M.A.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์คือ (1) ศึกษาเปรียบเทียบคุณค่าชีวิตของคนไทย ในกลุ่มคนที่มีความแตกต่างกันทางสังคม (2) ศึกษาคุณค่าชีวิตของคนไทยในปัจจุบันว่ามีความสอดคล้องกับจริยธรรมหรือไม่ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามในระหว่างวันที่ 1-30 เมษายน พ.ศ. 2545 โดยสอบถามจากทัศนะของกลุ่มคนที่มีความแตกต่างกันทางสังคมสองกลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ กลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคม และกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมในกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน นำมาวิเคราะห์ผลทางสถิติ ซึ่งได้แก่ค่าความถี่ และค่าร้อยละ แล้วนำเสนอผลในรูปแบบตารางและการพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่าสิ่งที่กลุ่มผู้มีโอกาสและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสปรารถนามากที่สุดคือครอบครัวมีความสุข การมีสุขภาพดีและการมีทรัพย์สิน สิ่งที่เป็นคุณค่าของชีวิต คือการได้ทดแทนพระคุณผู้ให้กำเนิดและผู้มีพระคุณ การทำให้ครอบครัวมีความสุข และได้ทำงานตามความต้องการของตน อาชีพที่ผู้มีโอกาสเลือกมากที่สุดคือ การเป็นเจ้าของธุรกิจหรือกิจการส่วนตัว ทำงานในรัฐวิสาหกิจและเป็นข้าราชการ ที่มีความแตกต่างกันคือกลุ่มผู้ด้อยโอกาสเลือกอาชีพเจ้าของธุรกิจกิจการส่วนตัว อาชีพแพทย์-พยาบาลและอาชีพข้าราชการ

ส่วนค่านิยมที่ทั้งสองกลุ่มเห็นว่ามีค่าและเหมาะสมกับการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน ได้แก่ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ การทำบุญ ความเคารพต่อผู้อาวุโส เป็นต้น

ในด้านจริยธรรม ทั้งสองกลุ่มมีความคิดสอดคล้องกันว่าจริยธรรมที่มีความสำคัญมากต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันได้แก่ความอดทน การมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความเมตตา ความซื่อสัตย์ เสียสละและความยุติธรรม ในด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนั้นทั้งสองกลุ่มให้ความเห็นสอดคล้องกันว่าพฤติกรรมที่ไม่ควรให้เกิดขึ้นในสังคมไทย คือการเบียดบังทรัพย์สินของราชการไปเป็นของตนเอง การรับสินบน เสพยาเสพติด การค้าขายยาเสพติด การขโมย การฆ่าคน การบริการทางเพศ การนอกใจคู่สมรส เป็นต้น จึงกล่าวได้ว่าความคิดของคนไทยในปัจจุบันยังมีความสอดคล้องกับจริยธรรม

ผู้เสนองานวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะว่า รัฐควรส่งเสริมกิจกรรมการศึกษาด้านจริยธรรมอย่างจริงจัง เพื่อให้ประชาชนเห็นว่าพฤติกรรมเชิงจริยธรรมมีความเกี่ยวข้องกับคุณค่าของชีวิต ต้องสร้างจิตสำนึกให้ทุกคนได้ตระหนักถึงคุณค่าที่แท้จริงของชีวิตที่มีพื้นฐานอยู่บนคุณค่าทางจริยธรรมมากกว่าคุณค่าที่เกิดจากวัตถุภายนอก ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคมอย่างแท้จริง และควรรณรงค์ให้ประชาชนไทยมีการยกย่องผู้มีจริยธรรมแทนที่จะยกย่องเฉพาะคนรวยและผู้มีตำแหน่งในสังคม

A STUDY OF VALUES OF LIFE IN THAI SOCIETY FROM THE OPINIONS OF DIFFERENT SOCIAL GROUPS.

PRATIP SANGSUKH 4236601 SHES / M

M.A. (ETHICAL STUDIES)

THESIS ADVISOR : SUMANA TANGANASING, Ph.D., WARIYA CHINWANNO, Ph.D.,
AIM - ORN NIRANRAJ, M. A.

ABSTRACT

This study is a survey research with two objectives : 1. To study and compare the values of life in Thai society between different social groups, 2. To study the similarities between Thai values of life and Thai standards of morality. The field survey was conducted from April 1-30, 2002. The questionnaires were distributed to 400 people in Bangkok who were divided into two groups: the privileged and the under-privileged. The statistical results were analyzed to show the frequency and percentage, and then presented by means of tables and description.

The research findings revealed that what both groups desired most were a happy family life, good health, and wealth. What both groups considered as valuable to life were showing gratitude to parents, making their families happy and being wealthy. There were some differences in their choices of profession. The privileged preferred doing business to working for state enterprises and to working as civil servants. The underprivileged preferred doing business to working in health services and to being in government service.

As regards important values in life, they placed emphases on loyalty to the royal family, merit making, kindness to others, and respecting elders.

As regards the standard of morality, both groups considered the following as most important: patience, discipline, responsibility, compassion, honesty, donations, and justice. Both groups condemned actions such as corruption, narcotic addiction, narcotic trafficking, theft, killing, prostitution and adultery. In conclusion, the values and aspirations of both groups conformed to the ethical norms in Thai society.

The author of this study suggests that the government encourage people's participation in ethical activities so as to persuade them to relate their behavior to the value of life. There should be, for example, a campaign for honesty which would replace the respect for the rich.

KEY WORDS : A VALUES OF LIFE IN THAI SOCIETY

157 P. ISBN 974-04-2995-5

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย	7
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	7
1.4 นิยามศัพท์	7
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย	8
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
1.7 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	10
บทที่ 2 คุณค่าของชีวิตกับสังคมไทย	13
2.1 แนวคิดเรื่องคุณค่าชีวิต	13
2.1.1 ความหมายของคุณค่า	13
2.1.2 ประเภทของคุณค่า	14
2.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่ากับค่านิยม	16
2.2 ค่านิยมในสังคม	16
2.2.1 ความหมายของคำว่า ค่านิยม	16
2.2.2 ความสำคัญ of ค่านิยม	18
2.2.3 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับค่านิยม	19
2.2.4 หน้าที่ของค่านิยม	21
2.2.5 ค่านิยมที่มีความสัมพันธ์กับชีวิต	22
2.2.6 ค่านิยมในสังคมไทยปัจจุบัน	22

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.3 ปัญหาสังคมไทยที่เกิดจากค่านิยม	28
2.3.1 ความหมายของปัญหาสังคม	28
2.3.2 สาเหตุและสภาพปัญหาสังคม	29
2.3.3 ปัญหาสังคมไทย	31
2.4 จริยธรรมที่พึงปรารถนาสำหรับสังคมไทย	44
2.4.1 ความหมายของจริยธรรม	44
2.4.2 จริยธรรมที่พึงประสงค์ในสังคมไทย	45
บทที่ 3 ความแตกต่างระหว่างกลุ่มคนในสังคม	48
3.1 โครงสร้างของสังคมไทยในปัจจุบัน	48
3.1.1 ความหมายของโครงสร้างสังคม	48
3.1.2 องค์ประกอบของโครงสร้างทางสังคม	50
3.1.3 โครงสร้างของสังคมในอดีต	52
3.1.4 โครงสร้างของสังคมไทยในปัจจุบัน	52
3.2 กลุ่มคนในสังคมไทยที่มีความแตกต่างกัน	54
3.2.1 กลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคม	54
ข้าราชการ	54
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	59
เจ้าของธุรกิจ (นายจ้าง)	62
พนักงานบริษัทเอกชน	64
3.2.2 กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม	64
ผู้ใช้แรงงาน	66
ผู้ไม่มีงานทำ	67
คนพิการ	68
ผู้ค้าขายหาบเร่แผงลอย	72

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 วิธีดำเนินการวิจัย	75
4.1 ประชากร	75
4.2 กลุ่มตัวอย่าง	75
4.3 การสุ่มตัวอย่าง	77
4.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	77
4.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	79
4.6 วิธีการในการวิเคราะห์ข้อมูล	79
บทที่ 5 ผลการวิจัยภาคสนาม	80
5.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	80
5.2 ผลการวิเคราะห์ศึกษาเปรียบเทียบแนวความคิดเห็นเรื่องคุณค่าชีวิต	82
- จริยธรรม ของกลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคมและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม	
ในกรุงเทพมหานคร โดยการจำแนกความถี่และหาค่าร้อยละ	
บทที่ 6 อภิปรายผล สรุปผลและข้อเสนอแนะ	110
6.1 สรุปผลการวิจัย	110
6.1.1 ผลการศึกษาวิจัยภาคเอกสาร	110
6.1.2 ผลการศึกษาวิจัยภาคสนาม	115
6.2 อภิปรายผล	121
6.2.1 อภิปรายผลการวิจัยภาคเอกสาร	121
6.2.2 อภิปรายผลการวิจัยภาคสนาม	122
6.3 ข้อเสนอแนะ	131
6.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลใช้การวิจัยไปใช้	131
6.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการทำการวิจัยต่อไป	131
บรรณานุกรม	132
ภาคผนวก	139
ประวัติผู้วิจัย	148
EXECUTIVE SUMMARY	149

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบสอบถาม	81
2	ศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดเห็นของกลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคม และกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมเรื่องคุณค่าชีวิต - จริยธรรม ด้านสิ่งที่คิดว่าสำคัญในชีวิต ด้านสิ่งที่เป็นคุณค่าต่อชีวิต และด้านอาชีพที่ท่านพึงประสงค์ ตามลำดับความสำคัญ	83
3	ศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดเห็นเรื่องคุณค่าชีวิต - จริยธรรม ด้านเลือกเกิดครอบครัว ครอบครัวที่น่าปรารถนา สิ่งที่คุณคาดหวังในครอบครัว คู่ครอง บุตร ความรู้ บ้าน และบุคลิกภาพของกลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคมและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม	86
4	เปรียบเทียบแนวคิดเห็นเรื่องคุณค่าชีวิต - จริยธรรม	90
5	เปรียบเทียบแนวความคิดเกี่ยวกับจริยธรรมที่มีความสำคัญต่อชีวิต	94
6	เปรียบเทียบแนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน	98
7	ศึกษาเปรียบเทียบแนวความคิดเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรม	105

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิถีความเป็นอยู่และการกระทำที่ทำให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตของตนอยู่ในสังคมได้ ถือว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่า คุณค่าของชีวิตวัดด้วยคุณธรรม จริยธรรมที่เกิดจากการประกอบคุณงามความดี เพราะการมีอายุยืนยาวไม่ได้มีค่าในตัวเอง หากแต่จะมีค่าเมื่อชีวิตดำเนินไปพร้อมกับการทำความดี หรือสามารถก้าวไปสู่จุดหมายที่เป็นความดีในชีวิตได้ ในขณะที่บางคนหรือกลุ่มคนเห็นว่าการมีทรัพย์สินเงินทองเป็นสิ่งที่ทำให้ชีวิตมีคุณค่า แต่อีกกลุ่มหนึ่งมองว่าการมีความรู้หรือการได้รับการศึกษาในระดับสูง ๆ เป็นเป้าหมายหรือทำให้ชีวิตมีคุณค่าหรืออีกกลุ่มหนึ่งมีความเห็นว่าการได้กระทำความดีที่ตนปรารถนาหรือความพอใจของตนให้สำเร็จลง และเป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม เป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อชีวิต คุณค่าคืออะไรมีนักปราชญ์หลายท่านให้คำนิยามคำว่า “คุณค่า” ไว้ดังนี้ คือ

คุณค่า (Value) คือสิ่งที่ได้รับการพิจารณาว่า “ดี” ในตัวเอง (เช่น ความงาม ความจริง ความรัก ความซื่อสัตย์ ความจงรักภักดี) ซึ่งอาจเป็นเรื่องส่วนตัวหรือเป็นเรื่องของสังคมก็ได้ (Mark and Moniga, 1996: 5)

คุณค่า (Value) คือ “ความเชื่อ ทศนคติ หรือความรู้สึกที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งรู้สึกภูมิใจ ต้องการให้ส่วนอื่นของสังคมเห็นด้วย และสิ่งที่ผ่านการเลือกเฟ้นโดยปราศจากการชี้นำ และมีผลต่อการกระทำทุกครั้ง” (Harmin and Simon, 1966:28)

แต่อีกส่วนหนึ่งที่กลุ่มคนในสังคมไทยได้นำมาเป็นปทัสถานของการดำเนินชีวิต เพื่อให้เกิดคุณค่าแก่ชีวิต คือ ค่านิยม (Value) ซึ่งเป็นความเชื่อและเป็นสิ่งที่กำหนดรูปแบบของการแสดงออก หรือเป็นสิ่งที่ติดแน่นอยู่กับกลุ่มคน เป็นสิ่งที่พึงปรารถนามากกว่าสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา และเป็นรูปแบบ การกระทำหรือวิถีทางชีวิต (means of life) ซึ่งมีนักสังคมวิทยาหลายท่านได้ให้คำนิยาม คำว่า “ค่านิยม” ไว้ดังนี้ คือ

ค่านิยมเป็นสิ่งต่าง ๆ (วัตถุ กิจกรรม การกระทำต่าง ๆ ประสบการณ์ ฯลฯ) ซึ่งหากเป็นสิ่งที่มีความหมายแล้วก่อให้เกิดชีวิตที่ดีสำหรับมนุษย์ (Beck, 1990: 2)

ค่านิยมเป็นกระบวนการทางความคิดของบุคคลที่เป็นตัวกำหนดหรือตัดสินใจให้บุคคลปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นการปฏิบัติที่ถูกต้องหรือไม่ถูกต้องก็ได้ กล่าวโดยรวมน่า ค่านิยมเปรียบเสมือนหางเสือที่จะนำเรือไปในทิศทางต่าง ๆ และมีความสำคัญต่อการปฏิบัติของบุคคลเป็นอย่างมาก (ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2526: 325)

ค่านิยมเป็นสิ่งที่คนสนใจ สิ่งที่คนปรารถนาจะได้ ปรารถนาจะเป็น และกลับกลายมาเป็นสิ่งที่คนยึดถือว่าเป็นสิ่งที่คนยึดถือ เป็นสิ่งบังคับต้องทำ ต้องปฏิบัติ สิ่งที่คนบูชายกย่อง และมีความสุขที่ได้เห็น ได้ฟัง เป็นเจ้าของ รวมไปถึง “จุดมุ่งหมายและความต้องการในชีวิตและสิ่งที่คุณชอบ” (ไพฑูริย์ เครือแก้ว, 2513: 88)

ค่านิยมเป็นพฤติกรรมทางอารมณ์และทางความคิดเกี่ยวกับคุณค่า (Fraenkel, 1977:11)

ค่านิยม หมายถึง ความคิด พฤติกรรม และสิ่งอื่น ๆ ที่คนในสังคมใดสังคมหนึ่ง เห็นว่ามีคุณค่า จึงยอมรับมาปฏิบัติตามและวางแผนไว้ระยะหนึ่ง ค่านิยมมักเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัย และความคิดเห็นของคนในสังคม (ก่อ สวัสดิพิพาณิชย์, 2518: 46)

ค่านิยมมีบทบาทสำคัญมากต่อพฤติกรรมของมนุษย์ ในฐานะที่เป็นตัวตัดสินใจ ตัวกำหนดตัวนำ หรือตัวผลักดันให้พฤติกรรมโน้มเอียงไปในทางใดทางหนึ่ง ค่านิยมเป็นพลังที่ซ่อนเร้นอยู่ในพฤติกรรมส่วนใหญ่ของมนุษย์ อิทธิพลของค่านิยมนี้เป็นที่ยอมรับและอ้างถึงในสังคมศาสตร์ว่าเป็นปัญหาทางสังคมมากมาย (สุนทรี โคมิน และสนิท สมักรการ, อ้างถึงใน ธวัชชัย ชัยจิรฉายกุล, 2529: 3)

สรุปได้ว่า คุณค่า (Value) หรือค่านิยม (Value) เป็นสิ่งที่บุคคลยึดถือเป็นแนวทางที่ช่วยตัดสินใจและเป็นตัวกำหนดการกระทำของตนเองว่า สิ่งใดเป็นสิ่งที่ควรทำ หรือไม่ควรทำ สิ่งใดควรมีหรือไม่ควรมี ซึ่งสิ่งที่ควรกระทำ หรือสิ่งที่ควรมีเป็นเป้าหมายสำคัญและประโยชน์สูงสุดสำหรับชีวิต ซึ่งมีนักปราชญ์หลายท่านยอมรับและให้ความหมายคุณค่าและค่านิยมว่ามีความหมายเหมือนกัน ดังปรากฏในนิยามศัพท์ของราชบัณฑิตยสถานในพจนานุกรมสังคมวิทยาอังกฤษ - ไทย

ดังนี้ Value : ค่านิยม หรือคุณค่า หมายถึงความสามารถของสิ่งใดก็ตาม ที่เชื่อว่าจะตอบสนองความปรารถนาของมนุษย์ หรือเป็นคุณสมบัติของสิ่งใดก็ตามซึ่งทำให้สิ่งนั้นจะเป็นประโยชน์น่าสนใจแก่บุคคลหรือกลุ่ม อาจเป็นที่ยอมรับว่ามีค่าสูงสุดได้ เพราะมนุษย์เชื่อว่าสิ่งนั้นจะเป็นประโยชน์กับตน นอกจากนี้อาจมีอย่างเดียวกัน อาจมีคุณค่าสำหรับแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน เราจึงไม่สามารถวัดออกมาได้แน่นอนว่าของนั้นมีค่าอย่างไร ในทางด้านสังคมวิทยานิยมใช้คำว่า “คุณค่าหรือค่านิยม” ให้หมายถึงสิ่งที่บุคคลยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจและกำหนดการกระทำของตนเอง และคำว่า social value : คุณค่าทางสังคม หรือค่านิยมทางสังคมหมายถึง แบบอย่างพฤติกรรมที่พึงปรารถนาโดยสังคมถือว่า มีคุณค่า แบบอย่างนี้จะเกี่ยวข้องกับวัตถุ หรือมิใช่วัตถุก็ได้ ค่านิยมในสังคมต่าง ๆ ย่อมจะมีผิดแผกแตกต่างกันไป เช่น คนไทยมีค่านิยมในเรื่องความกตัญญู ความเคารพผู้สูงอายุ ฯลฯ (ราชบัณฑิตสถาน, 2524: 411-412 และ 366)

ดังนั้น กลุ่มคนในสังคมไทยได้สร้างคุณค่า (คุณค่า + ค่านิยม) ให้กับคนในสังคมที่สามารถแบ่งชนชั้นได้อย่างถูกต้อง (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2541: 24) ซึ่งคุณค่าหรือค่านิยมเป็นข้อตกลงในการตัดสินใจทางความคิดเพื่อกำหนดให้ชีวิตดำเนินไปในทางที่ประสงค์ โดยสามารถนำไปสู่เป้าหมายของชีวิตได้ตามที่ปัจเจกบุคคลคิดว่าเป็นคุณค่าของชีวิต นักปราชญ์หลายท่านได้ให้ความหมายคำว่า คุณค่าของชีวิตไว้ดังนี้

โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) กล่าวว่า “คุณค่าของชีวิตคือการทำงานให้สุดกำลังและความสามารถ” (อ้างใน สมภาร พรหมทา, 2538: 46)

คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) กล่าวว่า “คุณค่าของชีวิตอยู่ที่เขาได้สร้างสรรค์หรือทำสิ่งใดไว้เป็นของโลกหรือไม่ และไม่ใช่วัตถุที่การได้ครอบครองหรือเป็นเจ้าของอะไร อย่างในระบบทุน” (อ้างใน สมภาร พรหมทา, 2538: 109)

เพลโต (Plato) กล่าวว่า “คุณค่าของชีวิตคือการเป็นผู้ชนะและได้เสพสุขอันเป็นผลมาจากการเป็นผู้ชนะนั้น” (อ้างใน สมภาร พรหมทา, 2538: 37)

พระธรรมปิฎก กล่าวว่า “แต่ละคนเห็นคุณค่าด้วยการเข้าใจในชีวิตของตนเอง พยายามปรับปรุงส่งเสริมคุณค่าชีวิต โดยการทำที่ไม่ทำชั่ว เพราะจะเป็นการทำลายคุณค่าของชีวิต” (พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), 2540: 44)

ศ.เอ็ม. ทีวียานะ กล่าวว่า “คุณค่าของชีวิตเป็นภาวีสัย หรือเป็นสิ่งหนึ่งของชีวิตที่คนเราควรมีและควรได้รับ และสิ่งดังกล่าวนี้ต้องสอดคล้องกับแนวโน้มเชิงแห่งความรู้สึกของแต่ละบุคคล” (อ้างใน อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ พระครูเจติยาภรณ์, 2530: 75)

จึงสรุปได้ว่าคุณค่าของชีวิตนั้นเป็นสิ่งที่ควรมี และควรได้รับการกระทำที่มุ่งพัฒนาปรับปรุง และส่งเสริมกำลังความสามารถให้เป็นผู้สร้างสรรค์ชีวิตที่ก่อให้เกิดความเจริญงอกงามยิ่ง ๆ ขึ้นไป จนเข้าถึงชีวิตที่มีคุณค่าทางด้านจริยธรรม คุณธรรม และมุ่งไปสู่ประโยชน์แก่ตนเองและสังคมส่วนรวมอย่างแท้จริง เช่นการมีชีวิตที่เรียบง่ายไม่ฟุ้งเฟ้อ อยู่อย่างพอเพียง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเมตตา มีความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ มีความยุติธรรมแก่กันและกัน ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เป็นคุณค่าทางจริยธรรม คุณธรรม หรือเป็นคุณค่าภายในตัวเอง

ศุภรัตน์ เกษราพันธ์ นักการเมืองท่านหนึ่งกล่าวว่า “สังคมไทยในอดีตให้คุณค่ากับแบบวิถีดำเนินชีวิตอันมีแก่นสารอยู่ที่เป้าหมายในมิติทางด้านจิตวิญญาณมากกว่าเป้าหมายทางด้านวัตถุธรรม สังคมไทยในอดีตเป็นสังคมที่มนุษย์พึ่งพาอาศัยกันด้วยความเอื้ออาทร และความมีน้ำใจใจน้ำใจต่อกัน” (อ้างใน เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2541: 10) และให้ความสำคัญกับคุณค่าทางจริยธรรม คุณธรรม คือการรู้จักหน้าที่ มีวินัย มีความรักใคร่ มีความเมตตา กรุณา มีความร่วมมือซึ่งกันและกัน มีความเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม เป็นต้น และการที่คนไทยมีทัศนคติถือคุณค่าของชีวิตด้านจิตใจ ดังกล่าว เนื่องจากพื้นฐานคุณค่าของชีวิตคนไทยมาจากคำสอนทางพุทธศาสนาที่เป็นพื้นฐานการปฏิบัติ หรือให้รูปแบบที่พึงปฏิบัติ เพื่อได้มีการพัฒนาชีวิตให้เกิดคุณค่าจนประสบความสำเร็จทั้งทางกายและทางใจตามสภาพแวดล้อมทางสังคม และยังเป็นสิ่งที่หล่อหลอมอุปนิสัยใจคอของคนไทยให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข อันเป็นผลมาจากศาสนาที่เป็นศูนย์รวมแห่งความเคารพนับถือสูงสุดของมนุษย์ ที่เป็สิ่งพึ่งพาทางจิตใจ เป็นคำสั่งสอนอันว่าด้วยหลักศีลธรรมและอุดมคติสูงสุดในชีวิตของบุคคล รวมทั้งเป็นแนวทางความเชื่อถือ และเป็นแนวทางการปฏิบัติต่าง ๆ ตามคติของพุทธศาสนา จึงกล่าวได้ว่าพุทธศาสนาได้พัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มคน อันเป็นพื้นฐานและอุปกรณ์ที่จะช่วยสนับสนุนการมีชีวิตที่ดีงาม และเป็นการพัฒนาคุณค่าของชีวิตมนุษย์ อีกทั้งพัฒนาสังคมของมวลมนุษยชาติด้วย

คุณค่าของชีวิตคนไทยยังได้รับการหล่อหลอมจากวัฒนธรรม เพราะวัฒนธรรมเป็นปัจจัยในการชี้นำว่าความผาสุกของชีวิตคืออะไร วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่อยู่เบื้องหลังของการพัฒนาการในสังคม และวัฒนธรรมได้ถ่ายทอดแนวความคิด ค่านิยม พฤติกรรม จากรุ่นหนึ่งสู่อีกหนึ่งรุ่นหนึ่ง โดยผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ซึ่งจะสังเกตได้ว่าคนในสังคมไทยมี

ลักษณะร่วมกันบางอย่าง เช่น รักความสนุกสนาน มีความเกรงใจ เคารพผู้ใหญ่ มีมนุษยสัมพันธ์ มีความสุขุม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ฯลฯ ลักษณะดังกล่าวนี้ แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติไทย (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2542: 28)

นอกจากพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทยแล้ว คนไทยในสังคมยังรับอิทธิพลทางความคิดเรื่องคุณค่าชีวิตของมนุษย์ว่าควรเป็นอย่างไรจากวัฒนธรรมอื่น ๆ ด้วยการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social interaction) โดยเฉพาะสังคมตะวันตก เพราะประเทศไทยเป็นสังคมที่เปิดรับวัฒนธรรมจากต่างประเทศ

ความจริงแล้วกลุ่มคนในสังคมไทยมีความแตกต่างกันในเรื่องที่อยู่อาศัย อายุ เพศ สถานภาพการสมรส ประเพณีวัฒนธรรม และศาสนา แต่ในขณะที่เดียวกันคนเหล่านี้ ยังแบ่งออกได้เป็นกลุ่มกว้าง ๆ ได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคมและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ซึ่งกลุ่มผู้มีโอกาสเป็นผู้ที่มีร่างกายสมบูรณ์ มีการศึกษาในระดับสูง มีอาชีพหรือการทำงานทำ และได้รับการยกย่องนับถือจากสังคม ฯลฯ แต่กลุ่มคนผู้ด้อยโอกาสเป็นผู้ที่มีร่างกายพิการทุพพลภาพ ด้อยโอกาสทางด้านการศึกษาที่พึงได้รับจากสังคม รายได้ต่ำ อีกทั้งอาจถูกกีดกันในการประกอบอาชีพ รวมถึงไร้ที่อยู่อาศัย ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่กำหนดตัวความแตกต่างของกลุ่มคนในสังคมได้อย่างชัดเจน

ในปัจจุบันเป็นช่วงที่กระแสทุนนิยมข้ามชาติไหลบ่าเข้ามาท่วมท้นในสังคมไทย กลุ่มคนไทยไม่ได้รับเอาแนวความคิดหรือความรู้ต่าง ๆ ทางด้านวัฒนธรรมและกฎเกณฑ์ดี ๆ มาพัฒนาประเทศ เช่น ความมีระเบียบวินัย ความขยัน ความตรงต่อเวลา เป็นต้น แต่ในทางกลับกันคนไทยจำนวนไม่น้อยได้หันไปนิยมความเป็นวัตถุนิยมและให้คุณค่าชีวิตของคนบนพื้นฐานของทรัพย์สิน เช่น ความสามารถในการใช้จ่าย ไม่ได้ให้คุณค่าของชีวิตอยู่บนพื้นฐานของการมีจริยธรรม สังเกตได้จากคนไทยจะแบ่งชนชั้นกันที่ฐานะ มีการอวดความร่ำรวย คนส่วนใหญ่ในสังคมให้ความสำคัญแก่ทรัพย์สินที่มีเงินทองมาก โดยไม่ได้สนใจว่าคนนั้นได้ทรัพย์สินมาอย่างไร ซึ่งหากไม่มีเงินทองมากนักคนในสังคมจะดูถูก และตัวเขาก็จะรู้สึกว่ามีเกียรติ ไร้ศักดิ์ศรีและรู้สึกว่าชีวิตไม่มีค่า ไม่รู้ว่าจะอยู่ไปเพื่ออะไร (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2541: 97) จึงฆ่าตัวตาย หรือกระทำในสิ่งที่ไม่ดี เช่น การค้ายาบ้า เสพยาเสพติด ตั้งตัวเป็นกลุ่มอันธพาล เป็นต้น อีกส่วนหนึ่งของกลุ่มคนในสังคมได้ให้ความสำคัญกับวัตถุและเทคโนโลยีเกินความจำเป็น จึงทำให้ต่างคนต่างดิ้นรนเพื่อแสวงหาสิ่งเหล่านี้มาเป็นเครื่องกำหนดหรือยกระดับความมีคุณค่าชีวิตของตนเอง ดังพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับพุทธศาสนา ณ จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ 18 พฤษภาคม 2532 ทรงปรารภถึงพฤติกรรมของคนไทย ดังนี้

ข้าพเจ้ายินดีที่สมาคมพุทธศาสนาทั้งหลายมาประชุมหารือกัน เรื่องพระพุทธศาสนากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ความเปลี่ยนแปลง อย่างหนึ่งที่นำวิกฤตก็คือ ทุกวันนี้ความคึกคักและความประพุดติหลายอย่าง ซึ่งแต่ก่อนถือว่าเป็นความชั่ว เป็นความผิด ได้กลายเป็นสิ่งที่คนในสังคมยกย่อง และประพุดติปฏิบัติกันโดยไม่สะอึกสะเทือน จนเกิดปัญหาและทำให้ วิถีชีวิตของแต่ละคนมีคณลงไป ข้าพเจ้าเห็นว่าหน้าที่ของชาวพุทธจะต้อง ร่วมกันแก้ปัญหาอย่างจริงจัง แต่ละท่านแต่ละฝ่ายต้องยึดหลักการให้มั่นคง ที่จะไม่ทำสิ่งใด ๆ ที่ชั่ว ที่เสื่อม ต้องกล้าและบากบั่นที่จะทำสิ่งที่มีความดี เป็นความถูกต้องและเป็นธรรม เพื่อให้เป็นผลความประพุดติดีประพุดติชอบ บังเกิดเพิ่มพูนขึ้นและ คำจูนส่วนรวมไว้มิให้เสื่อมทรุดลง หากให้กลับฟื้นคืนได้โดยลำดับ (อ้างใน นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์, 2541: 79)

กลุ่มคนในสังคมไทยมีความเปลี่ยนแปลงในด้านวิถีชีวิต มีค่านิยมในรูปแบบบริโภคนิยม แต่ไม่ชอบผลิต ซึ่งเป็นการสนับสนุนให้ใช้ชีวิตฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย มีการใช้จ่ายเกินตัวอย่างสุรุ่ยสุร่าย ชอบสะสมวัตถุ และใช้เทคโนโลยีเกินจำเป็นก็เพื่ออวดมั่งอวดมี และเป็นการสนับสนุนค่านิยม ในการบริโภคที่ผิด ๆ ในที่สุดก็จะนำไปสู่ปัญหาทางสังคม เช่น ปัญหาหนี้สิน จ้อราษฎร์บังหลวง อาชญากรรม การเอารัดเอาเปรียบกัน ยาเสพติด การฆ่าตัวตาย ความขัดแย้งกัน การประกอบอาชีพ ขาดบริการทางเพศ การค้าขายของผิดกฎหมาย และแม้กระทั่งนักเรียนนักศึกษาที่มีเป้าหมายเพียง เพื่อให้เรียนจบมีความรู้เพียงประสงค์ให้ทำงานได้เงินเดือนมาก ๆ จึงเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดความยุ่งยาก ภายในสังคม ดังที่เห็นกันทุกวันนี้ คือการทำงานไม่มีประสิทธิภาพ ไม่มีความซื่อสัตย์ ขาดความ รับผิดชอบ เกียจคร้านการทำงาน ฯลฯ ยิ่งไปกว่านั้นยังก่อให้เกิดค่านิยมที่วัดคุณค่าของคนในการมีวัตถุว่า ใครคนใดที่ได้ทำงาน หรือดำรงอยู่ในตำแหน่งหน้าที่การงานสูง ๆ และถ้ามีฐานะร่ำรวยก็จะได้รับการยกย่อง ให้ความเคารพนับถือ อยู่ในสังคมอย่างมีเกียรติมีศักดิ์ศรี เป็นต้น จึงมีกลุ่มคนหลาย ๆ คน ประสบความสำเร็จในการพัฒนาตัวเองในด้านดังกล่าว โดยมีได้คำนึงถึงคุณค่าทางจิตใจซึ่งเป็นคุณค่า ทางด้านจริยธรรม คุณธรรม

ในเมื่อกระแสบริโภคนิยมเข้ามามีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของกลุ่มคนในสังคม ทำให้ ชีวิตดำเนินไปอย่างไม่สอดคล้องกับชีวิตที่เป็นมาแต่เดิม ผู้คนจึงมีแนวโน้มที่จะปล่อยปละละเลย คุณค่าชีวิตแบบดั้งเดิมที่เคยยึดถือและปฏิบัติกันมา ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจในประเด็น คุณค่าชีวิตของกลุ่มคนในสังคมไทยปัจจุบันนี้ว่า มีความแตกต่างกันหรือเหมือนกันอย่างไรบ้าง และมีความสอดคล้องกับจริยธรรมหรือไม่

ดังนั้น เพื่อความกระจ่างในประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับคุณค่าของชีวิตของคนไทยในปัจจุบันโดยสัมพันธ์กับความคิดเรื่องจริยธรรม และเป้าหมายของชีวิต โดยศึกษาทัศนะจากกลุ่มตัวอย่างคนไทยที่มีความแตกต่างกันทางสังคม ได้แก่ กลุ่มผู้มีโอกาสและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคม

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 2.1 ศึกษาเปรียบเทียบคุณค่าชีวิตของคนไทยในกลุ่มคนที่มีความแตกต่างกันทางสังคม
- 2.2 ศึกษาคุณค่าชีวิตของคนไทยในปัจจุบันว่ามีความสอดคล้องกับจริยธรรมหรือไม่

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าชีวิตของคนไทย และศึกษาภาคสนาม โดยสำรวจความเห็นของกลุ่มตัวอย่างของคนไทย ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมในกรุงเทพมหานคร คือ กลุ่มคนจนในชุมชนแออัด (ชุมชนแออัดคลองเตย) ประกอบด้วยผู้ใช้แรงงาน ผู้ไม่มีงานทำ (เร่ร่อน) คนพิการ และผู้ค้ารายย่อย (หาบเร่แผงลอย) และกลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคมในกรุงเทพมหานคร คือ กลุ่มข้าราชการ กลุ่มพนักงานรัฐวิสาหกิจ กลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน กลุ่มเจ้าของธุรกิจ (นายจ้าง)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น

- ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม และผู้มีโอกาสทางสังคม
- ตัวแปรตาม ได้แก่ ทัศนะในเชิงจริยธรรม และเป้าหมายของชีวิต

1.4 นิยามศัพท์

ทัศนะ (Opinions) หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งเป็นไปได้ทั้งการเห็นด้วย และไม่เห็นด้วย และเห็นไปในแง่ดี หรือในแง่ไม่ดี (อุทัย หิรัญโต, 2519: 80)

จริยธรรม (Ethics) หมายถึง หลักการ กฎเกณฑ์ ที่เป็นแนวการประพฤติปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม (ทิพย์พรรณ นพวงศ์ ณ อยุธยา และคณะ, 2542: 12)

ผู้มีโอกาสทางสังคม (The Privileged) หมายถึง บุคคลที่ได้รับโอกาสหรือประสบโอกาสในสิทธิที่ดี ๆ จากสังคม เช่น ได้รับการศึกษาตามที่ตนต้องการ มีสวัสดิการทางสังคม มีอาชีพที่มั่นคง มีประกันทางสังคม มีความสมบูรณ์ทางร่างกายและฐานะทางสังคม ฯลฯ

ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม (The Underprivileged) หมายถึง บุคคลที่ไม่ได้รับโอกาสที่ดี ๆ หรือไม่ประสบโอกาสในสิทธิที่พึงจะได้รับ หรือตัวเองมีความรู้สึกด้อยทางสังคม เช่น ไม่ได้รับสวัสดิการทางสังคม ไม่มีอาชีพ ไม่มีประกันสังคม ขาดการศึกษา และมีฐานะทางสังคมต่ำ ตลอดจนที่อยู่อาศัยทรุดโทรม

คุณค่าชีวิต (Values of Life) หมายถึง สิ่งที่บุคคลยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจและกำหนดการกระทำที่บุคคลควรมีและควรได้รับในชีวิตตนเอง ที่มุ่งส่งเสริมและกำหนดการเป็นอยู่ของตนให้เป็นผลที่ดี ทั้งาม ที่เป็นความแท้จริงในสังคม และสิ่งเหล่านั้นจักไม่เป็นสิ่งที่บั่นทอนหรือทำลายการเป็นอยู่ด้วย (คุณค่าของชีวิต) (พระธรรมปิฎก, 2540: 44)

เป้าหมายของชีวิต (Purpose of Life) การกระทำที่นำชีวิตไปสู่สิ่งที่ตนคาดหวังไว้ (วิเชียร ชานุตรบุญทริก, 2542: 93)

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้แบ่งวิธีการดำเนินการวิจัยออก ดังนี้ คือ

1.5.1 ระเบียบวิธีการวิจัย

1) วิจัยเอกสาร (Documentary Research) ศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัย บทความ และตำราทางจริยศาสตร์ สังคมวิทยาที่เกี่ยวข้อง

2) วิจัยภาคสนาม (Survey Research) ใช้วิธีการออกแบบสอบถามทัศนคติต่อคุณค่าของชีวิตในเชิงจริยธรรม และเป้าหมายของชีวิต

1.5.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1) ประชากรเป้าหมายผู้ด้อยโอกาสทางสังคมในกรุงเทพมหานคร คือคนจนในชุมชนแออัดประกอบด้วย
 - ผู้ใช้แรงงาน
 - ผู้ไม่มีงานทำ (เร่ร่อน)
 - คนพิการ และ
 - ผู้ค้ารายย่อย (หาบเร่แผงลอย)
- 2) ประชากรเป้าหมายผู้มีโอกาสทางสังคมในกรุงเทพมหานคร
 - ข้าราชการ
 - พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 - พนักงานบริษัทเอกชน
 - เจ้าของธุรกิจ (นายจ้าง)
- 3) กลุ่มตัวอย่างผู้ด้อยโอกาสทางสังคม จำนวน 200 คน และกลุ่มตัวอย่างผู้มีโอกาสทางสังคม จำนวน 200 คน โดยกำหนดให้ระดับความมีนัยสำคัญเท่ากับ 0.5 และยอมให้ความคลาดเคลื่อน ± 5

1.5.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องด้วยวิธีการอุปนัย
- 2) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยค่าสถิติแบบร้อยละ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.6.1 ทำให้ทราบแนวคิดเกี่ยวกับคุณค่าชีวิตของคนไทยที่มีความแตกต่างกันในสังคมส่วนหนึ่ง
- 1.6.2 ทำให้ทราบว่าทรศนะต่อคุณค่าชีวิตของคนไทยในปัจจุบันมีความสอดคล้องกับจริยธรรมหรือไม่
- 1.6.3 เพื่อเป็นฐานข้อมูลเพื่อความเข้าใจและการคาดพฤติกรรมของคนไทยในอนาคต
- 1.6.4 เป็นพื้นฐานในการศึกษาวิจัยสำหรับผู้สนใจที่จะศึกษาเรื่องนี้ในโอกาสต่อไป

1.7 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยสามารถรวบรวมได้ มีดังนี้

1. มาลินี วงศ์สิทธิ์. (2535). ได้ทำวิจัยเรื่อง “ทัศนคติต่อค่านิยมเกี่ยวกับครอบครัวในสังคมไทย” กล่าวว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากรของผู้ตอบมีความสัมพันธ์กันกับทัศนคติเกี่ยวกับครอบครัวและดัชนีความทันสมัย ซึ่งสร้างจากค่านิยมเกี่ยวกับครอบครัว 10 ประการ ยกเว้นการศึกษา เพศ อายุ และภาคที่อยู่อาศัย ความสัมพันธ์ไม่มีนัยสำคัญเชิงสถิติ

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับชีวิตสังคมก็เช่นเดียวกันกับทัศนคติ กล่าวคือ ความเห็นของผู้ตอบเป็นความคิดเห็นที่ยึดมั่นในประเพณี เนื่องจากการศึกษามีความสัมพันธ์กับทัศนคติอย่างมากและการศึกษานั้นเป็นเครื่องชี้ให้เห็นทัศนคติสมัยใหม่ โดยทั่วไป ถ้าบุคคลมีการศึกษาสูงเท่าใดก็จะมีทัศนคติทันสมัยเท่านั้น ดังนั้นการยกระดับการศึกษาให้สูงขึ้นน่าจะมีส่วนทำให้ลดการยึดมั่นในความเชื่อแบบเดิมลง อย่างไรก็ตาม ฟิงเธสลิคไว้เสมอว่าทัศนคติเกี่ยวกับค่านิยมของบุคคลนั้นเป็นสิ่งที่แสดงถึงความแน่วแน่มที่บุคคลจะกระทำตามค่านิยม หากแต่ในทางปฏิบัติอาจแตกต่างไปจากค่านิยมนั้น ๆ ก็ได้ เช่น สักส่วนของผู้ที่ต้องการมีผู้สูงอายุอาศัยในบ้านด้วยกันมีสูงมาก หากแต่ในความเป็นจริง ก็ยังปรากฏว่ามีผู้สูงอายุจำนวนไม่น้อยที่ต้องอยู่ตามลำพังในสังคมไทย โดยเฉพาะในเขตชนบทจะมีสัดส่วนของผู้สูงอายุที่อยู่ตามลำพังสูงกว่าในเมือง

2. พินิจ ลาภธนานนท์ และคณะ. (2538). วิจัยเรื่อง “การสำรวจทัศนคติต่อภาวะทางสังคมในเขตเมือง” กล่าวว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างพ่อแม่ลูกนับวันจะห่างเหินขึ้น แม้ว่าจะมีการยอมรับว่าแม่หรือพ่อมีหน้าที่รับชอบแบ่งเบาภาระงานเลี้ยงดูลูก แต่ส่วนใหญ่ก็เห็นว่าการเลี้ยงดูบุตรในสังคมปัจจุบันนั้นเน้นทางด้านให้ความสะดวกวัตถุมากกว่าความรักความอบอุ่น ส่วนในด้านของความเสมอภาคระหว่างหญิงกับชายซึ่งถือว่าเกี่ยวข้องกับชีวิตทางครอบครัว ปรากฏว่ายังคงมีการไม่มียอมรับบทบาทและความสามารถของผู้หญิง แต่มีแนวโน้มแสดงให้เห็นว่าในอนาคตสัมพันธ์เช่นนี้อาจจะลดลง เนื่องจากกลุ่มคนอายุน้อยมีทัศนคติที่เป็นไปในเชิงบวก นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาทัศนคติที่เกี่ยวกับการให้ความสำคัญระหว่างบุตรชายหญิง ปรากฏว่าประชากรที่ศึกษาให้ความสำคัญไม่แตกต่างกัน สำหรับในด้านการแก้ปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว ปรากฏว่าประชากรในเมืองส่วนใหญ่ไม่ยอมรับว่าการหย่าร้างจะเป็นการแก้ปัญหา ซึ่งแสดงให้เห็นทัศนคติที่ยังคงความผูกพันระหว่างคนในครอบครัวอยู่ ในส่วนกรณีของผู้สูงอายุที่อาจจะกลายเป็น

ภาระหนักของครอบครัวนั้น จากการสำรวจพบว่า ประชากรเมืองยังคงให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุ ไม่คิดว่าผู้สูงอายุจะกลายเป็นภาระ ซึ่งเป็นข้อมูลที่น่ายินดีเพราะแสดงว่าความผูกพันกันระหว่างคนในครอบครัวที่ต่างรุ่นอายุกันยังคงมีอยู่ในสังคมแม้จะเป็นสังคมเมืองก็ตาม แต่ตัวผู้สูงอายุเองกลับมีแนวโน้มจะคิดว่าตนเองเป็นภาระของครอบครัว

ในด้านทัศนคติที่มีต่อการศึกษา คนในเมืองมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าถึงเวลาสมควรที่จะต้องมีการสังคายนาค่านิยมหลักสูตร เนื้อหา และวิธีการเรียนการสอนได้แล้ว เพราะนอกจากไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้แล้ว ยังเป็นระบบที่ก่อให้เกิดการแข่งขันกันระหว่างบุคคลมากขึ้น ซึ่งเริ่มมีการแข่งขันกันมาตั้งแต่ระดับอนุบาลเป็นต้นมาทีเดียว

3. ชูชาติ ศิวกาญจน์. (2542). ได้ทำวิจัยเรื่อง “ปัญหาสังคม” กล่าวไว้ว่า คนในเมืองจะไม่สนใจบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องกับชีวิตของเขา จะติดต่อกับบุคคลที่ตนสนใจและต้องเกี่ยวข้องกับคนในเมืองจึงมีลักษณะแบบรวมกัน และแยกกัน เพราะชีวิตในเมืองมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เรื่อย ๆ ตลอดจนสิ่งที่ยาวนานใจก็มีมากกว่าชาวชนบท ความไม่เป็นระเบียบจึงมีมากกว่า ชาวเมืองจึงต้องขึ้นอยู่กับกฎหมาย เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ทุกคน การแสดงความคิดหรือการวิพากษ์วิจารณ์จึงต้องอยู่ในขอบเขต ส่วนสังคมชนบทเป็นสังคมที่ผู้คนมีความสัมพันธ์ที่ดี มีการนับถือกันแบบเครือญาติ เห็นอกเห็นใจกัน นับถือผู้อาวุโส มีศาสนาเป็นบรรทัดฐานในการดำเนินชีวิต การติดต่อกันเป็นแบบส่วนตัว เป็นกันเอง ไม่มีพิธีรีตอง การไปติดต่อกันจะไปเมื่อใดก็ได้ จะแต่งตัวอย่างไร จะพูดจากันแบบไหนไม่มีรูปแบบอย่างเป็นทางการ

สถานภาพของคนในสังคมชนบทมาจากลักษณะเฉพาะ เช่น ยกย่องผู้อาวุโส เคารพในคุณงามความดี การบวชเรียนแล้วมีคุณธรรม มีความเอื้อเฟื้อต่อกันมากกว่าที่จะมาจากตำแหน่ง หรือวงศ์ตระกูลสูง มีฐานะที่ร่ำรวย

ส่วนด้านสังคม เป็นสังคมต่างคนต่างอยู่ จะติดต่อกันสัมพันธ์ก็ต่อเมื่อมีหน้าที่เป็นการเป็นงานและวิธีการติดก็ในรูปแบบเฉพาะทางการ ความผูกพันกันเป็นส่วนตัวมีน้อยและไม่ค่อยสนใจว่าใครจะทำอะไร แต่งตัวอย่างไร ปฏิบัติอย่างไร

แต่ค่านิยมจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา เมื่อมีการเปลี่ยนหรือพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เช่นเมื่อก่อนนี้คนไทยมีค่านิยมยกย่องความดีงาม เกียรติ ชื่อเสียง แต่บัดนี้สิ่งต่าง ๆ ได้เปลี่ยนไปนิยมทางวัตถุ ความซื่อสัตย์ลดน้อยลง มีการฉ้อราษฎร์บังหลวงมากขึ้น ในสมัยโบราณค่านิยมทางจิตใจได้รับการยกย่องมากกว่าค่านิยมทางวัตถุ

4. ชัยนธ์ วรรณะภูติ. (2529). (อ้างถึงใน สุนันทา แสนประเสริฐ, 2540) กล่าวว่า วัฒนธรรม คือวิถีชีวิตของคนในสังคมหนึ่ง ๆ มีความครอบคลุมชีวิตมนุษย์ในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านการปกครอง และสังคม วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่คนในสังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่มีประโยชน์และมีคุณค่าในการที่จะก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนในสังคมนั้น ภายใต้งบเงื่อนไขชุดหนึ่ง วัฒนธรรมเป็นระบบคุณค่าที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในสังคม เป็นแบบแผนกำหนดพฤติกรรมของคน วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ได้รับการปลูกฝังและถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง เพื่อความต่อเนื่องและอยู่รอดของสังคมนั้น.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้สรุปสังคมไทย 2540 (พ.ศ.2540). ปรากฏว่าปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัวมีการเพิ่มขึ้นอันสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในหลาย ๆ ด้าน เป็นผลให้ช่องว่างทางความคิดเกิดมากขึ้น เพราะค่านิยมของคนแต่ละเพศแต่ละวัย แต่ละอาชีพ และประสบการณ์หรือภูมิหลังที่แตกต่างกัน การเปลี่ยนแปลงในบทบาทของสามีภรรยาบางอย่างไม่ได้สัดส่วน และไม่ประสานกัน แนวโน้มของความเป็นอิสระทางความคิด ไม่อยากฟังซึ่งกันและกัน ขาดความอดทน และความตั้งใจที่จะปรับตัวเข้าหากันนั้นมีน้อยลง ประกอบกับความบีบคั้นทางเศรษฐกิจแทรกเข้ามาจนทำให้ปัญหาในครอบครัวมีมากขึ้น

5. นิพนธ์ คันธเสวี. (2528). กล่าวว่าชีวิตคนเราที่จะมีค่าก็ต่อเมื่อได้ทำความดี การเป็นคนดีหรือกระทำความดีนั้น ไม่ใช่เพียงแต่ไม่ประพฤติดิหรือไม่กระทำความชั่ว ไม่มัวเมาในอบายมุข หรือไม่ละเมียดคิด 5 เพียงเท่านั้น แต่ยังเป็นการใช้ชีวิตอย่างปรกติหรือพอตัว ไม่บกพร่อง ข้นทำดีเป็นคนดีนั้น ต้องแสดงออกให้ผู้อื่น นับตั้งแต่พ่อแม่ ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูงมิตรสหาย และคนทั้งหลายที่เกี่ยวข้องให้ได้ประโยชน์หรือมีความสุข โดยไม่คาดหวังอะไรแทนในส่วนตัวสำหรับตัวเอง การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีก็เป็นการทำความดีอย่างหนึ่งอย่างแน่นอน.

6. พัทธา สายหู. (2516). ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมคือแบบอย่างลักษณะชีวิตของแต่ละกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยอุปกรณ์และวิธีการต่าง ๆ ที่สมาชิกในกลุ่มยึดถือร่วมกันในการดำเนินชีวิตตราบเท่าที่ยังเป็นสมาชิก เช่นการพูดจา ภาษาสำเนียงเดียวกัน กินอยู่อย่างเดียวกัน ปลูกบ้านเรือนแบบเดียวกัน ใช้นามบรรณนิยมประเพณีเดียวกัน มีปรัชญาและศาสนาเดียวกัน เป็นต้น.

บทที่ 2

คุณค่าของชีวิตกับสังคมไทย

2.1 แนวคิดเรื่องคุณค่าของชีวิต

คำสองคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันมาก ซึ่งราชบัณฑิตยสถานแปลความหมายมาจากภาษาอังกฤษเป็นคำเดียวกันคือ คำว่า “คุณค่า” และ “ค่านิยม” ในบทนี้จะเป็นการนำเสนอความหมายของคำว่า “คุณค่า” ในเชิงจริยศาสตร์ และนำเสนอคำว่า “คุณค่า” ในเชิงสังคมศาสตร์ ซึ่งมักนิยมใช้คำว่า “ค่านิยม” ในภาษาไทย ดังนี้

2.1.1 ความหมายของคุณค่า (meaning of value)

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายคุณค่า (value) ไว้ดังนี้ คือ

สิวลี ศิริไธ (2542: 72) ได้กล่าวว่า คุณค่า หมายถึงคุณสมบัติที่ได้จากการประเมินแง่ใดแง่หนึ่งของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น ความงาม ความสวย ความดี ความถูกต้อง เป็นต้น

คุณค่า (value) คือสิ่งที่ได้รับการพิจารณาว่า “ดี” ในตัวเอง (เช่น ความงาม ความจริง ความรัก ความซื่อสัตย์ ความจงรักภักดี) ซึ่งอาจเป็นเรื่องส่วนตัวหรือเป็นเรื่องของสังคมก็ได้ (Mark and Moniga, 1996: 5)

คุณค่า (value) คือความเชื่อ ทศนคติหรือความรู้สึกที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งรู้สึกภูมิใจ ต้องการให้ส่วนอื่นของสังคมเห็นด้วย และเป็นสิ่งที่ผ่านการเลือกเฟ้น โดยปราศจากการจู้จี้ และมีผลต่อการกระทำทุกครั้งไป (Harmin and Simon, 1966:28)

จึงกล่าวได้ว่า คุณค่า คือสิ่งที่มีคุณสมบัติที่ได้รับการเลือกแล้วว่าจะก่อให้เกิดความรู้สึกภูมิใจ และทำให้สังคมในส่วนต่าง ๆ เห็นว่าดีงามไปด้วย พร้อมทั้งมีผลต่อการกระทำทุกครั้ง

2.1.2 ประเภทของคุณค่า (kind of values)

เรื่องคุณค่ามีขอบเขตกว้างขวางและมีความหลากหลายมากมาย การจำแนกประเภทของคุณค่ายังสามารถกำหนดมุมมองที่แตกต่างกันเป็นมุมมองต่าง ๆ ได้ สิวลี ลีวโด ได้จำแนกประเภทคุณค่าออกเป็นสองประเภท คือ (2538: 74)

1) คุณค่านอกตัว การให้ค่าแก่สิ่งใดสิ่งหนึ่งแบบคุณค่านอกตัว หมายความว่าต้องการสิ่งนั้น มิใช่เพราะตัวสิ่งนั้นเช่นเงิน เราต้องการเงินเพราะสามารถนำไปจับซื้อของต่างๆ ได้ตามประสงค์ของเรา ต้องการศึกษาล่าเรียนเพื่อความรู้และเพื่อการดำรงชีวิตที่เจริญก้าวหน้า ฯลฯ

2) คุณค่าในตัว การให้คุณค่าแก่สิ่งใดสิ่งหนึ่งแบบคุณค่าในตัว หมายความว่าเราต้องการสิ่งนั้น เพราะตัวของสิ่งนั้นเอง มิใช่เพื่อเป็นเครื่องมือให้ได้มาซึ่งสิ่งอื่น เช่น การมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง เป็นสิ่งที่มีคุณค่าในตัวเอง

การดำเนินชีวิตของมนุษย์มีการให้คุณค่าทั้งสองประเภทควบคู่กันอยู่เสมอ เช่น บางคนให้คุณค่าแก่การศึกษาแบบคุณค่านอกตัว ก็การศึกษาจะนำไปสู่การปรับสภาพของตน ความเจริญก้าวหน้า หรือบางคนให้คุณค่าการศึกษว่าเป็นการเพิ่มพูนด้านสติปัญญา เป็นความสุข ความพอใจ ไม่มุ่งได้ผลด้านอื่น ๆ หรือการมีสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรงเป็นสิ่งที่มีความหมายในตัวเอง แต่ขณะเดียวกัน การมีสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรงก็พื้นฐานที่จะทำให้มนุษย์ประกอบอาชีพและทำหน้าที่ต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่ ที่เป็นคุณค่าแบบภายนอก แต่เรสเซอร์ บราวน์ (Rescher Brown) ได้จำแนกมุมมองที่แตกต่างกันของคุณค่าออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้ (อ้างใน วิเชียร ชานุศรบุญทริก และคณะ, 2542: 60-61)

1) มิติของกลุ่มผู้มีความนิยม (subscribership) ได้แก่การกำหนดคุณค่าจากค่าความนิยมของสังคมหรือกลุ่มคนเช่นเกษตรกรในภาคใต้ของฝรั่งเศสย่อมมองเห็นคุณค่าของอู่นเหนือกว่าผลไม้อื่น ๆ เป็นต้น เพราะเป็นผลไม้ทางด้านเศรษฐกิจ ชาวฝรั่งเศสนำไปผลิตไวน์ที่มีชื่อเสียง และจำหน่ายกันทั่วโลก

2) มิติของสาระัตถะ (essence) ได้แก่การพิจารณากำหนดคุณค่าจากสาระัตถะของสิ่งนั้น เช่น สาระัตถะของมิดคือความคม ดังนั้น มิดที่คมจึงมีคุณค่ามากกว่ามิดที่ไม่คม

3) มิตินของผลที่ได้ (benefit) ได้แก่ การจัดกลุ่มประเภทคุณค่าตามลักษณะผลลัพธ์ของคุณค่า เช่น คารวธรรม เมตตาธรรม เป็นหลักที่ปฏิบัติแล้วมีผลต่อความเจริญงอกงามทางจิตใจ ก็รวมเรียกว่า หลักปฏิบัติเหล่านี้ว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าทางจิตใจ

4) มิตินของเป้าหมาย (purpose) ได้แก่ การพิจารณากำหนดคุณค่าโดยจัดกลุ่มคุณค่าหลาย ๆ อย่างไว้ในกระบวนการที่เป็นเหตุเป็นผลกัน เช่น คุณค่าของการมีสุขภาพดี เป็นผลจากการได้รับคุณค่าของอาหาร คุณค่าของอาหารเป็นผลจากคุณค่าของเงินที่หามาได้

5) มิตินการผสม (mix) ได้แก่ การจัดประเภทคุณค่าแบบที่ 1 มาผสมผสานกับแบบที่ 2 - 4

6) มิตินสัมพัทธ์ (relative) ได้แก่ การมองว่าคุณค่าที่มี 2 ลักษณะในตัวกับคุณค่านอกตัว หรือคุณค่าในฐานะเป็นเครื่องมือ และเห็นว่าคุณค่าทั้งสองมีความสัมพันธ์กันได้

นักปรัชญาบางท่านเห็นว่า การพิจารณาค่าจะต้องมองลักษณะของกระบวนการ สิ่งหนึ่งอาจมีคุณค่า เพราะมันเป็นทางผ่านไปสู่อคุณค่าอย่างอื่น ๆ ได้ ลิวอิส (Lewis) ได้จัดคุณค่าออกเป็น 5 ประเภท คือ

- 1) คุณค่าอยู่ในฐานะสิ่งที่มีประโยชน์ (usefulness)
- 2) คุณค่าอยู่ในฐานะเป็นเครื่องมือหรือทางผ่าน (instrumental value)
- 3) คุณค่าอยู่ในฐานะเป็นคุณสมบัติประจำโดยธรรมชาติ (natural value)
- 4) คุณค่าในตนเอง (intrinsic value)
- 5) คุณค่าอยู่ในฐานะที่เป็นส่วนส่งเสริมให้คุณค่าอื่น (contributory value)

อย่างไรก็ตาม นักปราชญ์หลายท่านมีความคิดเห็นในทำนองเดียวกันว่า คุณค่าและค่านิยมเป็นสิ่งเดียวกันโดยมีความสัมพันธ์ระหว่างกันและกัน กล่าวว่าเป็นสิ่งที่คนในสังคมยึดถือว่าสิ่งที่มีคุณสมบัตินี้ได้รับการเลือกแล้วว่า จะก่อให้เกิดความรู้สึกภูมิใจ และทำให้สังคมในส่วนต่าง ๆ เห็นว่าดีงามไปด้วย พร้อมทั้งมีผลต่อการกระทำทุกครั้ง

2.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าและค่านิยม

มีนักวิชาการหลายท่านที่มีความเห็นว่า “คุณค่า และค่านิยม” มีความสัมพันธ์ในความหมายเช่นเดียวกัน จึงให้แนวคิดไว้ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถานให้คำนิยามศัพท์ความหมายคุณค่าหรือค่านิยม (value) ไว้ใน พจนานุกรมสังคมวิทยาอังกฤษ - ไทยว่า คุณค่าหรือค่านิยม หมายถึงความสามารถของสิ่งใดก็ตามที่เชื่อว่าสนองความปรารถนาของมนุษย์ได้ หรือคุณสมบัติของสิ่งใดก็ตาม ซึ่งทำให้สิ่งนั้นจะเป็นประโยชน์น่าสนใจแก่บุคคลหรือกลุ่ม อาจเป็นที่ยอมรับว่ามีค่าสูงสุดได้เพราะมนุษย์เชื่อว่าสิ่งนั้นจะเป็นประโยชน์กับตน นอกจากนี้ ของอย่างเดียวกันอาจมีคุณค่าสำหรับแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน เราจึงไม่สามารถวัดออกมาได้แน่นอนว่าของนั้นมีค่าอย่างไร ในทางสังคมวิทยานิยมใช้คำว่า “คุณค่าหรือค่านิยม” ให้หมายถึงสิ่งที่บุคคลยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจและกำหนดการกระทำของตนเอง และคำว่า “คุณค่าทางสังคม” หรือ “ค่านิยมทางสังคม” (social value) หมายถึง แบบอย่างพฤติกรรมที่พึงปรารถนาโดยสังคมถือว่ามีคุณค่า แบบอย่างนี้จะเกี่ยวข้องกับวัตถุหรือมิใช่วัตถุก็ได้ ค่านิยมในสังคมต่าง ๆ จะผิดแผกกันไป เป็นต้นว่า คนไทยมีค่านิยมในเรื่องความกตัญญู ฯลฯ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2524: 411-412 และ 366)

อมรา พงศาพิชญ์ (2524: 97) ก กล่าวว่า ค่านิยมคือ คุณค่าทางสังคมที่ได้รับความนิยมนิยม และการปฏิบัติตามกันมา เพราะสอดคล้องหรือได้รับการสนับสนุนว่ามีคุณค่า

2.2 ค่านิยมของสังคมไทย

2.2.1 ความหมายของคำว่า ค่านิยม

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าในเชิงสังคมศาสตร์ ราชบัณฑิตได้แปลตามความหมายคุณค่า และค่านิยมอย่างเดียวกันดังต่อไปนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอ ค่านิยมทางสังคม (social value) โดยใช้คำว่า “ค่านิยม” ตามต้นแบบเอกสารที่ใช้อ้างอิง มีนักสังคมสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาหลายท่านได้ให้ความหมายของ “ค่านิยม ” (value) ไว้ดังนี้ คือ

ค่านิยมเป็นสิ่งที่กลุ่มสังคมหนึ่ง ๆ มีเห็นว่าเป็นสิ่งที่มีค่าควรแก่การกระทำ หรือนำกระทำ นำขย่องหรือเห็นว่าถูกต้อง (โทมัส ฟอร์ด ฮอลท์ (Thomas Ford Hault), 1969: 120)

ค่านิยม คือความปรารถนาต่าง ๆ ที่เป็นการต้องการซึ่งมีความรู้สึกว่าถูกต้อง และเป็นความต้องการเพื่อเราเองและผู้อื่น (ไคลด์ คลัคคอน (Clyde Kluckhohn), 1962: 189)

ค่านิยม คือความเชื่อในความสามารถของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งเป็นสิ่งที่พึงพอใจ ตามความปรารถนาของคน มีคุณภาพในสิ่งนั้นทำให้เป็นที่น่าสนใจของบุคคลหรือกลุ่มคน (เฮนรี แฟร์ไชลด์ (Henry Fairchild), 1972: 13)

ค่านิยม คือสิ่งของหรือ หลักการเป็นที่พึงปรารถนาหรือเป็นที่ยกย่องและเป็นที่เสาะแสวงหาของผู้คนส่วนใหญ่ของสังคมหนึ่ง (ประสาธต์ หลักศิลา, 2511: 423)

ค่านิยม คือสิ่งที่นิยมนิยมนิยมนิยามที่ช่วยตัดสินใจในการเลือก ตราบดีที่มนุษย์ต้องการเลือกตัดสินใจในการกระทำอยู่ มนุษย์ต้องอาศัยคุณค่าประจำตัวเป็นเครื่องกำหนด แม้แต่สิ่งที่กระทำจนเคยชินเป็นนิสัย มีคุณค่าที่ขอบให้ทำเช่นนั้นกำหนดอยู่ มิฉะนั้นแล้วก็จะไม่มียินดีทำงานกลายเป็นนิสัย ฉะนั้น เมื่อเกิดมาเป็นคนแล้วจะต้องเลือกทำอะไรก็จะต้องอาศัยคุณค่าที่ตนยึดถือเป็นเครื่องกำหนดทั้งนั้น (พิทยา สายหู, 2516: 52-53)

ค่านิยมเป็นสิ่งที่คนสนใจ สิ่งที่คุณปรารถนาจะได้ ปรารถนาจะเป็น และกลับกลายมาเป็น สิ่งที่คุณยึดถือว่าเป็นสิ่งที่คนยึดถือ เป็นสิ่งบังคับ ต้องทำต้องปฏิบัติ สิ่งที่คุณบูชา ขย่องและมีความสุขที่เห็นได้ฟังเป็นเจ้าของ รวมไปถึง “ จดมุ่งหมายและความต้องการในชีวิตและสิ่งที่คุณชอบ ” (ไพฑูรย์ เครือแก้ว, 2513: 88)

ค่านิยม คือสิ่งที่ป็นนามธรรมไม่มีตัวตน แต่แม้กระนั้นก็มีอิทธิพลแผ่ร่นอยู่ในพฤติกรรมของมนุษย์ (วริยา ชินวรรณ, 2543: 21)

จึงสรุปได้ว่า ค่านิยมเป็นสิ่งที่บุคคลยึดถือเป็นแนวทางที่ช่วยตัดสินใจ และเป็นตัวกำหนดการกระทำของตนเองว่า เป็นสิ่งที่ควรกระทำหรือเป็นสิ่งไม่ควรกระทำเพื่อเป็นเป้าหมายและประโยชน์ที่สำคัญสำหรับชีวิต

2.2.2 ความสำคัญของค่านิยม

กล่าวได้ว่าค่านิยมมีบทบาทที่สำคัญต่อพฤติกรรมและการกระทำ และมีต่อการดำเนินชีวิตของคนไทยนั้น โดยได้เอานำค่านิยมมาเป็นสิ่งที่กำหนดเป็นวิถีและแบบแผนในการดำเนินชีวิต ดังนั้น จึงมีกำหนดถึงความสำคัญของค่านิยมไว้หลายประการ สรุปได้ดังนี้ (คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ 2525:35 – 36)

- 1) ค่านิยมทำหน้าที่เป็นบรรทัดฐานหรือมาตรฐานของพฤติกรรมทั้งหลายของมนุษย์ คือ เป็นตัวกำหนดพฤติกรรม เราควรทำหรือไม่ หรือควรจะทำสิ่งใดจึงจะดีที่เหมาะสมกว่า
- 2) ค่านิยมเป็นแบบแผนสำหรับการตัดสินใจและแก้ไขขัดแย้งต่าง ๆ ในบางกรณีบุคคลจะเผชิญกับความขัดแย้ง เช่น การทำตามคำสั่ง หรือจะเลือกความเป็นอิสระเสรีภาพของตนหรือการจะเอื้อเพื่อแก่คนทำผิดกฎหมาย
- 3) ค่านิยมเป็นแรงจูงใจหรือแรงผลักดันของบุคคล เช่น มีค่านิยมทางวัตถุสูงก็จะมีความขยันขันแข็ง มีความมุมานะเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนปรารถนา

และ ทศนีย์ ทองสว่าง (2537: 63-64) ได้กล่าวถึงค่านิยมว่าเป็นสิ่งที่สำคัญต่อสังคมและมีคุณค่าต่อชีวิตบุคคลหรือกลุ่มคนไว้ดังนี้

- 1) ค่านิยมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคนในสังคม สังคมจะเจริญก้าวหน้าหรือจะเสื่อมถอยขึ้นอยู่กับค่านิยมของคนในสังคมนั้น ๆ ด้วยเหตุนี้การสร้างค่านิยมที่ถูกต้องและเหมาะสมจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งในทุกสังคม การปลูกฝังให้คนรู้จักคุณค่าของความเป็นมนุษย์ เช่น การปลูกฝังให้มีความรักมีความเห็นอกเห็นใจช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่เอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน รู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเป็นคน เป็นคน

- 2) ค่านิยมมีความสำคัญมากซึ่งมีผลกระทบกระทบต่อความเจริญ และความเสื่อมของสังคม ตลอดจนความมั่นคงของชาติ กล่าวคือสังคมที่มีค่านิยมที่ถูกต้องเหมาะสม เช่น ความซื่อสัตย์ สุจริต ความขยันหมั่นเพียร ความเสียสละ ความมีระเบียบวินัย ความสามัคคี ฯลฯ สังคมนั้นย่อมมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว และทำให้คุณค่าของความเป็นมนุษย์สูงขึ้นด้วย ส่วนสังคมที่มีค่านิยมที่ไม่เหมาะสม เช่น ขาดความสามัคคีกลมเกลียวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่มีระเบียบวินัย เล่นการพนัน ค้าขายยาเสพติด มีการฉ้อราษฎร์บังหลวงและเกียจคร้านการทำงาน ฯลฯ สังคมนั้นจะต้องเสื่อมลงและเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของประเทศชาติและทำให้คุณค่าของชีวิตลดลง

3) ค่านิยมมีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะค่านิยมบางอย่างได้สร้างแกนของวัฒนธรรม เช่น ค่านิยมความรักอิสระภาพของคนไทย ซึ่งมีมาแต่สมัยโบราณทำให้ชาติไทยรักษาความเป็นเอกราชได้จนถึงปัจจุบันนี้ ความอิสระเสรีเป็นแกนของวัฒนธรรมไทย

4) ค่านิยมบางอย่างจะขึ้นอยู่กับลักษณะและสภาพแวดล้อมทางสังคม เมื่อสภาพของสังคมเปลี่ยนไปค่านิยมก็จะเปลี่ยนไปด้วย เช่นในอดีตนิยมสร้างวัด เพราะวัดเป็นศูนย์กลางทางด้านจิตใจของสังคม เป็นสถานที่พักของคนเดินทาง เป็นสถานสงเคราะห์ช่วยเหลือคนยากจน เป็นสโมสรของชาวบ้าน เป็นศูนย์กลางการเมืองการปกครอง เป็นศูนย์กลางศิลปะและวัฒนธรรมของชาติเป็นต้น ปัจจุบันนี้สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเนื่องจากอิทธิพลของอารยธรรมตะวันตกได้แพร่อย่างมาก โดยเฉพาะวัฒนธรรมด้านวัตถุ มีการสร้างโรงเรียน โรงพยาบาล สโมสร ข้าราชการ ศาลาประชาคม พิพิธภัณฑ์ ฯลฯ ค่านิยมในการสร้างวัดจึงเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือคนไทยนิยมสร้างโรงเรียนและโรงพยาบาลแทนการสร้างวัด เป็นต้น

ดังนั้น ค่านิยมมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคม เพราะค่านิยมที่ยึดถือกันเป็นส่วนหนึ่งที่เกิดจากแนวความคิดที่สำคัญต่อวิถีไทยที่ปฏิบัติกันมาเป็นเวลาช้านานและจะมีการยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันต่อไปเรื่อย ๆ

2.2.3 ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับค่านิยม

1) ทฤษฎีค่านิยมของคิวอี้ (Dewey) มีดังนี้ (อ้างใน ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา, 2523: 8-9)

1. ค่านิยมเกิดจากความปรารถนาของบุคคลที่พยายามจะปรับตัวให้เข้ากับสภาพความเป็นอยู่ และความต้องการในชีวิตของบุคคลแต่ละบุคคล เมื่อได้ประสบการณ์ หรือมีปัญหา เช่น ความขัดแย้งกับบุคคลหรือสิ่งแวดล้อม สิ่งบุคคลให้คุณค่ายอมเป็นสิ่งที่สนองความต้องการได้เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอยตามสภาพการณ์ของเขา

2. ค่านิยมก่อให้เกิดแรงกระตุ้น ในการสร้างเป้าหมายตามความหวังที่นิยมนั้น บุคคลจึงเกิดความต้องการและมีความสนใจที่จะแสวงหาวิธีการที่เข้าไปให้ถึงสิ่งที่นิยมนั้น

3. การให้ค่านิยม พฤติกรรมที่ต้องเรียนรู้ได้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ด้วยวิธีการสังเกต วิเคราะห์ ทดลองและวิจัยออกมา

4. การทำความเข้าใจกับค่านิยมที่แท้จริง ที่ขึ้นอยู่กับกระบวนการวิเคราะห์ความต้องการของบุคคลในปัจจุบัน และคาดคะเนว่าเขามีความพึงใจกับสถานการณ์ใดและวิธีใด จึงต้องมีการวิจัยและประเมินผลอยู่เสมอ

2) ทฤษฎีค่านิยมของโรคิช (Rokeach) (อ้างใน สุนทรี โคมิน และ สนิท สมักรการ, 2522: 12-17)

ทฤษฎีค่านิยมของโรคิชกล่าวอธิบายค่านิยมว่าเป็นความเชื่อชนิดหนึ่งที่ลักษณะสำคัญ 3 ประการดังนี้

1. ค่านิยมมีลักษณะเป็นความระลึกรู้ หมายถึงบุคคลนั้นมีความรู้ที่ถูกต้อง ในการกระทำหรือรู้เป้าหมายที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิตที่พยายามฝ่าฟัน

2. ค่านิยมมีลักษณะเป็นความรู้สึกสัมพันธ์ หมายถึงบุคคลนั้นชอบใจ หรือไม่ชอบใจ เห็นด้วยสนับสนุน หรือไม่เห็นด้วยและคัดค้านค่านิยมนั้น

3. ค่านิยมเป็นองค์ประกอบของพฤติกรรม หมายถึงเป็นตัวนำไปสู่พฤติกรรม หรือมีการปฏิบัติเมื่อเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการกระทำขึ้น

และ โรคิชได้เสนอกรอบแนวความคิดค่านิยมในโครงสร้างที่อยู่บนฐานคติเกี่ยวกับธรรมชาติแห่งค่านิยมไว้ 5 ประการ คือ

1. จำนวนของค่านิยมที่แต่ละบุคคลจะมีอยู่ไม่มากนักและอยู่ในขอบข่ายที่จะนับ และศึกษาได้

2. ความแตกต่างของค่านิยมที่แสดงออกมาทางความรู้ความเข้าใจในค่านิยมนั้น ๆ

3. ค่านิยมต่าง ๆ สามารถจะนำมาจัดรวมกันได้เป็นระบบค่านิยมได้

4. ค่านิยมสามารถเป็นบ่อเกิดวัฒนธรรม สังคมและสถาบันทางสังคมได้

5. ผลกระทบที่ตามมาเป็นค่านิยมของมนุษย์ที่แสดงออกมาทางทัศนคติ และพฤติกรรมของมนุษย์ได้เกือบทุกรูปที่นักสังคมศาสตร์ได้ศึกษาวิเคราะห์ไว้

2.2.4 หน้าที่ของค่านิยม

ค่านิยมเป็นกลไกที่สังคมใช้ในการจัดระเบียบให้กับสมาชิกในสังคม โดยค่านิยมจะเป็นหน้าที่ดังนี้

1) ค่านิยมเป็นมาตรฐานในการชี้นำพฤติกรรมกล่าวคือ

1.1 ค่านิยมชักจูง (lead) ใช้เป็นสิ่งที่แสดงจุดยืนในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับสังคม ออกมาให้เห็นชัด

1.2 ค่านิยมเป็นตัวช่วยกำหนด (predispose) ให้อุดมการณ์ทางการเมือง บางอุดมการณ์มากกว่าอุดมการณ์อื่น

1.3 ค่านิยมเป็นบรรทัดฐานที่ช่วยนำ (guide) การกระทำให้พฤติกรรมและแสดงตัวต่อผู้อื่นตามที่มีพฤติกรรม การปฏิบัติเป็นปกติในชีวิตประจำวัน

1.4 ค่านิยมเป็นบรรทัดฐานที่ใช้ในการประเมิน (evaluate) ตัดสินใจ (judge) ขึ้นลงยกย่องและตำหนิติเตียนตนเองและการกระทำของผู้อื่น

1.5 ค่านิยมเป็นจุดกลางของการศึกษากระบวนการเปรียบเทียบ หรือใช้ค่านิยมเป็นบรรทัดฐานในการเปรียบว่ามีค่านิยม จริยธรรม และค่านิยมความสามารถ เท่ากับผู้อื่นมากน้อยเพียงใด

1.6 ค่านิยมเป็นบรรทัดฐานที่ใช้ในการชักชวนหรือสร้างประสิทธิภาพต่อผู้อื่น

1.7 ค่านิยมเป็นบรรทัดฐานที่ถูกใช้เป็นฐาน (base) สำหรับกระบวนการให้เหตุผลต่อความนึกคิดและการกระทำของคน

2) ระบบค่านิยมใช้เป็นแบบสำหรับการตัดสินใจ และแก้ปัญหาความขัดแย้ง ค่านิยมที่เป็นองค์รวมของหลักการและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้มาและช่วยให้สามารถตัดสินใจเลือกระหว่างทางเลือกต่าง ๆ และเป็นเป็นการแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วย

3) ค่านิยมใช้เป็นแรงจูงใจ เป็นตัวบ่งชี้ความต้องการของมนุษย์เป็นวิถีทางหรือเป็นเครื่องมือที่ช่วยนำไปสู่เป้าหมายปลายทางที่ปรารถนาในค่านิยมจุดปลายทาง (สุนทรี โคมิน และสนิท สมักรการ, 2522: 22-23)

2.2.5 ค่านิยมที่มีความสัมพันธ์กับชีวิต

ค่านิยมเป็นสิ่งที่กำหนดชีวิตของคนในสังคม ชีวิตของคนเราจะมีความเจริญหรือมีความเสื่อมก็ขึ้นอยู่กับค่านิยมของคนในสังคมนั้น ๆ คุณค่าบางอย่างซึ่งสมาชิกในสังคมเห็นว่าดีหรือไม่ดี สังคมจะมีระบบค่านิยมของตนเอง ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของสังคมนั้น ๆ และคนในสังคมนั้นก็จะยึดคุณค่าหรือค่านิยมคล้าย ๆ กัน แต่ไม่จำเป็นต้องมีนิสัยใจคอเหมือนกัน ยิ่งในสังคมสมัยใหม่มีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและมีการสื่อสารที่รวดเร็ว คนในสังคมเดียวกันอาจมีความคิดเห็นและนิสัยใจคอที่แตกต่างกันได้มาก ทั้ง ๆ ที่มีค่านิยมเดียวกัน เหตุหนึ่งเป็นเพราะค่านิยมนั้นถูกควบคุมด้วยบรรทัดฐานหรือแนวปฏิบัติที่สมาชิกในสังคมยึดถือ (อมรา พงศาพิชญ์, 2542: 96-97)

ทัศนีย์ ทองสว่าง (2537: 63) กล่าวว่า การสร้างค่านิยมที่ถูกต้องหรือเหมาะสม เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง สังคมทุกสังคมต้องมีการปลูกฝังให้บุคคลรู้คุณค่าของความเป็นมนุษย์ และพระมหาสมชัย กุศลจิตโต พระนักวิชาการท่านหนึ่ง กล่าวว่า โดยธรรมดาแล้ว ชีวิตของมนุษย์เราก็เหมือนกระแสน้ำที่ไหลไปเรื่อย ๆ ตามปัจจัยที่มีลักษณะเป็นกลาง ๆ ไม่ดีไม่ชั่ว ไม่มีคุณไม่มีโทษ แก่ใคร กระแสชีวิตนี้ ถ้าเราเผลอปล่อย นำน่าน่าเหม็นมาเติมเข้าไป ชีวิตของมนุษย์ก็ย่อมคละคล้ามลพิษแล้วส่งกลิ่นเหม็นคุ้งได้ นั่นเป็นตามนัยเบื้องต้นของคนเราที่เลือกเกิดไม่ได้ แต่มนุษย์เราก็สามารถเลือกการดำเนินชีวิตของเราได้ ดังนั้น เราก็ต้องได้สร้างสรรค์ชีวิตของเราให้เป็นไปตามปรารถนาและดำเนินชีวิตของเราให้ถูกต้องตามจุดหมายนั้น ชีวิตของเราจะเป็นชีวิตมีคุณค่าแล้ว (อ้างใน วารสารพุทธจักร, 2538:16-17)

ดังนั้น กล่าวได้ว่าค่านิยมที่แพร่หลายอยู่ในสังคมจะเป็นบรรทัดฐาน หรือสิ่งที่กำหนดแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับตัวมนุษย์เอง เพราะค่านิยมในสังคมมีทั้งฝ่ายบวกและฝ่ายลบ เมื่อมีความรู้ความเข้าใจก็สามารถเลือกค่านิยมในทางบวกไปปฏิบัติ ค่านิยมนั้นก็จะเป็สิ่งที่สร้างสรรค์ชีวิตให้มีคุณค่า แต่เมื่อไรเลือกค่านิยมในทางลบ ก็จะทำให้คุณค่าของชีวิตลดลง

2.2.6 ค่านิยมในสังคมไทยปัจจุบัน

ค่านิยมสำคัญที่คนไทยยึดถือปฏิบัติอยู่ในสังคมปัจจุบัน อาจสรุปได้ว่ามีดังต่อไปนี้

1) ค่านิยมความจงรักภักดี

ความจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยทั้งชาติ คือพระองค์ทรงร่วมทุกข์ร่วมสุขเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวของคนไทย ในการปกครอง

ตามระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบันนี้ พระองค์ทรงเป็นผู้นำในด้านชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรจากการที่พระองค์เสด็จเยี่ยมราษฎรในท้องที่ต่าง ๆ ตลอดจนท้องที่ทุรกันดารทั่ว ๆ ไป พระองค์ยังพระราชทานทรัพย์สินส่วนพระองค์เพื่อช่วยเหลือราษฎรเป็นจำนวนมาก พระองค์ได้ทรงเป็นกำลังสำคัญในการสร้างความสามัคคีในชาติและรักษาเอกราชของชาติไทยไว้ เนื่องจากคนไทยมีความแตกต่างกันในเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรมประเพณี ต่างก็มีความจงรักภักดีต่อพระองค์ทั้งสิ้นและยอมเสียสละทุกอย่างแม้ชีวิตของตน เพื่อรักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์

2) ค่านิยมชอบทำบุญ

ชาวไทยพุทธที่เป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศเชื่อเรื่องกรรม จะต้องทำบุญให้มาก ๆ ไว้เพื่อว่าชาติหน้าจะได้ไปเกิดในสภาวะที่ดีกว่าชาตินี้ ดังนั้น จึงชวนชวนในการทำบุญ เช่น มีงานบุญงานฉลองกันอยู่ตลอดปี

ความเชื่อเป็นเหตุให้คนไทยชอบการแบ่งปันช่วยเหลือสงเคราะห์กันและกัน ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น ในสังคม คือประโยชน์ส่วนตนเอง เมื่อให้แล้วก่อให้เกิดความสุขกายสบายใจแก่ตนเอง และเชื่อว่าจะทำให้ตนเองตายไปแล้วจะมีความสุขความสบายในชาติต่อไป ส่วนประโยชน์แก่บุคคลอื่นนั้นคือสามารถช่วยให้เขามีความสุข พ้นจากความทุกข์ความเดือดร้อน

3) ค่านิยมกตัญญู

ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูรู้คุณ ได้ถูกถ่ายทอดมาในสังคมไทยตั้งแต่สมัยโบราณมาจนถึงปัจจุบัน ทุกสถาบัน คือครอบครัว โรงเรียน ศาสนา และรัฐบาล ฯลฯ ได้พยายามรักษาและถ่ายทอดคุณธรรมนี้เพราะเป็นสิ่งที่ทุกคนควรปฏิบัติอย่างยิ่ง คนที่มีความกตัญญูรู้คุณคนจะทำให้เกิดความผูกพันกันทางจิตใจและมีความเกรงใจซึ่งกันและกันระหว่างคนในสังคม การที่ลูกมีความกตัญญูต่อพ่อแม่ย่อมทำให้ลูกมีความเคารพและเชื่อฟังคำสอนของพ่อแม่ ทำให้เกิดความเกรงใจไม่กล้ากระทำการที่ไม่ถูกต้อง ไม่นำความเดือดร้อนความไม่สบายใจสู่ท่าน ทำให้เกิดผลดีต่อสังคมส่วนรวมทำให้สังคมสงบสุข เพราะทุกคนมีความกตัญญูกตเวทิตา รัฐบาลจึงประกาศให้วันที่ 13 เมษายนของทุกปี เป็นวันผู้สูงอายุ (วันกตัญญูกตเวทิตา) เพื่อรักษาค่านิยมนี้ไว้

4) ค่านิยมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ในคนไทยเรานั้น มีชื่อเสียงมานานแล้ว ดังสุภาษิตไทยที่ว่า “เป็นธรรมเนียมไทยแท้แต่โบราณว่า ใครมาถึงเรือนชานต้องต้อนรับ” คนไทยให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันมาตลอด ในยามผู้อื่นได้รับความทุกข์ความเดือดร้อน เช่นเมื่อเกิดอุทกภัย อัคคีภัย คนไทยไม่ทอดทิ้งกัน จะให้ความช่วยเหลือด้วยการบริจาคทั้งเงินและสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ แก่ผู้ตกทุกข์ได้ยากอยู่เสมอ ไม่ว่าผู้ประสบภัยพิบัตินั้นจะอยู่ที่ใด คนไทยมีน้ำใจต่อกันเป็นเพื่อนพึ่งยามยากตลอดมา

5) ค่านิยมเคารพผู้อาวุโส

คนไทยถูกปลูกฝังให้มีความเคารพเชื่อฟังผู้อาวุโส ไม่ว่าจะเป็นความอาวุโสทางด้านอายุ หรือหน้าที่การงาน ด้วยเหตุนี้เราจึงเห็นว่าในโครงสร้างทางสังคมไทย มีค่านิยมนี้เข้าไปเกี่ยวข้องอยู่เสมอ เช่น ในสถาบันครอบครัวจะมีการอบรมสั่งสอนให้มีความเคารพปู่ย่าตายาย พ่อแม่ พี่ป้า น้าอา เป็นต้น ในหน่วยงานก็มีความเคารพผู้เข้ามาอยู่ก่อน จึงทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมมีความสุขในสังคมครอบครัวและสังคมอื่น ๆ

สรุปได้ว่า ค่านิยมเชิงบวกทำให้ชีวิตของคนไทยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ที่เกิดจากความสัมพันธ์อันดีในการอยู่ร่วมกัน โดยเฉพาะค่านิยมเกี่ยวกับความจงรักภักดีแด่องค์พระประมุขของประเทศ ค่านิยมการทำบุญ ความกตัญญู ความเมตตา และความเคารพต่อผู้อาวุโส เป็นผลให้เกิดความรักใคร่สามัคคีต่อกัน มีการสงเคราะห์ช่วยเหลือกันด้วยความปรารถนา เพราะต้องการให้ผู้อื่นมีความสุขและให้เกียรติแก่ผู้มีอายุสูงกว่าโดยความเคารพเชื่อฟังและมีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณทั้งหลาย จึงเป็นผลให้สังคมมีสันติสุข ซึ่งเป็นความพึงปรารถนาของสังคมไทย

แต่อีกส่วนหนึ่งของสังคมไทยมีค่านิยมที่บุคคลทั้งหลายยึดถือไปปฏิบัติไม่ถูกต้องแล้ว จึงเป็นค่านิยมเชิงลบ ซึ่งนำความเดือดร้อน ความไร้ระเบียบ และความบกพร่องมาสู่สังคม โดยผู้ปฏิบัติไม่มีความรู้สึกสะอึกสะอื้นจนได้กลายเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับ จนทำให้เกิดปัญหาอย่างมากมายในสังคมไทย

1) ค่านิยมยกย่องผู้มีทรัพย์

วิกฤติด้านเศรษฐกิจของสังคมไทยในปัจจุบันนี้ทำให้คนไทยต้องดิ้นรนในการทำมาหากินเพื่อให้ได้เงินมาใช้จ่ายในการดำรงชีพ ทำให้คนไทยเห็นคุณค่าของเงินสำคัญกว่าสิ่งอื่น ๆ เพราะเงินเป็นสิ่งจำเป็นทางเศรษฐกิจ และเป็นสิ่งจำเป็นทางสังคมด้วย เงินเป็นเครื่องส่งเสริมฐานะของคนในสังคม คนมีเงินจึงเป็นที่ยอมรับของสังคมไทย เปรียบเสมือนผู้ที่มีญาคิมมาก เหมือนดังสุภาษิตว่ามีเงินนับเป็นน้อง มีทองนับเป็นพี่ เพราะเงินทองนั้นสามารถบันดาลทุกอย่างได้ดั่งใจ ค่านิยมเกี่ยวกับเรื่องนี้ถูกอบรมสั่งสอนและถ่ายทอดต่อมาโดยตลอด ผู้มั่งคั่งในสังคมจะได้รับสิ่งตอบแทนจากสังคม คือเป็นผู้มีญาติพี่น้องมาก สังคมยกย่องว่ามีเกียรติ เป็นที่สนใจของเพศตรงข้าม นอกจากนี้เงินยังเป็นที่มาของอำนาจความรัก ความเคารพนับถืออีกด้วย ด้วยเหตุนี้เงินจึงเป็นตัวกำหนดคุณค่าของคนในสังคมไทยปัจจุบันนี้

2) ค่านิยมยกย่องอำนาจ

วิวัฒนาการทางการเมืองการปกครองที่ยกย่องในเรื่องอำนาจติดต่อกันมาเป็นเวลานานหลายร้อยปี ทำให้กลายเป็นค่านิยมส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตของคนไทยในปัจจุบัน ผู้ที่มีอำนาจในสังคมไทยได้แก่ ข้าราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าราชการฝ่ายปกครอง ดังนั้น คนไทยจึงนิยมที่จะให้ลูกหลานรับราชการเพื่อจะได้มีอำนาจ มีเงิน รวมไปถึงบิรารและตำแหน่ง (ราชันกร เศรษฐ, 2532: 79) และไม่ว่าจะเป็นข้าราชการในระดับใดก็ตามมักจะผูกพันอยู่กับความเชื่อในอำนาจของคนที่มีเหนือคนธรรมดา เพราะถือว่าคนเป็นผู้ที่ทำหน้าที่สำคัญของรัฐ เนื่องจากเป็นข้าราชการที่รับผิดชอบงานดังกล่าว บางครั้งได้ใกล้ชิดกับผู้มีอำนาจจึงทำให้ลืมตัว หลงตัวไปว่าตนเองมีอำนาจเหลือล้น เป็นเหตุให้วางตัวอยู่เหนือประชาชนตลอดเวลา จนกลายเป็นความเคยชินที่เป็นค่านิยมของสังคมไทย

3) ค่านิยมรักความสนุกสนาน

คนไทยชอบแสวงหาความสนุกสนานอยู่เสมอ โดยเฉพาะสังคมเมืองของไทยไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์ใด ซึ่งจะเห็นได้จากการนำเอาการเล่นต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของตนตั้งแต่เกิดจนตาย ราชันกร เศรษฐ กล่าวว่าค่านิยมในเรื่องการรักสนุกสนานนี้ สืบเนื่องมาจากปัจจัยในอดีตของสังคมไทย 2 ประการด้วยกัน คือ (2532 : 90)

ก. สังคมไทยในอดีตเป็นสังคมที่มีความอุดมสมบูรณ์ ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว เศรษฐกิจไร่นาต้องอาศัยความร่วมมือกันมาก เช่น การลงแขก อันได้แก่ แยกขอแรง แยกอาสา และแยกเอาแรง ทำให้มีการเลี้ยงดูกันอย่างสนุกสนานเพราะยังมีรายได้เพียงพอ

ข. สังคมไทยในอดีตมีระบบการเมืองการปกครองซึ่งเป็นเรื่องของเจ้านาย หรือผู้มีอำนาจเท่านั้น เมื่อไม่ต้องเกี่ยวข้องกับการเมือง ประชาชนสามัญทั่วไปก็หาทางออกด้วยความสนุกสนานรื่นเริงเรื่อยมาจนเป็นนิสัย ปัจจุบันจึงมีค่านิยมการกินเลี้ยงสังสรรค์ การจัดงานรื่นเริงบันเทิงสนุกสนานอยู่ไม่ขาดระยะ ความสนุกสนานร่าเริงนี้มิอย่างใดจำกัด จึงเป็นเหตุของความฟุ่มเฟือยเกินฐานะของตนเอง

4) ค่านิยมรักพวกพ้อง

การแสดงความรักพวกพ้อง ได้แก่ ความรักญาติพี่น้อง รักเพื่อนร่วมสถาบัน รักกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก ฯลฯ การแสดงความรักในกลุ่มมักจะแสดงออกมาในรูปการช่วยปกป้องให้พ้นจากการดำเนินหรือถูกรุกรานจากบุคคลภายนอก ค่านิยมในเรื่องความรักพวกพ้องนี้เหมือนดาบสองคม กล่าวคือให้ทั้งคุณและโทษ ถ้าหากกลุ่มใดมีการเห็นแก่พวกพ้องของตนมากเกินไปอาจทำให้มีการแบ่งพรรคแบ่งพวกจนทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างสถาบันได้ แต่หากเป็นการเห็นแก่พวกพ้องหรือความรักพวกพ้องในทางที่ถูกต้อง เช่น ร่วมใจกันทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้บรรลุเป้าหมายของสังคมส่วนรวมแล้ว การรักพวกพ้องก็จะเป็นคุณประโยชน์ต่อสังคมอย่างยิ่ง

5) ค่านิยมชื่นชมในรสชาติอาหาร

ทุกวันนี้คนไทยสนใจการบริโภคมากเกินไปจนกลายเป็นความฟุ่มเฟือย (นิพนธ์ คันทะเสวี, 2528: 45) คนไทยจำนวนไม่น้อยเสาะแสวงหาอาหารที่พิเศษ และอาหารแปลก ๆ เช่น ผักเผ็ดเผี้ย กบทอด ชูปหางวัว ยำมันสมองหมู หูฉลาม ฯลฯ และเนื่องจากการบริโภคเป็นค่านิยมทั่วไปของสังคมไทย จะเห็นได้ว่ากิจกรรมต่าง ๆ จะผูกพันกับเรื่องบริโภคตลอดเวลา เช่น การเลี้ยงฉลองการสมรส การเลี้ยงฉลองยศ การเลี้ยงฉลองวันขึ้นปีใหม่ การเลี้ยงเพื่อนร่วมรุ่น การเลี้ยงฉลองวันคล้ายวันเกิด เป็นต้น

6) ค่านิยมชื่นชมความหรูหราฟุ้งเฟ้อ

คนไทยนิยมการแสดงออกซึ่งความหรูหรา เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่าสถานภาพทางสังคมของตนเองสูง มีแสดงออกด้วยการแต่งกายด้วยของมีค่า จัดงานพิธีใหญ่โต เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่มีราคาแพง เป็นของจากต่างประเทศ เช่น กระเป๋า เครื่องประดับ และมีรถยนต์หรู ๆ รถยนต์ราคาแพง เป็นต้น

จึงกล่าวสรุปได้ว่า เมื่อสังคมใดที่มีค่านิยมฝ่ายลบ คนในสังคมนั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไป อย่างเช่นการเห็นแก่เงิน การปกป้องพวกพ้องในทางที่ผิด ความเป็นนักเลงโต สร้างกลุ่มอิทธิพลอำนาจ การขัดแย้งกับค่านิยมเชิงบวก ของมีค่ามีอยู่จำกัดแต่มีผู้ต้องการมากจึงต้องแข่งขันต่อสู้ช่วงชิง มีความต้องการรุนแรง ไม่ได้มาทางชอบธรรม ก็ฉ้อโกง ลัก ปล้น ฯลฯ (โกศล วงศ์สวรรค์ และคณะ, 2537: 18) ซึ่งจะมีผลกระทบต่อสังคมทั้งสิ้น สภาพสังคมเช่นนี้ก็เป็นปัญหาทางอาชญากรรม เพราะไม่มีปมอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในสังคม

จากค่านิยมชอบรักสนุกสนานเพลิดเพลินดำเนินควบคู่ไปกับความเจริญก้าวหน้าทางด้านวัตถุเพื่อความสะดวกและความทันสมัยมีหน้าตาในทางสังคม เพื่อให้เป็นที่ยอมรับหรือได้รับการยกย่องจากเพื่อนฝูงหรือเกิดความหลงใหลไปกับการชักรวนให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น อยากเป็นอยากสัมผัส แล้วในที่สุดก็ตกเป็นเหยื่อของยาเสพติดหรือเป็นผู้ขายบริการทางเพศเพื่อให้ได้เงินมาใช้ตามปรารถนา ปัญหายาเสพติดและการขายบริการทางเพศเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมที่ต้องได้รับการแก้ไขให้พ้นบรรเทาหรือหมดไป ยังมีปัญหาดัง ๆ อีกมากมายที่เกิดจากค่านิยมความหรูหรา คนไทยมีค่าใช้จ่ายเกินความจำเป็น และมีความต้องการสินค้านำเข้าจากต่างประเทศ และปัจจุบันค่าครองชีพทวีสูงขึ้น เป็นปฏิภาคกลับกับค่าของเงินคือค่าของเงินลดลงทำให้สินค้านั้นมีราคาสูงขึ้นรายได้ไม่พอกับรายจ่าย เมื่อเป็นเช่นนี้จึงจำเป็นต้องหารายได้เพิ่มขึ้น แต่การที่มีรายได้ขึ้นนั้นก็มีความยากลำบากในภาวะเศรษฐกิจเช่นนี้ จึงมีการหารายได้โดยการฉ้อราษฎร์บังหลวง การขายยาเสพติด การขายบริการทางเพศ เป็นต้น ซึ่งทำให้เกิดปัญหาสังคม ดังจะกล่าวต่อไป

2.3 ปัญหาสังคมไทยที่เกิดจากค่านิยม

สังคมไทยให้คุณค่าชีวิตคนบนพื้นฐานของทรัพย์สิน ความสุขสบายอย่างเดียว ไม่ได้ให้คุณค่าของชีวิตอยู่บนพื้นฐานของความจริงสำหรับชีวิต สังเกตได้จากการที่สังคมไทยมีการแบ่งชนชั้นและอวดร่ำรวยอวดรวยกัน (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2541: 97) และยึดถือว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติ ในปัจจุบันนี้ได้เกิดค่านิยมไม่ถูกต้องจึงนำไปสู่ปัญหาในสังคม ซึ่งปัญหาสังคมทั้งหลายเกิดขึ้นมาพร้อมกับความเจริญรุ่งเรืองของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่สังคมไทยมีการพัฒนาในด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีมากยิ่งขึ้น คนไทยจึงมีค่านิยมที่ผิด ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการนิยมในวัตถุ เช่น มีค่านิยมบุคคลมีเงิน ขยก่องอำนาจ นิยมชมชอบความหรูหรา เป็นต้น

2.3.1 ความหมายของปัญหาสังคม

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาให้ความหมายของคำว่า “ปัญหาสังคม” (social problem) ไว้ดังนี้ว่า “ปัญหาสังคม” หมายถึงภาวะใด ๆ ในสังคมที่คนจำนวนมากถือว่าเป็นสิ่งที่ผิดปกติที่ไม่พึงปรารถนา รู้สึกไม่สบายใจ และต้องการให้มีการแก้ไขให้กลับคืนสู่ภาวะปกติ เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการทุจริตในวงราชการ ปัญหายาเสพติด ฯลฯ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2524: 385)

ฮอร์ดัน ให้ความหมายของปัญหาสังคมไว้ว่า ปัญหาสังคมเป็นสภาวะการณ์ที่กระทบกระเทือนต่อบุคคลจำนวนมากพอสมควร และมีความรู้สึกว่าจะควรแก้ไขในรูปการกระทำร่วมกันเพื่อให้ปัญหานั้นบรรเทาเบาบางลงหรือทำให้ดีขึ้น (อ้างใน สุพัตรา สุภาพ, 2538: 4)

ปัญหาสังคมคือปรากฏการณ์ที่ทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่คนส่วนใหญ่ในสังคมหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นตัวแทนของสังคมเช่นองค์การสมาคมที่มีสมาชิกจำนวนมาก สื่อมวลชนที่ถ่ายทอดประชาดิกของประชาชน หรือรัฐบาลที่บริหารประเทศในนามของปวงชนที่เป็นสมาชิกของสังคม และผู้ที่มีความรู้สึกเดือดร้อนในสังคมนั้นรวมกำลังเข้าแก้ไข (พิทยา สายหู, 2517: 222-235)

ปัญหาสังคมคือสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งที่คนในสังคมหนึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ถูกคามต่อต้านนิยมของเขา เขาจึงตกลงใจช่วยกันที่จะแก้ไข หรือกำจัดสถานการณ์นั้นให้หมดไป โดยที่เขาเชื่อว่า พวกเขามีความสามารถที่จะกระทำเช่นนั้นได้ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2526: 91)

ปัญหาสังคม หมายถึง ภาวะหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม และสถานการณ์นั้นก่อให้เกิดความเดือดร้อน ไม่เป็นที่พึงปรารถนาของคนหมู่มาก และคนเหล่านั้นไม่ต้องการให้มีสถานการณ์อย่างนั้นเกิดขึ้น (อุทัย หิรัญโต, 2519: 284)

ปัญหาสังคม หมายถึง สถานการณ์ที่ไม่สอดคล้องกับค่านิยมของคนจำนวนมาก จึงมีความเห็นพ้องกันว่า ต้องทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน เพื่อแก้ไขสถานการณ์นั้นเสีย (รูบิงตัน และเวนเบิร์ก, 1971: 6)

ปัญหาสังคม หมายถึง ภาวะเงื่อนไข หรือสถานการณ์ซึ่งสมาชิกของสังคมนั้นถือว่า มีลักษณะคุกคามค่านิยมของเขาทางใดทางหนึ่ง (เจมส์, 1969: 645)

จึงสรุปได้ว่า ปัญหาสังคมเป็นสภาวะการณ์ที่มีผลกระทบต่อบุคคลในสังคมจำนวนหนึ่ง ที่มีมากพอสมควร ในวิถีทางซึ่งไม่เป็นที่พึงปรารถนาและมีความรู้สึกว่าควรมีการแก้ไขในรูป การกระทำร่วมกัน เพื่อให้ปัญหาลดลงหรือหมดไป

2.3.2 สาเหตุและสภาพของปัญหาสังคม

ปรีชญา เวสารัชช์ และคณะ (2528: 162) กล่าวว่าปัญหาสังคมเป็นปัญหาที่เกิดขึ้น เมื่อสังคมไม่สามารถควบคุมให้ทุกคนปฏิบัติต่อกันตามระเบียบแบบแผนของสังคมที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเกิดจากการที่สถาบันต่าง ๆ ทางสังคมดำเนินงานไม่ได้เต็มที่ คนไม่เคารพเชื่อฟังกฎหมาย ไม่มีการถ่ายทอดค่านิยมที่ถือสืบทอดกันมา และการเป็นอยู่ในการดำรงชีพของคนไม่เป็นไปตาม ระเบียบแบบแผนของสังคม เป็นต้น ที่พอจะเห็นได้ชัดเจนก็คือ การกระทำผิดของเด็กรั้วรูน ซึ่งอาจเป็นหนทางที่นำไปสู่การกระทำผิดทางอาญา หรืออาจเป็นภัยต่อทรัพย์สินของผู้อื่นได้ หรือ จากการที่สื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ถ่ายทอดค่านิยมที่เลวร้าย ผลที่ตามมาก็คือเยาวชนอยากลองทำ สิ่งผิด ๆ ขึ้นมาบ้าง เพราะความอยากรู้และคิดว่าคงแก้ไขได้ แต่เมื่อกระทำแล้วก็กลายเป็นที่นิยมกันขึ้น (สุพัตรา สุภาพ, 2538:10) และสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาสังคมมีดังนี้ (อดุลย์ ดันติประยูร, 2526:12)

1) การเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านโครงสร้างและการกระทำของสังคม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงจะมีผลต่อโครงสร้างทั้งหมดและมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตตลอดจน การปรับตัวของบุคคลและสถาบันต่างๆในสังคม เพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ที่มีความเปลี่ยนแปลงไป แต่ถ้าประชาชนส่วนใหญ่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงหรือปรับตัวได้ภายในเวลาที่ต้องการ ก็จะทำให้เกิด ปัญหาการปรับตัวเข้ากับสังคมไม่ได้ และการปรับตัวไม่ได้นี้เอง ทำให้เกิดปัญหาสังคม

อันที่จริงแล้วสังคมไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 19 ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงแนวความคิด และความรู้สึกของประชาชน ตลอดจนได้ยกเลิกระเบียบประเพณีวัฒนธรรมบางอย่างของสังคม การเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างแนวคิดใหม่กับแนวคิดเก่า การเปลี่ยนแปลงที่เห็นชัด คือการเปลี่ยนแปลงทางด้านอุตสาหกรรม เทคโนโลยี และการขยายชนบทเป็นเมือง หรือการขยายเมืองให้ใหญ่ขึ้น เป็นต้น ผลที่สุดค่านิยมของกลุ่มคนในสังคมนั้นก็ได้เปลี่ยนแปลงไปด้วย แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงในด้านลบ คือเป็นการให้คุณค่าความสำคัญแก่วัตถุและเทคโนโลยีมากยิ่งขึ้น

2) ความไม่เป็นระเบียบในสังคม คือ สังคมไม่สามารถจะควบคุมสมาชิกของสังคมให้ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนที่วางไว้ (สุพัตรา สุภาพ, 2538: 13) หรืออาจกล่าวได้ว่าความไม่เหมาะสมในระบบสังคมทำให้จุดประสงค์ของแต่ละคนแตกต่างกัน (ชูชาติ ศิวกาญจน์, 2539: 16) โดยปกติแล้วแต่ละบุคคลจะรักษาค่านิยมและกฎเกณฑ์หรือบรรทัดฐานบางอย่างของสังคมที่วางไว้ให้สมาชิกที่มาอยู่ร่วมกันได้ใช้เป็นแนวในการอยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบ ซึ่งได้มีการถ่ายทอดความรู้ผ่านทางสถาบันให้มีการอบรมสั่งสอน เช่น ครอบครัว โรงเรียน รัฐบาล ฯลฯ แต่ก็ขาดหลักการในการทำงานร่วมกัน ทำให้สถาบันไม่อาจถ่ายทอดและรักษาค่านิยมต่าง ๆ ของสังคมได้ ก่อให้เกิดการขาดความเป็นระเบียบขึ้น จึงเป็นมูลฐานเบื้องต้นที่นำไปสู่ปัญหาสังคมต่าง ๆ ได้ เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาครอบครัว เป็นต้น หรือบางกรณีความไม่เป็นระเบียบในสังคมเกิดจากความล้มเหลวหรือไม่สามารถรักษาน้ำใจของตนได้ ทำให้สมาชิกในสังคมหมดความเชื่อถือ ดังนั้น ค่านิยมของกลุ่มจะมีผลในทางตรงกันข้าม ทั้งนี้โดยไม่มีอะไรเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวให้กลุ่มมีความเข้าใจหรือปฏิบัติให้สอดคล้องในแนวคิดเดิมได้ ซึ่งปกติแล้วความต้องการหรือความรู้สึกของคนมีการเปลี่ยนแปลงและขัดกับกฎเกณฑ์เก่า ๆ ของสังคม เมื่อพบกับความต้องการใหม่ จึงไม่สอดคล้องกับระเบียบแบบเก่า ทำให้เกิดปัญหาสังคมเช่นกัน

3) บุคลิกภาพ บุคคลที่เกิดมาแต่ละคนมีลักษณะที่เป็นของตัวเองโดยเฉพาะไม่ซ้ำแบบใคร เพราะจะไม่มีใครเหมือนกับใครในทุกด้าน และบุคลิกภาพพัฒนาไปพร้อมกับการพัฒนาทางกาย อารมณ์ และด้านอื่น ๆ ของจิตใจ (ชูชาติ ศิวกาญจน์, 2539: 18) ในทฤษฎีการขัดแย้งกันในคุณค่า ถือว่าพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนของบุคคลจากกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้นั้น ไม่จำเป็นต้องเกิดจากการที่บุคคลนั้นบกพร่อง หรือกฎเกณฑ์ของสังคมนั้นมีความบกพร่อง แต่เป็นเพียงสภาวะการณ์ที่ไม่สอดคล้องกับคุณค่าที่กลุ่มยึดถือ สภาวะการณ์นี้เองที่ก่อให้เกิดปัญหา ซึ่งก็เป็นปกติวิสัยในสังคมที่ซับซ้อนที่กลุ่มต่าง ๆ กันมากมาย ซึ่งมีคุณค่าหรือผลประโยชน์แตกต่างกันออกไป

2.3.3 ปัญหาสังคมไทย

สังคมไทยได้มีการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว โดยมุ่งเน้นไปในด้านวัตถุ ทำให้สภาพสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป ทำให้เกิดค่านิยมในด้านบริโภคนิยมและวัตถุนิยมอย่างรวดเร็ว แต่พื้นฐานทางเศรษฐกิจของสังคมการเกษตรของประเทศไทยไม่อำนวยให้ทุกคนได้รับการสนองความต้องการทางวัตถุได้ เป็นสาเหตุนำไปสู่ปัญหาที่เกิดจากค่านิยม ดังนี้

1) ปัญหาวัตถุนิยม

ปรากฏการณ์ปัจจุบันในสังคมไทย คือคนส่วนใหญ่มุ่งแสวงความมั่งคั่งด้านวัตถุและทรัพย์สินเป็นสำคัญ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2542: 23) สังคมได้เปลี่ยนแปลงไป มีผลทำให้ทัศนคติและค่านิยมของคนไทยได้เปลี่ยนแปลงไปด้วย กล่าวคือ ความเจริญเติบโตมีต้นแบบมาจากต่างประเทศที่คนไทยได้นำเอาแนวคิดที่อยู่บนพื้นฐานของความนิยมวัตถุเข้าสู่สังคมไทย ยึดเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและระบบการทำงานของคนไทย เฉพาะอย่างยิ่งในกรุงเทพฯ และเมืองใหญ่ ๆ ได้รับอิทธิพลของความนิยมวัตถุที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับความเจริญก้าวหน้าทางด้านวัตถุ โดยพัฒนาเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมที่มนุษย์สามารถสร้างให้ความเจริญอย่างรวดเร็ว จึงทำให้เกิดค่านิยมชมชอบต่อวัตถุซึ่งถือว่าเป็นสิ่งช่วยให้ชีวิตมีค่าและสามารถดำเนินชีวิตอยู่อย่างสะดวกสบายและมีเกียรติในสังคม

ค่านิยมนี้เป็นตัวเพิ่มความต้องมากขึ้นในด้านวัตถุ เป็นผลให้เกิดการแข่งขันกันในการใช้ทรัพยากร มีการคดโกง ประกอบการทุจริต การคอร์รัปชัน และใช้ความรุนแรงในการได้มาซึ่งวัตถุทั้งหลายในทางผิด ๆ เพื่อสนองความปรารถนาของตน และเป็นประโยชน์ในการแสดงสถานภาพของตนเองให้มีเกียรติมีชื่อเสียงในสังคม และยังมีปัญหาอื่น ๆ ที่มาจากปัญหาวัตถุนิยม เช่น ปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการทะเลาะวิวาท ปัญหาการฆ่าตัวตาย เป็นต้น

2) ปัญหาคอร์รัปชัน

การคอร์รัปชัน หมายถึงการกระทำที่ไม่สุจริตโดยใช้หรืออาศัยตำแหน่งหน้าที่ อิทธิพล ที่คนมีอยู่แสวงหาผลประโยชน์ของตนเอง ตลอดจนการเลือกที่รักมักที่ชัง ความสนิทสนม เหมือนญาติพี่น้อง กินสินบน ฉ้อราษฎร์บังหลวง การใช้ระบบอุปถัมภ์ และความอยุติธรรมอื่น ๆ ที่ข้าราชการหรือบุคคลอื่นใดใช้เป็นเครื่องมือในการฉ้อโกงความเป็นธรรมและความถูกต้อง ตามกฎหมายของสังคม (สุพิศรา สุภาพ, 2538: 92)

ปัญหาคอร์รัปชันเป็นเสมือนเนื้อร้ายที่บั่นทอนความอยู่รอดของสังคม และยังเป็น อุปสรรคต่อความเจริญก้าวหน้าและการพัฒนาของประเทศ เมื่อสังคมยังมีการคอร์รัปชันกันอยู่ โดยเฉพาะที่กล่าวถึงกันมาก คือ การคอร์รัปชันในวงราชการ แต่พฤติกรรมเช่นนี้ ประชาชนทั่วไป ในระบบธุรกิจเอกชน และระบบการเมืองยังมีส่วนเกี่ยวข้องด้วยเช่นกัน (สุพิศรา สุภาพ, 2538: 9) ตราบใดที่โครงสร้างทางสังคมยังไม่มีเปลี่ยนแปลง หรือผู้มีตำแหน่งหน้าที่บางท่านยังยึดหลัก หรือมีค่านิยมเรื่องเงิน อำนาจ ตำแหน่งและพรรคพวกเป็นใหญ่ เมื่อนั้นการคอร์รัปชันก็ยังคงอยู่กับ สังคมไทยตลอดไป และจะพัฒนารูปแบบของการคอร์รัปชันมากขึ้นเรื่อย ๆ

สาเหตุของการคอร์รัปชันโดยทั่วไปประชาชนให้ความสนใจกับการคอร์รัปชัน ในวงข้าราชการ โดยเฉพาะข้าราชการจะที่ใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนในการประกอบการทุจริต (สุพิศรา สุภาพ, 2538: 92) ดังนั้น กล่าวได้ว่า ปัญหาการทุจริตมาจากสาเหตุสำคัญหลาย ๆ อย่าง คือ

ค่านิยมวัตถุนิยมในสิ่งที่กลุ่มบุคคลในสังคมเห็นว่ามีความควรค่าแก่การกระทำยกย่องว่าเป็นสิ่งที่ ถูกต้อง ทำให้กลุ่มคนต่างพยายามแสวงหาหรือยึดถือปฏิบัติกัน โดยคิดว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องและ เป็นสาเหตุของการยกย่องตำแหน่ง ยกย่องวัตถุ และรักพวกพ้อง ฯลฯ

ค่านิยมความฟุ้งเฟ้อสุรุ่ยสุร่ายที่เกินความจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจ คนในสังคมไทย ถือว่าอาชีพรับราชการนั้นเป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีความมั่นคง จึงมีค่านิยมรับราชการ ทั้ง ๆ ที่รู้ ว่ามีเงินเดือนน้อย โดยเฉพาะข้าราชการผู้น้อยจะมีรายรับไม่พอกับรายจ่ายภายในครอบครัว เพราะ ปัจจุบันนี้ค่าครองชีพสูงขึ้นเรื่อย ๆ ข้าราชการจึงมีหนี้สินกัน นอกจากนี้นักการเมืองใช้สิ่งของเกินตัว ไม่พอกับรายได้ จึงต้องหารายได้พิเศษและปลดเปลื้องหนี้สิน โดยการใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตน ในทางมิชอบ กล่าวคือประกอบการฉ้อราษฎร์บังหลวงนั่นเองที่เป็นช่องทางเพิ่มพูนรายได้ให้ตนเอง และครอบครัวรวมทั้งพรรคพวกของตน

- ค่านิยมยกย่องคนมีเงิน ข้าราชการจำนวนไม่น้อย ไม่เคยคิดจะฉ้อราษฎร์บังหลวง แต่พอทำงานไประยะหนึ่งก็มีการทุจริตเกิดขึ้น เพราะสิ่งแวดล้อม หรือผู้บังคับบัญชา หรืออิทธิพล ทำให้เป็นคนเช่นนั้น โดยเฉพาะคนที่มีใจไม่หนักแน่นเพียงพอ จึงมีพฤติกรรมทุจริตเกิดขึ้น เพราะเห็นว่าบุคคลที่งานด้วยความซื่อสัตย์ไม่ได้รับการยกย่อง ไม่มีเกียรติในสังคม แต่คนที่มีความร่ำรวยด้วยทรัพย์สินกลับได้รับการยกย่องเป็นนัับถือของบุคคลต่าง ๆ ในสังคม

- ค่านิยมยกย่องผู้มีอำนาจ จากการยกย่องอำนาจบุคคลที่มีตำแหน่งหน้าที่เป็นผู้บังคับบัญชาสามารถสั่งการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสวงหาประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่ได้ ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น เก็บตัวของตำรวจทางหลวง เป็นต้น โดยผู้บังคับบัญชาจะได้รับส่วนแบ่งจากผู้ใต้บังคับบัญชาด้วย ซึ่งถือว่ามีส่วนในการส่งเสริมให้มีการฉ้อราษฎร์บังหลวงเกิดขึ้นในหน่วยงานนั้น ๆ หรือผู้ใต้บังคับบัญชาอยากมียศตำแหน่งในระดับสูง ๆ ขึ้นไปก็มองช่องประจบประแจงบุคคลที่มีอำนาจให้ช่วยเหลือสนับสนุนตนเองได้ โดยการหาของขวัญมามอบให้ตามโอกาสต่าง ๆ เช่น วันขึ้นปีใหม่ งานวันเกิด วันครบงานแต่งงาน เป็นต้น เป็นการเปิดช่องทางให้หารายได้จากการฉ้อราษฎร์บังหลวง เพื่อให้ตนเองได้รับตำแหน่งตามที่ต้องการ

- กฎหมายของไทยมีส่วนที่เอื้อต่อการฉ้อราษฎร์บังหลวง เพราะกฎหมายให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ไว้อย่างกว้างขวาง ก่อให้เกิดอำนาจอย่างมาก เช่น การอนุมัติ หรือ ไม่อนุมัติ หรือ เก็บไว้พิจารณา ฯลฯ ข้าราชการจึงมีอำนาจในการให้ทุนให้โทษแก่ประชาชนหรือผู้ที่มาติดต่อ เพราะข้าราชการมีอำนาจดุลยพินิจในการต่อรอง ประกอบกับขาดกลไกในการควบคุมการใช้อำนาจนั้น ๆ

- การยินยอมพร้อมใจของประชาชน มีประชาชนจำนวนไม่น้อยที่ไปติดต่อกับข้าราชการในสถานที่ต่าง ๆ ที่เกิดความเบื่อหน่ายต่อการรอคอย การขึ้นเรื่องราว จึงยินยอมจ่ายเงินแก่ข้าราชการเพื่อความสะดวกรวดเร็ว จึงทำให้ข้าราชการสามารถเรียกร้อยเอ็ดผลประโยชน์ให้กับคนในทางที่มีชอบ

3) ปัญหายาเสพติด

ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่คุกคามสังคมไทย จะเห็นได้ว่ามีกลุ่มคนในสังคมไทยจำนวนมากมาที่ตกเป็นทาสของยาเสพติดในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะในปัจจุบันนี้ มีทั้งตัวผู้เสพและผู้จำหน่ายที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ตัวผู้เสพยาเองและบุคคลผู้รอบข้าง

พร้อมกันนี้ยังเป็นพิษภัยที่คุกคามสังคมอย่างมหันต์ทั้งทางด้านการปกครองและด้านเศรษฐกิจ มนุษย์เรารู้จักการใช้ยาเสพติดมานานแล้ว ยาเสพติดที่ใช้กันมากเพราะหาได้ง่ายหรือได้จากพืช ได้แก่ จำพวกฝิ่น กัญชา ใบกระท่อม ในระยะแรก ๆ ได้นำมาใช้เป็นประโยชน์ในทางการแพทย์ ต่อมาก็ได้ผลิตขึ้นเป็นยาเสพติดที่ก่อให้เกิดปัญหาแก่ตัวผู้เสพ และสังคมนั้น ๆ ซึ่งผู้ผลิตมีความหวังให้ได้ประโยชน์แก่ตนเอง คือการได้มาซึ่งทรัพย์สินเงินทอง ที่จะทำให้ตนเองมีฐานะ มีอำนาจ มีเกียรติ ในสังคม ฯลฯ

การติดยาเสพติดประเภทต่าง ๆ มาจากหลายสาเหตุด้วยกัน คือ

1. เหตุจากความอยากรู้อยากทดลอง ค่านิยมความรักสนุกสนาน กล่าวคือ มีความตลกคะนอง ความอวดดีอวดเด่น ส่วนมากมักเป็นกลุ่มวัยรุ่นอันเกิดจากทั้ง ๆ ที่มีความรู้ความเข้าใจว่า ยาเสพติดเป็นสิ่งที่ให้โทษแก่ร่างกาย และเป็นอันตรายแก่สังคม แต่เพราะความอวดดี หัวดีที่ปราศจากความไตร่ตรองและเหตุผล ซึ่งถือว่าเป็นความสนุกสนานที่ได้ทดลองสิ่งที่แปลกของใหม่ รวมทั้งเป็นสิ่งที่แสดงถึงความเก่งกล้าจึงทำให้ติดยาเสพติดได้ เมื่อติดยาเสพติดไปแล้ว จะต้องหาขามาเสพให้ได้ จึงจะหมดความทรมานทรมาย แม้จะเลิกยาเสพติดไปแล้ว ก็ยังมีอาการอยากเสพยาอีก การเสพก็ต้องซื้อหาด้วยราคาแพง เสียเงินไปเป็นจำนวนมาก สุขภาพก็เสื่อมโทรม
2. เหตุจากสภาพจิตใจของผู้ติดยาจากพวกประสาทอ่อน ใจคอไม่หนักแน่น มีความวิตกกังวลหวาดกลัว มีความผิดหวังในปัญหาชีวิตเรื่องครอบครัว จึงหันเข้าไปหายาเสพติดเป็นเครื่องช่วยระบายความรู้สึกและในที่สุดต้องกลายเป็นคนติดยาเสพติดไป
3. เหตุจากการทำตามแบบอย่างเดียวกันกับเพื่อนพ้อง อันเกิดจากค่านิยมรักพวกพ้อง (อาณนัฏ อภาภิรมย์, 2517: 57) บุคคลในสังคมโดยเฉพาะวัยรุ่นมักมีการเลียนแบบและความต้องการให้ตนเป็นที่ยอมรับจากบุคคลอื่น ๆ จึงกระทำในสิ่งที่สังคมของกลุ่มบุคคลนั้นยอมรับและปฏิบัติกัน ก็เป็นจุดหนึ่งที่ทำให้ติดยาเสพติดได้ไม่ยาก เพราะความต้องการเรียกร้องความสนใจของกลุ่มคนเหล่านั้น
4. เหตุเกิดจากสภาพแวดล้อมในครอบครัวของผู้เสพ ครอบครัวขาดความอบอุ่น มีการทะเลาะกัน พร้อมกับการชักชวนของเพื่อนฝูงผลักดันให้กลุ่มเยาวชนหันหน้าไปสู่การเสพยาเสพติด และความรู้เท่าไม่ถึงการณ์เหล่านี้จะเป็นแรงผลักดันให้มีผู้ติดยาเสพติดมากขึ้น

5. สิ่งแวดล้อมทางสังคม คือ คนในสังคมปัจจุบันอ่อนแอง่ายแก่การติดยาเสพติด สถานที่ต่าง ๆ เช่น ร้านอาหาร ในดิสโก้ คาเฟ่ เป็นสถานที่ซึ่งชักจูงให้คนเสพยาเสพติดได้ง่าย นอกจากนี้ชุมชนที่อยู่อาศัยมีการจำหน่ายยา และอำนวยความสะดวกในการเสพติดด้วย

ปัจจุบันนี้ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาของสังคมที่มีความสำคัญมาก เพราะปรากฏว่ามีผู้เสพ ผู้จำหน่าย และผู้ผลิตจำนวนมากขึ้นทุก ๆ วัน โดยเฉพาะยาบ้า ที่ถูกตำรวจจับได้ไม่เว้นแต่ละวัน และในสังคมยังมีค่านิยมการติดสุราเป็นยาชูกำลัง (ปรัชญา เวสารัชช์ และคณะ, 2528:164) ซึ่งถือว่าการดื่มสุราเป็นกิจกรรมทางสังคมที่ขาดไม่ได้ในงานต่าง ๆ ทั้งในงานสังสรรค์ รื่นเริง และไม่รื่นเริง การดื่มสุราถือเป็นประเพณีนิยมอย่างหนึ่งเช่นกัน นอกจากนี้ สุราที่รัฐบาลควบคุมให้มีราคาแพง ประชาชนจึงหันมาทำเหล้าเถื่อนบริโภคเอง เพราะราคาถูก หาวัสดุได้ง่าย แต่ผลที่ตามมาคือ ผู้บริโภคเหล้าเถื่อนบ่อย ๆ เกิดโรคร้ายเนื่องจากพิษสุราและในที่สุดก็ต้องเสียชีวิตไป จึงกล่าวได้ว่า ยาเสพติดทุกประเภทไม่ว่าสุรา ยาบ้า กัญชา เฮโรอีน เป็นต้น ล้วนแต่เป็นสิ่งทำลายคุณค่าชีวิตของมนุษย์ทั้งสิ้น เพราะยาเสพติดทำให้เกิดโทษแก่สุขภาพร่างกายแล้ว ยังถูกใช้เป็นเครื่องมือนำไปสู่การทำลายศีลธรรม และความสงบสุขของสังคม ซึ่งปรากฏในประวัติศาสตร์ว่าอังกฤษล่าอาณานิคม ได้นำฝิ่นเข้าไปประเทศจีน จนกระทั่งคนจีนติดกันอย่างอมตะ และญี่ปุ่นก็เคยใช้ฝิ่นในการทำสงครามกับจีน แล้วยึดที่พื้นบางส่วนปลูกฝิ่น จึงทำให้คนจีนติดฝิ่น ซึ่งเป็นปัจจัยในการช่วยให้ยึดครองจีนได้ง่ายขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม โทษภัยของยาเสพติดนั้นมามากมาย ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้ (สุพัตรา สุภาพ, 2532: 63-64)

1. โทษทางด้านร่างกายและจิตใจ ทำให้อวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายมีความเสื่อมลง ก่อให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บได้ง่าย ก่อให้เกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ ได้อีกด้วย และที่ร้ายแรงคือมีความคลุ้มคลั่ง ไม่สามารถควบคุมสติอารมณ์ของตนได้ ถึงกับอาละวาด เมื่อมีความต้องการยาเสพติด จนกระทั่งมีการก่ออาชญากรรมถึงขั้นทำร้ายบิดามารดาหรือบุคคลอื่น ๆ ได้ ดังปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์บ่อยครั้ง

2. โทษทางด้านสังคม โดยทั่วไปเมื่อบุคคลใดเสพยาเสพติดแล้ว จะมีความประพฤติกเล็ด และมีบุคลิกลักษณะเสื่อม กลายเป็นที่รังเกียจของสังคมและเป็นเหยื่อของอาชญากรรม รวมทั้งผลักดันให้มีอาชีพที่ขัดต่อกฎหมายบ้านเมืองและศีลธรรมอันดีงาม เพื่อนำมาแลกเปลี่ยนกับยาเสพติด เช่น การพูดโกหก การลักขโมย การคดโกง ฯลฯ เพื่อแสวงหาเงินมาซื้อยาเสพติดให้คลายความต้องการ ซึ่งกลายเป็นคนที่ทำลายอนาคตตนเองและชื่อเสียงเกียรติยศของวงศ์ตระกูล ตลอดจนถึงญาติพี่น้องที่รังเกียจ ไม่มีใครอยากคบค้าสมาคมด้วย และยังสูญเสียทางด้านทรัพย์สินและเงินทองอย่างไร้คุณค่า

3. โทษทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้เสียแรงงานและประสิทธิภาพในการผลิต สูญเสียแรงงานโดยเปล่าประโยชน์ เพราะถ้าผู้ใดเสพยาเสพติดแล้วไม่ค่อยทำงานและก็นักไม่มีผู้ใดรับเข้าทำงาน ซึ่งทำให้กระทบกระเทือนรายได้ประเทศชาติ เมื่อมีคนติดยาเสพติดมากแรงงานน้อยลงแล้วทำลายเศรษฐกิจของชาติเนื่องจากผู้ติดยาเสพติดคนหนึ่งจะต้องเสียค่าใช้จ่ายประมาณ 50 บาทต่อวัน ถ้าคนห้าแสนคนจะเสียค่าใช้จ่ายประมาณ 25 ล้านบาทต่อวัน หรือ 750 ล้านบาทต่อเดือน หรือ 90 พันล้านบาทต่อปี เงินจำนวนนี้สามารถนำไปพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ได้อย่างมากมาย แต่กลับต้องสูญเสียเงินจำนวนนี้ไปโดยเปล่าประโยชน์

กองป้องกันและบำบัดยาเสพติด สำนักงานอณัมัย กรุงเทพมหานคร (2542: 36-39) กล่าวถึงผลกระทบที่เกิดจากยาเสพติดไว้ดังนี้ คือ

1. ผลกระทบที่มีต่อตัวผู้เสพ

1.1 โทษเฉียบพลัน มีอาการทางสมองได้แก่ปวดศีรษะ นอนไม่หลับ ตัวสั่น ประสาทตึงเครียด ย่อนเพลีย ความคิดสับสน ประสาทหลอน เกิดโรคทางจิตอย่างมาตถวตยหรือผู้อื่น หัวใจเต้นแรง จังหวะการเต้นของหัวใจผิดปกติ ความดันโลหิตอาจสูงหรือต่ำ ปวดท้องรุนแรง อาจชักหรือหลอดโลหิตในสมองแตกหมดสติจนแก่ชีวิตได้

1.2 โทษจากการใช้ยาเป็นเวลานาน ทำให้สุขภาพทรุดโทรมทั้งร่างกายและจิตใจ เกิดอาการได้เช่นเดียวกับโทษเฉียบพลัน ปอดอักเสบ ไตไม่ทำงาน ไขมันาน ๆ เกิดอาการทางประสาทมีผลต่อการก่ออาชญากรรมหรืออุบัติเหตุถึงแก่ความตายได้

1.3 ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ หากเกิดอุบัติเหตุจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของตนเองและผู้อื่น ซึ่งประมาณการทางเศรษฐกิจแล้วเป็นเงินจำนวนมากและสูญเสียงบประมาณในการบำบัดรักษาผู้เสพยา รวมทั้งงบประมาณของรัฐใช้ในการปราบปรามแหล่งจำหน่าย แหล่งผลิต ซึ่งมีแนวโน้มจะระบาคมากขึ้น

2. ผลกระทบต่อสังคม

2.1 ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม ผู้เสพยามีอาการทางจิตคลุ้มคลั่ง เกิดภาพหลอนต่าง ๆ ทำการจี้ตัวประกัน หรือก่อเหตุการณ์ที่ทำลายขวัญของประชาชนทั่วไป

2.2 ปัญหาความสูญเสียต่อบุคคลหรือสังคมส่วนรวม เช่น การเกิดอุบัติเหตุทุกครั้ง นอกจากจะสร้างความสูญเสียชีวิตตนเองแล้ว ยังส่งผลกระทบให้ผู้อื่นเสียทรัพย์สินและชีวิตได้

2.3 ปัญหาการว่างงาน การเสพยา่อมทำให้ศักยภาพการปฏิบัติหน้าที่การงานของบุคคลเสียหายไป ไม่ได้รับความเชื่อถือไว้วางใจจากผู้ว่าจ้าง ผลคือเกิดภาวะว่างการงานมากขึ้น

2.4 ปัญหาครอบครัวขาดความอบอุ่น เมื่อสมาชิกคนใดคนหนึ่งเสพยาทำให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในทางลบ อันเป็นปัญหาหนึ่งของสังคมที่สำคัญยิ่ง

4) ปัญหาอาชญากรรม

อาชญากรรม หมายถึง การกระทำความผิดทางอาญาต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในสังคม (ทัศนีย์ ทองสว่าง, 2537: 234) และผู้ที่กระทำจะต้องได้รับการลงโทษตามกฎหมาย และมีผู้แบ่งลักษณะของผู้ประกอบอาชญากรรม หรืออาชญากร 6 ประเภท (สุพัตรา สุภาพ, 2538: 36) ดังนี้

1. อาชญากรเป็นครั้งคราว การก่ออาชญากรรมจะเกิดขึ้นเมื่อโอกาสอำนวยให้ โดยพวกนี้สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ แต่การประกอบอาชญากรรมนั้นเกิดจากแรงผลักดันในตัวเมื่อมีสติน้อย เช่น เมาสุรา เมากัญชา ดื่มยาเสพติด เพราะอยากทดลอง ฯลฯ หรือบางกลุ่มเกิดจากความกดดันทางด้านจิตใจอย่างรุนแรง จนไม่สามารถควบคุมสติได้ เช่น ถูกข่มเหง ถูกสบประมาท เป็นต้น

2 .อาชญากรเป็นนิสัย ผู้ประกอบอาชญากรรมประเภทนี้ส่วนมากเป็นผู้มีอายุ และมีอุปนิสัยที่ชอบก่ออาชญากรรม โดยการเรียนรู้วิธีการจากเพื่อนฝูง หรือเกิดจากบุคคลที่มีพฤติกรรมตามนิสัยหรือสันดานเดิม กระทำไปตามแรงกระตุ้น ตามความต้องการต่าง ๆ และกระทำเป็นนิสัย จนกลายเป็นเรื่องธรรมดา เช่น อยากรวย อยากมีหน้าตาในสังคม อยากมีตำแหน่ง หรือฐานะ เป็นต้น

3. อาชญากรคอเช็ต หรืออาชญากรผู้ดี กล่าวคือ เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ตำแหน่งงานที่ดีในสังคม แต่มีพฤติกรรมชอบกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับด้านการเงิน เช่น ข้าราชการฉ้อราษฎร์บังหลวง พ่อค้าหนีภาษี นายธนาคาร โกงเงินธนาคาร นักเล่นหุ้นปั่นหุ้น ฯลฯ

4. อาชญากรมืออาชีพ เป็นพวกที่ถือว่าการประกอบอาชญากรรมเป็นอาชีพของเขา มีความพอใจกับรายได้ที่มาจากการก่ออาชญากรรม เห็นว่ามีรายได้ดี ไม่เหน็ดเหนื่อยมาก เป็นผู้ที่มีเทคนิคและความเชี่ยวชาญในการกระทำ และไม่คิดทำร้ายใครด้วยกำลัง เช่น นักย่องเบา นักล้วงกระเป๋า นักหลอกหลวง เป็นต้น

5. อาชญากรที่มีจิตผิดปกติ ซึ่งเป็นผู้มีปัญหาเกี่ยวกับความผิดปกติทางจิตใจ แต่ไม่ได้หมายความว่าเขาคิดอยู่เสมอ เป็นเพียงแต่บางส่วนเท่านั้นที่จะก่ออาชญากรรม ซึ่งเกิดจากแรงกระตุ้นหรือขาดความรับผิดชอบ ฉะนั้น เมื่อใครใช้ให้ทำอะไรก็ได้ใคร่ตรงว่า ผิดหรือถูก จึงเป็นเหตุให้ก่ออาชญากรรม

6. องค์การอาชญากร ซึ่งเป็นการรวมตัวเป็นกลุ่มอาชญากร เหมือนองค์กรหรือบริษัท มีการดำเนินการอย่างมีระบบ มีการแบ่งงานกันเป็นสัดส่วน และจะมีหัวหน้าคอยคุมงานให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ องค์การอาชญากรหาเงินด้วยวิธีทุจริต และโหดเหี้ยมทารุณ เช่น ค้ายาเสพติด ลักพาตัวเรียกค่าไถ่ เรียกคุ้มครอง ฯลฯ องค์การอาชญากรมีอำนาจและมีความรุนแรงมากที่สุด และดำเนินงานอย่างมีระเบียบกฎเกณฑ์ มีอาวุธ มีเงิน และมีอิทธิพลอย่างกว้างขวางในสังคม

สาเหตุที่นำไปสู่ปัญหาอาชญากรรม มีดังต่อไปนี้

1. ค่านิยมความสนุกสนาน กล่าวคือ มีความคึกคะนอง ความอวดดีอวดเด่น ส่วนมากมักเป็นกลุ่มวัยรุ่น ทั้ง ๆ ที่มีความรู้ความเข้าใจว่า เมื่อก่ออาชญากรรมแล้วจะเกิดโทษแก่ตนเองและเป็นอันตรายแก่สังคม แต่เพราะความอวดดี หัวคี่ที่ปราศจากความไตร่ตรองและมีเหตุผล ซึ่งถือว่าเป็นความสนุกสนานที่ได้ทดลองสิ่งที่แปลกใหม่ รวมทั้งเป็นสิ่งที่แสดงถึงความเก่งกล้า จึงทำสิ่งเหล่านั้นลงไปได้

2. ค่านิยมการเลียนแบบบุคคลในสังคม โดยเฉพาะวัยรุ่นมักมีการเลียนแบบและความต้องการให้ตนเป็นที่ยอมรับจากบุคคลอื่น ๆ จึงกระทำในสิ่งที่สังคมของกลุ่มบุคคลนั้นยอมรับและปฏิบัติกัน ก็เป็นจุดหนึ่งที่ก่ออาชญากรรมได้ไม่ยาก เพราะความต้องการเรียกร้องความสนใจของกลุ่มคนเหล่านั้น

3. ค่านิยมเงิน และสภาพแวดล้อมในครอบครัว ครอบครัวขาดความอบอุ่น มีการทะเลาะกัน พร้อมกับการชักชวนของเพื่อนฝูงผลักดันให้กลุ่มเยาวชนหันหน้าไปสู่การเสพยาเสพติด และความรู้เท่าไม่ถึงการณ์เหล่านี้เป็นแรงผลักดันให้ผู้ติดยาเสพติดมากขึ้นไปก่ออาชญากรรมต่อไป เมื่อมีความต้องการเงินไปจ่ายในการดำเนินชีวิตและไปซื้อยาเสพติด และมีความต้องการอยากไปร้านอาหาร ไนต์คลับ คาเฟ่ เหล่านี้เป็นต้นเหตุของการลักขโมยได้เช่นกัน

5) ปัญหาโสเภณี

โสเภณีเป็นปัญหาที่มีมานานและนับวันยิ่งเพิ่มขึ้นเพราะขาดการควบคุมอย่างจริงจัง อาชีพโสเภณีเป็นการแลกเปลี่ยนความต้องการทางเพศกับเงิน ปัจจัยที่ทำให้ต้องเป็นโสเภณี ก็เนื่องมาจากการมีการศึกษาต่ำ ความยากจน ถูกกลั่นแกล้ง หรือสภาพปัญหาบ้านแตก

วรชัย จันท (2525: 8) ได้แบ่งประเภทโสเภณีไทยไว้เป็น 7 ประเภท ดังนี้

1. โสเภณีอาบอบนวด จะพบได้ตามสถานอาบอบนวดหรือโรงน้ำชาโดยทั่วไป
2. โสเภณีทางโทรศัพท์ส่วนมากมักจะไปชุมนุมกันอยู่เป็นหลักแหล่งแน่นอนตามที่เอเจนต์จัดไว้
3. โสเภณีเร่ร่อน ส่วนมากจะพบตามคอฟฟี่ช็อป หรือตามภัตตาคารของโรงแรมใหญ่ ๆ หรือตามล็อบบี้โรงแรมทั่วไป หรือตามแหล่งชุมชนที่มีชาวต่างประเทศอยู่จำนวนมาก
4. โสเภณีบาร์ ไนต์คลับ ร้านอาหาร ภัตตาคาร หรือสถานที่เร่ร่อนอื่น ๆ โสเภณีเหล่านี้จะออกไปร่วมประเวณีกับแขกในสถานที่ต่าง ๆ โดยแขกจะเป็นผู้จ่ายให้ทั้งหมด ทั้งค่าราคาอาหาร ค่าสถานที่และค่าตัว
5. โสเภณีอิสระ คือ โสเภณีที่เอเจนต์ปลดระวางแล้วและผู้หญิงทั่วไปที่ให้บริการและสถานที่เดียวกันกับโสเภณีเอเจนต์ ซึ่งโสเภณีประเภทนี้เจ้าสำนักหรือโรงแรมหักรายได้ 50 % ของการรับแขกแต่ละครั้ง เพื่อเป็นค่าสถานที่ ค่าบริการ และค่าคุ้มครอง
6. โสเภณีของเอเจนต์ คือ โสเภณีที่ถูกขายตัวให้กับเอเจนต์ โดยถูกลักพาตัวหรือการหลอกลวงมาโดยพ่อแม่หรือญาติพี่น้องนำมาขายหรือโดยตัวโสเภณีเองรับเงินจากเอเจนต์ไปก่อน โสเภณีประเภทนี้ไม่มีอิสระ ไปไหนมาไหนก็ไม่ได้ ถ้าขัดขึ้นก็ทุบตีอย่างทารุณโหดร้าย ราคาขายที่ซื้อขายกันนั้น มีตั้งแต่ 5,000 - 20,000 บาท ระยะเวลาที่ต้องทำงานชดใช้มีตั้งแต่ 2 ปี ถึง 3 ปี
7. โสเภณีศูนย์รวมข่าว คล้ายโสเภณีโทรศัพท์ในข้อที่ 2 แต่ไม่มีที่ชุมนุมเป็นหลักแหล่งแน่นอนเพียงแต่เอเจนต์เป็นผู้รวบรวมหมายเลขโทรศัพท์ของโสเภณีที่เป็นสมาชิกไว้ เมื่อมีแขกติดต่อไปทางเอเจนต์ เอเจนต์ก็เรียกโสเภณีไปตามหมายเลขที่ให้ไว้ และนัดหมายให้ไปยังสถานที่ที่ตกลงกันไว้

สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาโสเภณีขึ้นในสังคมเพิ่มมากขึ้น ก็เพราะทั้งตัวบุคคลผู้เป็นโสเภณี ครอบครัว และผู้เกี่ยวข้องทั้งหลายที่อำนวยความสะดวกให้เขาเหล่านั้นเข้าไปสู่อาชีพโสเภณี หรือการบริการทางเพศ มีความต้องการเงิน ทุกคนต้องการเงิน เพราะสังคมปัจจุบันเป็นสังคม “บูชาเงิน” และ “บูชาวัตถุ” ดังนั้น สภาพการณ์ที่กล่าวมาได้ผลักดันและเอื้ออำนวยให้ผู้หญิง หรือผู้ชายค้าประเวณีได้หลาย ๆ ระดับด้วยกัน กล่าวคือ ระดับปัจเจกบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และระดับภูมิภาค (อรรถัย อาจอ่ำ และจรรยา เศรษฐบุตร, 2537: 7)

1. ระดับปัจเจกบุคคลหรือผู้ค้าประเวณี สามารถแบ่งจำแนกออกเป็นกลุ่ม ๆ ได้ ดังนี้

1.1 กลุ่มที่ถูกหลอกลวง กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่น่าเป็นห่วงที่สุด ส่วนใหญ่จะมาจากครอบครัวแตกแยก อยู่กับพ่อเลี้ยง แม่เลี้ยง พี่เขย พี่สะใภ้ ฯลฯ และคนหลอกลวงเป็นคนที่ใกล้ชิด เป็นกันเอง หรืออาจเป็นคนอื่น ๆ ที่มาคัสสินีด้วย วิธีการหลอกลวงที่ใช้กันก็คือการบอกว่าจะพาไปทำงานที่ได้รับเงินเดือนสูง ๆ หรือพาไปทำงานต่างประเทศ แต่ก็ถูกบังคับให้ค้าประเวณี มีบางส่วนพยายามหนีออกมา แต่บางส่วนไม่พยายามคืนรนต่อสู้หรือขจัดขึ้น เพราะคิดว่าเสียความบริสุทธิ์ไปแล้ว เลยตามเลย ประกอบกับบางคนไม่ได้รับความรักความเข้าใจจากครอบครัว ทำให้รู้สึกท้อแท้ชีวิตไร้ทิศทาง

1.2 กลุ่มที่ตกอยู่ในภาวะจำยอม เนื่องจากมีเหตุผลต่าง ๆ เช่นความต้องการช่วยเหลือพ่อแม่ ช่วยครอบครัว สง่เสียน้อง มีความกตัญญูรู้คุณ หรือต้องการตอบแทนบุญคุณ หรือบางส่วนถูกข่มขืน หรือเสียสาว เสียความบริสุทธิ์ให้กับชายคนรัก แล้วถูกทอดทิ้งหรือผู้ชายไม่รับผิดชอบ เมื่อมีคนมาชวนไปค้าประเวณี ก็ตัดสินใจไปได้ง่าย ๆ รวมทั้งกลุ่มที่ถูกขายโดยพ่อแม่ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าลูกของตนต้องไปค้าประเวณี

1.3 กลุ่มที่เคยประกอบอาชีพอื่น ซึ่งมีรายได้ต่ำกว่าอาชีพค้าประเวณี เช่น เป็นพนักงานเสิร์ฟตามร้านอาหาร กัดตาดคาร หรืออาชีพรับจ้าง แต่เนื่องจากรายได้ไม่พอเพียงกับค่าใช้จ่ายในเมือง หรือส่งเสียให้กับทางบ้าน เมื่อเพื่อนชักชวนให้หารายได้พิเศษ โดยการค้าประเวณี กับแขกที่มารับประทานอาหารก็ตัดสินใจทำ เพราะรายได้ดีกว่า บางส่วนก็เลิกอาชีพเป็นพนักงานเสิร์ฟ และเข้าสู่อาชีพค้าประเวณีเต็มตัว (ยศ สันตสมบัติ, 2535: 249) เราอาจกล่าวได้ว่ากลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ตกอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้ค้าประเวณี

1.4 กลุ่มที่สมัครใจ เนื่องจากเห็นตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จจากการค้าประเวณี ซึ่งอาจจะเป็นคนที่ในหมู่บ้านเดียวกันหรือกลุ่มเดียวกัน ซึ่งประสบความสำเร็จมีทรัพย์สินเงินทอง มีการแต่งกายที่ดี ด้วยเสื้อผ้าหรือเครื่องประดับราคาแพง มีการครอบครองวัตถุมากมาย เช่น รถยนต์ โทรศัพท์มือถือ หรือส่งเงินให้ทางบ้าน สร้างบ้านหลังใหญ่โต ดังนั้น วัตถุหรือสิ่งล่อใจทั้งหลายทั้งปวงเหล่านี้ จึงเป็นแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้ตัดสินใจเลือกเส้นทางเดินในอาชีพค้าประเวณีอย่างสมัครใจ เพราะมองว่าเป็นอาชีพหรือช่องทางที่ได้เงินหรือวัตถุมาอย่างง่าย ๆ และสะดวกสบาย

2. ระดับครอบครัว ส่วนหนึ่งของครอบครัวของผู้ค้าประเวณีที่เข้าสู่การค้าประเวณีเป็นครอบครัวที่มีหนี้สินเนื่องจากการประกอบกิจการเกษตรกรรม ทั้งนี้เนื่องจากต้นทุนสูงแต่ราคาผลผลิตที่ขายได้ต่ำนอกจากปัญหานี้สิน แล้วยังพบอีกว่าส่วนหนึ่งมาจากครอบครัวที่มีความต้องการบริโภควัตถุต่าง ๆ ซึ่งเป็นความต้องการที่มากกว่ารายได้ ซึ่งกล่าวได้ว่าครอบครัวได้รับอิทธิพลของการโฆษณาอันเป็นเครื่องมือที่สำคัญของระบบทุนนิยม ซึ่งเป็นระบบส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดการบริโภคที่ไม่หยุดหย่อน ดังนั้น จึงพบว่าครอบครัวเหล่านั้นจำนวนหนึ่ง มิได้ยากจนแต่อย่างใด แต่มีค่านิยมที่ผิด ๆ

3. ระดับชุมชน ชุมชนต้นทางที่เป็นแหล่งส่งออกโสเภณีเด็กและโสเภณีทั่ว ๆ ไปนั้น เป็นชุมชนที่ได้รับอิทธิพลจากลัทธิบริโภคนิยม วัตถุนิยม และลัทธิบูชาเงินอย่างรุนแรง ทำให้ระบบคุณค่าต่าง ๆ ของชุมชนเสื่อมถอย ชุมชนมีความเป็นอยู่แบบตัวใครตัวมันสูงขึ้น ความเป็นสถาบันชุมชนอ่อนล้าหรือไร้พลัง ยศ สันตสมบัติ นักวิชาการคนหนึ่งกล่าวว่า ผู้ใหญ่จำนวนไม่น้อยในชุมชนเห็นด้วยกับการค้าประเวณี และพระสงฆ์บางส่วนก็เอาหูไปนาเอาตาไปไร่ พระเองก็ถูกพลังการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เพราะฉะนั้นพระบางส่วนจึงนิยมวัตถุ หรือตกเป็นเหยื่อของลัทธิบริโภคนิยมและลัทธิวัตถุนิยมเช่นกัน พระสงฆ์ส่วนใหญ่จะนิยมการสร้างวัดวาอาราม โบสถ์ วิหาร ใหญ่โต หูหรราราคาแพง ซึ่งได้ทรัพย์สินมากจากการค้าประเวณี (อรทัย อาจอ่ำ และจรรยา เศรษฐบุตร, 2537: 10)

4. ระดับภูมิภาค การที่เด็กหรือผู้หญิงชาวเหนือเข้าสู่ระบบการค้าประเวณีมากกว่าภาคอื่น ๆ นั้น เป็นเพราะมีรูปร่างหน้าตาสวยงาม และมีค่านิยมบางอย่างของภาคเหนือเข้ามาเกี่ยวข้อง รวมทั้งวัฒนธรรมประเพณีที่เอื้ออำนวยหลายประการด้วยกัน

ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับโสเภณี หากพิจารณาอย่างลึกซึ้งแล้ว ปัญหานั้นมิได้ทั้งส่วนที่เป็นของโสเภณีเอง และปัญหาที่เกิดจากโสเภณีที่มีผลกระทบต่อสังคม โดยพิจารณาแยกออกเป็น 2 ประเด็น คือปัญหาของตัวโสเภณีที่เกิดจากสังคมและปัญหาสังคมที่มาจากโสเภณี (รัชนีกร เศรษฐ, 2532: 106)

ปัญหาของโสเภณีที่เกิดจากสังคม ปัญหาโสเภณีที่เกิดจากสังคมรอบตัวโสเภณี ดังเช่น

- โสเภณีเคราะห์ร้าย สังคมให้คุณค่าว่าการสำส่อนทางเพศของผู้ชายเป็นเครื่องพิสูจน์ ความเป็นลูกชาย หรือการกดขี่เพศหญิงได้ ดังเช่นคนไทยเชื้อจีนสูงอายุมักจะชอบเปิดความบริสุทธิ์ของเด็กหญิงสาว เพราะถือกันว่าจะทำให้มีอายุยืนยาว โดยราคาเปิดบริสุทธิ์มีตั้งแต่ 500 บาทขึ้นไป ทำให้ผู้หญิงไทยกลุ่มหนึ่งเดินทางสู่การค้าประเวณี ถูกสังคมเหยียดหยามว่าเป็นบุคคลที่น่ารังเกียจ เลวทราม สำส่อน ประพฤติผิดศีลธรรม และเป็นผู้ประสพความล้มเหลวในการดำเนินชีวิต ทั้ง ๆ ที่บางคนก็ไม่อยากจะมีอาชีพเช่นนั้น และถึงอยากเป็น ก็น่าจะเป็นสิทธิของผู้หญิงกลุ่มนี้ที่จะประกอบอาชีพเช่นนั้นได้ เหมือนกับสตรีกลุ่มอื่นที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ได้โดยสังคมให้การยอมรับ (อ้างใน อรรถัย อาจอ่ำ และจรรยา เศรษฐบุตร, 2537: 10)

- โสเภณีถูกเอารัดเอาเปรียบจากสังคมที่มีพระราชบัญญัติปราบปรามการค้าประเวณีนั้น มีผลให้โสเภณีเป็นผู้เสียเปรียบในแง่ต่าง ๆ เช่น ต้องการหากินอย่างอิสระแต่ถูกจับกุม แต่ในขณะที่เดียวกันพวกแมงดา แม่เล้า พ่อเล้าที่มีอิทธิพล ผู้ชายที่มาใช้บริการไม่ถูกจับกุมดำเนินคดี ยิ่งไปกว่านั้นพระราชบัญญัติปราบปรามการค้าประเวณีซึ่งมีบทลงโทษสูงสุด คือ จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกิน 4,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับนั้น มิได้มีการกำหนดโทษต่ำสุดไว้ เป็นต้น แต่ภายหลังได้กำหนดเพิ่มโทษการล่อลวงเด็กซึ่งอายุต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้มาค้าประเวณี โดยจำคุกหนึ่งปีถึงสามปี และปรับตั้งแต่ 10,000 บาท ถึง 30,000 บาท เป็นต้น

- หญิงโสเภณีมักจะถูกโรคภัยคุกคาม โสเภณีจะถูกรุกรานด้วยโรคภัยไข้เจ็บมากมาย เช่น กามโรคประเภทต่าง ๆ มะเร็งปากมดลูก และปัจจุบันคือโรคเอดส์ รวมทั้งเป็นหมันจากการติดเชื้อกามโรค

- โสเภณีต้องทำงานหนัก ผู้ค้าประเวณีมักจะมีสภาพทางกายและจิตใจเสื่อมโทรม และสามารถประกอบอาชีพได้ไม่ยืนยาวเหมือนกับอาชีพอื่น ๆ เนื่องจากต้องทำงานหนัก ได้รับประทานอาหารไม่เป็นเวลา พักผ่อนไม่เป็นเวลา เพราะต้องให้บริการแก่ผู้มาใช้บริการ ถ้าไม่ทำก็จะถูกพวกแมงดา แม่เล้า พ่อเล้าลงโทษ หรือบางคนต้องทำงานใช้หนี้

ปัญหาสังคมที่เกิดจากโสเภณี อาชีพโสเภณีเป็นอาชีพที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สังคมอย่างมากดังต่อไปนี้ คือ

- เป็นอันตรายต่อศีลธรรมอันดีงามของสังคม อาชีพการค้าประเวณีเป็นอาชีพที่ก่อผลในทางลบ และทำให้เพศชายไม่ควบคุมกาย มุ่งแต่ประกอบกามกิจสนุกสนานเพลิดเพลิน และผู้หญิงที่ยินยอมประกอบอาชีพเช่นนั้นไม่รู้จักข่มใจหรือห่วงใยจิตใจด้วยศีลธรรมอันดีงาม และบางกลุ่มมุ่งประพฤติกดล่วงผู้หญิงเพื่อขายต่อเป็นสินค้า

- ทำให้เกิดการแพร่กระจายของโรคร้ายได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะโรคเอดส์ ผู้มาใช้บริการรับเชื้อมาจากโสเภณี แล้วจะแพร่เชื้อไปให้กับภรรยาหรือหญิงอื่นได้ เป็นอันตรายต่อบรรดาทารกที่เกิดใหม่ในสังคม ผู้เป็นโรคร้ายก็คือโสเภณีเอง ผู้มาใช้บริการ และครอบครัวของนักเที่ยวโสเภณี คนเหล่านี้มีสุขภาพไม่ดี สูญเสียเงินตราเพื่อรักษาโรค ในที่สุดเมื่อรักษาไม่หายก็เสียชีวิตไป เป็นการทำลายเศรษฐกิจของสังคมไปด้วยอีกชั้นหนึ่ง

- ก่อปัญหาด้านการปกครอง นับตั้งแต่เด็กหญิง หญิงสาวซึ่งเป็นโสเภณีตลอดจนถึงผู้ควบคุมทั้งที่ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น ตำรวจ และไม่ถูกต้องตามกฎหมายเช่น แม่เล้า แมงดา ทำให้เกิดปัญหาในการดูแลและควบคุม ซึ่งบ่อยครั้งมีความยุ่งยากทางด้านการปกครองตามมา

- เป็นแหล่งมั่วสุมของผู้ประกอบอาชญากรรม สถานประกอบอาชีพการค้าประเวณีมักเป็นแหล่งของคดีตั้งแต่มีโทษน้อยที่สุด เช่น การลักขโมย การเล่นการพนัน จนถึงการฆาตกรรม นับเป็นการเพิ่มสถิติอาชญากรรมให้แก่สังคมได้ทางหนึ่ง

- สังคมได้รับความอับอาย โสเภณีมีอยู่มากมายทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ทำให้ภาพลักษณ์ของประเทศไทยเสียหายมาก คือทำให้ชาวต่างชาติรู้จักประเทศไทยในแง่ลบว่าเป็นดินแดนแห่งโสเภณี

2.4 จริยธรรมที่พึงปรารถนาสำหรับสังคมไทย

2.4.1 ความหมายของจริยธรรม

คำว่า “จริยธรรม” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายของคำว่า “จริยธรรม” ไว้ว่า ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรมซึ่งหมายถึงความประพฤติที่ดีที่ชอบ (2525: 217,771) และคำว่า “ จริยธรรม ” ยังมีความหมายตามแนวคิดของนักวิชาการสาขาต่าง ๆ ในสังคมปัจจุบันดังนี้

สุลักษณ์ ศิวรักษ์ กล่าวว่า จริยธรรม คือหลักแห่งการดำรงชีวิตอันประเสริฐ หรือหลักแห่งการประพฤติตามค่านิยมของสังคม (2522: 12)

บุญมี แทนแก้ว กล่าวว่า จริยธรรม คือ หลักแห่งความประพฤติที่เห็นว่าดีงามและถูกต้อง (2539: 168)

สิวลี ศิริไล พิจารณาว่า จริยธรรม คือหลักความประพฤติที่ดีงามเพื่อประโยชน์สุขแก่ตนเองและสังคม ซึ่งเป็นหลักความประพฤติดีที่มีพื้นฐานมาจากศีลธรรมทางศาสนา ค่านิยมทางวัฒนธรรมประเพณี (2542: 21)

กิริติ บุญเจือ ให้ความเห็นว่า จริยธรรม คือกระบวนการกฎเกณฑ์ความประพฤติหรือหลักความประพฤติที่ควรประพฤติปฏิบัติต่อตนเองต่อผู้อื่น (2523: 4)

ทิพย์พรรณ นพวงศ์ ณ อุรุยา และคณะ ให้ความหมายว่า จริยธรรม คือ หลักการกฎเกณฑ์ที่ใช้เป็นแนวประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมถูกต้องตามทำนองคลองธรรม ตามหลักศาสนา (2542: 12)

สรุปได้ว่า จริยธรรม คือหลักเกณฑ์ที่เป็นแนวทางการประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องและเหมาะสม

2.4.2 จริยธรรมที่พึงประสงค์ในสังคมไทย

การประชุมทางวิชาการเรื่อง “แนวพัฒนาจริยธรรมไทย” พ.ศ. 2523 ได้กล่าวถึง บุคคลจะเป็นผู้มีจริยธรรมว่าเกิดจากส่วนประกอบ 3 ประการ ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2523:3)

1) ส่วนประกอบทางด้านความรู้ กล่าวคือ มีความเข้าใจในเหตุผลของความถูกต้องดีงาม สามารถตัดสินใจแยกแยะความถูกต้องออกจากความผิดได้ด้วยความคิด

2) ส่วนประกอบของอารมณ์ความรู้สึกคือมีความพึงพอใจ ศรัทธา เลื่อมใส เกิดความนิยมชมชอบที่จะนำจริยธรรมมาเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติ

3) ส่วนประกอบด้านพฤติกรรมที่แสดงออก คือเป็นพฤติกรรมในการกระทำที่บุคคลตัดสินใจกระทำถูกหรือผิดในสถานการณ์แวดล้อมต่าง ๆ ที่เชื่อว่ามีส่วนในการกระทำหรือไม่กระทำ

ส่วนประกอบทั้งสามประการดังกล่าวเกิดขึ้นด้วยตัวบุคคลในแต่ละบุคคลตามที่ได้รับ การถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจสืบกันมาจนได้เห็นแบบอย่างของจริยธรรมแล้วมีการปฏิบัติ อย่างสม่ำเสมอจนเป็นสิ่งที่พึง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึง โครงสร้างของคุณลักษณะจริยธรรม ในสังคมไทยไว้ 11 ประการ ซึ่งเป็นจริยธรรมที่น่าพึงพอใจในสังคมไทย คือ (กรมวิชาการ, 2523: 9-10)

1) ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน ด้วยความพากเพียรและความละเอียดรอบคอบ ยอมรับผลของการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งส่วนตนและส่วนรวมเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย พร้อมทั้งพยายามที่จะปรับปรุง การปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

2) ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติ การปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมและตรงต่อความเป็นจริง กล่าวคือการประพฤติปฏิบัติตนอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจต่อตนเองและผู้อื่น

3) ความมีเหตุผล หมายถึง ความสามารถในการใช้ปัญญาในการประพฤติปฏิบัติ รู้จักไตร่ตรองพิชัญญาให้ประจักษ์ ไม่หลงงมงาย มีความยับยั้งชั่งใจ โดยไม่ผูกพันกับอารมณ์ และความยึดมั่น ของตนเองที่มีอยู่เดิม ซึ่งอาจจะผิดได้

4) ความกตัญญูกตเวทิตะ ความกตัญญู หมายถึง มีความรู้สึกในอุปการคุณหรือบุญคุณที่ผู้อื่นหรือสิ่งอื่นที่มีต่อตนเอง กตเวทิตะ หมายถึง การแสดงออกและตอบแทนบุญคุณ ดังนั้น ความกตัญญูกตเวทิตะหมายถึงความรู้บุญคุณและตอบแทนคุณต่อคนอื่นสิ่งอื่นที่มีบุญคุณ

5) การรักษาระเบียบวินัย หมายถึง การควบคุมความประพฤติ ปฏิบัติให้ถูกต้องและเหมาะสมกับจรรยาบรรณ ขอบบังคับ ข้อตกลง กฎหมาย และศีลธรรม ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

ก. การรักษาระเบียบวินัยในการอุปโลกปโลก การรักษาระเบียบวินัยต่อสถานที่และการรักษาระเบียบวินัยในการปกครอง

ข. การรักษาระเบียบวินัยภายใน คือ การแต่งกายและการควบคุมท่วงที กิริยา วาจา และใจ ให้หมดจดงดงามด้วยการละเว้นความชั่ว ประพฤติตนชอบทั้งต่อหน้าและลับหลัง ทั้งกาย วาจาและใจ

6) ความเสียสละ หมายถึง การละความเห็นแก่ตัว มีการแบ่งปันแก่บุคคลที่ควรให้ ด้วยกำลังกาย กำลังทรัพย์และกำลังปัญญา ตลอดจนรู้จักละอารมณ์ร้ายในตนเองด้วย

7) ความสามัคคี หมายถึง เป็นผู้มีความพร้อมเพรียงเป็นน้ำใจเดียว ร่วมมือกันทำกิจกรรมให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยไม่เห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม

8) ความประหยัด หมายถึง การใช้สิ่งทั้งหลายอย่างพอเหมาะพอควรให้ได้รับประโยชน์มากที่สุดไม่ยอมให้มีมากเกินไป รวมทั้งการรู้จักยับยั้งระมัดระวังความต้องการให้อยู่ในขอบเขตที่พอเหมาะพอควร

9) ความยุติธรรม หมายถึง การปฏิบัติตนด้วยความเที่ยงตรง สอดคล้องกับความเป็นความจริงมีเหตุผล ไม่มีความลำเอียง

10) ความเมตตากรุณา หมายถึง ความรักใคร่ปรารถนาที่ให้อื่นได้รับความสุข กรุณา คือ สงสาร คิดจะช่วยให้ผู้อื่นพ้นจากทุกข์

11) ความอดุสาหะ หมายถึง ความพยายามอย่างเข้มแข็ง เพื่อให้เกิดความสำเร็จในการทำงาน และหน้าที่รับผิดชอบ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ได้กล่าวถึงบุคคลที่พึงประสงค์ว่าจะต้องมีจริยธรรมนำพึงปรารถนาไว้ดังนี้ (อ้างใน นิพนธ์ คันทะเสวี, 2528:135-139)

1) ความยุติธรรม หมายถึง การปฏิบัติตนด้วยความเที่ยงตรง สอดคล้องกับความเป็นจริง มีเหตุผล ไม่มีความลำเอียง

2) ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติ การปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมและตรงต่อความเป็นจริง กล่าวคือการประพฤติปฏิบัติตนอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจต่อตนเองและผู้อื่น

3) ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพันด้วยความพากเพียรและความละเอียดรอบคอบ ในการยอมรับผลของการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ในส่วนตนและส่วนรวมเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย พร้อมพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

4) ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การควบคุมความประพฤติ ปฏิบัติให้ถูกต้องและเหมาะสมกับจรรยาบรรณ ขอบบังคับ ข้อตกลง กฎหมาย และศีลธรรม ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

5) ความกตัญญู กตเวทิตะ ความกตัญญู หมายถึง มีความรู้สึกในอุปการคุณหรือบุญคุณที่ผู้อื่นหรือสิ่งอื่นมีต่อตนเอง กตเวทิตะ หมายถึงการแสดงออกและตอบแทนบุญคุณ ดังนั้น ความกตัญญู กตเวทิตะ หมายถึงความรู้บุญคุณ และตอบแทนคนอื่นสิ่งอื่นที่มีบุญคุณ

6) ความอดทน หมายถึง ความพยายามอย่างเข้มแข็ง เพื่อให้เกิดความสำเร็จในการทำงาน และหน้าที่ที่รับผิดชอบ

7) ความประหยัด หมายถึง การรู้จักใช้สิ่งทั้งหลายอย่างพอเหมาะพอควรให้ได้รับประโยชน์มากที่สุดไม่ยอมให้มีมากเกินไป รวมทั้งการรู้จักยับยั้งระมัดระวังความต้องการการให้อยู่ในขอบเขตที่พอเหมาะพอควร

จึงกล่าวได้ว่า จริยธรรมที่พึงประสงค์ในสังคมไทยที่กล่าวมาข้างต้นนั้น มีความจำเป็นต่อสภาพสังคมไทยเป็นอย่างมาก เมื่อปรารถนาจากโครงสร้างทางสังคมไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันพบว่ากลุ่มคนแต่ละกลุ่มได้นำจริยธรรมเหล่านี้มาประพฤติปฏิบัติในชีวิตให้เกิดผลดีทั้งด้านส่วนตัวและส่วนรวม คือในด้านส่วนตัวทำให้เขารู้จักคุณค่าชีวิตแล้วดำเนินชีวิตให้ประสบความสำเร็จ ความเจริญ และส่วนของสังคมเองก็อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขด้วย

บทที่ 3

ความแตกต่างระหว่างกลุ่มคนในสังคม

3.1 โครงสร้างของสังคมไทยในปัจจุบัน

3.1.1 ความหมายของโครงสร้างสังคม

คำว่า “โครงสร้าง” โดยทั่วไปเรามักจะมองเห็นรูปแบบ มีส่วนประกอบได้ชัดเจน สามารถจับต้องสัมผัสได้ เช่นเดียวกับโครงสร้างของบ้านเรือน จะประกอบด้วยหลังคา เสาเข็ม ฝาผนังหน้าต่าง ประตู แล้วยังมีส่วนประกอบย่อย ๆ อีก เช่น อิฐ เหล็ก ปูน ทราข กระเบื้อง หรือ โครงสร้างของร่างกาย ประกอบด้วยอวัยวะต่าง ๆ ตั้งแต่ศีรษะ ลำตัว แขน ขา กระดูก และ ส่วนประกอบย่อย ๆ ของร่างกาย เช่น เล็บ ฟัน หนัง ผิวพรรณ เป็นต้น แต่โครงสร้างสังคมนั้น เราแทบจะมองเห็นภาพได้ไม่ชัดเจน จับต้องสัมผัสก็ไม่ได้ เพราะโครงสร้างมีลักษณะเป็นนามธรรม คือมีลักษณะเป็นขอบเขตแนวทางของการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ได้อย่างดี มีการเคลื่อนไหวไปในแนวทางที่ดีภายในสังคม ก็ทำให้สังคมนั้นมีรากฐานที่มั่นคงแข็งแรง เหมือนโครงสร้างของบ้านเรือน (พิจิต พัทธกะเทพสมบัติ และธีรเวทย์ ประมวลรัฐการ 2538: 1-3) มีผู้รู้ให้ความหมายโครงสร้างสังคมไว้หลายท่านด้วยกัน ดังต่อไปนี้

พจนานุกรมสังคมสมัยใหม่ให้ความหมายของคำว่า โครงสร้างสังคมไว้ 2 ประการดังนี้ คือ

1. หมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างกันที่ค่อนข้างมั่นคง หรือ
2. หมายถึงการจัดระเบียบของกลุ่มหรือสถานภาพของกลุ่ม (อ้างใน สุพัตรา สุภาพ,

2527: 116)

ชาโรน (Charon) อธิบายความหมายโครงสร้างสังคม ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งในการ จัดระเบียบทางสังคม โดยเฉพาะในด้านพฤติกรรมกาปฏิบัติของแต่ละบุคคลที่มีต่อกันนั้นเป็นไปได้ เพราะได้กำหนดรูปแบบตำแหน่งของบุคคลขึ้น จึงเป็นผลให้การปฏิบัติต่อกันตั้งแต่ระดับบุคคล จนถึงระดับสังคมดำเนินได้ความถูกต้อง

จอห์นสัน (Johnson) พิจารณาความหมาย โครงสร้างสังคม ว่าเป็นการพรรณนาถึง การเกิดค่านิยม ความเชื่อ ทศนคติ และปทัสถานที่ถูกจัดให้เป็นรูปแบบ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ต่าง ๆ มากมายในการดำรงชีวิตและข้อจำกัดต่าง ๆ ในการเลือก การขัดแย้งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ยังพรรณนา ถึงความสัมพันธ์ในเครือข่ายที่ยุ่งยากสลับซับซ้อน ซึ่งช่วยให้ชีวิตในทางสังคมเป็นที่พยากรณ์ได้

วอลเลซ (Wallace) กล่าวว่า โครงสร้างสังคมเป็นรูปแบบของพฤติกรรมทางสังคมที่คงทน ซึ่งรวมถึง สถานภาพ บทบาท ปทัสถานทางสังคมและสถาบันซึ่งรวมตัวกันทำให้เกิดความสัมพันธ์ ที่มั่นคงภายในสังคม (อังในรัตนา อัทภูมิสุวรรณ, 2542: 11)

ธารังค์ อุดมไพจิตรกุล กล่าวถึง โครงสร้างสังคม ว่าเป็น เสถียรภาพของความสัมพันธ์ ทางสังคมระหว่างสมาชิกของสังคม หรือระหว่างกลุ่มระบบย่อยในสังคม หรือสัมพันธภาพของ แต่ละบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ แห่งสถาบันในสังคม อันเป็นผลให้เกิดการจัดระเบียบทางสังคม (ธารังค์ อุดมไพจิตรกุล, 2541 : 42)

รัตนา อัทภูมิสุวรรณ ให้ความหมาย โครงสร้างสังคม ว่าเป็นรูปแบบการจัดระเบียบทาง สังคม ก่อให้เกิดพฤติกรรมทางสังคมมนุษย์ที่มีการพบปะสังสรรค์ระหว่างกัน ซึ่งรวมถึงสถานภาพ บทบาท ปทัสถานทางสังคมและสถาบันภายในสังคมนั้นอย่างมีระเบียบแบบแผนในการดำเนินชีวิต ร่วมกัน (รัตนา อัทภูมิสุวรรณ, 2542: 12)

รัชนี เศรษฐ์ กล่าวไว้ว่า โครงสร้างสังคมหมายถึงรูปแบบที่เป็นตัวแทนพฤติกรรมของ สังคมใดสังคมหนึ่ง (รัชนี เศรษฐ์, 2523: 22)

อุทัย หิรัญโตให้ความเห็นคำว่า โครงสร้างสังคม หมายถึงระเบียบข้อบังคับ กฎเกณฑ์ เกี่ยวกับการใช้สิทธิและหน้าที่ของสมาชิกแห่งสังคมด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่าง ๆ (อุทัย หิรัญโต, 2522: 48)

จิตยา วรณะชญ ได้ให้ความหมายคำว่าโครงสร้างสังคมหมายถึงระบบของการจัดการ จำแนกบทบาทในอันที่จะให้การจำแนกนั้นผานกัน เพื่อจรรโลงความเป็นกลุ่มสังคมอย่างมี ประสิทธิภาพ (จิตยา สุวรรณชญ, 2527: 104)

จากความหมายของโครงสร้างสังคมข้างต้น กล่าวสรุปได้ว่า โครงสร้างสังคมเป็นรูปแบบ พฤติกรรมของความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มบุคคลต่างๆ ในสังคม และการจัดระเบียบแบบแผนในการ ดำเนินชีวิตร่วมกันทางสังคม

3.1.2 องค์ประกอบของโครงสร้างทางสังคม

รัตนา อัทธภูมิสุวรรณ (2542: 12,22) กล่าวว่าโครงสร้างสังคมเป็นระบบแบบแผน ขอบข่ายของความสัมพันธ์ของประชากรในสังคมหรือระบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม ซึ่งประกอบด้วย

1. กลุ่มคน หมายถึงการที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปอยู่ร่วมกันในดินแดนหนึ่งเป็นระยะเวลาอันพอสมควร มีการติดต่อสัมพันธ์กันทางสังคม มีการสนองและถ่ายทอดแนวความคิดที่มีความเข้าใจร่วมกัน โดยมีความหวังที่บรรลุความสำเร็จอันเป็นจุดหมายปลายทางเดียวกัน

2. สถาบันทางสังคม หมายถึงแนวปฏิบัติอันมีระเบียบและระบบและซึ่งกลุ่มคนส่วนใหญ่ในสังคมนั้นยอมรับปฏิบัติ เพื่อประโยชน์ร่วมกันสังคมนั้น ๆ ซึ่งเกิดขึ้นจากความต้องการของมนุษย์ ดังนั้น สถาบันทางสังคมจึงทำหน้าที่ในการตอบสนองความต้องการ และควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ และเพื่อที่จะให้ทราบถึงหน้าที่โครงสร้างของสถาบันทางสังคม

3. การจัดระเบียบทางสังคม เมื่อกลุ่มคนมาอยู่ร่วมกันเป็นสังคม ย่อมต้องมีการกระทำระหว่างกันเป็นธรรมดา จากการที่กลุ่มคนแต่ละบุคคลย่อมมีความแตกต่างกัน มีความรู้สึกนึกคิด มีพฤติกรรมกรรมอื่น ๆ ที่ไม่เหมือนกัน และมีความต้องการต่างกัน ดังนั้น สังคมจึงมีความจำเป็นต้องจัดระเบียบสังคมขึ้น ถ้าสังคมใดมีการจัดระเบียบสังคมที่ดี มีระเบียบแบบแผนที่กลุ่มคนในสังคมยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมและคนแต่ละสภาพภาพหรือตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่หรือแสดงบทบาทได้ถูกต้องและเหมาะสมกับตำแหน่งของตน สังคมนั้นย่อมก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วและไม่เกิดปัญหาสังคมขึ้น สามารถกล่าวได้ว่า การจัดระเบียบสังคมเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานต่อการดำรงอยู่ของสังคมทุกสังคม อาจกล่าวได้ว่าปัจจัยของการจัดระเบียบสังคมที่สำคัญ เพื่อประโยชน์ในการใช้ชีวิตร่วมกันเป็นกลุ่มสำคัญได้แก่

1) การวางปทัสถานของสังคม เป็นระเบียบแบบแผนที่บุคคลในสังคมยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ว่าการกระทำใดถูก การกระทำผิด เป็นที่ยอมรับของสังคมหรือไม่ เช่นการศึกษาอบรม การเรียน การสอบ การเลื่อนขั้น เป็นต้น การวางบรรทัดของสังคมที่สำคัญ ได้แก่ วิถีประชา หมายถึง แนวทางในการดำเนินชีวิตประจำวันที่ยึดปฏิบัติมาจนเคยชินเป็นมานานแล้วและใช้กันอย่างแพร่หลาย ต่อเป็นจารีตประเพณี เป็นประเพณีที่ทุกคนจะต้องกระทำ

ซึ่งเป็นกฎหมายสังคมที่กำหนดว่า การกระทำใดถูก การกระทำใดผิด การกระทำใดเป็นการทำดีและทำชั่วเป็นเกณฑ์และข้อห้ามที่มีความสำคัญต่อสวัสดิภาพของสังคม การฝ่าฝืนจารีตถือว่าเป็นผลกระทบต่องานโดยรวม และกฎหมายเป็นเกณฑ์ข้อบังคับต่าง ๆ ที่ผู้มีอำนาจทางการเมืองได้กำหนดขึ้นไว้ให้ประชาชนปฏิบัติตาม หรือค่านิยมการกระทำ ถ้าใครฝ่าฝืนจะถูกลงโทษตามบทบัญญัติของกฎหมาย

2) การกำหนดสถานภาพ มนุษย์ทุกคนย่อมมีสถานภาพ เพราะสถานภาพเป็นสิ่งที่กำหนดสิทธิ หน้าที่ของบุคคลนั้น ๆ ว่า จะต้องปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ในสังคมอย่างไร ดังนั้น สถานภาพจึงเป็นตำแหน่งที่ได้รับจากการเป็นสมาชิกของกลุ่มสังคม ทำให้บุคคลในสังคมมีสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบที่ต้องปฏิบัติต่อตนเองและต่อผู้อื่นอย่างไร อาจแบ่งได้ 2 ประการ คือ สถานภาพที่ติดตัวหรือโดยกำเนิด คือสถานภาพที่ได้มาโดยสังคมเป็นผู้กำหนดที่บุคคลพึงได้รับโดยเงินไขทางชีวภาพ เช่น เป็นหญิง เป็นชาย เป็นเด็ก เป็นผู้ใหญ่ เป็นต้น และสถานภาพที่ได้มาโดยความสามารถและการกระทำ เป็นสถานภาพที่ต้องดิ้นรนขวนขวายด้วยความสามารถของตนเอง อาจได้จากการศึกษา การลงทุน เป็นต้น เช่นตำแหน่งผู้แทนราษฎร นายกรัฐมนตรี นายแพทย์ ผู้จัดการ ฯลฯ

3) การแสดงบทบาท บทบาทนั้นเป็นพฤติกรรมหรือหน้าที่ของบุคคลที่ต้องปฏิบัติเมื่ออยู่สถานภาพ หรือตำแหน่งต่าง ๆ ของสังคม เป็นคำรวม (สถานภาพ) ก็ต้องปฏิบัติหน้าที่พิทักษ์สันติราษฎร์ (บทบาท) จึงกล่าวได้ว่าบทบาทนั้น ก็ต้องถือปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพนั้น การที่คนเรามีบทบาทต่อสังคม และประพฤติตนตามสิทธิและหน้าที่ของตนเองต่อสังคม เป็นสำคัญที่จะควบคุมให้เป็นระเบียบได้

4) การกำหนดค่านิยม ค่านิยมเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ที่ผู้คนในสังคมปรารถนาอยากจะเป็นเจ้าของ หรือการมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น ๆ ค่านิยมเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้คนมีพฤติกรรมเพื่อดำเนินสู่เป้าหมายที่ต้องการ ค่านิยมมาจากความพึงพอใจในแต่ละบุคคล นั่นคือรสนิยมของแต่ละบุคคลในสิ่งที่พึงพอใจที่ไม่เหมือนกัน แต่ถ้านิยมของบุคคลนิยมชมชอบเหมือนกันและคนในกลุ่มนั้นเห็นว่ามีคุณค่า ควรที่จะประพฤติปฏิบัติ สิ่งนั้นก็จะกลายเป็นค่านิยม ค่านิยมจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ดังนั้น ค่านิยมจึงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เป็นวิถีทางจะนำความสุขความเจริญ หรือความเสื่อมสลาย มาให้แก่บุคคลผู้ประพฤติปฏิบัติในสังคมได้

3.1.3 โครงสร้างของสังคมไทยในอดีต

โครงสร้างทางสังคมไทยอดีตได้แบ่งชนชั้นออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ กล่าวคือ (ลิขิต ชีวเวคิน, 2535: 20)

1. ชนชั้นที่ปกครอง ประกอบด้วย กษัตริย์ พระบรมวงศานุวงศ์ และข้าราชการ อาจนับพระภิกษุเข้าอยู่ในพวกชนชั้นพวกปกครองได้ด้วย และ
2. ชนชั้นที่ถูกปกครอง ประกอบด้วยสามัญชนหรือไพร่ และทาส

อานนท์ อาภาภิรม กล่าวถึงสังคมไทยในอดีตว่าเป็นสังคมที่ไม่ค่อยมีปัญหามากนัก ทั้งนี้เพราะสังคมไทยในสมัยนั้นเป็นสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเคลื่อนไหวทางสังคมน้อยมาก ทั้งนี้เป็นผลมาจากวินัยของระบบศักดินาทำให้กลไกของการปฏิบัติหน้าที่ของสังคมเป็นไปอย่างเข้มแข็ง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าเป็นสังคมที่อยู่ในสภาพสมดุล กล่าวคือสังคมสามารถเป็นหลักประกันทางสังคมในส่วนที่เกี่ยวกับความสวัสดิการและความมั่นคง ตลอดจนความปลอดภัยในทรัพย์สินของคนไทยโดยส่วนรวมได้อย่างดี ซึ่งผู้คนต่างพึงพอใจในสิทธิและหน้าที่ตามสถานภาพของตน (อานนท์ อาภาภิรม, 2517: 99) และสังคมไทยแต่เดิมเป็นสังคมเกษตรที่วิถีชีวิตที่พึ่งพาอาศัยธรรมชาติมีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย วิธีการทำมาหากิน พิธีกรรม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี และระบบความสัมพันธ์ของสมาชิกในสังคม โดยรวมแล้วมุ่งปรับให้กลมกลืนกับธรรมชาติ และความเชื่อตามหลักศาสนา โดยเฉพาะพระพุทธศาสนาสอนให้คนไทยเข้าใจธรรมชาติของชีวิตมนุษย์ และสรรพสิ่งรู้เท่าทันความเป็นมนุษย์ และรู้จักวิธีการดำรงชีวิตที่ต้องปรับใจปรับตัวในการอยู่ร่วมกันในสังคม (ไฉน ประกอบ, 2544: 2)

3.1.4 โครงสร้างของสังคมไทยในปัจจุบัน

สุจิต บุญบงการและคณะ(2521: 97) กล่าวว่า โครงสร้างสังคมไทยปัจจุบันมีลักษณะแบ่งเป็นชนชั้น ได้แก่ ชนชั้นต่ำ ชั้นกลาง และชนชั้นสูง ชนชั้นต่ำ คือ พวกชาวไร่ชาวนา ชาวสวน พ่อค้า แม่ค้า คนขับรถ คนพิการ คนขอทาน คนเร่ร่อน คนไม่มีงานทำ ฯลฯ ซึ่งเป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจด้อยกว่า ชนชั้นกลาง คือ พวกชาวไร่ชาวนา ชาวสวนที่ร่ำรวย พ่อค้าแม่ค้าที่ร่ำรวย และอาจเรียกได้ว่าเป็นนักธุรกิจ คนขับรถที่มีรถของตัวเอง ครูอาจารย์ที่ทำงานจนได้เลื่อนฐานะและมีรายได้พอสมควร ฯลฯ ส่วนชนชั้นสูงประกอบด้วยเจ้านายเชื้อพระวงศ์ พ่อค้า คหบดีที่มีฐานะดีมาก ตลอดจนข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ส่วนมาก

การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างสังคม คือการเปลี่ยนโครงสร้างจากการใช้ฐานะทางชาติกำเนิดเป็นตัวกำหนดฐานะทางสังคม มาเป็นการใช้อาชีพเป็นตัวกำหนดแทนและโครงสร้างทางสังคมก็คือโครงสร้างที่ขึ้นอยู่กับอาชีพ เมื่อเป็นเช่นนั้นก็จะรวมถึงการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและการเมืองด้วยการปฏิวัติอุตสาหกรรม ในวิธีการทำมาหากินของคนไทยในปัจจุบันก็ได้เปลี่ยนไปจากชาวไร่ชาวนาหลายร้อยหลายหมื่นคนได้เปลี่ยนอาชีพจากการทำไร่มาทำงานโรงงานอุตสาหกรรม โดยพัฒนาอุตสาหกรรมที่ทำให้เกิดอาชีพต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอย่างมากมาย นอกเหนือจากกรรมกรในโรงงานแล้วยังมีอาชีพบริการ เช่น พนักงานเสิร์ฟอาหาร บ่อยในโรงแรม คนขับรถ พนักงานธนาคาร และบริษัทห้างร้าน สมุหบัญชี นักธุรกิจ ฯลฯ การที่มีอาชีพเพิ่มขึ้นมากมายนี้ทำให้คนเรามีโอกาสเลือกที่ประกอบอาชีพตามกำลังความสามารถและความเหมาะสมได้

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเลื่อนฐานะทางสังคมมีมากขึ้น เพราะคนเราเมื่อไม่พอใจในสถานภาพที่สังคมให้ พร้อมกับนี้เมื่อมีสิทธิเสรีภาพในการแสวงหาความรู้ความสามารถมากขึ้น ก็ย่อมมีโอกาสที่จะเปลี่ยนสถานภาพของตนเองจากสมาชิกของชนชั้นล่างจะเลื่อนมาเป็นชนชั้นที่สูงกว่า การเลื่อนฐานะทางสังคม จึงเห็นได้ว่าการเปลี่ยนอาชีพ การมีโอกาสนั้นการเลื่อนฐานะทางสังคมก็จะทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปด้วย การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เหล่านั้น ได้มีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนไทยเป็นมากกล่าวคืออุดมการณ์ของประชาธิปไตยซึ่งสนับสนุนคุณค่าของเสรีภาพในการดำเนินชีวิต และความเสมอภาคในการแข่งขันเพื่อความเจริญก้าวหน้าทางสังคมของแต่ละบุคคลกระตุ้นให้ ผู้คนทั้งหลายสร้างความสำเร็จในชีวิตให้แก่ตนเองในวิถีทางโดยผู้คนบางส่วนไม่คำนึงถึงวิธีการว่าจะเป็นไปได้ในทางสุจริตหรือทุจริต สถานการณ์ดังกล่าวมีผลกระทบต่อการควบคุมสังคม กล่าวคือ ผู้คนไม่ค่อยจะสนใจหรือปฏิบัติตามปทัสถานที่สังคมกำหนดไว้ สถาบันทางสังคมต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันการปกครองและสถาบันทางศาสนา ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้ อย่างเหมาะสมเหมือนสมัยก่อน นอกจากนั้นบุคคลบางกลุ่มไม่สามารถจะปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้หรือบุคคลบางกลุ่มก็เสียเปรียบ เช่น บุคคลที่มาจากรอบครัวยากจน หรือบุคคลที่ไม่ได้รับการศึกษา ซึ่งทำให้เขานั้นไม่อาจต่อสู้กับการแข่งขันเพื่อความอยู่รอดได้ และบุคคลที่มีโอกาสบางคนก็เลือกปฏิบัติต่อเขาในที่ผิด ๆ อนึ่งสังคมไทยในปัจจุบันได้ย่ำความสำเร็จทางวัตถุเป็นจุดหมายปลายทางของชีวิตด้วย จึงเป็นตัวสนับสนุนความแตกต่างให้เกิดขึ้นในสังคมไทย (อานนท์ อาภาภิรม, 2517 :99)

3.2 กลุ่มคนในสังคมไทยที่มีความแตกต่างกัน

3.2.1 กลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคม (the privileged) เป็น กลุ่มที่ได้รับโอกาสทางสังคมดีในด้านต่าง ๆ เช่น มีความรู้ มีความสามารถ มีทรัพย์สินพอสมควรแก่การดำเนินชีวิต และได้รับการดูแลทางด้านสุขภาพทางร่างกายและจิตใจอย่างดี ผู้วิจัยได้เลือกบุคคลเหล่านี้ ได้แก่

1) ข้าราชการ ได้แก่บุคคลซึ่งได้บรรจุและแต่งตั้งตาม พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการให้รับราชการโดยได้เงินเดือนจากงบประมาณหมวดเงินเดือนในกระทรวง ทบวง กรม ฝ่ายพลเรือน (ไพโรจน์ สติปรีชา, 2523: 6) ข้าราชการนอกได้รับเงินเดือนเป็นค่าตอบแทนจากการปฏิบัติหน้าที่งานแล้วยังได้รับสิทธิและประโยชน์เกี่ยวกับจากปฏิบัติหน้าที่ทั้งในระหว่างรับราชการ และเมื่อพ้นจากราชการแล้ว รวมตลอดจนกระทั่งถึงแก่ความตาย สิทธิและประโยชน์ตอบแทนของข้าราชการดังกล่าวนี้แยกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้ คือ

1. สิทธิและประโยชน์ตอบแทนในรูปของเงินตอบแทนนี้มุ่งหมายที่จะตอบแทนผลจากการปฏิบัติงานของข้าราชการโดยตรงในรูปของค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงินและเป็นสิทธิที่จะได้รับทั้งในระหว่างรับราชการและเมื่อพ้นจากราชการ รวมตลอดจนกระทั่งถึงแก่ความตาย ซึ่งแยกพิจารณาได้ดังนี้

ก. สิทธิที่ได้รับเงินค่าตอบแทนระหว่างรับราชการ

(1) เงินเดือน ข้าราชการมีสิทธิได้รับเงินงบประมาณหมวดเงินเดือนเพื่อเป็นค่าตอบแทนในการปฏิบัติราชการ โดยจ่ายเป็นรายเดือนในวันสิ้นเดือน ตามบัญชีอัตราเงินเดือน ข้าราชการพลเรือนที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือน

(2) เงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว เป็นเงินช่วยเหลือเฉพาะข้าราชการและลูกจ้างประจำที่มีเงินเดือนต่ำกว่า 4,960 บาท

(3) เงินเพิ่มพิเศษประจำตำแหน่ง เป็นเงินช่วยเหลือที่จ่ายให้เฉพาะข้าราชการที่ปฏิบัติงานในบางตำแหน่ง เช่น ครูการศึกษาพิเศษ - ครูที่สอนคนหูหนวก ตาบอด และเด็กพิการทางร่างกาย เป็นต้น

3. สิทธิและประโยชน์ในรูปของสวัสดิการ สิทธิและประโยชน์ประเภทนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพ อนามัย และความสะดวกสบายของข้าราชการผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งครอบครัวของข้าราชการ ซึ่งรวมทั้งในรูปแบบของการช่วยเหลือสวัสดิการต่าง ๆ รวมตลอดถึงสิทธิในการลาของข้าราชการประเภทต่าง ๆ โดยอาจจะแยกสิทธิและประโยชน์ตอบแทนประเภทนี้ ได้ดังนี้

ก. สิทธิในการลาของข้าราชการ ข้าราชการมีสิทธิลาโดยได้รับเงินเดือนตามพระราช - กฤษฎีกาด้วยการจ่ายเงินเดือนและระหว่างลาของข้าราชการพลเรือนและตุลาการ มีสิทธิในการลา อาจจำแนกได้ดังนี้

- ลาป่วย
- ลาคลอดบุตร
- ลาพักผ่อนประจำปี
- การลาไปต่างประเทศ
- ลาติดตามคู่สมรสไปต่างประเทศ
- ลาอุปสมบท
- ลาไปประกอบพิธีฮัจย์
- ลาไปศึกษา ฝึกอบรมและดูงาน ฯลฯ

ข. สวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล ข้าราชการ คู่สมรส บิดามารดา และบุตรชอบด้วยกฎหมาย (ไม่รวมบุตรบุญธรรม) ซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือเกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาลตามหลักเกณฑ์

ค. สวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร ข้าราชการและลูกจ้างประจำที่มีบุตรชอบด้วยกฎหมาย (ไม่รวมบุตรบุญธรรม) มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือเกี่ยวกับค่าศึกษาเล่าเรียนและค่าบำรุงการศึกษาในหลักสูตรที่ไม่สูงกว่าอนุปริญญาหรือเทียบเท่า โดยหลักสูตรนั้นต้องแตกต่างหากจากปริญญา ในสถานศึกษาของราชการและเอกชน โดยข้าราชการและลูกจ้างประจำจ่ายเงินไปก่อน และนำหลักฐานขอเบิกเงินจากทางราชการได้ตามหลักเกณฑ์

ง. สวัสดิการเกี่ยวกับค่าเช่าบ้าน ข้าราชการมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือเกี่ยวกับค่าเช่าบ้านในลักษณะเหมาะสมจ่ายตามบัญชีอัตราค่าเช่าบ้านที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการ

4. สิทธิและประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ สิทธิและประโยชน์ตอบแทนประเภทนี้ เป็นสิทธิและประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ ที่อยู่นอกเหนือสิทธิและประโยชน์ตอบแทนใน 3 ประเภทแรกได้แก่

- สิทธิที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ อันเป็นเครื่องหมายประดับสำหรับเกียรติยศและบำเหน็จความชอบ สำหรับข้าราชการที่กระทำความดีความชอบเป็นประโยชน์แก่ข้าราชการหรือสาธารณชน ซึ่งแบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ

ก. เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศมงกุฎไทย แบ่งเป็น 8 ชั้น

ข. เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือก แบ่งเป็น 8 ชั้น

- สิทธิที่จะได้รับพระราชทานเหรียญดุษฎีมาลาและเข็มศิลปวิทยา อันเป็นเครื่องหมายเชิดชูเกียรติสำหรับข้าราชการหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีผลงานดีเด่นและเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างใหญ่หลวง เพื่อเป็นรางวัลแก่ผู้ใช้ศิลปวิทยาเป็นคุณประโยชน์แก่บ้านเมือง

- สิทธิที่ขอพระราชทานการประกอบพิธีศพสำหรับข้าราชการที่ถึงแก่กรรม ข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไป หรือยศร้อยตรี ร้อยตำรวจตรี เรืออากาศตรี เรือตรี ขึ้นไป เมื่อถึงแก่กรรมทายาทมีสิทธิขอพระราชทานน้ำอาบศพ เครื่องประกอบเกียรติยศศพ ตลอดจนขอพระราชทานเพลิงศพได้ตามฐานานุรูปแห่งผู้ถึงแก่กรรม เพื่อเป็นเกียรติแก่ข้าราชการผู้ถึงแก่กรรม ทายาทตลอดจนวงศ์ญาติและวงศ์ตระกูลสืบไป

- สิทธิที่จะได้รับการนับอาชญากรรมเป็นทวีคูณเพื่อคำนวณบำเหน็จบำนาญ ข้าราชการซึ่งรับราชการอยู่ในระหว่างที่มีการประกาศใช้กฎหมายการศึกษาหรือประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือรับราชการอยู่ในเขตที่ประกาศใช้กฎหมายการศึกษา หรือเขตที่ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินจะได้รับการนับอาชญากรรมเพื่อคำนวณบำเหน็จบำนาญเป็นทวีคูณ

จากสิทธิประโยชน์ ผลตอบแทนและสวัสดิการที่กล่าวข้างต้นนั้น นับได้ว่ากลุ่มข้าราชการเป็นกลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคมที่สามารถดำเนินชีวิตได้ดีกว่าบุคคลธรรมดา เพราะรับเงินเดือนมีตำแหน่ง และได้รับสิทธิประโยชน์ ผลตอบแทนและสวัสดิการต่าง ๆ มากมายจากหน่วยงานที่สังกัดอยู่ แต่อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมที่ไม่ชอบไม่ควรนี้ของกลุ่มข้าราชการบางคนก็มีมากมายที่ปรากฏอยู่บนหน้าหนังสือพิมพ์และสื่อสารต่าง ๆ มีการเรียกร้อง กล่าวโทษกันทุกวัน ในที่นี้จะสรุปเฉพาะข้อสำคัญบางข้อเท่านั้น

- ทูจจริตคอร์ปชั่นต่อหน้าที่ เป็นข้อกล่าวหาที่ได้ยินกันบ่อย ๆ เกี่ยวกับข้าราชการซึ่งเป็นการเรียกร้องผลประโยชน์จากผู้มาบริการเพื่อความรวดเร็ว จากผู้รับเหมาซื้อของแก่ทางราชการจากผู้ต้องการได้รับอนุญาตในเรื่องต่าง ๆ จากผู้กระทำความผิดให้พ้นความผิด รวมทั้งทูจจริตเวลาราชการไปประกอบกิจการอื่น โดยเฉพาะครู แพทย์ วิศวฯ ฯลฯ ซึ่งไปทำงานภายนอกได้และมีการทูจจริตเบียดบังเอาวัตถุดิบของและเวลาของทางราชการไปใช้ทางส่วนตัว

- ทำราชการล่าช้า ไม่มีประสิทธิภาพ - ประสิทธิภาพ ไม่ประหยัดค่าใช้จ่ายให้แก่การทำราชการ บิดความรับผิดชอบ ไม่ตั้งใจทำให้เสร็จด้วยดีเป็นผลเสียหายแก่ประชาชนผู้มาติดต่อ แทนที่ประชาชนจะได้มีเวลาไปประกอบกิจการงานต่าง ๆ เพื่อประโยชน์แก่ประเทศชาติ

- ทำราชการเพื่อผลประโยชน์ เพื่อความสุขสำราญ เกียรติยศชื่อเสียงของตนเอง และพรรคพวกไม่ตั้งใจทำงานเพื่อประโยชน์ของประชาชนเต็มที่ ข้าราชการส่วนใหญ่ต้องการชื่อเสียงเกียรติยศ มีตำแหน่งหน้าที่ มีอำนาจ มีทางหาทรัพย์สินให้มากขึ้นด้วยการแก่งแย่งขยออัตราให้มีอำนาจมากขึ้น เพราะอำนาจเป็นที่มาแห่งเกียรติยศ และทรัพย์สิน ต้องการมีลูกน้องมาก ๆ ตัวเองจะได้มีศักดิ์ศรีสูง ตำแหน่งสูง งานสบายไปตามลำดับ

- ไม่คิดอ่านปรับปรุง แก้ไขพัฒนางานในหน้าที่และไม่ได้คิดอ่านแก้ไขปัญหของชาติ โดยทั่วไป คงทำงานเฉพาะหน้าที่ไปวันหนึ่ง ๆ เช่น ไม่คิดอ่านปรับปรุงระบบงาน งานใดล่าช้าก็ปล่อยให้ล่าช้าเรื่อยไป จะแก้ก็ต่อเมื่อมีคนมาจี้หรือจะได้ประโยชน์ขึ้นมา เช่น ได้ค่านายหน้าซื้อเครื่องมือใหม่ ๆ มาใช้ อาวุธยุทโธปกรณ์ สิ่งประดิษฐ์ใด ๆ ที่ฟังจะได้ใช้สติปัญญาประดิษฐ์คิดค้นมาใช้ ก็ไม่ทำงานประเทศชาติไม่มีกำลังความก้าวหน้าในทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีอะไรทั้งสิ้น ทุกคนเข้ามาเย็นกลับ ถ้ามีเวรยามก็คิดจะหนีกันไป ดังนั้น จึงทำให้ปัญหของชาติสารพัดเรื่องไม่ได้รับการคิดล่วงหน้าไปถึง ไม่เตรียมแก้ไขไว้ พอคำประชาชนทำผิดกฎหมายบ้านเมือง หรือทำให้ชาติบ้านเมืองเสียประโยชน์ก็ ๆ ไม่คิดอ่านแก้ไข งานทุกระดับจึงล่าช้าลงหย่อนยานมาก (สิวลี ศิริโล, 2542: 179)

จึงสรุปได้ว่า ข้าราชการมีตำแหน่ง มีเงินเดือน และได้รับสิทธิประโยชน์ ผลตอบแทน และสวัสดิการต่าง ๆ มากมายที่จะดำเนินชีวิตได้ดีมีคุณค่าต่อตนเองและสังคม แต่บางส่วนมีพฤติกรรมที่ไม่ควรต่ออาชีพของตนเอง พยายามสร้างคุณค่าให้แก่ตนเองในทางที่ไม่ถูกต้อง เช่น พฤติกรรมการทูจจริตคอร์ปชั่น ทำงานราชการล่าช้า ทำราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตนอย่างเดียว ไม่คำนึงถึงประโยชน์ของชาติบ้านเมือง และไม่แก้ไขปรับปรุงพัฒนาในหน้าที่การงาน จึงเป็นผลเสียหายแก่ประเทศชาติ

2) พนักงานรัฐวิสาหกิจ ตามพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2518 ในมาตรา 4 วรรคสี่ บัญญัติว่าพนักงานหมายความว่า พนักงานและลูกจ้างรัฐวิสาหกิจและให้หมายความรวมถึงผู้ว่าการ ผู้อำนวยการ กรรมการ และให้รวมตลอดถึงที่ปรึกษาคณะกรรมการ ที่ปรึกษารัฐวิสาหกิจ เลขานุการ ผู้ช่วยการของคณะกรรมการหรือบุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจหน้าที่คล้ายคลึงกัน แต่เรียกชื่ออย่างอื่นในรัฐวิสาหกิจด้วย (เฉลิมพล ศรีหงส์, 2531:130) เกศินี หงสนันท์ กล่าวว่า รัฐวิสาหกิจ หมายถึง องค์การซึ่งรัฐบาลกลางควบคุมและเป็นเจ้าของ ทั้งนี้เพื่อปรับปรุงภาวะเศรษฐกิจของประเทศให้มั่นคง และยกฐานะของประเทศให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น (เกศินี หงสนันท์, 2517: 1) เกษม จาคีควณิช (ผู้ว่าการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย) ให้ความหมายรัฐวิสาหกิจว่าเป็นองค์การของรัฐบาลหรือหน่วยงานธุรกิจของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจที่เกิดจากการที่รัฐบาลและ/หรือรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่งแห่งใด หรือหลาย ๆ แห่งได้เข้าไปร่วมทุนด้วยทุนที่ร่วมเมื่อรวมกันแล้วต้องมากกว่าร้อยละ 50 ของทุนทั้งหมด (อ้างใน เฉลิมพล ศรีหงส์, 2531:18) และตามความหมายในพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2518 รัฐวิสาหกิจ หมายความว่า

(1) องค์การของรัฐตามกฎหมายที่ว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาลหรือกิจการของรัฐตามกฎหมายที่จัดตั้งกิจการนั้น และหมายความรวมถึงหน่วยงานธุรกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของแต่ไม่รวมถึงองค์การที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อสงเคราะห์หรือส่งเสริมการใด ๆ ที่ไม่ใช่ธุรกิจ

(2) บริษัท จำกัด หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่กระทรวง ทบวง กรม หรือทบวงการเมืองที่มีฐานะเทียบเท่า และหรือรัฐวิสาหกิจตามข้อ (1) มีทุนร่วมอยู่ด้วยเกินร้อยละ 50 หรือ

(3) บริษัทจำกัด หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่กระทรวง ทบวง กรม หรือทบวงการเมืองที่มีฐานะเทียบเท่า หรือรัฐวิสาหกิจตาม (1) หรือ (2) มีทุนร่วมอยู่ด้วยถึงสองในสาม (เฉลิมพล ศรีหงส์, 2531: 89)

บุคคลที่เข้าไปทำงานเป็นพนักงานของรัฐวิสาหกิจนั้นต้องมีคุณสมบัติและความรู้ความสามารถตามความต้องการในตำแหน่งหน้าที่การงานที่ต้องทำ เช่น ตำแหน่งวิทยากรอันดับ 2 ในรัฐวิสาหกิจการประปานคร ทำหน้าที่หัวหน้าส่วนกลางกอง ปฏิบัติและรับผิดชอบเกี่ยวกับงานธุรการ การเงินและงบประมาณ ให้คำแนะนำกลั่นกรองเรื่องระเบียบธุรกิจแก่ผู้อำนวยการ และปฏิบัติงานอื่น ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายให้ จึงจำเป็นต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติดังนี้ คือ 1.) เป็น

- พนักงานการประปาซึ่งดำรงตำแหน่งวิทยากรอันดับ 1 2.) ได้รับเงินเดือนไม่ต่ำกว่า 6,360 บาท
- 3.) สำเร็จการศึกษาปริญญาสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ หรือวิศวกรรมศาสตร์ สาขาใดสาขาหนึ่ง และ
- 4.) มีความรู้ทางด้านการบริหาร งานธุรการ และการจัดทำงบประมาณ เป็นต้น

เมื่อได้รับบรรจุเป็นพนักงานของรัฐวิสาหกิจแล้วจะได้สิ่งเหล่านี้ คือ

1. ได้รับเงินเดือนตามอัตราของพนักงานรัฐวิสาหกิจในแต่ละตำแหน่งแต่ละรัฐวิสาหกิจที่กำหนดไว้ในระเบียบอัตราเงินเดือนเงินประจำตำแหน่งของพนักงาน และลูกจ้างรัฐวิสาหกิจนั้น ๆ
2. เมื่อเข้าทำงานเป็นพนักงาน 1 ปีขึ้นไป ก็จะมีการพิจารณาความดีความชอบ เพื่อเลื่อนขั้นเงินเดือนในปีละ 1 ครั้ง
3. ได้รับโบนัส กล่าวคือปีใดที่รัฐวิสาหกิจใดตามดำเนินงานได้ผลกำไรมากจะให้จ่ายเงินโบนัสให้แก่พนักงานและลูกจ้าง อย่างน้อย 1 เท่าของเงินเป็นอย่างต่ำตามมติของคณะกรรมการ
4. ได้รับสวัสดิการอื่น ๆ คือ
 - 4.1 การช่วยเหลือเกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาล
 - 4.2 การช่วยเหลือเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรพนักงาน และเงินช่วยเหลือบุตร
 - 4.3 การสงเคราะห์ในกรณีคลอดลูกและกรณีประสบสาธารณภัย
 - 4.4 เงินช่วยเหลือการอุปการะของพนักงาน
 - 4.5 การให้เงินกู้เพื่อซื้อที่ดินหรือบ้าน เป็นต้น

นอกจากนี้ สำหรับรัฐวิสาหกิจบางแห่งก็อาจจะมีสวัสดิการอื่น ๆ ที่พิเศษเฉพาะอีก เช่น บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) จากให้สวัสดิการต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้วยังให้สวัสดิการอื่น ๆ อีก เช่น

- ภาษีเงินได้ บริษัทจะรับภาระเสียภาษีเงินได้สำหรับรายได้ทั้งหมดที่พนักงานรับจากบริษัทโดยบริษัทจะแจ้งยอดเงินการเสียภาษีให้พนักงานได้ทราบภายในเดือนกุมภาพันธ์ของปีถัดไป

- เงินช่วยการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ พนักงานที่ทำงานกับบริษัทครบ 1 ปี และผู้บังคับบัญชาพิจารณาแล้วเห็นว่ามีความจำเป็นและจะเป็นประโยชน์สำหรับการปฏิบัติงาน พนักงานก็จะขอเบิกเงินช่วยเหลือค่าเล่าเรียนภาษาอังกฤษได้ตามกำหนดที่วางไว้

- การเติมน้ำมันรถยนต์ราคาพิเศษ บริษัทได้จัดให้มีการบริการเติมน้ำมันรถยนต์แก่พนักงานในราคาพิเศษ ณ บริเวณกองบริการเคาน์เตอร์ สำนักงานใหญ่ พนักงานจะขอรถซื้อคูปองเติมน้ำมันราคาพิเศษดังกล่าวนี้ได้ที่ แผนกพนักงานสัมพันธ์ กองการบุคคล

- สหกรณ์ออมทรัพย์ พนักงานมีสิทธิสมัครเป็นสมาชิกของสหกรณ์ได้โดยได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ตามที่สหกรณ์กำหนดไว้ เช่น เงินปันผล ดอกเบี้ยเงินฝาก สิทธิกู้เงินเมื่อจำเป็น เป็นต้น

- รถรับส่ง บริษัทได้จัดรถรับส่งแก่พนักงานตามเส้นทางดังนี้ ระหว่างวงเวียนใหญ่-คอนเมือง บางนา-คอนเมือง และอนุสาวรีย์-คอนเมือง โดยมีตารางออกรถเป็นระยะ ๆ ซึ่งพนักงานดูได้จากหน่วยงานต้นสังกัด เป็นต้น

สิวลี ศิริไล กล่าวถึงพฤติกรรมที่ไม่ชอบไม่ควรรี้นของพนักงานรัฐวิสาหกิจบางคนที่มีมากมาย ดังปรากฏอยู่บนหน้าหนังสือพิมพ์และสื่อสารต่าง ๆ มีการเรียกร้อง กล่าวโทษกันทุกวัน พอสรุปได้ ดังนี้ คือ

- ทุจริตคอร์รัปชั่นต่อหน้าที่
- ทำงานล่าช้า ไม่มีประสิทธิภาพประสิทธิผล
- ทำรัฐวิสาหกิจเพื่อผลประโยชน์
- ไม่คิดอ่านปรับปรุง

มีลักษณะเช่นเดียวกับข้าราชการ (ดูรายละเอียด หน้า 58)

ดังนั้น จึงกล่าวได้พนักงานรัฐวิสาหกิจเป็นกลุ่มผู้ที่มีโอกาสทางสังคม เพราะเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาในระดับสูง ๆ มีงานทำในระดับดี และการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและมีเกียรติ โดยมีเงินเดือน เงินโบนัสประจำปีและสวัสดิการต่าง ๆ อีกมากมายที่พึงได้จากหน่วยงานที่ตนเป็นพนักงานอยู่ แต่ก็ยังมีพนักงานบางคนแสวงหาประโยชน์เพื่อตนเองมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม เช่น โกงเวลาไปทำงานอื่น ๆ นำพัสดุของหน่วยงานไปใช้เป็นของตัวเอง เป็นต้น

3) **เจ้าของธุรกิจ (นายจ้าง)** ได้แก่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ร่วมกันดำเนินกิจการ ที่เกี่ยวกับการผลิต การจำหน่าย หรือการให้บริการผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อหวังผลกำไรสูงสุดเป็นหลัก (ละเอียด นาวานุเคราะห์, 2532: 2) และ ตุลา มหาพสุธานนท์ กล่าวว่าเจ้าของธุรกิจ หมายถึงบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ร่วมกันในรูปแบบขององค์การดำเนินกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจและพาณิชย์ ในด้านการผลิตสินค้า จำหน่าย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค รวมทั้งแสวงหากำไร การเจริญเติบโต และเพื่อความอยู่รอดขององค์การด้วย (2545:1) ดังนั้น เจ้าของธุรกิจต้องเป็นผู้ดำเนินการประกอบธุรกิจ โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ

1. เพื่อแสวงหาผลกำไรสูงสุดจากการประกอบธุรกิจ
2. เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในผลิตภัณฑ์ หรือการบริการด้านต่าง ๆ
3. เพื่อกระจายผลกำไรที่เกิดจากการประกอบกิจการให้กับผู้ถือหุ้นขององค์การ ตลอดจนพนักงานในระดับต่าง ๆ ขององค์การ
4. เพื่อตอบสนองความมีชื่อเสียงและความรู้ประสบความสำเร็จในชีวิต เมื่อประกอบธุรกิจประสบความสำเร็จ
5. เพื่อความอยู่รอดและความเจริญรุ่งเรืองของธุรกิจ
6. เพื่อบริการสังคม ธุรกิจบางประเภทเป็นธุรกิจที่มีโอกาสรับใช้สังคม หรือพัฒนาความเป็นอยู่ของสังคมให้ดีขึ้น มักเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ที่ประสบความสำเร็จแล้ว จึงมีความพร้อมเพียงพอในการหันกลับมาคืนกำไรให้กับสังคม (2545: 22)

เจ้าของธุรกิจที่เข้ามามีบทบาทที่สำคัญต่อสังคมเป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็นผู้จัดการธุรกิจด้านผลิต การจำหน่ายหรือการบริการล้วนมีบทบาทที่สำคัญต่อเศรษฐกิจ แต่การดำเนินธุรกิจมีความเจริญรุ่งเรืองมากเท่าใด ผลกระทบต่อสังคมยิ่งมีมากขึ้นเท่านั้น ผลกระทบอาจจะมีทั้งด้านบวกและด้านลบไปพร้อมกัน ซึ่งเกิดจากผู้ดำเนินธุรกิจเห็นแก่ประโยชน์ ของตัวเองมากเท่าใด ยิ่งก่อให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อสังคมขึ้นเท่านั้น เช่น การเทน้ำเสียลงในคูคลอง การผสมสีลงในอาหาร การหลบเลี่ยงตลอดจนโกงภาษีอากร เป็นต้น อาจสร้างผลกำไรมหาศาลให้กับธุรกิจนั้น ๆ แต่จะสร้างผลเสียหลายต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมอย่างมาก ในปัจจุบันผู้ประกอบการธุรกิจที่คำนึงถึงสังคมส่วนใหญ่มักเป็นธุรกิจที่มีขนาดใหญ่โดยดำเนินการในรูปแบบของมูลนิธิเพื่อช่วยเหลือสังคม เช่น โครงการถนนสีขาวของบริษัทรถยนต์โตโยต้า การให้ทุนพัฒนาทางเครื่องมือทางช่างยนต์ แก่สถาบันการศึกษาของบริษัทตรีเพชรอิซูซุ เป็นต้น (ตุลา มหาพสุธานนท์, 2545: 23)

และสวลิ ศิริไล กล่าวว่า บุคคลที่มีความรู้ มีทุนทรัพย์ มีความขยันขันแข็ง ตั้งใจทำงาน แต่ส่วนมากก็หาได้ใช้ความรู้ความสามารถไปในทางที่เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมไม่ กลับใช้ไปในทางที่ผิดที่บ่อนทำลายสังคมและประเทศชาติ ดังนี้

- ทำลายทรัพยากรของธรรมชาติ เช่น การโค่นไม้ทำลายป่า แร่ธาตุไปขายโดยไม่คำนึงถึงผลเสียหายแก่ส่วนรวม

- ทำลายสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติทางสังคมและทางวัฒนธรรมเช่นการปล่อยน้ำโสโครกส่งกลิ่น ส่งเสียงไปทำลายทรัพยากรทางธรรมชาติ รื้อทำลายศิลปวัตถุหรือเอาไปขาย เช่น ตัดเศียรพระ หรือไปทำให้แปดเปื้อน เช่น ตั้งช่องข้างวัด ข้างโรงเรียน นำเอาวัฒนธรรมของชาติไปดัดแปลง

- เอาไรค์ เอาเปรียบ กดขี่กรรมกร คนงานลูกจ้าง ทั้งที่บุคคลเหล่านั้นยากจนอยู่แล้ว เช่น ไม่จ่ายค่าจ้างให้ตามกฎหมาย ไม่ดูแลสภาพการทำงาน สถานที่ทำงาน ที่อยู่อาศัยให้ถูกต้องเหมาะสมกับความเป็นมนุษย์ ละเลยไม่ปฏิบัติก่อให้เกิดปัญหาการเมืองและเศรษฐกิจแก่ชาติ

- สร้างความปั่นป่วนทางเศรษฐกิจ ด้วยการเลือกลงทุน แกล้งเรียกทุนคืนในขณะที่ลูกหนี้กำลังตั้งตัว แกล้งปั่นราคาหุ้น แกล้งกักตุนสินค้า ขึ้นราคาสินค้า ทุบสินค้าหรือลดราคาเพื่อทำลายคู่แข่ง หาทางผูกขาดตัดตอนการค้าอุตสาหกรรมต่าง ๆ ตลอดจนขนเงินตราออกนอกประเทศ หรือแกล้งทำเอกสารปลอมแปลงต่าง ๆ แกล้งปลอมแปลงคุณภาพ และราคาสินค้า การส่งมอบให้สินค้าไทยเสียเครดิตในตลาดต่างประเทศ ร่วมมือกับบริษัทและนายทุนต่างประเทศให้ได้เปรียบประเทศไทย คนไทย ตั้งธนาคารสถาบันการเงินการลงทุน การประกันภัยต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ส่วนตนไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม (2542: 177-178)

สรุปได้ว่า นักธุรกิจเป็นผู้มีเงินทุน มีความรู้ความสามารถ และมีความขยันที่ดำเนินการผลิตสินค้า จำหน่ายเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค รวมทั้งแสวงหากำไร การเจริญเติบโต แต่นักธุรกิจบางคนหรือบางกลุ่มทำเพื่อความอยู่รอดของตนเองตลอดถึงองค์การของตนฝ่ายเดียว จึงเป็นผู้ที่เอาไรค์เอาเปรียบลูกค้า ทำลายวัฒนธรรมประเพณี ธรรมชาติ เศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของประเทศชาติ จึงเขาทำให้การดำเนินชีวิตของเขาเป็นไปด้วยดีหรือธุรกิจเจริญเติบโตได้

4) พนักงานบริษัทเอกชน หมายถึงบุคคลซึ่งตกลงทำงานให้แก่นายจ้างเพื่อรับค่าตอบแทนเป็นค่าจ้าง ไม่ว่าค่าจ้างนั้นจะเป็นเงินหรือสิ่งของและไม่ว่าจะเป็นผู้รับค่าจ้างด้วยตนเองหรือไม่ก็ตาม (กองวิชาการและแผนงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม, 2538: 4) พนักงานบริษัทของเอกชนเป็นผู้มีความรู้มีความสามารถจึงเข้าไปเป็นพนักงานได้ และพร้อมกันเมื่อเข้าทำงานแล้วจะมีรายได้จากค่าจ้างเป็นรายเดือนที่เรียกว่าเงินเดือนและรายได้พิเศษจากการทำงานล่วงเวลา (โอที) และเงินโบนัส พร้อมกันนี้ทางบริษัทเอกชนยังให้สิทธิประโยชน์อื่น ๆ อีกมากมาย รวมทั้งที่อยู่รูปของสวัสดิการ จึงสรุปสิทธิประโยชน์ในต่าง ๆ ที่พนักงานบริษัทเอกชนพึงได้รับ ดังนี้ (คารณิ สืบบุญการณ, 2544: 31-33)

- รูปแบบเงิน ได้แก่ ประเภทเงินเดือน เงินทำงานล่วงเวลา (โอที) และเงินโบนัสประจำปี
- การศึกษา ได้แก่ ส่งเสริมให้มีการศึกษาต่อในระดับสูง หรือส่งเข้าการอบรมให้ความรู้ก่อนรับเข้าทำงาน เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพและทักษะในการทำงาน เช่น การอบรมความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษ ฯลฯ
- สวัสดิการ ได้แก่ การรักษาพยาบาลในยามเจ็บได้ป่วย หรือประสบอุบัติเหตุ ค่าศึกษาเล่าเรียนของบุตร ในรูปการกองทุนการศึกษาจากบริษัท มีบัตรประกันสังคม หรือการประกันชีวิต และที่พักอาศัย
- สวัสดิการที่มีขึ้นบางบริษัทจะจัดให้พิเศษ เช่น จัดรถรับส่งพนักงาน หรือบางคนที่มีตำแหน่งสูง ๆ จะมีรถประจำตำแหน่ง

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าพนักงานบริษัทเอกชนมีความมั่นคงด้านการเงิน และความมั่นคงในการทำงานที่จะดำเนินชีวิตของตนและทำให้พนักงานมีความสามารถที่เลี้ยงครอบครัวให้มีความเป็นอยู่ที่ดี มีความภาพที่ดี จึงนับได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีโอกาสทางสังคมอีกกลุ่มหนึ่ง เพราะบุคคลที่มีการศึกษาคิดและได้รับความรู้พิเศษ พร้อมทั้งยังมีได้สวัสดิการในรูปแบบต่าง ๆ มากมายจากที่บริษัทจัดให้

3.1.2 กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม (the under-privileged) หมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัดตามความหมายของการเคหะแห่งชาติกล่าวว่าเป็นพื้นที่บริเวณที่ลักษณะที่ไม่ถูกสุขลักษณะ มีน้ำขังอับชื้นหรือสกปรก มีอาคารบ้านเรือนและผู้อาศัยอยู่อย่างแออัดที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ พลาอนามัย ความปลอดภัย หรือแหล่งที่อาจก่อให้เกิดการกระทำที่ผิดกฎหมาย และศีลธรรมอันดีของประชาชน

ชุมชนแออัด องค์การสหประชาชาติหมายถึงสถานที่หรือกลุ่มสถานที่ หรือบริเวณที่มีคนอาศัยอยู่หนาแน่นเกินไป มีสภาพเสื่อมโทรมหรือสภาพที่ไม่ถูกสุขอนามัย หรือขาดสิ่งอำนวยความสะดวก จนได้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย ความปลอดภัย และความเสื่อมโทรมทางศีลธรรมแก่ผู้อยู่อาศัยในชุมชนนี้

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กล่าวว่า ชุมชนแออัดเป็นชุมชนส่วนใหญ่มีอาคารหนาแน่น ไร้ระเบียบและขาดทรุดโทรม ประชากรอยู่อย่างหนาแน่น มีสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยและขาดความปลอดภัยของที่อยู่อาศัย (อ้างใน โกศล วงศ์สวรรค์ และคณะ, 2537: 97)

ชุมชนแออัด หมายถึง บุคคลที่อยู่ในสภาพของชุมชนแออัดที่มีลักษณะเด่นชัดและเป็นสภาพที่อาศัยราคาถูกที่แวดล้อมของชุมชนไม่คึกคัก ซึ่งพบเห็นได้โดยทั่วไป คือบ้านเรือนปลูกติดต่อกันอย่างแออัด ไม่เป็นระเบียบในการปลูกสร้าง สภาพบ้านเรือนมักปลูกด้วยวัสดุไม่ถาวร บริเวณบ้านและใต้ถุนบ้านเต็มไปด้วยน้ำโสโครก ส่งกลิ่นเหม็น และส่วนมากจะมีน้ำท่วมขังอยู่ตลอดทั้งปี บริเวณชุมชนเต็มไปด้วยขยะมูลฝอยทิ้งขว้างไว้อยู่ทั่วไป ไม่มีการเก็บจัดให้เป็นระเบียบ ส่งกลิ่นเหม็น เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคและสัตว์นำโรค เช่น ยุง หนู แมลงสาบ เป็นต้น และที่สำคัญของคนจนในชุมชนแออัดมีการศึกษาค่ำ มีรายได้น้อย มีบุตรและสมาชิกในครอบครัวต้องมีการเลี้ยงดูเป็นจำนวนมาก ทุกคนต้องดิ้นรนเพื่อการอยู่รอดด้วยตนเอง พ่อแม่ไม่ค่อยมีเวลาอบรมเลี้ยงดูบุตรทำให้เขาขาดการแนะนำและการศึกษา ทำให้เขาเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดด้วยการเสพยาหรือค้าขาย และประกอบอาชีพผิดกฎหมายในลักษณะต่าง ๆ มากมาย โทมัส จอห์น กล่าวว่า ชุมชนแออัด คือที่อยู่อาศัยซึ่งมีลักษณะเสื่อมโทรม เมื่อเปรียบเทียบกับที่อยู่อาศัยอื่น ๆ ในเขตเมือง การเลื่อนขั้นทางสังคมและเศรษฐกิจของคนสลัมจะมีความสำคัญว่าคุณภาพของบ้าน การอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีและไม่พียงใดที่จะดึงคนสลัมเป็นเพราะความจำเป็นของผู้ย้ายเอง คนพวกนี้รู้ถึงโอกาสที่มีอยู่ในนครหลวงและในสลัม โดยทั่วไปสลัมไม่มีโครงสร้างแบบเป็นชุมชน ลักษณะสำคัญของโอกาสทางสังคมของสลัมก็คือ การต้องการที่ดิน การพยายามปรับตัวเองให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของเมืองและปรับตัวให้เข้ากับแบบแผนทั่ว ๆ ไปของสถาบันทางสังคม แม้ว่าคนสลัมจะมีลักษณะต่าง ๆ เป็นตนเอง แต่ก็มิได้เป็นลักษณะที่แตกต่างจากวัฒนธรรมของสังคมใหญ่โดยสิ้นเชิง (อ้างใน กฤตยา อาชวนิจกุล และคณะ, 2524: 61-62) การดำรงชีวิตในชุมชนแออัดที่ต้องการการฟื้นฟูต่อไปคือกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม (โกศล วงศ์สวรรค์ และคณะ, 2537: 97) ได้แก่

1) ผู้ใช้แรงงาน ได้แก่ ผู้ซึ่งตกลงทำงานให้แก่นายจ้างเพื่อรับค่าจ้างไม่ว่าจะเป็นผู้รับค่าจ้างด้วยตนเองหรือไม่ก็ตาม และหมายความรวมถึงลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว (กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม, 2538: 8)

ปัญหาที่พบในกลุ่มผู้ใช้แรงงานมาจากสภาพการทำงานและสภาพการจ้างที่ก่อให้เกิดขึ้นมีดังนี้

(1) สภาพสถานที่และสภาพแวดล้อมในการทำงานไม่ดี เช่น มีอากาศร้อน มีภาวะมลพิษมาก จนทำให้ร่างกายทรุดโทรม

(2) ค่าแรงงานต่ำกว่าไม่เพียงพอแก่การเลี้ยงชีพและครอบครัว

(3) ถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายจ้างเพราะไม่ปฏิบัติตามกฎหมายแรงงาน เช่น ไม่จ่ายค่าจ้างตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ไม่จัดสวัสดิการให้ตามกฎหมาย หรือพยายามลดสวัสดิการลง และถึงเวลาจ่ายค่าแรงงานหรือโบนัสแล้วไม่ยอมจ่าย

(4) มีความขัดแย้งระหว่างนายจ้างและลูกจ้างอยู่เสมอเพราะนายจ้างไม่ให้เกียรติ ไม่ให้ความสำคัญ และหาวิธีการกลั่นแกล้ง ถ้าไม่พึงพอใจต่อลูกจ้าง

(5) ขาดความมั่นคงในการทำงาน เพราะภาวะการจ้างงานของโรงงาน หรืออุตสาหกรรมไม่ที่แน่นอนเมื่อเกิดภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ

(6) สภาพการทำงานที่เสี่ยงต่ออันตราย เกิดจากเครื่องจักรหรือเครื่องมือที่ชำรุดทรุดโทรมแต่นายจ้างไม่ขาดเอาใส่ในการซ่อมแซม จึงมีผลกระทบต่อลูกจ้าง

(7) ขาดหลักประกันทางด้านสุขภาพ กรณีที่ป่วยจากสภาพแวดล้อมที่อันตรายต่อสุขภาพแต่เกิดการป่วยหลังการทำงานไปภายหลังแล้วนายจ้างไม่รับผิดชอบ

(8) รายได้ขึ้นอยู่กับการทำงาน ถ้าเมื่อไรไม่ได้ทำงานก็เป็นผลให้ขาดรายได้

ดังนั้น กล่าวได้ว่าคนกลุ่มนี้เป็นผู้ด้อยโอกาสทางสังคมเพราะเป็นผู้ที่มีรายได้ต่ำและขาดมั่นคงในหน้าที่การงานพร้อมทั้งไม่มีสวัสดิการหรือบัตรประกันทางสังคม

2) ผู้ไม่มีงานทำ ได้แก่ บุคคลที่อยู่ในวัยทำงานมีความจำเป็นต้องนั่งเฉย เพราะไม่มีงานทำ ทั้งนี้เกิดจากสาเหตุดังนี้

(1) เศรษฐกิจชะลอตัวความต้องการในสินค้าหรือบริการลดปริมาณลงทำให้ความต้องการแรงงานลดน้อยลง รวมทั้งการปิดหรือเลิกกิจการของธุรกิจหลายประเภทในยุควิกฤตเศรษฐกิจ

(2) ขาดทุนในการประกอบอาชีพ คือการขาดแคลนทุน อุปกรณ์และทรัพยากรจะประกอบในกิจกรรมงาน

(3) การเปลี่ยนแปลงงาน เนื่องจากต้องการหางานใหม่ เพราะงานที่อยู่ทำไม่เพียงแก่การเลี้ยงชีวิตตนเองและครอบครัวได้

(4) งานที่ทำอยู่ไม่มีการจ้างงานอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นการจ้างแบบหมุนเวียน เช่น ในการเกษตรว่าจ้างเป็นฤดูกาล หรือในวงการอุตสาหกรรมว่าจ้างเป็นงานชั่วคราว

(5) มีการศึกษาค่ำหรือไม่มีความรู้ความสามารถทางวิชาชีพใด ๆ

(6) การเลือกงาน เนื่องจากความต้องการมีรายได้สูง ต้องการงานที่สบาย ๆ

(7) ค่านิยมรักชาติตระ เพราะงานบางชนิดในปัจจุบันแทบจะกล่าวได้ว่าเป็นของต่างชาติเป็นส่วนใหญ่ เช่น อาชีพแม่บ้าน อาชีพทางโรงงานที่ต้องการแรงงาน และภาคเกษตรกรรม เป็นต้น เพราะต้องจ้างชาวต่างประเทศมาเป็นลูกจ้าง

(8) ค่านิยมรักศักดิ์ศรี เพราะงานบางด้านเป็นอาชีพที่ไม่มีเกียรติในสังคมหรือสังคมไม่ยกย่อง จึงทำให้ไม่มีใครอยากทำงานประเภทนี้ เช่น งานกวาดถนนหนทางหรือเก็บขยะ เป็นต้น

ผลเสียเกิดขึ้นกับผู้ไม่มีงาน กล่าวโดยสรุปได้ดังต่อไปนี้

(1) ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง เมื่อไม่ได้ทำงานหรือตกงาน ภาระการใช้จ่ายในการเลี้ยงดูครอบครัวมีความบกพร่อง ต้องพึ่งพิงอาศัยบุคคลอื่น หรือบางครั้งทำให้ขาดที่พึ่ง จนทำคนในสังคมบางคนมีความรังเกียจ จึงทำให้ผู้ว่างงานมองตัวเองว่าเป็นคนที่ไม่มีความหวัง จึงมีกรณีฆ่าตัวตาย ดังที่ปรากฏทางหนังสือพิมพ์อยู่บ่อยๆ ซึ่งส่วนนี้มีสาเหตุมาจากปัญหาการไม่มีงานทำเช่นกัน (วิภาพันธุ์ ก่อเกียรติขจร, 2542: 38)

(2) ภาระที่เกิดกับครอบครัว คือเรื่องครอบครัวซึ่งเป็นหน้าที่ของเขาที่จะต้องเลี้ยงดูพ่อแม่ หรือบุตรภรรยา และบุคคลอื่นที่อยู่ในครอบครัวที่ผู้ว่างงานต้องรับผิดชอบดูแลนั้น ก็ไม่สามารถทำได้ เพราะไม่กำลังทางการเงินที่จะจัดหาอาหาร สิ่งของที่จำเป็น เช่น เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มต่าง ๆ มาเลี้ยงดู และช่วยเหลือได้ แต่ทางกลับกันอาจเป็นภาระของพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือญาติมิตรที่ต้องอุปการะผู้ตกงานแทน (อานันท์ อาภาภิรม, 2521: 187)

(3) เป็นสาเหตุให้เกิดทางปัญหาที่เกิดขึ้นกับสังคมได้ เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาค้าขายยาเสพติด ปัญหาการขายบริการทางเพศ เป็นต้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่เกิดขึ้นกับบุคคลในสังคมมีไม่งานทำ

(4) ปัญหาทางสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่เกิดขึ้นกับผู้ไม่มีงานทำ คือเกี่ยวกับอาหาร ที่มีไม่เพียงพอแก่การรับประทานและถ้ามีก็เป็นอาหารที่มีคุณภาพต่ำ หรือบางครั้งต้องอดอยากก็มี เพราะไม่มีกำลังทรัพย์ในการจัดหาซื้ออาหารมารับประทานได้ จึงเป็นผลกระทบต่อสุขภาพร่างกาย คือที่ไม่แข็งแรงและสมบูรณ์ และยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตได้อีกด้วย

(5) การศึกษาเป็นปัญหาอีกอย่างหนึ่งที่มีผลต่อผู้ว่างงานคือ บุคคลที่อยู่ในการดูแลของเขาไม่ได้รับการศึกษา เช่น ลูก หรือน้อง หรือบุคคลที่เขาอุปการะอยู่ไม่ได้รับการศึกษาในระดับสูง ๆ เหมือนบุคคลอื่น ๆ ในสังคม

(6) การขาดความมั่นคงในชีวิต เพราะบุคคลที่ไม่มีงานทำไม่มีรายได้ จึงกระทบต่อการดำรงชีวิตในด้านพัฒนาตนเองให้เจริญก้าวหน้า และทำให้ขาดความเชื่อถือจากบุคคลอื่น ๆ

จึงกล่าวสรุปได้ว่า ผู้ไม่มีงานจัดอยู่ในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เพราะเขาไม่สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวให้มีความสุขเหมือนกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม และในบางกรณีไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม

3) **คนพิการ** องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ให้ความหมายของความพิการไว้ 3 ระดับดังนี้

- ความบกพร่อง (impairment) หมายถึง การสูญเสียหรือความผิดปกติทางจิตใจหรือทางร่างกายหรือสูญเสียอวัยวะ รูปร่างผิดปกติ หรือการทำงานของอวัยวะ

- ความพิการ (disability) หมายถึง การหย่อนสมรรถภาพอันเป็นผลต่อเนื่องมาจากความบกพร่องที่ทำให้การใช้ชีวิตผิดปกติไปจากธรรมดาของคนทั่วไป

- ความเสียเปรียบของแต่ละบุคคล (handicap) อันเนื่องมาจากความบกพร่องหรือความพิการ อันเป็นการจำกัดและกีดกันการมีชีวิตอยู่อย่างปกติสุข ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุ เพศ และปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมของบุคคลนั้น ๆ

ความพิการทั้ง 3 ระดับมีความแตกต่างกันคือ ความบกพร่อง จะหมายถึงลักษณะของความพิการ เช่น อวัยวะขาดหายไป เช่น แขน-ขาขาด แขน-ขา เป็นอัมพาต มีความผิดปกติทางกายตาบอด หรือพรั่มว มีความผิดปกติทางหู ได้แก่ หูหนวก หูตึง รวมทั้งอาการทางจิตและทางประสาท เป็นต้น ความพิการ เป็นการสูญเสียความสามารถที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น คนขาขาดไม่สามารถขับรถได้ คนตาบอดไม่สามารถถ่ายรูปเป็นต้น ส่วนความพิการนั้นเป็นเครื่องขัดขวางทำให้เขาไม่สามารถทำสิ่งที่ปกติธรรมดาทั่วไป เช่นคนขาขาดจะเสียเปรียบในกิจกรรมที่ต้องใช้เท้าตัวอย่างเช่น การขับรถยนต์ คนที่ขาขาดจะเสียเปรียบในการขับรถยนต์ แต่ไม่เสียเปรียบในการวาดภาพหรือคนตาบอด จะเสียเปรียบในการอ่านหนังสือแต่ไม่เสียเปรียบในการร้องเพลง เป็นต้น และกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (2537) ออกตามความพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ข้อ 4 กล่าวถึงคนพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหวไว้ว่า

ก. คนที่ไม่มีความปกติ หรือบกพร่องของการที่เห็นได้อย่างชัดเจน และไม่สามารถประกอบกิจวัตรหลักในชีวิตประจำวันได้หรือ

ข. คนที่มีการสูญเสียความสามารถในการเคลื่อนไหวมือ แขน ขา หรือลำตัว อันเนื่องมาจาก แขนหรือขาขาด อัมพาตหรืออ่อนแรง โรคข้อ หรืออาการปวดเรื้อรังของระบบการทำงานของร่างกายอื่น ๆ ที่ทำให้ไม่สามารถประกอบกิจวัตรหลักในชีวิตประจำวัน หรือดำรงชีวิตในสังคมเชิงคนปกติได้

เมื่อมีคนพิการเกิดขึ้นในสังคมแล้ว โดยเฉพาะครอบครัวมีความสำคัญมากที่สุดที่ต้องให้ความผูกพันกันด้วยความรักความอบอุ่น มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นที่พึ่งกันทั้งวัตถุและทางจิต และทำให้คนพิการในครอบครัวรู้สึกอบอุ่นและเกิดความมั่นใจในชีวิต ซึ่งวิสส์ (Wiess อ้างใน กานดา ศิลาเจริญ, 2544: 29) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวประกอบด้วยปัจจัยต่อไปนี้ คือ

1. ความใกล้ชิดสนิทสนม ทำให้เขารู้มีความอบอุ่น ปลอดภัย ซึ่งบุคคลในครอบครัวมีให้แก่กัน
2. การมีส่วนร่วม เพื่อแสดงถึงการมีส่วนร่วมระหว่างบุคคลกับบุคคลอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ข่าวสาร ความคิด ความชื่นชมซึ่งกันและกัน
3. พฤติกรรมในการดูแลรับผิดชอบ เช่น การเจ็บป่วย ดูแลการกินและอื่นกิจกรรมอื่น ๆ ตามสมควร
4. การยอมรับ ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อผู้พิการมีความสามารถกระทำต่าง ๆ ตามความเหมาะสม การยอมรับจะทำให้เขาเกิดความมั่นใจขึ้น

และอีกส่วนหนึ่งเป็นภาคของรัฐ หรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่ต้องมีการฟื้นฟูสมรรถคนพิการ ซึ่งเป็นเรื่องของมนุษยชนและความรับผิดชอบของสังคมร่วมกันที่มีต่อคนพิการ ทั้งนี้เพราะคนพิการคือส่วนหนึ่งของสมาชิกในสังคม ดังนั้นคนพิการจึงจำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีหรือที่เหลือเพื่อประโยชน์ได้ทั้งในการทำงาน การศึกษาและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม ในสังคมที่มีการแข่งขันทางธุรกิจ หรือมีการแข่งขันในการทำงาน คนที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตจะถูกมองว่า เป็นไร้ค่า ไม่ว่าจะเป็นคนพิการในเพศหรือวัยใด เพราะสิ่งนี้จะช่วยให้คนพิการได้มีโอกาสกลับเข้าสู่สังคม และทำประโยชน์ให้กับสังคมได้อีกครั้งหนึ่ง (กานดา ศีลาเจริญ, 2544: 26)

แต่ความเป็นจริงหาเป็นเช่นนั้นไม่ เพราะการช่วยเหลือหรือนโยบายการส่งเสริมอาชีพคนพิการนั้นยังไม่มี ความชัดเจน หรือการจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอ และถูกคัดลอกเลียนแบบ งบประมาณการส่งเสริมการศึกษา การฟื้นฟูสมรรถภาพ และการส่งเสริมอาชีพงานต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งรัฐยังไม่มี ความสามารถส่งเสริมหรือจัดหาให้ตามที่เหมาะสมแก่ความต้องการได้ ดังนั้นคนพิการ จึงต้องดิ้นรนแสวงหาด้วยตนเอง เพื่อได้พัฒนาความสามารถของตนเองและพยายามหางานทำเพื่อให้ชีวิตมีค่าขึ้น ดังเช่น สุภรธรรม มงคลสวัสดิ์ (2544: 218) กล่าวถึง คนพิการว่า คนพิการที่ทำงานทุกคนนั้นจะได้รับคุณภาพชีวิตในทางบวกเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ ทำให้มีชีวิตดีขึ้น มีคุณค่า มีรายได้ ไม่เป็นภาระแก่ผู้อื่น ได้พบปะเพื่อนฝูง เมื่อมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานหรือประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ทำให้คนพิการได้รับการยกย่อง คนพิการสามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี แต่ในทางตรงกันข้ามคนพิการที่ไม่ทำงานทุกคนต้องการมีอาชีพ และการไม่มีอาชีพทำให้ตนเองคือขี้ค่า เป็นภาระแก่ครอบครัวและสังคม ขาดความมั่นใจในตนเอง ขาดเป้าหมายในชีวิต ไม่มีแรงผลักดันให้พัฒนาตนเอง และส่งผลต่อสุขภาพจิต คิดมาก คิดฟุ้งซ่าน และชีวิตแย่ลง

คนพิการยังมีปัญหาและอุปสรรคสำคัญที่ปิดกั้น โอกาสของพวกเขาไม่ให้เข้าสู่สังคมอย่างบุคคลทั่วไป คือ

(1) ครอบครัวคนพิการมีเจตคติที่ไม่ถูกต้องต่อคนพิการ ไม่เคยรับรู้ถึงแนวทางการฟื้นฟูสมรรถภาพและสิทธิของคนพิการไม่ส่งเสริมหรือพัฒนาคนพิการในครอบครัวไม่ให้โอกาสทางการศึกษา หรือบางครั้งก็ปกป้องคนพิการมากเกินไป คนพิการจึงไม่ได้รับการพัฒนาและขาดความรู้ความสามารถ จึงไม่มีความสามารถพอที่จะประกอบอาชีพ

(2) คนพิการไม่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีเจตนาในทางลบต่อตนเอง ไม่รู้จักตนเอง มีความอ่อนแอทั้งร่างกายและจิตใจ ขาดทักษะทางสังคม ไม่มีความอดทนในการทำงาน ยังไม่มีความพร้อมเพียงพอที่จะเผชิญโลกและชีวิตในสังคม ขาดความพร้อมพร้อมด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาที่เหมาะสม ทำให้ศักยภาพในการทำงานของคนพิการขาดมาก ความรู้ความสามารถไม่ตรงกับความต้องการของสถานที่ประกอบการ คนพิการ ไม่มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมอย่างกว้างขวาง

(3) คนในสังคมทั้งนายจ้างในภาครัฐ และเอกชนคิดว่าคนพิการไม่มีความสามารถในการทำงาน นายจ้างมีความเข้าใจว่า คนพิการด้อยกว่าคนไม่พิการ จึงไม่เปิดโอกาสให้คนพิการเข้าทำงาน บางแห่งยอมปฏิบัติตามกฎหมายแต่ไม่เข้าใจเรื่องการอยู่ร่วมกันในสังคม หรือบางหน่วยงานรับคนพิการเข้าทำงานเพราะสงสาร แต่ไม่ได้คำนึงถึงการพัฒนาศักยภาพคนพิการ การดำเนินงานในภาพรวมส่วนมากจึงออกมาในแง่ของการสงเคราะห์มากกว่าการส่งเสริมและพัฒนา

(4) สภาพสิ่งแวดล้อมทางกายภาพไม่ว่าจะเป็นการเดินทาง สถานที่ทำงาน สถานที่พักผ่อน เต็มไปด้วยอุปสรรค ขาดเครื่องมือ สื่อ เทคโนโลยี หรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่จะช่วยให้คนพิการประกอบอาชีพได้ การเดินทางที่ลำบากทำให้ค่าใช้จ่ายที่สูงกว่าหรือบางครั้งรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย

(5) ขาดการประสานงานหรือการสนับสนุนที่ดีจากรัฐ แม้แต่ภาครัฐยังไม่รับคนพิการเข้าทำงาน ในขณะที่กำหนดให้ภาคเอกชนรับคนพิการเข้าทำงาน ขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านอาชีพสำหรับคนพิการอย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาครัฐทำงานเป็นส่วน ๆ ไม่เป็นองค์รวม ขาดระบบการส่งต่อระหว่างกัน ขาดแกนนำที่ชัดเจนและเข้มแข็ง นอกจากระบบราชการที่มีการย้ายข้าราชการบ่อย ๆ ทำให้ต้องศึกษางานใหม่กันบ่อย ๆ ก็เป็นปัญหาเช่นกัน

(6) บริการด้านแนะนำอาชีพ และส่งเสริมทักษะในการทำงานสำหรับคนพิการยังไม่เพียงพอ การจัดการศึกษาและการฝึกอาชีพสำหรับคนพิการยังขาดคุณภาพ การฝึกอาชีพที่ไม่ทันสมัย ไม่เป็นไปตามความต้องการของตลาด

(7) คนพิการและสถานที่ประกอบการขาดข้อมูลข่าวสารด้านการอาชีพหรือตำแหน่งงานสำหรับคนพิการ คนพิการกับภาครัฐก็ยังไม่ได้ทำความเข้าใจระหว่างกัน ความต้องการของตลาดกับคนทำงานที่มีอยู่ไม่สอดคล้องกัน

(8) กฎหมายไม่เอื้อต่อการส่งเสริมอาชีพคนพิการ และบางส่วนเป็นอุปสรรคขัดขวางคนพิการเข้าสู่การประกอบอาชีพ

(9) สถานประกอบการขาดข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจ้างงานคนพิการ กฎหมายก็ไม่ชัดเจนในแง่การปฏิบัติและการประชาสัมพันธ์มีการเข้าถึงนายจ้างน้อย

(10) ขาดการให้ความรู้เรื่องการจ้างงานคนพิการขาดการประชาสัมพันธ์ ละการบังคับใช้กฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการจ้างงานคนพิการ

(11) ปัญหาเศรษฐกิจเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้คนพิการมีโอกาสดำรงงานน้อยลง

สรุปได้ว่า คนพิการเป็นกลุ่มบุคคลที่ด้อยโอกาสทางสังคมเพราะมีความบกพร่องทางสภาพร่างกายและจิตใจที่ไม่ปกติเหมือนกับบุคคลทั่ว ๆ ไป จึงจำเป็นต้องมีการฟื้นฟูสมรรถภาพและพัฒนาส่งเสริมให้เขามีความรู้เข้าใจ ความสามารถมีชีวิตอยู่ในสังคมได้ดี แต่คนพิการยังขาดการส่งเสริมพัฒนาที่ถูกต้องและจริงใจจากคนในครอบครัวและหน่วยงานในภาครัฐ

4) ผู้ค้าขายหามแม่แฝดลอย ในข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่องการควบคุมผู้เร่ขาย พ.ศ. 2519 ให้ความหมายไว้ว่า ผู้เร่ขาย หมายความว่า ผู้นำอาหาร น้ำแข็ง เร่ขายในที่ต่าง ๆ ไม่ว่าทางบกหรือทางน้ำ แฝดลอยหมายความว่า ที่ซึ่งจัดไว้บนถนนสาธารณะหรือที่สาธารณะ รวมตลอดถึงแคร่ แท่น โต๊ะ เสื่อ พื้นดิน เรือหรือแพ สำหรับขายอาหารน้ำแข็งหรือสิ่งของอย่างอื่น (ประชุม สภาวดี, 2523: 8-9)

สำหรับ รูดิเกอร์ (Rudiger, 1992: 45-46) ให้ความหมาย ของหามเร่-แฝดลอยว่า หามเร่ เป็นกิจกรรม การค้าที่ไม่มีที่ตั้งที่แน่นอน สินค้าสามารถยกหรือถือไปยังที่ต่าง ๆ ได้ และถือว่าเป็นการค้าที่ผิดกฎหมายในเรื่องที่ตั้ง แฝดลอย เป็นกิจกรรมการค้าที่มีที่ตั้งแน่นอน ปกติตั้งบริเวณหน้าบ้านหรือหน้าร้านค้า ซึ่งต้องจ่ายค่าเช่าเป็นรายวันหรือรายเดือน(อ้างในวิชัยญา บำรุงชล, 2541: 16)

ประชุม สภาวดี และคณะ (2523: 9) กล่าวว่า ผู้มีอาชีพหามเร่-แฝดลอย คือ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลผู้ขายสินค้าหรือบริการใดก็ตามโดยใช้ที่สาธารณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ขายสินค้าหรือบริการตามทางเท้าหรือที่สาธารณะ

โสภา อ่อนโอภาส (2544: 1) ให้ทัศนะว่าคือ กลุ่มคนผู้ตั้งแผงขายของ รถเข็นหรือใส่หาบเร่ขายของหลากหลายอยู่ตามถนนบนเส้นทางเดินเท้าหรือทางสาธารณะ ซึ่งบุคคลทั่วไปหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมักมองว่า ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น กีดขวางทางสัญจรของผู้เดินทางเท้าเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาการจราจรติดขัด ไม่สะอาด เป็นแหล่งของขยะและสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ ก่อให้เกิดความไม่เรียบร้อย ทำลายทัศนียภาพของเมือง สะท้อนให้เห็นถึงความด้อยพัฒนา ตรงกันข้ามกับลักษณะทันสมัยและที่สำคัญผิดกฎหมาย

บทบาทของผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยถือว่าการค้า “รายย่อยที่ทำค้าในชุมชนเมือง และระหว่างเขตชุมชนเมืองกับชนบท กล่าวคือผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยเป็นตัวกลางเชื่อมระหว่างเมืองที่เป็นที่แลกเปลี่ยนสินค้าและบริการกับชนบทที่เป็นแหล่งผลิตสินค้า เมื่อพิจารณาลักษณะการเคลื่อนย้ายสินค้า ผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยจะมีบทบาทในการแลกเปลี่ยนสินค้าในแนวนอน กล่าวคือ ผู้บริโภคสินค้าและบริการ และผู้ผลิตเป็นชนชั้นเดียวกัน และยังมีบทบาทในการแลกเปลี่ยนสินค้าในแนวตั้ง ซึ่งผู้บริโภครับจากผู้ผลิตเป็นบุคคลคนละชั้น สินค้าอาจเคลื่อนจากระดับสูงมายังระดับต่ำ เช่น สินค้าต่างประเทศจากผู้ขายส่งมายังผู้ขายปลีกและผู้ใช้ หรือเคลื่อนจากระดับต่ำไปยังระดับสูง เช่น อาหารสด หรือสินค้าหัตถกรรมจากชาวนา ชาวสวนไปสู่ผู้บริโภคซึ่งเป็นชนชั้นกลางและชั้นสูง

อย่างไรก็ตาม ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยที่ต้องประสบก็ยังมีอยู่ดังนี้

(1) การเสียค่าใช้จ่ายนอกระบบให้เจ้าหน้าที่ กลุ่มอิทธิพลทั้งในรูปแบบของคนในเครื่องแบบและชมรมหรือกลุ่มของตนเอง โดยเสียเป็นจำนวนเงินระหว่าง 300-500 บาทต่อเดือน เพื่อที่จะได้รับความปลอดภัยจากกลุ่มอิทธิพล ได้ขายในเวลาหรือสถานที่ที่นอกเหนือไปจากที่กำหนด และเป็นค่าเช่าหน้าร้านเพื่อให้ได้พื้นที่ขาย รวมทั้งในการให้ความร่วมมือเป็นครั้งคราว เช่น งานสังสรรค์ โยกย้ายตำแหน่งต่าง ๆ แม้ผู้ค้ามีพอใจในเสียเงินเพราะต้องการได้ประกอบอาชีพได้สะดวก สบายใจปราศจากการรบกวน

(2) ในด้านการเงินทุน ผู้ค้าส่วนใหญ่ใช้เงินลงทุนของตนเอง จากแหล่งการกู้ยืมมีดอกเบี้ยสูง เช่น บริษัทเอกชน นายทุน ฯลฯ

(3) การใช้บริการสาธารณูปโภค ผู้ค้าส่วนใหญ่มักต้องเสียเงินค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นการเข้าห้องน้ำ น้ำดื่ม น้ำใช้ อาหารและไฟฟ้า โดยต้องเสียเงินอัตราสูงทุกวันและไม่มีหน่วยงานใดจัดการช่วยเหลือหาสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้ให้ในราคาประหยัดแต่อย่างใดทั้งสิ้น

(4) สิ่งที่คุณค้าต้องประสบ คือเรื่องสุขภาพซึ่งผู้ค้าต้องประสบกับอันตรายที่เกิดจากฝุ่นละอองและอากาศเป็นพิษบ่อย ๆ เพราะค้าขายริมถนนหรือทางเท้า ทะเลาะวิวาทกันบ้าง เพราะรุกล้ำพื้นที่ค้าขายกัน หรือขายตัดราคากัน มีความขัดแย้งระหว่างผู้ค้ากับผู้สัญจรในเรื่องการเหยียบลงบนแผงซึ่งเป็นผ้าปูวางสินค้า และที่สำคัญอย่างคือต้องประสบกับการถูกจับกุมจากเจ้าพนักงานและถูกยึดสินค้า ซึ่งต้องไปเสียค่าปรับที่สำนักงานและรับสินค้ากลับโดยการค้นหาสินค้าเอาจากโกดังที่เก็บสิ่งของนั่นเอง (อจริยา ชาญเชิงรบ, 2544 :131-132)

ดังนั้น จึงกล่าวสรุปได้ว่า ผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยเป็นผู้ประกอบอาชีพผิดกฎหมายเกี่ยวกับสถานที่วางสินค้าขาย ทั้งนี้เพราะพวกเขาต้องการมีชีวิตรอดและมีเงินเป็นค่าอาหารเลี้ยงครอบครัว ซึ่งพวกเขาไม่มีสวัสดิการ ไม่ได้รับบริการสาธารณูปโภคจากรัฐ และต้องประสบกับมลภาวะเป็นพิษจากรถและทางเจ้าพนักงานและกลุ่มอิทธิพลเรียกเก็บค่าสถานที่วางของขายหรือคุ้มครองอีกด้วย จึงถือว่าเป็นกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม

บทที่ 4

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงแนวความคิดเรื่องคุณค่าชีวิตของกลุ่มคนไทยที่มีความแตกต่างทางสังคมในกรุงเทพมหานคร และศึกษาคุณค่าของชีวิตว่ามีความสอดคล้องกับจริยธรรมหรือไม่ ในการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

- การศึกษาวิจัยภาคเอกสาร (Documentary Research)
- การศึกษาลำรวจภาคสนาม (Survey Research) คือ การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)

4.1 ประชากร

ประชากรในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ และ 8 กลุ่มย่อย ดังนี้

4.1.1 กลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคม คือ

- ข้าราชการ
- พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- พนักงานบริษัทเอกชน
- เจ้าของธุรกิจ

4.1.2 กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม : ในชุมชนแออัด (คลองเตย) คือ

- ผู้ใช้แรงงาน
- ผู้ที่ไม่มีงานทำ (เร่ร่อน)
- ผู้พิการ
- ผู้ค้าขายเล็กน้อย

4.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้มาจากประชากรกรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วย

4.1.1 กลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคมตามจำนวนเต็มที่บ้านทึกไว้ จากสำมะโนประชากร และเคหะ พ.ศ. 2543 คือ

- ข้าราชการ	จำนวน	398,620	คน
- พนักงานรัฐวิสาหกิจ	จำนวน	131,540	คน
- พนักงานบริษัทเอกชน	จำนวน	1,648,260	คน
- เจ้าของธุรกิจ	จำนวน	761,460	คน

4.1.2 กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม : ในชุมชนแออัด (คลองเตย) ตามจำนวนเต็มที่บ้านทึกไว้ จากสำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2543 คือ

- ผู้ใช้แรงงาน	จำนวน	15,336	คน
- ผู้ที่ไม่มีงานทำ (เร่ร่อน)	จำนวน	1,050	คน
- ผู้พิการ	จำนวน	306	คน
- ผู้ค้าขายเล็กน้อย	จำนวน	115	คน

ข้อมูล : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำมะโนประชากร และเคหะ พ.ศ. 2543

อัตราส่วนจำนวนประชากรทั้งหมดในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามกลุ่มอาชีพ ปี พ.ศ. 2543

หน่วย : คน

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
รวมทั้งหมด	2,956,587	100.00
ข้าราชการ	398,620	13.48
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	131,540	4.45
พนักงานบริษัทเอกชน	1,648,260	55.75
เจ้าของธุรกิจ	761,460	25.75
ผู้ใช้แรงงาน	15,336	0.52
ผู้ที่ไม่มีงานทำ (เร่ร่อน)	1,050	0.04
ผู้พิการ	206	0.007
ผู้ค้าขายเล็กน้อย	115	0.004

4.3 การสุ่มตัวอย่าง

ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างนั้น ผู้วิจัยได้จากการสุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาโร ยามานะ (Yamane, 1973 อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ, 2531: 51) ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n \approx \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดกลุ่มของตัวอย่าง

N = ขนาดประชากร

E = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

กำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 หรือ 0.05 ขนาดของประชากร ฉะนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างจึงสามารถแทนค่าได้ดังนี้

$$n \approx \frac{2,956,587}{1 + 2,956,587 (0.0025)} \\ \approx 399.99$$

ในจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 399.99 คนนี้ ผู้วิจัยจะศึกษากลุ่มผู้มีโอกาส 200 คน และกลุ่มผู้ค่อยโอกาส 200 คน โดยใช้วิธี group sampling เป็นกลุ่มอาชีพละ 50 คน

4.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังต่อไปนี้

4.4.1 ศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถามเพื่อเป็นเครื่องมือการวิจัย กำหนดขอบเขตของงานวิจัย โดยปรึกษาหารือและรับฟังคำแนะนำจากผู้มีความเชี่ยวชาญ

4.4.2 ศึกษาข้อมูลจากเอกสารการวิจัย และแนวคิดตามทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่กล่าวถึงตัวแปรที่ใช้ศึกษา และสร้างมาตรฐานวัดโดยการเทียบเคียงกับเนื้อหาที่ค้นคว้าศึกษามา โดยการปรึกษาและรับฟังคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ

4.4.3 กำหนดประเด็นคำถามของแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการวิจัย

4.4.4 นำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเที่ยงตรงและเนื้อหาให้ครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำไปปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

แบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของประชากรเกี่ยวกับ อายุ เพศ สถานภาพ การศึกษา และอาชีพ

ตอนที่ 2 สอบถามของแนวความคิดเกี่ยวกับคุณค่าของชีวิต และจริยธรรม มีจำนวน 42 ข้อ

ตอนที่ 2.1 แนวคิดเรื่องความสำคัญ สิ่งที่มีคุณค่า และที่พึงประสงค์ในชีวิต เป็นการให้ผู้ตอบแบบสอบถามเรียงตามลำดับความสำคัญ 3 ลำดับ จำนวน 3 ข้อ ซึ่งส่วนนี้เป็น การให้ผู้ตอบแบบสอบถามเรียงตัวเลข 1-8 และ 1-10 เพื่อจัดลำดับความสำคัญของการมีชีวิตที่ดี หากผู้ตอบแบบสอบถามเดิมหมายเลข 1 หมายความว่าข้อนั้นสำคัญมากที่สุด และความสำคัญจะน้อย หากตัวเลขมากขึ้นตามลำดับ มีจำนวนทั้งหมด 8 ข้อ โดยให้คะแนน ดังนี้

ถ้าคำตอบข้อใดเป็น	1	ให้	8	คะแนน
ถ้าคำตอบข้อใดเป็น	2	ให้	7	คะแนน
ถ้าคำตอบข้อใดเป็น	3	ให้	6	คะแนน
ถ้าคำตอบข้อใดเป็น	4	ให้	5	คะแนน
ถ้าคำตอบข้อใดเป็น	5	ให้	4	คะแนน
ถ้าคำตอบข้อใดเป็น	6	ให้	3	คะแนน
ถ้าคำตอบข้อใดเป็น	7	ให้	2	คะแนน
ถ้าคำตอบข้อใดเป็น	8	ให้	1	คะแนน

และ 10 ข้อ โดยให้คะแนน ดังนี้

ถ้าคำตอบข้อใดเป็น	1	ให้	10	คะแนน
ถ้าคำตอบข้อใดเป็น	2	ให้	9	คะแนน
ถ้าคำตอบข้อใดเป็น	3	ให้	8	คะแนน
ถ้าคำตอบข้อใดเป็น	4	ให้	7	คะแนน
ถ้าคำตอบข้อใดเป็น	5	ให้	6	คะแนน
ถ้าคำตอบข้อใดเป็น	6	ให้	5	คะแนน
ถ้าคำตอบข้อใดเป็น	7	ให้	4	คะแนน
ถ้าคำตอบข้อใดเป็น	8	ให้	3	คะแนน
ถ้าคำตอบข้อใดเป็น	9	ให้	2	คะแนน
ถ้าคำตอบข้อใดเป็น	10	ให้	1	คะแนน

ตอนที่ 2.2 แนวคิดเรื่องความต้องการ และความคาดหวังในชีวิต

ตอนที่ 2.3 แนวคิดในเรื่องค่านิยม คุณธรรม และพฤติกรรม

4.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการขอความร่วมมือจากกลุ่มคนดังนี้ กลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคม ประกอบด้วย ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน เจ้าของธุรกิจ ในเขตบางกอกน้อย เขตพญาไท เขตประเวศ และเขตภาษีเจริญ ใช้วิธีการแจกแบบสอบถามให้ตอบ และกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม : ในชุมชนแออัด ประกอบด้วย ผู้ใช้แรงงาน ผู้ที่ไม่มีงานทำ (เร่ร่อน) ผู้พิการ ผู้ค้ารายย่อย (หาบเร่แผงลอย) ในเขตคลองเตย และเขตประเวศ ได้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองเพราะต้องการให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ การเก็บข้อมูลอยู่ในระหว่างวันที่ 15 - 30 เมษายน พ.ศ. 2545

4.6 วิธีการในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม ได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในงานวิจัย เพื่อการวิจัยสังคมศาสตร์ (Statistical package for Social Sciences : SPSS/PC+) เพื่อหาผลค่าทางสถิติ ดังนี้ โดยนำข้อมูลทั่วไปของลักษณะทางประชากรเป็นข้อมูลส่วนบุคคล แนวความคิดเห็นเรื่องคุณค่าของชีวิต - จริยธรรม แนวคิดเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรม และการเปรียบเทียบแนวคิดเกี่ยวกับคุณค่าของชีวิตในสังคมไทยจากทัศนะของกลุ่มคนต่าง ๆ มาวิเคราะห์ผลทางสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอผลในรูปแบบตาราง และการพรรณนา

บทที่ 5

ผลการวิจัยภาคสนาม

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาคุณค่าของชีวิตในสังคมไทยจากทัศนะของกลุ่มคนที่มีความแตกต่างกันทางสังคม ผู้วิจัยได้นำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

5.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามของกลุ่มคนที่มีความแตกต่างกันทางสังคมคือกลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคมและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา และอาชีพ โดยหาค่าความถี่และค่าร้อยละปรากฏผลดังนี้

1. เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คนแยกเป็นเพศชาย 197 คน คิดเป็นร้อยละ 49.20 และหญิงจำนวน 203 คน 50.80 ตามลำดับ

2. อายุ ผู้ตอบแบบสอบถาม 400 คน ที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 86 คนคิดเป็นร้อยละ 21.50 อายุระหว่าง 25 - 34 ปี จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 28.20 และส่วนที่เหลืออีกจำนวน 36 คน มีอายุ 55 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 9.00

3. สถานภาพ ผู้ตอบแบบสอบถาม 400 คน มีสถานภาพโสด จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 43.50 สถานภาพสมรส จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 39.50 สถานภาพหย่าร้าง จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.70 และอีกจำนวน 37 คน มีสถานภาพเป็นหม้าย คิดเป็นร้อยละ 9.30

4. การศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถาม 400 คน มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 14.30 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือระดับปวช. จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 การศึกษาระดับอนุปริญญา หรือ ปวส. หรือปวท. จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.20 การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 29.00 การศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.80 และที่เหลือจำนวน 15 คน ไม่ได้ได้รับการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 3.70

5. อาชีพ ผู้ตอบแบบสอบถาม 400 คน ได้แก่ กลุ่มข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าของธุรกิจหรือบริษัท พนักงานบริษัทเอกชน รับจ้าง ผู้ค้าขายรายย่อย ผู้ไม่มีงานทำ และกลุ่มผู้พิการ มีกลุ่มละ 50 คน คิดเป็นกลุ่มร้อยละ 12.50 รายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน (N = 400)	ร้อยละ (%)
1. เพศ		
1.1 ชาย	197	49.20
1.2 หญิง	203	50.80
2. อายุ		
2.1 ต่ำกว่า 25 ปี	86	21.50
2.2 25 - 34 ปี	113	28.20
2.3 35 - 44 ปี	86	21.50
2.4 45 - 54 ปี	79	19.80
2.5 55 ปีขึ้นไป	36	9.00
3. สถานภาพ		
3.1 โสด	174	43.50
3.2 สมรส	158	39.50
3.3 หย่าร้าง	31	7.70
3.4 ม่าย	37	9.30
4. การศึกษา		
4.1 ประถมศึกษา	80	20.00
4.2 มัธยมศึกษาตอนต้น	57	14.30
4.3 มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	80	20.00
4.4 อนุปริญญา / ปวส. / ปวท.	45	11.20
4.5 ปริญญาตรี	116	29.00
4.6 ปริญญาโท	7	1.80
4.6 อื่น ๆ ...	15	3.70
5. อาชีพ		
5.1 รับราชการ	50	12.50
5.2 รัฐวิสาหกิจ	50	12.50
5.3 เจ้าของธุรกิจ/บริษัท	50	12.50
5.4 พนักงานบริษัทเอกชน	50	12.50
5.5 รับจ้าง	50	12.50
5.6 ผู้ค้ารายย่อย	50	12.50
5.7 ผู้ไม่มีงานทำ	50	12.50
5.8 อื่น ๆ ... (คนพิการ)	50	12.50

5.2 ผลการวิเคราะห์ศึกษาเปรียบเทียบแนวความคิดเห็นเรื่องคุณค่าชีวิต - จริยธรรม

ของกลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคมและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมในกรุงเทพมหานคร
โดยการจำแนกความถี่และหาค่าร้อยละ

สรุปแนวคิดด้านสิ่งที่สำคัญในชีวิต สิ่งที่เป็นคุณค่าต่อชีวิต อาชีพที่พึงประสงค์ ตามลำดับ
ความสำคัญ มีผลดังต่อไปนี้

กลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคม	กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม
สิ่งที่สำคัญที่สุดในชีวิต 3 อันดับเรียงตามความสำคัญกลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคมตอบว่า การมีครอบครัวที่มีความสุขมีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง มีคะแนน 576 คะแนน อันดับที่สองตอบว่ามีสุขภาพที่ดี โดยมีคะแนน 416 คะแนน และอันดับที่สามตอบว่าการมีทรัพย์สินเงินทอง เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในชีวิต โดยมีคะแนน 217 คะแนน สิ่งที่เป็นคุณค่าต่อชีวิต 3 อันดับตามความสำคัญมีผู้ตอบว่าการได้ทดแทนบุญคุณของบิดามารดามีคุณค่าเป็นอันดับหนึ่ง มีคะแนนสูงสุดโดยได้รับคะแนน 480 คะแนน อันดับที่สองได้แก่การมีความสุขกับครอบครัว โดยมีคะแนน 364 คะแนน และส่วนอันดับที่สามได้แก่การได้ทำงานที่เหมาะสมกับความต้องการ โดยมีคะแนนจำนวน 174 คะแนน อาชีพที่ท่านพึงประสงค์มากที่สุด 3 อันดับตามความสำคัญตอบว่าอาชีพเป็นเจ้าธุรกิจหรือกิจการส่วนตัว เป็นอันดับหนึ่ง มีคะแนน จำนวน 580 คะแนน อันดับสองเป็นอาชีพข้าราชการ โดยมีคะแนน จำนวน 378 คะแนน และอันดับสามเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ โดยมีคะแนนจำนวน 119 คะแนน	สิ่งที่สำคัญที่สุดในชีวิต 3 อันดับเรียงตามความสำคัญกลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคมตอบว่า การมีครอบครัวที่มีความสุขมีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง มีคะแนน 432 คะแนน อันดับที่สองตอบว่าการมีทรัพย์สินเงินทอง โดยมีคะแนน 360 คะแนน และอันดับที่สามตอบว่า มีสุขภาพที่ดีเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในชีวิต โดยมีคะแนน 217 คะแนน สิ่งที่เป็นคุณค่าต่อชีวิต 3 อันดับตามความสำคัญมีผู้ตอบว่าการได้ทดแทนบุญคุณของบิดามารดามีคุณค่าเป็นอันดับหนึ่ง มีคะแนนสูงสุดโดยได้รับคะแนน 376 คะแนน อันดับที่สองได้แก่การมีความสุขกับครอบครัว และกับการประสบกับความร่ำรวยมหาศาล โดยมีคะแนน 208 คะแนนและส่วนอันดับที่สามได้แก่การได้ทำงานที่เหมาะสมกับความต้องการ โดยมีคะแนนจำนวน 162 คะแนน อาชีพที่ท่านพึงประสงค์ที่มากที่สุด 3 อันดับตามความสำคัญ ตอบว่าอาชีพเป็นเจ้าธุรกิจหรือกิจการส่วนตัวเป็นอันดับหนึ่ง มีคะแนน 500 คะแนน อันดับสองเป็นอาชีพแพทย์-พยาบาล โดยมีคะแนนจำนวน 208 คะแนน และอันดับสามเป็นอาชีพข้าราชการ โดยมีคะแนน 201 คะแนน

ผลวิเคราะห์ของกลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคมและผู้ด้อยโอกาสทางสังคมปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดเห็นของกลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคมและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมเรื่องคุณค่าชีวิต – จริยธรรม ด้านสิ่งที่คิดว่าสำคัญในชีวิต ด้านสิ่งที่เห็นคุณค่าต่อชีวิต และด้านอาชีพที่ทำงานพึงประสงค์ ตามลำดับความสำคัญ

ด้านสิ่งที่คิดว่าสำคัญในชีวิต ด้านสิ่งที่เห็นคุณค่าต่อชีวิต และด้านอาชีพที่ทำงานพึงประสงค์	ผู้มีโอกาสทางสังคม		ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม	
	จำนวน (คะแนน)	ความสำคัญ ลำดับที่	จำนวน (คะแนน)	ความสำคัญ ลำดับที่
1. สิ่งที่ท่านคิดว่าสำคัญในชีวิต				
1.1 ครอบครัวมีความสุข	576	1	432	1
1.2 มีทรัพย์สินเงินทอง	217	3	360	2
1.3 มีสุขภาพที่ดี	416	2	217	3
1.4 มีที่อยู่อาศัยคงความราคาแพง	6	7	168	4
1.5 มีการศึกษาดี	144	4	70	5
1.6 มีเกียรติยศชื่อเสียง	6	7	44	6
1.7 มีตำแหน่งการงานระดับสูง	12	6	27	7
1.8 มีเพื่อนที่ดี	70	5	27	7
1.9 ได้รับการยอมรับจากสังคม	12	6	14	8
2. สิ่งที่เป็นคุณค่าต่อชีวิต				
2.1 การได้ทดแทนบุญคุณบิดามารดา	480	1	376	1
2.2 การประสบกับความร่ำรวยมหาศาล	20	7	208	2
2.3 การมีความสุขกับครอบครัว	364	2	208	2
2.4 ได้ทำงานที่เหมาะสมกับความต้องการ	174	3	162	3
2.5 การได้ทำประโยชน์ให้แก่สังคม	105	4	80	4
2.6 ได้ท่องเที่ยวเพื่อผ่อนคลายความเครียด	36	6	70	5
2.7 การได้ปฏิบัติตามหลักธรรมในศาสนา	56	5	12	6
2.8 การมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง	2	8	6	7
3. อาชีพที่ท่านพึงประสงค์				
3.1 เจ้าของธุรกิจ/กิจการส่วนตัว	580	1	500	1
3.2 เป็นแพทย์-พยาบาล	119	4	208	2
3.3 ข้าราชการ	378	2	201	3
3.4 พนักงานบริษัทเอกชน	55	5	114	4
3.5 พนักงานรัฐวิสาหกิจ	192	3	96	5
3.6 เป็นวิศวกร-สถาปนิก	76	5	96	5
3.7 อัยการ/ผู้พิพากษา	55	5	70	6
3.8 นักการทูต	27	7	44	7
3.9 นักการเมือง	40	6	44	7
3.10 ดารานักแสดง-นักร้อง-นาย/นางแบบ	10	8	24	8

สรุปแนวคิดเรื่องคุณค่าชีวิต - จริยธรรม ด้านการเลือกเกิดครอบครัวเช่นใด ครอบครัวที่น่าปรารถนา สิ่งที่เราคาดหวังในครอบครัว คู่ครอง บุตร ความรู้ บ้านและบุคลิกภาพของกลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคมและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม แสดงผลออกมาดังนี้

กลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคม	กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม
ตอบว่าเลือกเกิดในครอบครัวที่มีความอบอุ่นจำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 รองลงมาเลือกเกิดในครอบครัวที่มีฐานะร่ำรวยจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 13.00 และเลือกเกิดน้อยที่สุดในครอบครัวที่มีเกียรติในสังคมจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 ครอบครัวที่ปรารถนาของกลุ่มนี้ก็คือครอบครัวอบอุ่นประกอบด้วยตัวท่าน คู่ครอง บุตร พี่น้อง บิดามารดา อยู่ร่วมกัน จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 44.50 รองลงมาครอบครัวอบอุ่นประกอบด้วยตัวท่าน คู่ครอง บุตร บิดามารดา อยู่ร่วมกัน จำนวน 51 คน คิดเป็น ร้อยละ 25.50 และพอใจอยู่คนเดียว จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 กลุ่มผู้มีโอกาสปรารถนาน้อยที่สุด สิ่งที่คาดหวังในการมีครอบครัวที่สำคัญที่สุดคือเป็นเพื่อนกันทุกสถานการณ์ จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 35.50 เป็นคาดหวังมากที่สุด เป็นที่พึงเมื่อในยามมีทุกข์จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 19.50 เป็นลำดับรองลงมา และน้อยที่สุดให้กำลังใจต่อกันจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 อยากมีคู่ครองเป็นคนดี จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 48.00 รองลงมาคือมีความซื่อสัตย์ต่อคู่ครอง จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และมีตำแหน่งหน้าที่การงานดีเลือกน้อยที่สุด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00	ตอบว่าเลือกเกิดในครอบครัวที่มีความอบอุ่น จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 46.50 รองลงมาเลือกเกิดในครอบครัวที่มีฐานะร่ำรวยจำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 36.50 และเลือกเกิดในครอบครัวที่มีเกียรติในสังคม จำนวน 2 คน เป็นอันดับสุดท้าย คิดเป็นร้อยละ 1.00 ครอบครัวที่ปรารถนาของกลุ่มนี้คือครอบครัวอบอุ่นประกอบด้วยตัวท่าน คู่ครอง บุตร พี่น้อง บิดามารดา อยู่ร่วมกัน จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 56.50 รองลงมาครอบครัวอบอุ่นประกอบด้วยตัวท่าน คู่ครอง บุตร บิดามารดา อยู่ร่วมกัน จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 34.00 และสุดท้ายครอบครัวอบอุ่นประกอบด้วยตัวท่าน คู่ครอง บุตรอยู่ร่วมกัน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.00 สิ่งที่คาดหวังในการมีครอบครัวที่สำคัญที่สุดคือเป็นที่พึ่งเมื่อในยามมีทุกข์จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 ให้กำลังใจต่อกัน จำนวน 48 คนคิดเป็นร้อยละ 24.00 และสิ่งคาดหวังในครอบครัวน้อยที่สุดเป็นเพื่อนกันทุกสถานการณ์ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 9.00 อยากมีคู่ครองเป็นคนดี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 35.50 และรองลงมามีความซื่อสัตย์ต่อคู่ครอง จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 23.50 และอยากมีคู่ครองที่มีความรู้ความสามารถเลือกน้อยที่สุด จำนวน 29 คนคิดเป็นร้อยละ 14.50

เมื่อมีคู่ครองแล้วต้องการมีบุตรหรือไม่ ตอบว่าต้องการมี จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 88.50 และไม่ต้องการมี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 16.50 ต้องการมีบุตรเพราะเหตุใด กลุ่มนี้ ตอบว่าเพื่อเป็นทายาทสืบวงศ์ตระกูล จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 30.50 รองลงมา เพื่อดูแลในยามเจ็บไข้กับเพื่อไว้เป็นเพื่อนถูกเลือกเท่ากันคือจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 23.50 และน้อยที่สุดเพื่อไว้รับมรดก จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 5.50 ประสงค์อยากเป็นผู้มีชื่อเสียงในสังคมหรือไม่ ตอบว่าต้องการ จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 37.00 และไม่ต้องการ จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 63.00 ปรารถนาจะมีความรู้ระดับใด ตอบว่าปรารถนามีความรู้ระดับปริญญาโท จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 ต่อมาเป็นระดับปริญญาตรี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 26.50 และน้อยที่สุดตามความสามารถของตนที่จะทำได้ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00 ท่านต้องอยู่บ้านแบบใด เลือกอยู่บ้านเล็กในสวน เป็นลำดับแรก จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 47.50 รองลงมาเป็นบ้านเรือนทรงไทย จำนวน 37 คนคิดเป็นร้อยละ 18.50 และน้อยที่สุด เป็นคอนโดมิเนียม จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.00 ตอบว่าอยากมีบุคลิกภาพสุภาพกับทุกคน จำนวน 75 คนคิดเป็นร้อยละ 37.50 รองลงมา เป็นบุคลิกภาพคล่องแคล่ว จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 24.50 และอยากมีบุคลิกภาพแบบมาดเท่ น้อยที่สุด จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00	เมื่อมีคู่ครองแล้วต้องการมีบุตรหรือไม่ ตอบว่าต้องการมี จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 94 และไม่ต้องการ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 6.00 ต้องการมีบุตรเพราะเหตุใด ตอบว่าเพื่อดูแลในยามเจ็บไข้ จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 51.00 รองลงมาคือเพื่อเป็นทายาทสืบวงศ์ตระกูลจำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 และลำดับสุดท้ายเพื่อความมั่นคงของครอบครัว จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00 ประสงค์อยากเป็นผู้มีชื่อเสียงในสังคมหรือไม่ ตอบว่าต้องการ จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 44.50 และไม่ต้องการ จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 54.50 ปรารถนาจะมีความรู้ระดับใด ตอบว่าปรารถนามีความรู้ปริญญาตรี จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 41.50 ปริญญาโทเป็นลำดับรองลงมา จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 27.00 และน้อยที่สุด คือตามความสามารถของตน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.50 เลือกอยู่บ้านแบบใด เลือกอยู่บ้านเล็กในสวนเป็นลำดับแรก จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 35.50 รองลงมาเป็นคฤหาสน์สมัยใหม่ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และลำดับสุดท้ายอยากอยู่ทาวน์เฮ้าส์ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00 ตอบว่าอยากมีบุคลิกภาพสุภาพกับทุกคน จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 43.50 รองมาเป็นบุคลิกภาพน่าเกรงขาม จำนวน 27 คนคิดเป็นร้อยละ 13.50 และอยากมีน้อยที่สุดบุคลิกภาพสุขุม จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00
---	---

ผลวิเคราะห์ของกลุ่มผู้มีโอกาสและผู้ค้อยโอกาสทางสังคมปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดเห็นเรื่องคุณค่าชีวิต - จริยธรรม ด้านเลือกเกิดครอบครัว ครอบครัวที่น่าปรารถนา สิ่งทีคาดหวังในครอบครัว คู่ครอง บุตร ความรู้ บ้าน และบุคลิกภาพของกลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคมและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม

ด้านเลือกเกิดครอบครัว ครอบครัวที่น่าปรารถนา สิ่งทีคาดหวังในครอบครัว คู่ครอง บุตร ความรู้ บ้าน และบุคลิกภาพของกลุ่มผู้มีโอกาสและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม	ผู้มีโอกาสทางสังคม (N = 200)		ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม (N = 200)	
	จำนวน	ร้อยละ (%)	จำนวน	ร้อยละ (%)
4. ท่านจะเลือกเกิดในครอบครัวแบบใด				
4.1 ครอบครัวที่มีฐานะร่ำรวย	26	13.00	73	36.50
4.2 ครอบครัวที่มีความอบอุ่น	125	62.50	93	46.50
4.3 ครอบครัวที่มีการศึกษา	10	5.00	21	10.50
4.4. ครอบครัวที่มีเกียรติในสังคม	3	1.50	2	1.00
4.5 ครอบครัวที่สังคมยอมรับ	7	3.50	6	3.00
4.6 ครอบครัวที่มีงานและตำแหน่งที่มั่นคง	29	14.50	5	2.50
5. ครอบครัวที่ท่านปรารถนามีลักษณะอย่างไร				
5.1 ครอบครัวอบอุ่นประกอบด้วยตัวท่าน คู่ครอง บุตร พี่น้อง บิดามารดา อยู่ร่วมกัน	89	44.50	113	56.50
5.2 ครอบครัวอบอุ่นประกอบด้วยตัวท่าน คู่ครอง บุตร บิดามารดา อยู่ร่วมกัน	51	25.50	68	34.00
5.3 ครอบครัวอบอุ่นประกอบด้วยตัวท่าน คู่ครอง บุตรอยู่ร่วมกัน	41	20.50	10	5.00
5.4 ครอบครัวอบอุ่นประกอบด้วยตัวท่าน คู่ครอง บุตรอยู่ร่วมกัน	14	7.00	2	1.00
5.5 พอใจอยู่คนเดียว	5	2.50	7	3.50
6. สิ่งทีคาดหวังในการมีครอบครัวที่สำคัญที่สุด				
6.1 ให้กำลังใจต่อกัน	25	12.50	48	24.00
6.2 ให้ความมั่นใจต่อกัน	30	15.00	33	16.50
6.3 เป็นที่พึ่งเมื่อในยามมีทุกข์	39	19.50	70	35.00
6.4 เป็นเพื่อนกันทุกสถานการณ์	71	35.50	18	9.00
6.5 ช่วยเหลือกันในการสร้างฐานะทางครอบครัว	35	17.50	31	15.50
7. ท่านอยากมีคู่ครองแบบใด				
7.1 เป็นคนดี	96	48.00	71	35.50
7.2 ฐานะร่ำรวย	10	5.00	25	12.50
7.3 ซื่อสัตย์ต่อคู่ครอง	49	25	47	23.50
7.4 มีความรู้-ความสามารถ	36	18.00	29	14.50
7.5 มีตำแหน่งหน้าที่การงานดี	8	4.00	28	14.00

8. เมื่อมีคู่ครองแล้วท่านต้องการมีบุตรหรือไม่				
8.1 ต้องการ	177	44.30	188	47.00
8.2 ไม่ต้องการ	23	5.80	12	3.00
9. ท่านต้องการมีบุตรด้วยเหตุใด				
9.1 เพื่อดูแลในยามเจ็บไข้	47	23.50	102	51.0
9.2 เพื่อไว้รับมรดก	11	5.50	29	14.5
9.3 เพื่อไว้เป็นเพื่อน	47	23.50	11	5.5
9.4 เพื่อความมั่นคงของครอบครัว	34	17.00	10	5.0
9.5 เพื่อเป็นทายาทสืบวงศ์ตระกูล	61	30.50	48	24.0
10. ท่านประสงค์อยากเป็นผู้มีชื่อเสียงในสังคมหรือไม่				
10.1 ต้องการ	74	37.00	91	44.50
10.2 ไม่ต้องการ	126	63.00	109	54.50
11. ท่านปรารถนาจะมีความรู้ระดับใด				
11.1 ปริญญาตรี	53	13.30	83	41.5
11.2 ปริญญาโท	70	17.50	54	27.0
11.3 ปริญญาเอก	47	11.80	36	18.0
11.4 ความรู้ในภูมิปัญญาท้องถิ่น	20	5.00	20	10.00
11.5 อื่น ๆ	10	2.50	7	3.50
12. ถ้าท่านเลือกได้ท่านจะเลือกอยู่บ้านแบบไหน				
12.1 เรือนทรงไทย	37	18.50	32	16.00
12.2 คลุหาสต์สมัยใหม่	25	12.50	40	20.00
12.3 บ้านไม้สมัยใหม่	31	15.50	38	19.00
12.4 บ้านแบบทาวน์เฮาส์	10	5.00	8	4.00
12.5 คอนโดมิเนียม	2	1.00	11	5.50
12.6 บ้านเล็กในสวน	95	47.50	71	35.50
13. ท่านอยากมีบุคลิกภาพแบบใด				
13.1 มาดเท่	6	3.00	14	7.00
13.2 นิ่มนวลแบบไทย	12	6.00	24	12.00
13.3 สุขุม	17	8.50	8	4.00
13.4 มีอารมณ์ขัน	30	15.00	21	10.50
13.5 น่าเกรงขาม	11	5.50	27	13.50
13.6 คล่องแคล่ว	49	24.50	19	9.50
13.7 สุภาพกับทุกคน	75	37.50	87	43.50

สรุปแนวคิดค่านิยมที่มีความสำคัญต่อชีวิต

กลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคม	กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม
กลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคมให้ความสำคัญต่อแนวคิดด้านความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ระดับมากที่สุด จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 97.50 และรองลงมาให้ระดับปานกลาง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 ตามลำดับ ให้ความสำคัญต่อการทำบุญสร้างกุศล ระดับมากที่สุด จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 65.50 ต่อมาให้ความสำคัญระดับปานกลาง จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 34.50 ให้ความสำคัญต่อความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน ระดับมากที่สุด จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 68.50 และรองมา คือระดับปานกลาง จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 21.50 ให้ความสำคัญความเคารพต่อผู้อาวุโส ระดับมากที่สุด จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 79.00 และจำนวน 22 คน ให้ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 11.00 ความกล้าหาญมีความสำคัญต่อชีวิต ระดับมากที่สุด จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 50.50 ต่อมาระดับปานกลางจำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 45.50 และระดับน้อย จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00 ให้ความสำคัญต่อการมีเชาวน์ปัญญาดี ระดับมากที่สุด จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 50.50 รองลงมาคือระดับปานกลาง จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 47.00 และระดับน้อย จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50	กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมให้ความสำคัญต่อแนวคิดด้านความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ระดับมากที่สุด จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 98.00 รองลงมาให้ระดับปานกลาง ระดับจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00 ให้ความสำคัญต่อการทำบุญสร้างกุศล ระดับมากที่สุด จำนวน 194 คน คิดเป็น ร้อยละ 97.00 ต่อมาให้ความสำคัญระดับปานกลาง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 ให้ความสำคัญความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน ระดับมากที่สุดจำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 93.50 ลำดับรองลงมาเป็นปานกลาง จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.50 ให้ความสำคัญความเคารพต่อผู้อาวุโส ระดับมากที่สุด จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 188.50 รองลงมาจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 11.50 ให้ระดับปานกลาง ความกล้าหาญมีความสำคัญต่อชีวิต ระดับมากที่สุด จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 69.00 ต่อมาระดับปานกลาง จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50 และระดับน้อย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.50 ให้ความสำคัญต่อการมีเชาวน์ปัญญาดี ระดับมากที่สุด จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 49.50 ส่วนต่อมาระดับปานกลาง จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 และระดับน้อย จำนวน 26 คนคิดเป็นร้อยละ 13.00

ด้านความสวยงามทางร่างกาย ได้รับ ความสำคัญระดับปานกลาง จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 61.50 รองลงมาในระดับมากที่สุด จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 27.00 และ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 8.50 ให้ความสำคัญ ระดับน้อย ให้ความสำคัญระดับมากที่สุดต่อการ ยกย่องสตรี จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 55.50 รองลงมาในระดับปานกลาง จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 41.00 และจำนวน 7 คน ให้ความสำคัญระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 3.50 ให้ความสำคัญเรื่องมีการบริโภค ใน ระดับปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 98 คน คิดเป็นร้อยละ 49.00 รองลงมาในระดับที่ให้ ความสำคัญมากที่สุด จำนวน 82 คน คิดเป็น ร้อยละ 41.00 และที่เหลืออีกจำนวน 20 คน ให้ ความสำคัญระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 10.00 ผู้ตอบให้ความสำคัญระดับปานกลาง กับการรู้จักวางเฉยต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 64.00 ให้ความสำคัญ ระดับมากที่สุดจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 รองลงมาและระดับน้อย จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 6.00 ให้ความสำคัญต่อการมีภาพลักษณ์ที่ดี ระดับมากที่สุด จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00 รองลงมาคือระดับปานกลาง จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 44.50 และจำนวน 11 คน ให้ความสำคัญระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 5.50 ให้ความสำคัญต่อการรู้จักเอาตัวรอด ระดับมากที่สุด จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 53.00 ให้ความสำคัญระดับปานกลางรองลงมา จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 36.50 และอีก จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 5.50 ให้ความสำคัญ ระดับน้อย	ด้านความสวยงามทางร่างกายได้รับ ความสำคัญระดับปานกลาง จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 40.50 รองลงมาในระดับมากที่สุด จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 38.00 และ จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 21.50 ให้ความสำคัญ ระดับน้อยที่สุด ให้ความสำคัญระดับมากที่สุดต่อการ ยกย่องสตรี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาในระดับปานกลางมาก จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 36.50 และให้ระดับน้อยที่สุด จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 23.50 ให้ความสำคัญเรื่องการบริโภค ใน ระดับมากที่สุด มีจำนวนมากที่สุด คือ 111 คน คิดเป็นร้อยละ 55.50 รองลงมาในระดับที่ให้ ความสำคัญปานกลาง จำนวน 70 คน คิดเป็น ร้อยละ 35.00 และที่เหลืออีกจำนวน 11 คน ให้ ความสำคัญระดับน้อยคิดเป็นร้อยละ 9.50 ผู้ตอบให้ความสำคัญกับการรู้จักวางเฉย ต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ จำนวน 97 คน ให้ความสำคัญ ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 48.50 ระดับมากที่สุดเป็นลำดับรองลงมาจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 และจำนวน 23 คน คิดเป็น ร้อยละ 11.50 ให้ความสำคัญระดับน้อย ให้ความสำคัญต่อการมีภาพลักษณ์ที่ดี ระดับปานกลาง จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 47.50 ต่อมาให้ระดับมากที่สุด จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00 และจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50 ให้ความสำคัญระดับน้อย ให้ความสำคัญระดับมากที่สุดต่อการรู้จัก เอาตัวรอดจำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 45.50 จำนวน 89 คนให้ลำดับรองลงมา คิดเป็นร้อยละ 44.50 ให้ความสำคัญระดับปานกลางและ ให้ระดับน้อยที่สุด จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00
--	---

ผลวิเคราะห์ของกลุ่มผู้มีโอกาสและผู้ค้อยโอกาสทางสังคมปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบแนวคิดเห็นเรื่องเรื่องคุณค่าชีวิต – จริยธรรม

แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมต่อไปนี้ มีความสำคัญต่อชีวิตมากน้อยเพียงใด	ผู้มีโอกาสทางสังคม		ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(N = 200)	(%)	(N = 200)	(%)
1. ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์				
มากที่สุด	195	97.50	196	98.00
ปานกลาง	5	2.50	4	2.00
2. การทำบุญทำกุศล				
มากที่สุด	131	65.50	194	97.00
ปานกลาง	69	34.50	6	3.00
3. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน				
มากที่สุด	157	78.50	187	93.50
ปานกลาง	43	21.50	7	3.50
4. ความเคารพต่อผู้อาวุโส				
มากที่สุด	178	99.00	177	88.50
ปานกลาง	22	11.0	23	11.50
5. ความกล้าหาญ				
มากที่สุด	101	50.50	138	69.00
ปานกลาง	91	45.50	55	27.50
น้อย	8	4.00	7	3.50
6. การมีเขว้านปัญญาดี				
มากที่สุด	103	51.50	99	49.50
ปานกลาง	92	47.00	75	37.50
น้อย	5	2.50	26	13.00

7. ความสวยงามทางร่างกาย

มากที่สุด	54	27.00	76	38.00
ปานกลาง	123	61.50	81	40.50
น้อย	17	8.50	43	21.50

8. ยกย่องสตรี

มากที่สุด	111	55.50	80	40.00
ปานกลาง	82	41.00	73	36.50
น้อย	7	3.50	47	23.50

9. การบริโภคเป็นเรื่องสำคัญ

มากที่สุด	82	41.00	111	55.50
ปานกลาง	98	48.00	70	35.00
น้อย	20	10.00	11	9.50

10. การรู้จักวางเฉยต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ

มากที่สุด	50	25.00	80	40.00
ปานกลาง	128	64.00	97	48.50
น้อย	12	6.00	23	11.50

11. การมีภาพลักษณ์ที่ดี

มากที่สุด	80	40.00	90	45.00
ปานกลาง	89	44.50	95	47.50
น้อย	11	5.50	15	7.50

12. การรู้จักเอาตัวรอด

มากที่สุด	106	53.00	91	45.50
ปานกลาง	73	36.50	89	44.50
น้อย	11	5.50	20	10.00

สรุปแนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมที่มีความสำคัญต่อชีวิต

กลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคม	กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม
ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับความกตัญญูระดับมากที่สุด จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 46.50 รองลงมาระดับมาก จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 43.50 และอีกจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50 ให้ความสำคัญระดับน้อยตามลำดับ ให้ความสำคัญต่อความอดทนระดับมากจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 50.50 รองลงมาระดับมากที่สุด จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00 และจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 ให้ความสำคัญระดับน้อย ผู้ตอบให้ความสำคัญระดับมากต่อการมีระเบียบวินัย จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 51.00 รองลงมาระดับมากที่สุด จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 19.50 และให้ความสำคัญระดับน้อย จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 ผู้ตอบให้ความสำคัญระดับมากต่อความรับผิดชอบ จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00 รองลงมาเป็นระดับมากที่สุด จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 31.50 และระดับน้อย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50 ความเมตตาผู้ตอบให้ความสำคัญระดับมาก จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 58.00 รองลงมาคือระดับมากที่สุด จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 21.00 และระดับน้อย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.00	ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับความกตัญญูระดับปานกลาง จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 ต่อมาเป็นระดับมาก จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 34.50 และอีกจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ให้ความสำคัญระดับน้อยเป็นลำดับสุดท้าย ให้ความสำคัญต่อความอดทนระดับมากจำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00 รองลงมาระดับปานกลาง จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 27.00 และจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 ให้ความสำคัญระดับน้อย ผู้ตอบให้ความสำคัญระดับมากต่อการมีระเบียบวินัย จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 51.00 ระดับปานกลางเป็นลำดับรองลงมา จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 28.50 และให้ความสำคัญระดับน้อย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00 ผู้ตอบให้ความสำคัญระดับมากต่อความรับผิดชอบ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 50.50 ลำดับรองลงมา ระดับปานกลาง จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 26.00 และระดับน้อย จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 ความเมตตาผู้ตอบให้ความสำคัญระดับมาก จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 51.50 รองลงมาระดับปานกลาง จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00 และระดับน้อย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.00

ผู้ตอบให้ความสำคัญระดับมากต่อความสามัคคี จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 58.50 จำนวน 50 คนคิดเป็นร้อยละ 25.00 ให้ความสำคัญระดับปานกลางเป็นลำดับรองลงมาและจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 16.50 ให้ระดับมากที่สุด ผู้ตอบให้ความสำคัญระดับมากที่สุดต่อความซื่อสัตย์ จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 44.50 รองลงมาคือระดับมาก จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 42.00 และจำนวน 27 คน ให้ความสำคัญระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 13.50 ความเสียสละผู้ตอบให้ความสำคัญระดับมาก จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ลำดับรองลงมาให้ความสำคัญระดับปานกลาง จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50 และระดับมากที่สุด จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 ผู้ตอบให้ความสำคัญระดับมากต่อความประหยัดจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 รองลงมาจำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 33.00 เป็นระดับปานกลาง และสุดท้ายระดับน้อยจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50 ความยุติธรรม ผู้ตอบให้ความสำคัญระดับมาก จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 47.00 ระดับมากที่สุด จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 เป็นลำดับรองลงมา และระดับน้อยจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.00	ผู้ตอบให้ความสำคัญระดับมากต่อความสามัคคี จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 47.00 ลำดับรองลงมาให้ความสำคัญระดับปานกลางจำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 31.50 และจำนวน 43 คน ให้ระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21.50 ผู้ตอบให้ความสำคัญระดับมากต่อความซื่อสัตย์ จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 51.50 ระดับมากที่สุดจำนวน 49 คน เป็นส่วนรองลงมา คิดเป็นร้อยละ 24.50 และจำนวน 48 คน ให้ความสำคัญระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 24.00 ตามลำดับ ความเสียสละผู้ตอบให้ความสำคัญระดับมาก จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00 ระดับมากที่สุด จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 29.50 เป็นลำดับรองลงมาและให้ความสำคัญระดับปานกลางจำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 25.50 ตามลำดับ ผู้ตอบให้ความสำคัญระดับมากต่อความประหยัด จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 49.00 ระดับมากเป็นลำดับรองลงมา จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 29.00 และให้ความสำคัญระดับน้อยจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00 ความยุติธรรมผู้ตอบให้ความสำคัญระดับมาก จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 53.00 รองลงมาระดับมากที่สุด จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50 และสุดท้ายจำนวน 5 คน ให้ความสำคัญระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 2.5
--	---

ผลวิเคราะห์ของกลุ่มผู้มีโอกาสและผู้ด้อยโอกาสทางสังคมปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบแนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมที่มีความสำคัญต่อชีวิต

แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมต่อไปนี้มีมีความสำคัญ ต่อชีวิตมากน้อยเพียงใด	ผู้มีโอกาสทางสังคม		ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(N = 200)	(%)	(N = 200)	(%)
13. ความกตัญญู				
มากที่สุด	93	46.50	37	18.50
มาก	87	43.50	69	34.50
ปานกลาง	17	8.50	89	44.50
น้อย	3	1.50	20	10.00
14. ความอดทน				
มากที่สุด	56	28.00	31	15.50
มาก	101	50.50	110	55.00
ปานกลาง	37	18.50	54	27.00
น้อย	6	3.00	5	2.50
15. การ มีระเบียบวินัย				
มากที่สุด	39	19.50	37	18.50
มาก	102	51.00	102	51.00
ปานกลาง	54	27.00	57	28.50
น้อย	5	2.50	4	2.00
16. ความรับผิดชอบ				
มากที่สุด	63	31.50	42	21.00
มาก	104	52.00	101	50.50
ปานกลาง	30	15.00	52	26.00
น้อย	3	1.50	5	2.50

17. ความเมตตา

มากที่สุด	42	21.50	40	20.00
มาก	117	58.00	102	51.50
ปานกลาง	39	19.50	56	28.00
น้อย	2	1.00	2	1.00

18. ความสามัคคี

มากที่สุด	33	16.50	43	21.50
มาก	117	58.50	94	47.00
ปานกลาง	50	25.00	63	31.50

19. ความซื่อสัตย์

มากที่สุด	89	44.50	49	24.50
มาก	84	42.00	103	51.50
ปานกลาง	27	13.50	48	24.00

20. ความเสียสละ

มากที่สุด	35	17.50	59	29.50
มาก	100	50.00	90	45.00
ปานกลาง	65	32.50	51	25.50

21. ความประหยัด

มากที่สุด	49	24.50	58	29.00
มาก	70	35.00	98	49.00
ปานกลาง	66	33.00	40	20.00
น้อย	15	7.50	4	2.00

22. ความยุติธรรม

มากที่สุด	70	35.00	55	27.50
มาก	94	47.00	106	53.00
ปานกลาง	34	17.00	34	17.00
น้อย	2	1.00	5	2.50

สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิต

กลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคม	กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม
กลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคมเห็นว่า การยกย่องคนมีเงินเป็นค่านิยมที่ไม่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตในปัจจุบันจำนวน 73 คน แต่อีกส่วนหนึ่งตอบว่าเหมาะสมในบางโอกาสมีจำนวน 73 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 31.50ส่วนที่เหลือตอบว่า ไม่เหมาะสมเลยจำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 27.00 การยกย่องคนมีอำนาจ เหมาะสมบางโอกาส จำนวน 76 คนคิดเป็นร้อยละ 38.00 รองลงมา จำนวน 69 คน ตอบว่าไม่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 34.50 และจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 ตอบว่าเหมาะสมกับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน ความรักสนุกจำนวน 120 คนตอบว่าเหมาะสมบางโอกาส คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมาตอบว่าไม่เหมาะสมเลย จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 22.50 และตอบว่าไม่เหมาะสมจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50 การทำงานโดยการใช้แรงงานเหมาะสมบางโอกาส จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 59.50 รองลงมาจำนวน เท่ากัน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 18.00 ตอบว่าไม่เหมาะสมและเหมาะสม และจำนวน 3 คนตอบว่าเหมาะสมมากกับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 1.50	กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมเห็นว่าการยกย่องคนมีเงินเป็นค่านิยมที่ไม่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตในปัจจุบันจำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 51.00 แต่อีกส่วนหนึ่งตอบว่าไม่เหมาะสม จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 43.00และเหมาะสมในบางโอกาส จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 6.00 การยกย่องคนมีอำนาจ จำนวน 102 คน ตอบว่าไม่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 51.00 ไม่เหมาะสมเลย รองลงมา จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 40.50 และจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.50 ตอบว่ามีความเหมาะสมกับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน ความรักสนุก จำนวน 75 คน ตอบว่าไม่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 37.50 รองลงมา ไม่เหมาะสมเลย จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 33.00จำนวนน้อย 12 คน ตอบว่าเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 6.00 การทำงานโดยการใช้แรงงานไม่เหมาะสม จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 42.00 รองลงมา ไม่เหมาะสมเลย จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50 และจำนวน 2 คน ตอบว่าเหมาะสมกับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 1.00

ส่งเสริมเฉพาะพวกพ้องเหมาะสม บางโอกาส จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 36.50 ตอบว่าไม่เหมาะสม จำนวน 62 คน เป็นส่วนที่รองลงมา คิดเป็นร้อยละ 31.00 และ ตอบว่าเหมาะสมและเหมาะสมมากกับการ ดำรงชีวิตในปัจจุบัน จำนวน 1 คน คิดเป็น ร้อยละ 50 ตอบว่าการรักความสบายเหมาะสม บางโอกาส จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00 รองลงมาตอบว่า ไม่เหมาะสม จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 และ จำนวน 12 คน ตอบว่าเหมาะสมกับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 6.00 ตอบว่าการชอบความหรูหรามีความ เหมาะสมบางโอกาส จำนวน 81 คน คิดเป็น ร้อยละ 40.50 ลำดับรองตอบว่าไม่เหมาะสม จำนวน 56 คนคิดเป็นร้อยละ 28.00 และ มีจำนวน 16 คน ตอบว่าเหมาะสม คิดเป็น ร้อยละ 8.00	ส่งเสริมเฉพาะพวกพ้องไม่เหมาะสม จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00 ไม่เหมาะ สมเลย ที่เป็นลำดับรองลงมา จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 41.00 และตอบว่าเหมาะสม บางโอกาสกับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 ตอบว่าการรักความสบายไม่เหมาะสม จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 49.00 รองลงมา ตอบว่าไม่เหมาะสมเลย จำนวน 62 คน คิดเป็น ร้อยละ 31.00 และจำนวน 8 คน ตอบว่า เหมาะสมกับการดำรงชีวิตในปัจจุบันคิดเป็น ร้อยละ 4.00 ตอบว่าการชอบความหรูหราไม่เหมาะสม จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 48.00 จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 37.00 ไม่เหมาะสมเลย เป็นส่วนรองลงมาและจำนวน 4 คน คิดเป็น ร้อยละ 2.00 ตอบว่าเหมาะสม
---	--

ผลวิเคราะห์ของกลุ่มผู้มีโอกาสและผู้ค้อยโอกาสทางสังคมปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบแนวคิดค่านิยมที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน

แนวคิดค่านิยมที่เหมาะสมกับ การดำรงชีวิตในปัจจุบัน	ผู้มีโอกาสทางสังคม		ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม	
	จำนวน (N = 200)	ร้อยละ (%)	จำนวน (N = 200)	ร้อยละ (%)
1. การยกย่องคนมีเงิน				
ไม่เหมาะสมเลย	54	27.00	102	51.00
ไม่เหมาะสม	73	31.50	86	43.00
เหมาะสมบางโอกาส	73	31.50	12	6.00
2. การยกย่องคนมีอำนาจ				
ไม่เหมาะสมเลย	49	24.50	81	40.50
ไม่เหมาะสม	69	34.50	102	51.00
เหมาะสมบางโอกาส	76	38.00	10	5.00
เหมาะสม	6	3.00	7	3.50
3. ความรักสนุก				
ไม่เหมาะสมเลย	15	7.50	66	33.00
ไม่เหมาะสม	45	22.50	75	37.50
เหมาะสมบางโอกาส	120	60.00	47	23.50
เหมาะสม	20	10.00	12	6.00
4. การทำงานโดยการใช้แรงงาน				
ไม่เหมาะสมเลย	6	3.00	65	32.50
ไม่เหมาะสม	36	13.00	84	42.00
เหมาะสมบางโอกาส	119	59.50	35	17.50
เหมาะสม	36	33.00	14	7.00
เหมาะสมมาก	3	1.50	2	1.00

5. ส่งเสริมเฉพาะพวกพ้อง

ไม่เหมาะสมเลย	50	25.00	82	41.00
ไม่เหมาะสม	62	31.00	88	44.00
เหมาะสมบ้างโอกาส	73	36.50	17	8.50
เหมาะสม	14	7.00	6	3.00
เหมาะสมมาก	1	.50	7	3.50

6. รักความสบาย

ไม่เหมาะสมเลย	16	8.00	62	31.00
ไม่เหมาะสม	48	24.00	98	49.00
เหมาะสมบ้างโอกาส	88	44.00	18	9.00
เหมาะสม	36	33.00	14	7.00
เหมาะสมมาก	12	6.00	8	4.00

7. ขอบความหรูหรา

ไม่เหมาะสมเลย	31	15.50	74	37.00
ไม่เหมาะสม	56	28.00	96	48.00
เหมาะสมบ้างโอกาส	81	40.50	16	8.00
เหมาะสม	16	8.00	10	5.00
เหมาะสมมาก	16	8.00	4	2.00

สรุปแนวความคิดเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรม

กลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคม	กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม
กลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคมเห็นว่ายอมรับไม่ได้อย่างยิ่งกับการเบียดบังทรัพย์สินของทางราชการไปเป็นของตน จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 49.50 รองลงมายอมรับไม่ได้ จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 42.00 และจำนวนน้อยที่สุดตอบว่าพอยอมรับได้ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.50 ผู้ตอบแบบสอบถามยอมรับไม่ได้อย่างยิ่งต่อการรับสินบน จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 46.00 รองลงมายอมรับไม่ได้ จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 41.00 และจำนวนน้อยที่สุด 11 คน ตอบว่าพอยอมรับได้ คิดเป็นร้อยละ 5.50 ตอบว่ายอมรับไม่ได้อย่างยิ่งต่อการเล่นการพนัน มีความรู้สึกละอาย จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50 ต่อมาจำนวน 57 คน ยอมรับไม่ได้ คิดเป็นร้อยละ 28.50 และอีกจำนวน 11 คน ตอบว่าเป็นเรื่องปกติในสังคม คิดเป็นร้อยละ 5.50 ตอบว่ายอมรับไม่ได้อย่างยิ่งต่อการซื้อล็อตเตอรี่ จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 41.00 ตอบว่าเป็นเรื่องปกติในสังคม รองลงมาจำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 25.50 ตอบว่าพอยอมรับได้ และอีกจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.50 ตอบว่ายอมรับไม่ได้	กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมเห็นว่ายอมรับไม่ได้อย่างยิ่งกับการเบียดบังทรัพย์สินของทางราชการไปเป็นของตน จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 51.00 รองลงมาตอบว่ายอมรับไม่ได้ จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00 และมีความรู้สึกละอาย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50 ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามยอมรับไม่ได้ต่อการรับสินบน จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 57.00 รองลงมายอมรับไม่ได้อย่างยิ่งจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 และจำนวน 8 คน ตอบเท่ากัน มีความรู้สึกละอายและตอบว่าพอยอมรับได้ คิดเป็นร้อยละ 4.00 ตอบว่ายอมรับไม่ได้ต่อการเล่นการพนัน จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 51.00 รองลงมา ยอมรับไม่ได้อย่างยิ่ง จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 และตอบว่าเป็นเรื่องปกติในสังคม จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 6.00 ตอบว่ามีความรู้สึกละอาย ต่อการซื้อล็อตเตอรี่ จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 38.00 รองมาตอบว่าพอยอมรับได้ จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 และตอบว่ายอมรับไม่ได้อย่างยิ่งจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50 เป็นจำนวนน้อยที่สุด

การเสพสุรา/ของมีเนมาตอบว่ามี ความรู้สึกเฉย ๆ จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 34.50 รองลงมา จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 พอยอมรับได้ และตอบว่ายอมรับไม่ได้ อย่างยิ่ง จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00	การเสพสุรา/ของมีเนมาตอบว่ายอมรับ ไม่ได้ จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00 รองมาจำนวน 39 คน ตอบว่ามีความรู้สึกเฉย ๆ คิดเป็นร้อยละ 19.50 และอีกจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50 ตอบว่าพอยอมรับได้
การเสพยาเสพติด จำนวน 142 คน ตอบว่ายอมรับไม่ได้อย่างยิ่ง คิดเป็นร้อยละ 71.00 รองลงมายอมรับไม่ได้ จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และพอยอมรับได้ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.00	การเสพยาเสพติดยอมรับไม่ได้ จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 51.50 รองลงมาจำนวน 61 คน ตอบว่ายอมรับไม่ได้อย่างยิ่ง คิดเป็นร้อยละ 30.50 และตอบว่าพอยอมรับได้ และเป็นเรื่อง ปกติในสังคม มีจำนวน 6 คนเท่านั้น คิดเป็นร้อย ละ 3.00
การค้าขายยาเสพติด จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 85.50 ตอบว่ายอมรับไม่ได้ อย่างยิ่ง จำนวน 24 คน ยอมรับไม่ได้ คิดเป็น ร้อยละ 12.00 เป็นลำดับรองลงมา และจำนวน 1 คน พอยอมรับได้ คิดเป็นร้อยละ 50 เป็นลำดับสุดท้าย	การค้าขายยาเสพติด จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 46.50 ตอบว่ายอมรับไม่ได้ยิ่ง ยั้ง รองมาจำนวน 82 คน ยอมรับไม่ได้ คิดเป็น ร้อยละ 41.00 และจำนวนน้อยที่สุด 6 คน คิด เป็นร้อยละ 3.00 ตอบว่าเป็นเรื่องปกติในสังคม
การลักขโมย จำนวน 129 คน ตอบว่า ยอมรับไม่ได้อย่างยิ่ง คิดเป็นร้อยละ 64.50 ยอมรับไม่ได้ รองลงมา จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 32.00 และตอบว่าพอยอมรับได้ และเป็นเรื่องปกติในสังคม มีจำนวน 1 คนเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ .50	การลักขโมย ยอมรับไม่ได้ จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 48.00 จำนวน 68 คน ตอบว่า ยอมรับไม่ได้อย่างยิ่งต่อเป็นลำดับรองมา คิดเป็นร้อยละ 34.00 และตอบว่าเป็นเรื่องปกติ ในสังคม จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 เป็นลำดับสุดท้าย
ตอบว่ายอมรับไม่ได้อย่างยิ่งต่อการ ใช้อิทธิพลข่มขู่ฝ่ายตรงข้าม จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 72.00 ยอมรับไม่ได้ เป็นลำดับ รองลงมา จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 26.00 และจำนวน 2 คน พอยอมรับได้ คิดเป็น ร้อยละ 1.00	ตอบว่ายอมรับไม่ได้อย่างยิ่งต่อการ ใช้อิทธิพลข่มขู่ฝ่ายตรงข้าม จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 59.50 ยอมรับไม่ได้ เป็นลำดับ รองลงมา จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 33.50 และจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50 ตอบว่า เป็นเรื่องปกติในสังคม

ตอบว่ายอมรับไม่ได้อย่างยิ่งต่อการฆ่าคน จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 84.00 รองลงมายอมรับไม่ได้ จำนวน 24 คนคิดเป็นร้อยละ 12.00 และพอยอมรับได้ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 50 การขายตัว (ขายบริการทางเพศ) ตอบว่ายอมรับไม่ได้อย่างยิ่ง จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00 รองลงมายอมรับไม่ได้ จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 28.50 และตอบว่าเป็นเรื่องปกติในสังคม จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 5.50 การนอกใจคู่สมรสจำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 43.50 ตอบว่ายอมรับไม่ได้อย่างยิ่ง รองลงมายอมรับไม่ได้ จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 37.00 จำนวน 24 คน และพอยอมรับได้ จำนวน 6 คิดเป็นร้อยละ 3.00 ตอบว่ายอมรับไม่ได้อย่างยิ่งต่อการซื้อบริการทางเพศกับหญิงขายบริการ จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50 รองลงมาตอบว่ายอมรับไม่ได้ และมีความรู้สึกเฉย ๆ จำนวน 53 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 26.50 และ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00 พอยอมรับได้ การมีสัมพันธ์ทางเพศสัมพันธ์กับเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 87 คน ตอบว่ายอมรับไม่ได้อย่างยิ่ง คิดเป็นร้อยละ 43.50 ลำดับรองลงมาตอบว่ายอมรับไม่ได้ จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 และจำนวน 8 คน เท่ากันตอบว่าพอยอมรับได้และเป็นเรื่องปกติในสังคม คิดเป็นร้อยละ 4.00	ตอบว่ายอมรับไม่ได้อย่างยิ่งต่อการฆ่าคนจำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 65.00 รองลงมายอมรับไม่ได้ จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 28.50 และสุดท้ายตอบว่าพอยอมรับได้ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50 การขายตัว (ขายบริการทางเพศ) ตอบว่ายอมรับไม่ได้อย่างยิ่ง จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00 รองมาตอบว่ายอมรับไม่ได้ จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 และสุดท้ายตอบว่ามีความรู้สึกเฉย ๆ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00 การนอกใจคู่สมรส จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 43.00 ตอบว่ายอมรับไม่ได้อย่างยิ่งยอมรับไม่ได้ จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 เป็นรองลงมา และตอบว่าพอยอมรับได้จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 เป็นลำดับสุดท้าย ตอบว่ายอมรับไม่ได้อย่างยิ่งต่อการซื้อบริการทางเพศกับหญิงขายบริการ จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองมาตอบว่ายอมรับไม่ได้จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 35.50 และสุดท้ายตอบว่ามีความรู้สึกเฉย ๆ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50 การมีสัมพันธ์ทางเพศสัมพันธ์กับเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 139 คน ตอบว่ายอมรับไม่ได้อย่างยิ่ง คิดเป็นร้อยละ 69.50 รองมาตอบว่ายอมรับไม่ได้ จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 23.50 ตอบว่ามีความรู้สึกเฉย ๆ และพอยอมรับได้จำนวน 4 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 2.00
--	---

การพูดโกหก จำนวน 75 คน ตอบว่ายอมรับไม่ได้ คิดเป็นร้อยละ 37.50 รองลงมาจำนวน 57 คน ตอบว่ามีความรู้สึกละอาย ๆ คิดเป็นร้อยละ 27.50 และสุดท้ายตอบว่าเป็นเรื่องปกติในสังคม จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50	การพูดโกหก จำนวน 57 คน มีความรู้สึกละอาย ๆ คิดเป็นร้อยละ 28.50 รองลงมาตอบว่าพอยอมรับได้ จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 25.50 จำนวน และตอบว่าเป็นเรื่องปกติในสังคม จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00
การพูดปกปิดความจริง ตอบว่ายอมรับไม่ได้ จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 38.00 จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 มีความรู้สึกละอาย ๆ เป็นลำดับรองลงมา และจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 6.00 ตอบว่าเป็นเรื่องปกติในสังคม	การพูดปกปิดความจริง จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 24.50 มีความรู้สึกละอาย ๆ รองลงมาตอบว่าพอยอมรับได้ จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00 ตอบว่าพอยอมรับได้ และเป็นเรื่องปกติในสังคม มีจำนวนกันกัน คือ 34 คน คิดเป็นร้อยละ 17.00 เป็นลำดับสุดท้าย
ตอบว่ายอมรับไม่ได้ต่อการพูดต่อเสียด จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 51.00 ยอมรับไม่ได้ รองลงมาจำนวน 50 คน ตอบว่ามีความรู้สึกละอาย ๆ คิดเป็นร้อยละ 25.00 และจำนวน 11 คน ตอบว่าพอยอมรับได้ คิดเป็นร้อยละ 5.00	ตอบว่ายอมรับไม่ได้ต่อการพูดต่อเสียด จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 28.50 มีความรู้สึกละอาย ๆ เป็นลำดับรองลงมา จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 22.50 และจำนวน 33 คน พอยอมรับได้ คิดเป็นร้อยละ 16.50 เป็นลำดับสุดท้าย
ตอบว่ายอมรับไม่ได้ต่อการพูดคำหยาบ จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 45.50 รองลงมาตอบว่า มีความรู้สึกละอาย ๆ จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 31.50 และจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 5.50 ตอบว่าเป็นเรื่องปกติในสังคม	ตอบว่ายอมรับไม่ได้ต่อการพูดคำหยาบ จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 30.50 ลำดับรองลงมาตอบว่ามีความรู้สึกละอาย ๆ จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 21.50 และตอบว่าพอยอมรับได้ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 13.00
การพูดโอ้อวด ตอบว่ามีความรู้สึกละอาย ๆ จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 40.50 จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 13.00 รองลงมาตอบว่ายอมรับไม่ได้ จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 31.50 และ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 7.00 ตอบว่าเป็นเรื่องปกติในสังคม	การพูดโอ้อวดตอบว่ายอมรับไม่ได้ จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 รองลงมาจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 24.50 มีความรู้สึกละอาย ๆ และจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 11.50 ตอบว่าพอยอมรับได้

การกินสมองถึง ตอบว่ายอมรับไม่ได้ อย่างยิ่ง จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 57.50 จำนวน 61 คน ยอมรับไม่ได้ คิดเป็นร้อยละ 30.50 และจำนวน 1 คน ตอบว่าเป็นเรื่องปกติ ในสังคม คิดเป็นร้อยละ 50 ตอบว่ายอมรับไม่ได้อย่างยิ่งต่อการกินช้างคินหมี จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 54.00 รองลงมาจำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50 ยอมรับไม่ได้ และสุดท้ายพอยอมรับได้ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.00 ตอบว่ามีความรู้สึกเฉย ๆ ต่อการกินหมูตาม จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 32.00 รองลงมาจำนวน 52 คน ตอบว่ายอมรับไม่ได้ อย่างยิ่ง คิดเป็นร้อยละ 26.00 และตอบว่า พอยอมรับได้ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00 การกินปลาช่อน / ปลาตุก จำนวน 114 คน ตอบว่าเป็นเรื่องปกติในสังคม คิดเป็น ร้อยละ 57.00 รองลงมา จำนวน 51 คน มีความรู้สึกเฉย ๆ คิดเป็นร้อยละ 25.50 และ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 ยอมรับไม่ได้ ตอบว่าเป็นเรื่องปกติในสังคมต่อการกินปูทะเล จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมาตอบว่ามีความรู้สึกเฉย ๆ จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 23.00 และ จำนวน 4 คน เท่านั้นตอบว่ายอมรับไม่ได้ อย่างยิ่ง และยอมรับไม่ได้ คิดเป็นร้อยละ 2.00	การกินสมองถึงจำนวน 56 คน ตอบว่า ยอมรับไม่ได้ คิดเป็นร้อยละ 28.00 มีความรู้สึก เฉย ๆ เป็นลำดับรองลงมา จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50 จำนวน 16 คน และ พอยอมรับได้ คิดเป็นร้อยละ 8.00 ตอบว่ามีความรู้สึกเฉย ๆ ต่อการกิน ช้างคินหมี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 33.50 รองลงมาจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00 ตอบว่ายอมรับไม่ได้ และสุดท้ายพอยอมรับได้ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 11.50 ตอบว่ายอมรับไม่ได้อย่างยิ่งต่อการกิน หมูตาม จำนวน 61 คนคิดเป็นร้อยละ 30.50 จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 41.00 เป็นลำดับ รองลงมาตอบว่ามีความรู้สึกเฉย ๆ และตอบว่า เป็นเรื่องปกติในสังคม จำนวน 16 คน คิดเป็น ร้อยละ 8.00 การกินปลาช่อน / ปลาตุก จำนวน 88 คน ตอบว่ามีความรู้สึกเฉย ๆ คิดเป็นร้อยละ 44.00 รองลงมาจำนวน 64 คน ตอบว่าเป็น เรื่องปกติในสังคม คิดเป็นร้อยละ 32.00 และ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.50 ตอบว่า ยอมรับไม่ได้อย่างยิ่ง ตอบว่ามีความรู้สึกเฉย ๆ ต่อการกิน ปูทะเลจำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 43.00 รองลงมาจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 15.50 พอยอมรับได้ และยอมรับไม่ได้อย่างยิ่งจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50
---	--

ตารางที่ 7 ศึกษาเปรียบเทียบแนวความคิดเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรม

ค่านิยมที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน	ผู้มีโอกาสทางสังคม		ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม	
	จำนวน (N = 200)	ร้อยละ (%)	จำนวน (N = 200)	ร้อยละ (%)
1. การเบียดบังทรัพย์สินของทางราชการ				
ไปเป็นของตน				
ยอมรับไม่ได้อย่างยิ่ง	98	49.50	104	51.00
ยอมรับไม่ได้	84	42.00	88	44.00
เฉย ๆ	9	4.50	3	1.50
เป็นเรื่องปกติในสังคม	9	4.50	5	2.50
2. การรับสินบน				
ยอมรับไม่ได้อย่างยิ่ง	92	46.00	70	35.00
ยอมรับไม่ได้	82	41.00	114	57.00
เฉย ๆ	15	7.50	8	4.00
เป็นเรื่องปกติในสังคม	11	5.50	8	4.00
3. การเล่นการพนัน				
ยอมรับไม่ได้อย่างยิ่ง	52	26.00	35	17.50
ยอมรับไม่ได้	57	28.50	102	51.00
เฉย ๆ	65	32.50	32	16.00
พอยอมรับได้	15	7.50	19	9.50
เป็นเรื่องปกติในสังคม	11	5.50	12	6.00
4. การซื้อฉ้อตเตอร์				
ยอมรับไม่ได้อย่างยิ่ง	7	3.50	13	6.50
ยอมรับไม่ได้	10	5.00	31	15.50
เฉย ๆ	82	41.00	76	38.00
พอยอมรับได้	50	25.00	48	24.00
เป็นเรื่องปกติในสังคม	51	25.50	32	16.00

5. การเสพสุรา/ของมีเงินเมา

ยอมรับไม่ได้อย่างยิ่ง	20	10.00	34	17.00
ยอมรับไม่ได้	30	15.00	90	45.00
เฉย ๆ	69	34.50	39	19.50
พอยอมรับได้	48	24.00	15	7.50
เป็นเรื่องปกติในสังคม	33	16.50	22	11.00

6. การเสพยาเสพติด

ยอมรับไม่ได้อย่างยิ่ง	142	71.00	61	30.50
ยอมรับไม่ได้	50	25.00	103	51.50
เฉย ๆ	6	3.00	24	12.00
พอยอมรับได้	2	1.00	6	3.00
เป็นเรื่องปกติในสังคม	-	-	6	3.00

7. การค้ายาเสพติด

ยอมรับไม่ได้อย่างยิ่ง	171	85.50	93	46.50
ยอมรับไม่ได้	24	12.00	82	41.00
เฉย ๆ	2	1.00	12	6.00
พอยอมรับได้	1	.50	7	3.50
เป็นเรื่องปกติในสังคม	2	1.00	6	3.00

8. การลักขโมย

ยอมรับไม่ได้อย่างยิ่ง	129	64.50	68	34.00
ยอมรับไม่ได้	64	32.00	96	48.00
เฉย ๆ	5	2.50	17	8.50
พอยอมรับได้	1	.50	13	6.50
เป็นเรื่องปกติในสังคม	1	.50	6	3.00

9. การใช้สิทธิพลข่มขู่ฝ่ายตรงข้าม

ยอมรับไม่ได้อย่างยิ่ง	124	72.00	119	59.50
ยอมรับไม่ได้	52	26.00	67	33.50
เฉย ๆ	13	6.50	4	2.00
พอยอมรับได้	2	1.00	7	3.50
เป็นเรื่องปกติในสังคม	9	4.50	3	1.50

10. การฆ่าคน

ยอมรับไม่ได้อย่างยิ่ง	168	84.00	130	65.00
ยอมรับไม่ได้	24	12.00	57	28.50
เฉย ๆ	5	2.50	6	3.00
พอยอมรับได้	1	.50	3	1.50
เป็นเรื่องปกติในสังคม	2	1.00	4	2.00

11. การขายตัว (ขายบริการทางเพศ)

ยอมรับไม่ได้อย่างยิ่ง	72	36.00	104	52.00
ยอมรับไม่ได้	57	28.50	60	30.00
เฉย ๆ	47	23.50	10	5.00
พอยอมรับได้	13	6.50	15	6.50
เป็นเรื่องปกติในสังคม	11	5.50	11	5.50

12. การนอกใจคู่สมรส

ยอมรับไม่ได้อย่างยิ่ง	87	43.50	86	43.00
ยอมรับไม่ได้	74	37.00	80	40.00
เฉย ๆ	24	12.00	16	8.00
พอยอมรับได้	6	3.00	5	2.50
เป็นเรื่องปกติในสังคม	9	4.50	13	7.50

13. การซื้อบริการทางเพศกับหญิงขายบริการ

ยอมรับไม่ได้อย่างยิ่ง	57	27.50	100	50.00
ยอมรับไม่ได้	53	26.50	71	35.50
เฉย ๆ	53	26.50	16	8.00
พอยอมรับได้	10	5.00	3	1.50
เป็นเรื่องปกติในสังคม	27	13.50	10	5.00

14. การมีสัมพันธ์ทางเพศสัมพันธ์กับเด็ก

อายุต่ำกว่า 18 ปี				
ยอมรับไม่ได้อย่างยิ่ง	87	43.50	139	69.50
ยอมรับไม่ได้	60	30.00	47	23.50
เฉย ๆ	37	17.50	4	2.00
พอยอมรับได้	8	4.00	4	2.00
เป็นเรื่องปกติในสังคม	8	4.00	6	3.00

15. การพูดโกหก

ยอมรับไม่ได้อย่างยิ่ง	25	12.50	51	25.50
ยอมรับไม่ได้	75	37.50	38	19.00
เฉย ๆ	57	27.50	57	28.50
พอยอมรับได้	28	14.00	24	22.00
เป็นเรื่องปกติในสังคม	15	7.50	30	15.00

16. การพูดปกปิดความจริง

ยอมรับไม่ได้อย่างยิ่ง	20	10.00	39	19.50
ยอมรับไม่ได้	76	38.00	44	22.00
เฉย ๆ	65	37.50	49	24.50
พอยอมรับได้	27	13.50	34	17.00
เป็นเรื่องปกติในสังคม	12	6.00	34	17.00

17. การพูดล้อเสียด

ยอมรับไม่ได้อย่างยิ่ง	20	10.00	34	17.00
ยอมรับไม่ได้	102	51.00	49	28.50
เฉย ๆ	50	25.00	45	22.50
พอยอมรับได้	11	5.50	33	16.50
เป็นเรื่องปกติในสังคม	17	8.50	39	19.50

18. การพูดคำหยาบ

ยอมรับไม่ได้อย่างยิ่ง	18	9.00	23	11.50
ยอมรับไม่ได้	91	45.50	61	30.50
เฉย ๆ	63	31.50	43	21.50
พอยอมรับได้	17	8.50	26	13.00
เป็นเรื่องปกติในสังคม	11	5.50	47	23.50

19. การพูดโอ้อวด

ยอมรับไม่ได้อย่างยิ่ง	26	13.00	26	13.00
ยอมรับไม่ได้	63	31.50	70	35.00
เฉย ๆ	81	40.50	49	24.50
พอยอมรับได้	16	8.00	23	11.50
เป็นเรื่องปกติในสังคม	14	7.00	36	18.00

20. การกินสมองลิง

ยอมรับไม่ได้อย่างยิ่ง	115	57.50	44	22.00
ยอมรับไม่ได้	61	30.50	56	28.00
เฉย ๆ	21	10.50	55	27.50
พอยอมรับได้	2	1.00	16	8.00
เป็นเรื่องปกติในสังคม	1	.50	29	14.50

21. การกินอุ้งตีนหมี

ยอมรับไม่ได้อย่างยิ่ง	108	54.00	29	14.50
ยอมรับไม่ได้	55	27.50	44	22.00
เฉย ๆ	32	16.00	67	33.50
พอยอมรับได้	2	1.00	23	11.50
เป็นเรื่องปกติในสังคม	3	1.50	37	18.50

22. การกินพุดตาน

ยอมรับไม่ได้อย่างยิ่ง	52	26.00	61	30.50
ยอมรับไม่ได้	25	12.50	23	11.50
เฉย ๆ	64	32.00	82	41.00
พอยอมรับได้	24	12.00	18	9.00
เป็นเรื่องปกติในสังคม	35	17.50	16	8.00

23. การกินปลาช่อน / ปลาตุก

ยอมรับไม่ได้อย่างยิ่ง	6	3.00	9	4.50
ยอมรับไม่ได้	5	2.50	13	6.50
เฉย ๆ	51	25.50	88	44.00
พอยอมรับได้	24	12.00	26	13.00
เป็นเรื่องปกติในสังคม	114	57.00	64	32.00

24. การกินปูทะเล

ยอมรับไม่ได้อย่างยิ่ง	4	2.00	5	2.50
ยอมรับไม่ได้	4	2.00	10	5.00
เฉย ๆ	46	23.00	86	43.00
พอยอมรับได้	26	13.00	31	15.50
เป็นเรื่องปกติในสังคม	120	60.00	68	34.00

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการวิจัย

สรุปผลที่ได้จากการศึกษาเรื่องคุณค่าของชีวิตในสังคมไทยจากทัศนะของกลุ่มคนที่มีความแตกต่างกันทางสังคมในกรุงเทพมหานคร โดยจะนำเสนอตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ศึกษาเปรียบเทียบคุณค่าชีวิตของคนไทยในกลุ่มคนที่มีความแตกต่างกันทางสังคม
2. ศึกษาคุณค่าชีวิตของคนไทยในปัจจุบันว่ามีความสอดคล้องกับจริยธรรมหรือไม่

6.1.1 ผลการศึกษาวิจัยภาคเอกสาร พบว่าคุณค่าของชีวิตของกลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคม และกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เมื่อพิจารณาตามทฤษฎีแนวคิดทางคุณค่าหรือค่านิยมของชีวิต ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ความหมายของ “คุณค่า” ในเชิงปรัชญา และคุณค่าในเชิงสังคม ซึ่งนิยมใช้คำว่า “ค่านิยม” ดังนี้ คุณค่า หมายถึง สิ่งที่มีคุณสมบัติที่ได้รับการเลือกแล้วว่าจะก่อให้เกิดความรู้สึกภูมิใจ และทำให้สังคมในส่วนต่าง ๆ เห็นว่าดีงามไปด้วย พร้อมทั้งมีผลต่อการกระทำทุกครั้ง คุณค่าเชิงปรัชญานั้น ให้คุณค่านอกตัว หมายถึงการให้ค่าแก่สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ให้คุณประโยชน์ภายนอกตัว หมายถึงว่า ต้องการสิ่งนั้นมีใช้เพราะตัวสิ่งนั้น เช่น เงิน เราต้องการเงินเพราะสามารถนำไปซื้อของต่าง ๆ ได้ตามประสงค์ของเรา ต้องการศึกษเล่าเรียนเพื่อความรู้และเพื่อการดำรงชีวิตที่เจริญก้าวหน้า ฯลฯ และคุณค่าในตัว หมายถึง การให้ค่าแก่สิ่งใดสิ่งหนึ่งคุณประโยชน์ภายในตัว หมายถึงว่า เราต้องการสิ่งนั้น เพราะตัวของสิ่งนั้นเอง มีใช้เพื่อเป็นเครื่องมือให้ได้มาซึ่งสิ่งอื่น เช่น การมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงเป็นสิ่งที่มีความค่าในตัวเอง การดำเนินชีวิตของมนุษย์ควรให้คุณค่าทั้งสองประเภทควบคู่กันอยู่เสมอ

ในเชิงสังคมศาสตร์ ราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายคุณค่าและค่านิยมอย่างเดียวกันตามพจนานุกรมสังคมวิทยาอังกฤษ-ไทยว่า คุณค่าหรือค่านิยม (value) หมายถึงความสามารถของสิ่งใดก็ตามที่เชื่อว่าสนองความปรารถนาของมนุษย์ได้ หรือคุณสมบัติของสิ่งใดก็ตาม ซึ่งทำให้สิ่งนั้น

จะเป็นประโยชน์น่าสนใจแก่บุคคลหรือกลุ่ม อาจเป็นที่ยอมรับว่ามีค่าสูงสุดได้ เพราะมนุษย์เชื่อว่าสิ่งนั้นจะเป็นประโยชน์กับตน นอกจากนี้ของอย่างเดียวกันอาจมีคุณค่าสำหรับแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน เราจึงไม่สามารถวัดออกมาได้แน่นอนว่าของนั้นมีค่าอย่างไร ในทางสังคมวิทยานิยมใช้คำว่า “คุณค่าหรือค่านิยม” ให้หมายถึง สิ่งที่บุคคลยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจและกำหนดการกระทำของตนเอง และคำว่า “คุณค่าทางสังคม” หรือ “ค่านิยมทางสังคม” (social value) หมายถึง แบบอย่างพฤติกรรมที่พึงปรารถนาโดยสังคมถือว่ามีคุณค่า แบบอย่างนี้จะเกี่ยวข้องกับวัตถุหรือมิใช่วัตถุก็ได้ ค่านิยมในสังคมต่าง ๆ จะผิดแผกกันไปเป็นต้นว่าคนไทยมีค่านิยมในเรื่องความกตัญญู ฯลฯ

ค่านิยมจึงมีบทบาทที่สำคัญต่อการกระทำและมีผลต่อการดำเนินชีวิตของคนไทย โดยการเอานำค่านิยมมาเป็นสิ่งที่กำหนดวิถี และเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิต แต่ขณะเดียวกันค่านิยมเป็นสิ่งที่สำคัญต่อสังคมและมีคุณค่าต่อชีวิตบุคคลหรือกลุ่มคน ไว้ดังนี้

1. ค่านิยมเป็นบรรทัดฐานของพฤติกรรมทั้งหลายของมนุษย์ หมายถึง เป็นตัวกำหนดพฤติกรรม ควรทำหรือไม่ควรจะทำสิ่งใด จึงจะดีกว่า เหมาะสมกว่า และแสดงตัวต่อผู้อื่นตามที่มีพฤติกรรมในการปฏิบัติเป็นปกติในชีวิตประจำวัน พร้อมทั้งใช้เป็นบรรทัดฐานในการชักชวนหรือสร้างประสิทธิภาพต่อผู้อื่น อีกประการหนึ่งเป็นบรรทัดฐานที่ใช้ในการประเมิน (Evaluate) ตัดสินใจ (judge) ขึ้นชมยกย่อง และตำหนิติเตียนตนเองและการกระทำของผู้อื่นโดยใช้ที่เป็นฐาน (base) สำหรับกระบวนการให้เหตุผลต่อความนึกคิดและการกระทำของคน

2. ค่านิยมเป็นแรงจูงใจหรือแรงผลักดันของบุคคล เช่น ค่านิยมวัตถุนิยมสูงก็จะมีความขยันขันแข็ง มีความมานะเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนปรารถนา และยังเป็นตัวบ่งชี้ความต้องการของมนุษย์เป็นวิถีทาง หรือเป็นเครื่องมือที่ช่วยนำไปสู่เป้าหมายปลายทางที่ปรารถนาในค่านิยมจุดปลายทาง

3. ค่านิยมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคนในสังคม สังคมจะเจริญก้าวหน้าหรือจะเสื่อมถอยขึ้นอยู่กับค่านิยมของคนในสังคมด้วยการสร้างค่านิยมที่ถูกต้องและเหมาะสมจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งในทุกสังคม การปลูกฝังให้คนรู้จักคุณค่าของความเป็นมนุษย์ เช่น การปลูกฝัง ให้มีความรักมีความเห็นอกเห็นใจช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่เอาัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน รู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน เป็นต้น

4. ค่านิยมเป็นแบบแผนสำหรับการตัดสินใจ และแก้ไขข้อขัดแย้งในบางกรณี ที่บุคคลจะเผชิญกับความขัดแย้ง เช่น การทำตามคำสั่ง หรือจะเลือกความเป็นอิสระเสรีภาพของตน หรือการจะเอื้อเฟื้อแก่คนทำผิดกฎหมาย และค่านิยมที่เป็นที่ปรารถนาของหลักการและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้มา ที่ช่วยให้คนสามารถตัดสินใจเลือกระหว่างทางเลือกต่าง ๆ

5. ค่านิยมก่อให้เกิดแรงกระตุ้น ในการสร้างเป้าหมายตามความหวังที่นิยม บุคคลจึงเกิดความต้องการและมีความสนใจที่จะแสวงหาวิธีการที่เข้าไปให้ถึงสิ่งที่นิยม

6. ค่านิยมเป็นมาตรฐานในการชี้นำพฤติกรรมเกี่ยวกับการชักจูง (lead) ใ้ที่แสดงจุดยืนในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับด้านสังคมออกมาให้เห็นชัดเจนและเป็นตัวช่วยกำหนด (predispose) ให้อุดมการณ์คุณค่าของชีวิตบางอุดมการณ์มากกว่าอุดมการณ์อื่นๆ

ดังนั้น ค่านิยมจึงเป็นสิ่งที่กำหนดชีวิตของกลุ่มคนในสังคม ที่บ่งบอกถึงชีวิตของเขาว่า จะมีความเจริญหรือมีความเสื่อม ก็ขึ้นอยู่กับค่านิยมของกลุ่มคนในสังคมนั้น ๆ ซึ่งคุณค่าบางอย่างสมาชิกในสังคมเห็นว่าดี หรือไม่ดีนั้น ก็อยู่กับระบบค่านิยมของตนเอง ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของสังคมนั้น ๆ และคนในสังคมนั้นก็จะยึดคุณค่าหรือค่านิยมคล้ายๆ กัน แต่ไม่จำเป็นต้องมีนิสัยใจคอเหมือนกัน ยิ่งในสังคมสมัยใหม่มีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและการสื่อสารที่รวดเร็ว คนในสังคมเดียวกันอาจมีความคิดเห็นและมีนิสัยใจคอที่แตกต่างกันได้มาก ๆ ทั้ง ๆ ที่มีค่านิยมเดียวกัน เหตุหนึ่งเป็นเพราะค่านิยมนั้นถูกควบคุมด้วยบรรทัดฐาน หรือแนวปฏิบัติที่สมาชิกในสังคมยึดถือร่วมกัน

การสร้างค่านิยมที่ถูกต้องหรือเหมาะสม จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง ในทุก ๆ สังคม ต้องการปลูกฝังให้บุคคลรู้คุณค่าของความเป็นมนุษย์ แต่โดยธรรมชาติแล้ว ชีวิตของมนุษย์เราเหมือนกระแสน้ำที่ไหลไปเรื่อย ๆ ตามปัจจัยที่มีลักษณะเป็นกลาง ๆ ไม่ดีไม่ชั่ว ไม่มีคุณไม่มีโทษแก่ใคร กระแสชีวิตนี้ ถ้าเราเอามูลฝอย น้ำเน่าเหม็นมาเติมเข้าไป ชีวิตของมนุษย์เราก็ย่อมคละคล้ามลพิษที่ส่งกลิ่นเหม็นคloy โดยนัยเบื้องต้นคนเราเลือกเกิดไม่ได้ แต่มนุษย์เราก็สามารถเลือกการดำเนินชีวิตของเราได้ เรียกว่าเรามีคุณค่าที่สร้างสรรค์ชีวิตของเราให้เป็นไปตามปรารถนาของเราได้ เมื่อเรามีจุดหมายชีวิตของเราก็จะมีคุณค่า

จึงกล่าวได้ว่าค่านิยมที่แพร่หลายอยู่ในสังคมจะเป็นบรรทัดฐาน หรือสิ่งที่กำหนดแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับตัวมนุษย์เอง เพราะค่านิยมในสังคมมีทั้งฝ่ายบวกและฝ่ายลบ เมื่อมีความรู้ความเข้าใจก็สามารถเลือกค่านิยมในทางบวกไปปฏิบัติ ค่านิยมนั้นก็จะเป็นสิ่งที่สร้างสรรค์ชีวิตให้มีคุณค่า แต่เมื่อไรเลือกค่านิยมในทางลบ ก็จะทำให้คุณค่าของชีวิตลดลง

ค่านิยมที่คนไทยยึดถือปฏิบัติกันในสังคมปัจจุบัน เป็นค่านิยมที่ให้ผลในเชิงบวก ซึ่งก่อให้เกิดความน่าพึงพอใจ มีความสุขร่วมกันได้แก่ค่านิยมความจงรักภักดี ค่านิยมชอบทำบุญ ค่านิยมกตัญญู ค่านิยมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และค่านิยมเคารพผู้อาวุโส ฯลฯ กล่าวได้ว่า ค่านิยมเชิงบวก ทำให้ชีวิตของคนไทยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ที่เกิดจากความสัมพันธ์อันดีในการอยู่ร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่านิยมเกี่ยวกับความจงรักภักดีแด่องค์พระประมุขของประเทศ ค่านิยมการทำบุญ ความกตัญญู ความเมตตา และความเคารพต่อผู้อาวุโส เป็นผลให้เกิดความรักใคร่สามัคคีต่อกัน มีการสงเคราะห์ช่วยเหลือกันด้วยความปรารถนา เพราะต้องการให้ผู้อื่น มีความสุขและให้เกียรติแก่ผู้มีอายุสูงกว่าโดยความเคารพเชื่อฟัง และมีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณทั้งหลาย จึงเป็นผลให้สังคมมีสันติสุข ซึ่งเป็นความพึงปรารถนาของสังคมไทย

อีกส่วนหนึ่งของสังคมไทยมีค่านิยมที่บุคคลทั้งหลายยึดถือไปปฏิบัติ แต่เป็นค่านิยมเชิงลบ ซึ่งนำความเดือดร้อน ความไร้ระเบียบ และความบกพร่องมาสู่สังคม โดยผู้ปฏิบัติไม่มีความรู้สึก สะดุ้งสะเทือนจนได้กลายเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับจนทำให้เกิดปัญหาอย่างมากมายในสังคมไทย ได้แก่ ค่านิยมยกย่องผู้มีทรัพย์สิน ค่านิยมยกย่องอำนาจ ค่านิยมรักความสนุกสนาน ค่านิยมรักพวกพ้อง ค่านิยมชื่นชมในรสชาติอาหาร และค่านิยมชื่นชมความหรูหราฟุ้งเฟ้อ เป็นต้น จึงกล่าวสรุปได้ว่า เมื่อสังคมใดที่มีค่านิยมฝ่ายลบ คนในสังคมนั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไป อย่างเช่นการเห็นแก่เงิน การปกป้องพวกพ้องในทางที่ผิด ความเป็นนักเลงโต สร้างกลุ่มอิทธิพลทางอำนาจ การขัดแย้ง กับค่านิยมเชิงบวก ของมีค่ามีอยู่จำกัดแต่มีผู้ต้องการมาก จึงต้องแข่งขันต่อสู้ชิงชิง มีความต้องการ รุนแรง ไม่ได้มาทางชอบธรรม ก็ฉ้อโกง ลัก ปล้น ฯลฯ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อสังคมทั้งสิ้น สภาพสังคม เช่นนี้ก็เป็นปัญหาทางอาชญากรรม ซึ่งไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในสังคม

ค่านิยมรักความสนุกสนานเพลิดเพลินดำเนินควบคู่ไปกับความเจริญก้าวหน้าทางด้าน วัตถุ เพื่อความสะดวกและความทันสมัยให้มีหน้าตาในทางสังคม เพื่อให้เป็นที่ยอมรับหรือได้รับการ ยกย่องจากเพื่อนฝูงหรือเกิดความหลงใหลไปกับการชักชวนให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น อยากรู้อยาก เป็น อยากรู้อยากสัมผัส แล้วในที่สุดก็ตกเป็นเหยื่อของยาเสพติด หรือเป็นผู้ใช้บริการทางเพศ เพื่อให้ได้ เงินมาใช้ตามปรารถนา ปัญหาเสพติด และการขายบริการทางเพศเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมที่ต้อง ได้รับการแก้ไขให้หันบรรเทาหรือหมดไป ยังมีปัญหาต่าง ๆ อีกมากมายที่เกิดจากค่านิยมความ หูเหว คนไทยมีค่าใช้จ่ายเกินความจำเป็น และมีความต้องการสินค้านำเข้าจากต่างประเทศ และ ปัจจุบันค่าครองชีพทวีสูงขึ้น เป็นปฏิภาคกับค่าของเงินคือค่าของเงินลดลงทำให้สินค้านั้นมีราคาสูงขึ้น รายได้ไม่พอกับรายจ่าย เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงจำเป็นจะต้องหารายได้เพิ่มขึ้น แต่การที่มีรายได้ขึ้นนั้นก็

เป็นความยากลำบากในภาวะเศรษฐกิจเช่นนี้ จึงมีการหารายได้โดยการฉ้อราษฎร์บังหลวง การขายยาเสพติด การขายบริการทางเพศ เป็นต้น ซึ่งทำให้เกิดปัญหาสังคม ดังจะกล่าวต่อไปว่า

สังคมไทยให้คุณค่าชีวิตคนบนพื้นฐานของทรัพย์สิน ความสุขสบายอย่างเดียวน ไม่ได้ให้คุณค่าของชีวิตอยู่บนพื้นฐานของความจริงสำหรับชีวิต สังเกตได้จากการที่สังคมไทยมีการแบ่งชนชั้นและอวดร่ำรวยอวดรวยกัน และยึดถือว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติ ในปัจจุบันนี้ได้เกิดค่านิยมไม่ถูกต้องจึงนำไปสู่ปัญหาในสังคม ซึ่งมีปัญหาสังคมมากมายได้เกิดขึ้นมาพร้อมกับความเจริญรุ่งเรืองของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่สังคมไทยมีการพัฒนาในด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีมากยิ่งขึ้น คนไทยจึงมีค่านิยมที่ผิด ๆ ในด้านวัตถุนิยม เช่น มีค่านิยมบุคคลมีเงินนิยมยกย่องอำนาจ นิยมชมชอบความหรูหรา เป็นต้น ปัญหาสังคมเป็นสภาวะการณ์ที่มีผลกระทบต่อบุคคลในสังคมจำนวนหนึ่งที่มีมากพอสมควร ในวิถีทางซึ่งไม่เป็นที่พึงปรารถนาและมีความรู้สึกรู้ว่าควรมีการแก้ไขในรูปแบบการกระทำร่วมกัน เพื่อให้ปัญหาลดลงหรือหมดไป ซึ่งสาเหตุและสภาพของปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น เมื่อสังคมไม่สามารถควบคุมให้ทุกคนปฏิบัติต่อกัน ตามระเบียบแบบแผนของสังคมที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเกิดจากการที่สถาบันต่าง ๆ ทางสังคมดำเนินงานไม่ได้เต็มที่ คนไม่เคารพเชื่อฟังกฎหมาย ไม่มีการถ่ายทอดค่านิยมที่สืบทอดกันมาและในการดำรงชีพของคนไม่ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของสังคม เป็นต้น ที่พอจะเห็นได้ชัดเจนก็คือ การกระทำผิดของเด็กวัยรุ่น ซึ่งอาจเป็นหนทางที่นำไปสู่การกระทำผิดทางอาญา หรืออาจเป็นภัยต่อทรัพย์สินของผู้อื่นได้ หรือจากการที่เสื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ถ่ายทอดค่านิยมที่เลวร้าย ผลที่ตามมาก็คือ เขาชนอยากลองทำสิ่งผิด ๆ ขึ้นมาบ้าง เพราะความอยากรู้อยากลองและคิดว่าคงแก้ไขได้ แต่การกระทำแล้วก็กลายเป็นที่นิยมกันขึ้น และสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาสังคมไว้นี้ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ความไม่เป็นระเบียบในสังคม และบุคลิกภาพ

สังคมไทยได้มีการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว โดยมุ่งเน้นไปในด้านวัตถุ ทำให้สภาพสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป ทำให้เกิดค่านิยมในด้านบริโภคนิยมและวัตถุนิยมอย่างรวดเร็ว แต่พื้นฐานทางเศรษฐกิจของสังคมการเกษตรของประเทศไทยไม่อำนวยให้ทุกคนได้รับการสนองความต้องการทางวัตถุได้ เป็นสาเหตุนำไปสู่ปัญหาที่เกิดจากค่านิยม ดังนี้ ปัญหาวัตถุนิยม ปัญหาฉ้อราษฎร์บังหลวง ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม และปัญหาโสเภณี ฯลฯ ปัญหาเหล่านี้เป็นผลให้คุณค่าของชีวิตลดลง ดังนั้นการเพิ่มคุณค่าของชีวิตควรจะมีจริยธรรม กล่าวคือเป็นหลักเกณฑ์หรือเป็นแนวทางการประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องและเหมาะสม

ผู้จะมีจริยธรรมย่อมเกิดจากส่วนประกอบ 3 ประการ คือ

1) ส่วนประกอบทางด้านความรู้ กล่าวคือ มีความเข้าใจในเหตุผลของความถูกต้องจึงสามารถตัดสินใจแยกแยะความถูกต้องออกจากความผิดได้ด้วยความคิด

2) ส่วนประกอบของอารมณ์ความรู้สึก คือ มีความพึงพอใจ ศรัทธา เลื่อมใส เกิดความนิยมชมชอบที่จะนำจริยธรรมมาเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติ

3) ส่วนประกอบด้านพฤติกรรมที่แสดงออก คือ เป็นพฤติกรรมในการกระทำที่บุคคลตัดสินใจกระทำหรือคิดในสถานการณ์แวดล้อมต่างๆ ที่เชื่อว่ามีส่วนในการกระทำหรือไม่กระทำ

ส่วนประกอบทั้งสามประการดังกล่าวเกิดขึ้นด้วยตัวบุคคลในแต่ละบุคคลตามที่ได้รับ การถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจสืบกันมาจนได้เห็นแบบอย่างของจริยธรรมแล้วมีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจนเป็นสิ่งที่สังคมและโครงสร้างของคุณลักษณะจริยธรรมในสังคมไทยมี 11 ประการ เป็นจริยธรรมที่น่าพึงพอใจในสังคมไทย คือ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความมีเหตุผล ความกตัญญูกตเวที การรักษาระเบียบวินัย ความเสียสละ ความสามัคคี การประหยัด ความยุติธรรม ความเมตตากรุณา และความอดุสาหะ จึงกล่าวได้ว่า จริยธรรมที่พึงประสงค์ที่กล่าวมาข้างต้นนั้น มีความจำเป็นต่อสภาพสังคมไทยเป็นอย่างมาก ซึ่งปรากฏอยู่โครงสร้างทางสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันพบว่ากลุ่มคนแต่ละกลุ่มได้นำจริยธรรมเหล่านี้มาปฏิบัติในชีวิตแล้วให้เกิดผลดีทั้งด้าน ส่วนตัวและส่วนรวม คือในด้านส่วนตัวทำให้เขารู้จักคุณค่าชีวิตแล้วดำเนินชีวิตให้ประสบความสำเร็จ ความเจริญ และส่วนของสังคมเองก็อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขตลอดมา

6.1.2 ผลการศึกษาวิจัยภาคสนาม เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (survey research) เพื่อศึกษาคุณค่าของชีวิตในสังคมไทยจากทัศนคติของกลุ่มคนที่มีความแตกต่างกันทางสังคม กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 แนวคิดเรื่องคุณค่าของชีวิตและจริยธรรม

- แนวคิดเรื่องความสำคัญ สิ่งที่พึงประสงค์และเป็นคุณค่าในชีวิต
- แนวคิดเรื่องความต้องการและความคาดหวังในชีวิต
- แนวคิดในเรื่องค่านิยม คุณธรรมและพฤติกรรม

ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์หาค่าความถี่ ร้อยละ ระดับของทักษะและเปรียบเทียบความแตกต่างของทักษะของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม คือกลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคมและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ดังนี้

1) ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า

กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงและชายมีจำนวนใกล้เคียงกัน (50.80 % และ 49.20%) กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 25 - 30 ปี มากที่สุดรองลงมาอายุต่ำกว่า 25 ปี (28.20 % และ 21.50%) มากกว่าครึ่งหนึ่ง มีสถานภาพโสด รองลงมา มากกว่า 1 ใน 3 สมรสแล้ว ส่วนน้อยที่ยังร้าง และอีกส่วนเป็นหม้าย (43.50% 39.50 % 7.70 % และ 9.30) การศึกษา 1 ใน 3 มีศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมา มีการระดับมัธยมปลายและประถมศึกษา (20.00%) มัธยมต้น (14.30%) อนุปริญญา (11.20%) จำนวนน้อยมีการศึกษาระดับปริญญาโท 1.80 และส่วนที่เหลืออีกไม่ได้รับการศึกษา (3.70%) มีอาชีพข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ นักธุรกิจ พนักงานบริษัทเอกชน รับจ้างผู้ค้าขาย หาบเร่ ผู้ไม่มีงานทำ และผู้พิการ มีจำนวนเท่า ๆ กัน (12.50)

2) เปรียบเทียบ แนวคิดเรื่องคุณค่าของชีวิตและจริยธรรม

เปรียบเทียบแนวคิดเรื่องสิ่งที่สำคัญของชีวิต สิ่งที่เป็นคุณค่าของชีวิต และอาชีพที่พึงประสงค์ในชีวิต

ด้านสิ่งที่มีความสำคัญต่อชีวิตกลุ่มผู้มีโอกาสให้ความสำคัญ 3 อันดับแรกเกี่ยวกับครอบครัว มีความสุข การมีสุขภาพดี และการมีทรัพย์สินเงินทอง ที่แตกต่างกันเกี่ยวกับการศึกษากลุ่มนี้ให้ความสำคัญเป็นอันดับที่ 4 และให้ความสำคัญที่อยู่อาศัยคงามราคาแพงเป็นอันดับที่ 7 ส่วนกลุ่มผู้ด้อยโอกาสให้ความสำคัญ 3 อันดับแรกสอดคล้องกับกลุ่มผู้มีโอกาสเช่นกัน คือเกี่ยวกับครอบครัวมีความสุข การมีทรัพย์สินเงินทอง และการมีสุขภาพดี ส่วนกลุ่มนี้ให้ความสำคัญที่อยู่อาศัยคงามราคาแพงเป็นอันดับที่ 4 และให้ความสำคัญต่อการศึกษาระดับที่ 5

ด้านสิ่งที่เป็นคุณค่าต่อชีวิตกลุ่มผู้มีโอกาสเลือกอันดับแรกคือการได้ทดแทนบุญคุณบิดามารดา อันดับสองให้คุณค่ากับการมีความสุขกับครอบครัว และอันดับสามให้คุณค่ากับการได้ทำงานที่เหมาะสมกับความต้องการ ส่วนกลุ่มผู้ด้อยโอกาสมีแนวคิดสอดคล้องกับกลุ่มผู้มีโอกาสคือการได้ทดแทนบุญคุณบิดามารดา การมีความสุขกับครอบครัวและการได้ทำงานที่เหมาะสมกับความต้องการ เป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อชีวิต 3 อันดับแรก แต่กลุ่มนี้ได้ให้คุณค่าต่อการประสบกับความร่ำรวยมหาศาลมาเป็นอันดับสองด้วย

ด้านอาชีพที่พึงประสงค์ กลุ่มผู้มีโอกาสมีความพึงประสงค์ 3 อันดับแรกต่อการอาชีพธุรกิจ/กิจการส่วนตัวเป็นลำดับแรก ลำดับสองอาชีพข้าราชการ และลำดับที่สามอาชีพพนักงานวิสาหกิจ ส่วนกลุ่มผู้ค่อยโอกาสมีความพึงประสงค์อาชีพที่มีความสอดคล้องกับกลุ่มมีโอกาสสองอันดับแรก คืออาชีพธุรกิจ/กิจการส่วนตัวและเป็นแพทย์-พยาบาลส่วนอันดับ 3 กลุ่มนี้เลือกอาชีพข้าราชการ

เปรียบเทียบแนวคิดเรื่องความต้องการและความคาดหวังในชีวิต

ด้านความต้องการและสิ่งที่คาดหวังในชีวิตของกลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคมและผู้ค่อยโอกาสที่ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลดังนี้ เรื่องครอบครัวผู้มีโอกาสทางสังคมและผู้ค่อยโอกาสทางสังคมเลือกครอบครัวที่มีความอบอุ่นเป็นลำดับแรก ครอบครัวที่มีการศึกษา ครอบครัวที่มีเกียรติในสังคมและครอบครัวที่สังคมยอมรับมีจำนวนใกล้เคียงและเหมือนกัน แต่ที่แตกต่างกันคือผู้มีโอกาสทางสังคมเลือกครอบครัวที่มีฐานะความร่ำรวยร้อยละ 26.00 ครอบครัวที่มีการงานและตำแหน่งที่มั่นคงร้อยละ 29.00 ส่วนผู้ค่อยโอกาสทางสังคมเลือกครอบครัวที่มีฐานะความร่ำรวยร้อยละ 36.50 และครอบครัวที่มีการงานและตำแหน่งที่มั่นคงร้อยละ 2.50

ครอบครัวที่ปรารถนามีดังนี้ ครอบครัวอบอุ่นประกอบด้วยตัวท่าน คู่ครอง บุตร พี่น้อง บิดามารดา อยู่ร่วมกันมากเป็นอันดับแรก ๆ ของกลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคมร้อยละ 44.50 และผู้ค่อยโอกาสทางสังคมร้อยละ 56.50 สิ่งที่คาดหวังในการมีครอบครัวที่สำคัญที่สุดอันดับแรก ๆ ของกลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคม คือเป็นเพื่อนกันทุกสถานการณ์สูงถึงระดับร้อยละ 35.50 และของกลุ่มผู้ค่อยโอกาสทางสังคมคือเป็นที่พึ่งเมื่อในยามทุกข์ยากสูงถึงระดับร้อยละ 35.00 เช่นเดียวกัน

ผู้มีโอกาสทางสังคมและผู้ค่อยโอกาสทางสังคมอยากมีคู่ครองที่เป็นคนดี (ร้อยละ48.00 และร้อยละ 35.50) ซื่อสัตย์ต่อคู่ครอง (ร้อยละ25.00และร้อยละ 23.50) และเป็นผู้ที่มีความรู้-มีความสามารถ (ร้อยละ18.00 และร้อยละ 14.50) เมื่อมีคู่ครองแล้วทั้งสองกลุ่มมีความต้องการมีบุตรมากเกินครึ่งถึงร้อยละ 44.30 และร้อยละ 47.00 ที่ต้องการมีบุตรด้วยเหตุดังนี้ กลุ่มผู้มีโอกาสเพื่อเป็นทายาทสืบวงศ์ตระกูลร้อยละ 30.50 เพื่อดูแลในยามเจ็บไข้ และเพื่อไว้เป็นเพื่อน ร้อยละ 23.50 ส่วนกลุ่มผู้ค่อยโอกาสต้องมีบุตรเพื่อดูแลในยามเจ็บไข้เป็นลำดับแรกร้อยละ 51.00 อันดับสองเพื่อเป็นทายาทสืบวงศ์ตระกูลร้อยละ 24.00 และอันดับที่สามเพื่อไว้รับมรดกร้อยละ 14.50

กลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคมและผู้ด้อยโอกาสทางสังคมไม่ปรารถนาเป็นผู้มีชื่อเสียงเกินครึ่ง มีจำนวนถึงร้อยละ 63.00 และ 54.50 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือมีปรารถนาเป็นผู้มีชื่อเสียง ความรู้ที่กลุ่มผู้มีโอกาสปรารถนา คือ ระดับปริญญาโท ปริญญาตรี และปริญญาเอกร้อยละ 35.00 26.50 และ 23.50 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มผู้ด้อยโอกาสมีปรารถนาความรู้ คือระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ร้อยละ 41.50 27.50 และ 18.00 ตามลำดับ และความรู้ในภูมิปัญญาท้องถิ่นและอื่น ๆ คือตามความสามารถของคนทั้งสองกลุ่มจำนวนมีความปรารถนาที่ใกล้เคียงกัน

บ้านที่กลุ่มผู้มีโอกาสและผู้ด้อยโอกาสทางสังคมเลือกเป็นบ้านเล็กในสวนร้อยละ 47.50 และ 35.50 เรือนทรงไทยเลือกร้อยละ 18.50 และ 16.00 ส่วนแตกต่างกันคือเลือกน้อยที่สุด กลุ่มผู้มีโอกาสเลือก คอนโดมิเนียมแค่ร้อยละ 1.00 และผู้ด้อยโอกาสเลือกบ้านแบบทาวน์เฮาสร้อยละ 4.00 บุคลิกภาพที่ทุกคนปรารถนาของสองกลุ่ม คือ สุภาพกับทุกคนร้อยละ 37.50 และ 43.50 ตามลำดับ และบุคลิกภาพอื่น ๆ นั้นทั้งสองกลุ่มให้ลำดับการเลือกที่ความแตกต่างกัน

ค่านิยมที่มีความสำคัญและเหมาะสมกับการดำรงชีวิต

ผู้มีโอกาสทางสังคมและผู้ด้อยโอกาสทางสังคมให้ความสำคัญเกี่ยวกับค่านิยมที่สำคัญต่อชีวิตมากน้อยเพียงไรในด้านความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ทั้งสองกลุ่มให้ความสำคัญมากที่สุดถึงร้อยละ 97.50 และ 98.00 ตามลำดับ การทำบุญทำกุศลให้ความสำคัญเกินครึ่งร้อยละ 65.50 และ 97.00 ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันมีความสำคัญมากที่สุดร้อยละ 78.50 และ 93.50 ความเคารพต่อผู้อาวุโสก็ยังเป็นสำคัญมากที่สุด 99.00 และ 88.50 ความกล้าหาญมากที่สุดร้อยละ 50.50 และ 69.00 การมีเชื้อชาติพันธุ์ผู้มีโอกาสให้ความสำคัญเกินครึ่งคือร้อยละ 51.50 ส่วนผู้ด้อยโอกาสให้ความสำคัญร้อยละ 49.50 ความสวยงามทางร่างกายทั้งสองกลุ่มให้ระดับปานกลางมากที่สุดคือ 61.50 และ 40.50 การยกย่องสุภาพสตรีกลุ่มผู้มีโอกาสให้ความสำคัญเกินครึ่งร้อยละ 55.50 และผู้ด้อยโอกาสให้ความสำคัญร้อยละ 40.00 กลุ่มผู้มีโอกาสให้แนวคิดกับการบริโภคว่าเป็นเรื่องสำคัญอันดับแรกระดับปานกลางร้อยละ 49.00 ส่วนผู้ด้อยโอกาสให้ความสำคัญเกินครึ่งหนึ่งร้อยละ 55.50 การรู้จักวางแผนต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งสองกลุ่มให้ความระดับปานกลางร้อยละ 64.00 และ 48.00 ตามลำดับ การมีภาพลักษณ์ที่ดีให้ความสำคัญระดับมากที่สุดและปานกลางตั้งแต่ร้อยละ 40.00 ทั้งสองกลุ่ม การรู้จักเอาตัวรอดกลุ่มผู้มีโอกาสให้ความสำคัญมากที่สุดร้อยละ 53.00 ส่วนผู้ด้อยโอกาสให้ความสำคัญระดับมากที่สุดและระดับปานกลางมีความใกล้เคียงกันร้อยละ 45.50 และ 44.50 ตามลำดับ

ในด้านแนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมที่ความเหมาะสมกับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน กลุ่มผู้มีโอกาสและกลุ่มด้อยโอกาสมีแนวคิดความเห็นดังนี้ คือ การยกย่องคนมีเงินกลุ่มผู้มีโอกาสกล่าวว่าเหมาะสมบางโอกาสและไม่เหมาะสมมีความเห็นที่เท่ากันคือร้อยละ 31.50 ส่วนผู้ด้อยโอกาสเห็นว่าไม่เหมาะสมเลยเกินครึ่งร้อยละ 51.00 การยกย่องคนมีอำนาจความคิดเห็นของผู้มีโอกาสดูว่าเหมาะสมบางโอกาสถึงร้อยละ 38.00 ด้านความคิดของผู้ด้อยโอกาสกล่าวไม่เหมาะสมร้อยละ 51.00 ความสนุกสนานผู้มีโอกาสคิดว่าเหมาะสมบางโอกาสสูงเกินครึ่งร้อยละ 60.00 ความคิดของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสไม่เหมาะสมและไม่เหมาะสมเลยร้อยละ 37.50 และ 33.00 ตามลำดับ การทำงานโดยใช้แรงงานกลุ่มผู้มีโอกาสดูว่าเหมาะสมบางโอกาสสูงร้อยละ 59.50 แต่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสเห็นว่าไม่เหมาะสมและไม่เหมาะสมเลยร้อยละ 42.50 และ 32.50 ตามลำดับ ส่งเสริมเฉพาะพวกพ้องกลุ่มผู้มีโอกาสดูว่าเหมาะสมบางโอกาสและไม่เหมาะสมมีความใกล้เคียงกันร้อยละ 36.50 และ 31.00 แต่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสเห็นว่าไม่เหมาะสมและไม่เหมาะสมเลยสูงร้อยละ 44.50 และ 41.00 ตามลำดับ รักความสบายกลุ่มผู้มีโอกาสดูว่าเหมาะสมบางโอกาสสูงร้อยละ 44.00 แต่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสเห็นว่าไม่เหมาะสมและไม่เหมาะสมเลยร้อยละ 49.00 และ 31.00 ตามลำดับ และความหรรษาผู้มีโอกาสเห็นว่าเหมาะสมบางโอกาสมากถึงร้อยละ 40.50 และผู้ด้อยโอกาสเห็นว่าไม่เหมาะสมสูงถึงร้อยละ 48.00

แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมที่ความสำคัญต่อชีวิต

ความกตัญญูกลุ่มผู้มีโอกาสให้ความสำคัญความระดับมากที่สุดและมากสูงร้อยละ 46.50 และ 43.50 ส่วนผู้ด้อยโอกาสให้ความสำคัญระดับปานกลางและระดับมากร้อยละ 44.50 และ 34.50 ตามลำดับ ผู้มีโอกาสให้ความสำคัญต่อความอดทนระดับมากครึ่งหนึ่ง ด้านผู้ด้อยโอกาสให้ความสำคัญมากกว่าครึ่งร้อยละ 55.50 การมีระเบียบวินัยทั้งสองกลุ่มให้ความสำคัญระดับมากเท่ากันร้อยละ 51.00 ความรับผิดชอบก็อยู่ในระดับเดียวกัน คือทั้งสองกลุ่มให้ความสำคัญระดับมากที่สุดใกล้เคียงกันร้อยละ 52.00 และ 50.50 ตามลำดับ ด้านความเมตตานี้ก็ให้ความสำคัญระดับมากเกินครึ่งทั้งสองกลุ่มถึงร้อยละ 58.50 และ 51.50 ตามลำดับ ให้ความสำคัญต่อความสามัคคีระดับมากที่สุดแตกต่างกันคือกลุ่มผู้มีโอกาสให้ความสำคัญเกินครึ่งร้อยละ 58.50 ส่วนผู้ด้อยโอกาสให้ความสำคัญร้อยละ 47.00 ความซื่อสัตย์กลุ่มผู้มีโอกาสให้ความสำคัญระดับมากที่สุดและมากร้อยละ 44.50 และ 42.50 กลุ่มผู้ด้อยโอกาสให้ความสำคัญระดับมากเกินครึ่งร้อยละ 51.50 ความเสียสละทั้งสองกลุ่มให้ความสำคัญระดับมากที่สุดใกล้เคียงกันร้อยละ 50.00 และ 45.00 ตามลำดับ กลุ่มผู้มีโอกาสให้ความสำคัญระดับมากและปานกลางต่อความประหยัดที่ใกล้เคียงกันร้อยละ 35.00 และ 33.00 ส่วนกลุ่มผู้ด้อยโอกาสให้ความสำคัญระดับมากสูง ร้อยละ 49.00 และความยุติธรรมทั้งสองกลุ่มให้ความสำคัญระดับมากที่สุดร้อยละ 47.00 และ 53.00 ตามลำดับ

แนวคิดเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรม

การเบียดบังทรัพย์สินของราชการ ไปเป็นของตนทั้งกลุ่มผู้มีโอกาสและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ไม่ยอมรับอย่างยิ่งร้อยละ 49.50 และ 51.00 กลุ่มผู้มีโอกาสต่อการรับสินบน ไม่ยอมรับอย่างยิ่งร้อยละ 46.00 แต่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสไม่ยอมรับถึงร้อยละ 57.00 การเล่นเกมพนันกลุ่มผู้มีโอกาสมีความรู้สึกเฉย ๆ ร้อยละ 32.50 ส่วนผู้ด้อยโอกาสยอมรับไม่ได้ร้อยละ 51.00 ด้านการซื้อล็อตเตอรี่ทั้งสองกลุ่มมีความรู้สึกเฉย ๆ สูง ร้อยละ 41.00 และ 38.00 การเสพสุรา/ของมีเนมากลุ่มผู้มีโอกาสมีความรู้สึกเฉย ๆ ร้อยละ 34.00 แต่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสยอมรับไม่ได้ร้อยละ 45.00 กลุ่มผู้มีโอกาสยอมรับไม่ได้อย่างยิ่งต่อการเสพยาเสพติดร้อยละ 71.00 ด้านกลุ่มผู้ด้อยโอกาสยอมรับไม่ได้ร้อยละ 51.50 การค้าขายยาเสพติดทั้งสองกลุ่มยอมรับไม่ได้อย่างยิ่งมากกว่าร้อยละ 85.50 และ 46.50 ตามลำดับ การขโมยกลุ่มผู้มีโอกาสไม่ยอมรับอย่างยิ่งเกินครึ่งร้อยละ 64.00 แต่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสไม่ยอมรับสูงร้อยละ 48.00

การใช้สิทธิพลข่มขู่ฝ่ายตรงกันกลุ่มผู้มีโอกาสและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสยอมรับไม่ได้อย่างยิ่งเกินครึ่งร้อยละ 72.00 และ 59.50 การฆ่าคนทั้งสองกลุ่มก็ยอมรับไม่ได้อย่างยิ่งด้วยเช่นกันมากกว่าครึ่งหนึ่งร้อยละ 84.00 และ 65.00 การขายตัว (บริการทางเพศ) ก็ยอมรับไม่ได้อย่างยิ่งทั้งสองกลุ่ม ร้อยละ 36.00 และ 52.00 การนอกใจคู่สมรสทั้งสองกลุ่มยอมรับไม่ได้อย่างยิ่งมาร้อยละ 43.50 และ 43.00 มาถึงด้านการซื้อขายบริการทางเพศกับหญิงขายบริการทั้งกลุ่มผู้มีโอกาสและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสยอมรับไม่ได้แตกต่างกันร้อยละ 27.50 และ 50.00 การมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ทั้งสองกลุ่มยอมรับไม่ได้อย่างยิ่งมาร้อยละ 43.50 และ 69.50 การพูดโกหกกลุ่มผู้มีโอกาสยอมรับไม่ได้ร้อยละ 37.50 แต่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสมีความรู้สึกเฉย ๆ ร้อยละ 28.00 กลุ่มผู้มีโอกาสยอมรับไม่ได้ต่อการพูดปกปิดความจริงร้อยละ 38.00 ส่วนกลุ่มผู้ด้อยโอกาสมีความรู้สึกเฉย ๆ ร้อยละ 24.50 การพูดต่อเสียดทั้งสองกลุ่มยอมรับไม่ได้ร้อยละ 51.00 และ 28.50 การพูดคำหยาบก็เช่นเดียวกันทั้งสองกลุ่มยอมรับไม่ได้ร้อยละ 45.50 และ 30.50 การพูดโอ้อวดกลุ่มผู้มีโอกาสมีความรู้สึกเฉย ๆ ร้อยละ 40.50 แต่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสยอมรับไม่ได้ร้อยละ 35.00

กลุ่มผู้มีโอกาสรับข่มไม่ได้อย่างยิ่งต่อการกินสมองลิงร้อยละ 40.50 แต่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสยอมรับไม่ได้ร้อยละ 28.00 การกินช้างคืนหมีกกลุ่มผู้มีโอกาสรับข่มได้อย่างยิ่งร้อยละ 54.00 ส่วนกลุ่มผู้ด้อยโอกาสยอมรับไม่ได้ร้อยละ 33.00 การกินหูลามทั้งสองกลุ่มมีความรู้สึกเฉย ๆ ร้อยละ 32.00 และ 41.00 กลุ่มผู้มีโอกาสคิดว่าเป็นเรื่องปกติในสังคมต่อการกินปลาช่อน/ปลาคู ร้อยละ 57.00 ด้านผู้ด้อยโอกาสมีความรู้สึกเฉย ๆ ร้อยละ 40.00 และการกินปูทะเลกลุ่มผู้มีโอกาสคิดว่าเป็นเรื่องปกติในสังคมร้อยละ 57.00 ส่วนผู้ด้อยโอกาสมีความรู้สึกเฉย ๆ ร้อยละ 40.00

6.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องคุณค่าของชีวิตในสังคมไทยจากทัศนะของกลุ่มคนที่มีความแตกต่างกันทางสังคม ในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจึงนำประเด็นมาอภิปราย 2 ประเด็น ดังนี้

6.2.1 อภิปรายผลการวิจัยภาคเอกสาร

จากการวิจัยเอกสารต่าง ๆ พบว่า คุณค่าของชีวิตในสังคมไทยจากทัศนะของกลุ่มคนที่มีความแตกต่างกันทางสังคมในกรุงเทพมหานครมีลักษณะ ดังนี้ คือ

สังคมไทยได้มีความเปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้วิถีการดำเนินชีวิตของกลุ่มคนได้เปลี่ยนไปด้วย เช่นมีค่านิยมในรูปแบบบริโภคนิยม ไม่ชอบผลิต ซึ่งเป็นการสนับสนุนให้ใช้ชีวิตฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย มีการใช้จ่ายเกินตัวอย่างสุรุ่ยสุร่าย ชอบสะสมวัตถุ และใช้เทคโนโลยีเกินความจำเป็นก็เพื่ออวดมั่งอวดมี และเป็นการสนับสนุนค่านิยมในการบริโภคที่ผิด ๆ ในที่สุดก็จะนำไปสู่ปัญหาทางสังคม เช่น ปัญหาหนี้สิน คอร์รัปชัน อาชญากรรม การเอาัดเอาเปรียบกัน ยาเสพติด การฆ่าตัวตาย ความขัดแย้งกัน การประกอบอาชีพขายบริการทางเพศ การค้าขายของผิดกฎหมาย และแม้กระทั่งระบบการศึกษาก็มุ่งเป้าหมายเพียงเพื่อให้ศึกษาจบมีความรู้เพียงให้สามารถทำงานได้เงินเดือนมาก ๆ จึงเป็นปัญหาในสังคมปัจจุบันนี้ ซึ่งพบเห็นกันได้ว่าการทำงานไม่มีประสิทธิภาพ ไม่มีความซื่อสัตย์ ขาดความรับผิดชอบ เกียจคร้านการทำงาน ฯลฯ ยิ่งไปกว่านั้นคุณค่าของคนที่วัดดูหรือ ใครคนใดที่ได้ทำงานหรือดำรงอยู่ตำแหน่งในหน้าที่การงานสูง ๆ และมีฐานะร่ำรวยก็จะได้รับการยกย่อง ให้ความสำคัญ เคารพนับถือ อยู่ในสังคมอย่างมีเกียรติเป็นต้น จึงมีกลุ่มคนหลาย ๆ คนประสบความสำเร็จในการพัฒนาตัวเองในด้านดังกล่าว โดยมีได้คำนึงถึงคุณค่าทางจิตใจซึ่งเป็นคุณค่าทางด้าน จริยธรรม คุณธรรม ในที่สุด กระแสบริโภคนิยมดังกล่าวเข้าไปมีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของกลุ่มคนในสังคม ทำให้ชีวิตดำเนินไปอย่างไม่สอดคล้องกับชีวิตที่เป็นมาแต่เดิม ที่กล่าวว่า สังคมไทยในอดีตเป็นสังคมที่กลุ่มคนพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันด้วยความรัก ด้วยความเอื้ออาทรและความมีน้ำใจใจน้ำใจต่อกัน เป็นต้น

6.2.2 อภิปรายผลการวิจัยภาคสนาม

จากการวิจัยภาคสนามโดยการแจกแบบสอบถามสามารถนำมาอภิปรายผลได้ในประเด็นต่อไปนี้

1) ทักษะเกี่ยวกับสิ่งที่สำคัญในชีวิต สิ่งที่เป็นคุณค่าของชีวิต และอาชีพที่พึงประสงค์ในชีวิต

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มคือกลุ่มผู้มีโอกาสและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสให้ความสำคัญเกี่ยวกับครอบครัวมีความสุข การมีสุขภาพดี และการมีทรัพย์สินเงินทองเป็นลำดับแรก ๆ โดยเห็นว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อการดำเนินชีวิต ส่วนสิ่งที่เป็นคุณค่าของชีวิตนั้นกลุ่มผู้มีโอกาสเลือกการได้ทดแทนบุญคุณบิดามารดา การมีความสุขกับครอบครัว และการได้ทำงานที่เหมาะสมกับความต้องการ กลุ่มผู้ด้อยโอกาสมีแนวคิดสอดคล้องกันคือเลือกการได้ทดแทนบุญคุณบิดามารดา การมีความสุขกับครอบครัวและการได้ทำงานที่เหมาะสมกับความต้องการ กล่าวได้ว่าทั้งสองกลุ่มเห็นว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อชีวิต 3 อันดับแรก แต่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสได้ให้คุณค่าต่อการประสบกับความร่ำรวยมหาศาลอยู่ในอันดับสองเท่ากันกับการมีความสุขกับครอบครัว ด้านอาชีพที่พึงประสงค์ อาชีพ 3 อันดับแรกกลุ่มผู้มีโอกาสพึงประสงค์ คือการอาชีพธุรกิจ/กิจการส่วนตัว อาชีพข้าราชการ อาชีพพนักงานวิสาหกิจ ส่วนกลุ่มผู้ด้อยโอกาสประสงค์จะมีอาชีพในทำนองเดียวกันเฉพาะสองอาชีพ คืออาชีพธุรกิจ/กิจการส่วนตัวและอาชีพข้าราชการ แต่ได้เลือกอาชีพ เป็นอันดับสาม กล่าวได้ว่าถึงแม้ทั้งสองจะเลือกสิ่งที่สำคัญในชีวิตและสิ่งที่มีคุณค่าต่อชีวิตที่มีลักษณะเป็นนามธรรมเช่น ครอบครัวมีความสุข การมีสุขภาพดี การได้ทดแทนบุญคุณบิดามารดา และการมีความสุขกับครอบครัว เป็นต้น แต่ก็ยังมีแนวคิดบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัตถุด้วย เช่น การมีทรัพย์สินเงินทอง และการประสบกับความร่ำรวยมหาศาล เป็นต้น

2) ทักษะเกี่ยวกับความต้องการและความคาดหวังในชีวิต

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มคนในสังคมไทยทั้งกลุ่มผู้มีโอกาส และกลุ่มผู้ด้อยโอกาสมีความต้องการเหมือนกันคือต้องการครอบครัวที่มีความอบอุ่น มีการศึกษา และมีเกียรติในสังคม ฯลฯ มีความปรารถนาอยู่ร่วมกับครอบครัวที่อบอุ่นด้วยประกอบด้วยตนเอง คู่ครอง บุตร พี่น้อง บิดามารดา แต่สิ่งที่คาดหวังในการมีครอบครัวแตกต่างกัน คือ กลุ่มผู้มีโอกาสมีครอบครัวเพื่อเป็นเพื่อนกันในทุกสถานการณ์ ส่วนกลุ่มผู้ด้อยโอกาสมีครอบครัวเพื่อเป็นที่พึ่งในยามทุกข์ยาก

ผู้มีโอกาสทางสังคมและผู้ด้อยโอกาสทางสังคมมีความเห็นพ้องกันว่า คู่ครองควรเป็นคนดีและมีความซื่อสัตย์ต่อคู่ครองของตนเอง เมื่อมีคู่ครองแล้วทั้งสองกลุ่มมีความต้องการมีบุตรและจุดประสงค์ที่เหมือนกันคือเพื่อเป็นทายาทสืบวงศ์ตระกูล ดูแลในยามเจ็บไข้ ส่วนที่ต่างกันคือกลุ่มผู้มีโอกาสมีบุตรเพื่อไว้เป็นเพื่อน ด้านกลุ่มผู้ด้อยโอกาสมีบุตรเพื่อไว้รับมรดก และทั้งสองกลุ่มไม่ปรารถนาเป็นผู้มีชื่อเสียง

การแสวงหาความรู้ที่กลุ่มผู้มีโอกาสปรารถนามีความรู้ถึงระดับปริญญาโท ส่วนกลุ่มผู้ด้อยโอกาสมีปรารถนาความรู้ในระดับปริญญาตรี และด้านบ้านที่อยู่อาศัยที่กลุ่มผู้มีโอกาสและผู้ด้อยโอกาสเลือกเป็นบ้านเล็กในสวนและเรือนทรงไทยมากที่สุด ส่วนบุคลิกภาพนั้นทั้งสองกลุ่มปรารถนาว่าให้ทุกคนมีความสุภาพต่อกัน

3) ทักษะเกี่ยวกับเรื่องค่านิยม คุณธรรม และพฤติกรรม

- แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมที่ความสำคัญและเหมาะสมกับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน

จากทักษะของกลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคมและผู้ด้อยโอกาสทางสังคมมีแนวคิดที่ความจงรักภักดีพระมหากษัตริย์ การทำบุญทำกุศล ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน การมีเชาว์ปัญญา ความกล้าหาญและความเคารพต่อผู้อาวุโส เป็นเรื่องที่สำคัญมากที่สุดต่อการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันนี้ ส่วนความเห็นในด้านความสวยงามทางร่างกาย การยกย่องสตรี การบริโภค การรู้จักวางเฉยต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งสองกลุ่มเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญในระดับปานกลางเท่านี้สำหรับการดำเนินชีวิต แต่เรื่องการรู้จักเคารพผู้ด้อยโอกาสทางสังคมให้ความสำคัญมากที่สุดในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน

เมื่อพิจารณาแนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน กลุ่มผู้มีโอกาสมีความเห็นว่าค่านิยมการยกย่องคนมีเงิน การยกย่องคนมีอำนาจ รักความสบาย ความหรูหราและความสนุกสนานมีความเหมาะสมในบางโอกาส แต่ผู้ด้อยโอกาสเห็นว่าไม่เหมาะสม ค่านิยมการทำงานโดยการใช้แรงงานผู้มีโอกาสมีความคิดว่าเหมาะสม แต่ผู้ด้อยโอกาสมีความเห็นว่าไม่เหมาะสมมาถึงค่านิยมส่งเสริมเฉพาะพวกพ้องทั้งสองกลุ่มความเห็นพ้องกันว่าไม่เหมาะสมในการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน

- แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมที่ความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน

ผลจากแนวคิดของกลุ่มผู้มีโอกาส และผู้ด้อยโอกาสมีความเห็นเหมือนกันว่า จริยธรรมเกี่ยวกับความอดทน การมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความเมตตา ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความประหยัด และความยุติธรรมยังมีความสำคัญต่อชีวิตเป็นอย่างมาก ส่วนจริยธรรมเกี่ยวกับความกตัญญูกลุ่มผู้มีโอกาสให้ความสำคัญมาก แต่ผู้ด้อยโอกาสให้ความสำคัญในระดับปานกลางต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันนี้

- แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

ผลจากการศึกษาแนวคิดเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมดังนี้ ผู้มีโอกาสด้านสังคม และผู้ด้อยโอกาสด้านสังคมยอมรับไม่ได้ต่อการเบียดบังทรัพย์สินของราชการไปเป็นของตนเอง การรับสินบน การแสพยาเสพติด การค้าขายยาเสพติด การขโมย การใช้สิทธิพลข่มขู่ฝ่ายตรงกัน การฉ้อโกง การขายตัว (บริการทางเพศ) การนอกใจคู่สมรส การซื้อขายบริการทางเพศกับหญิงขายบริการ การพูดส่อเสียด การพูดคำหยาบ และการมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ด้านการพูดโกหกและการพูดปกปิดความจริง กลุ่มผู้มีโอกาสด้านสังคมยอมรับไม่ได้ แต่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสด้านสังคมมีความรู้สึกเฉย ๆ ต่อพฤติกรรมเช่นนี้ พฤติกรรมการพูดโอ้อวดกลุ่มผู้มีโอกาสด้านสังคมมีความรู้สึกเฉย ๆ แต่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสด้านสังคมยอมรับไม่ได้ กลุ่มผู้มีโอกาสและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสด้านสังคมยอมรับไม่ได้ต่อพฤติกรรมการกินสมองลิงและการกินช้างคืนหนี ส่วนการกินหูลาตามทั้งสองกลุ่มมีความรู้สึกเฉย ๆ กลุ่มผู้มีโอกาสด้านสังคมถือว่าเป็นเรื่องปกติในสังคมต่อการกินปลาช่อน/ปลาดุก และการกินปูทะเล ด้านผู้ด้อยโอกาสด้านสังคมมีความรู้สึกเฉย ๆ

4) วิเคราะห์แนวคิดค่านิยมไทยตามทัศนะของพุทธศาสนา

ความปรารถนาของบุคคลทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่เป็นความปรารถนาด้านทรัพย์สินเงินทอง เกียรติยศ การได้รับการยอมรับ และความสุข ซึ่งล้วนแต่เป็นสิ่งที่น่าพึงพอใจทั้งสิ้น เป็นที่น่าสังเกตว่าคนไทยเป็นผู้ที่รักเกียรติยศ และรักความสงบ แต่ไม่มีค่านิยมที่จะทำเพื่อสังคมส่วนรวมเท่าที่ควร เช่น ต่อการประท้วงการกระทำที่ไม่ถูกต้อง คนไทยมักนิยมไม่ปฏิบัติกัน ดังเช่นการพลีชีพเพื่อชาติ แม้มีบ้างก็เป็นเพียงคำขวัญของบางกลุ่มเท่านั้นเอง เช่น กลุ่มทหาร ตำรวจ เป็นต้น

เหตุใดค่านิยมของคนไทยส่วนใหญ่จึงเป็นนี้ อะไรคือสิ่งที่หล่อหลอมความเป็นไทย อาจตอบได้ว่าอิทธิพลทางความคิดที่เข้ามามีบทบาทต่อคนไทยเป็นกระแสหลักคือพุทธศาสนา ดังนั้น พุทธศาสนา จึงได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการทำให้คนไทยทั้งสองกลุ่มข้างต้นมีค่านิยม มุ่งทำบุญ สร้างกุศล เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ ยุติธรรม มีความกล้าหาญ มีความกตัญญู มีความเมตตา เป็นต้น ซึ่งปรากฏอยู่ในหลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนา ดังจะนำเสนอเป็นประเด็นหลักต่อไปนี้

- **กรรม** แปลว่า การงานหรือการกระทำ หมายถึงการกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา หรือ การกระทำที่เป็นไปด้วยความตั้งใจ ซึ่งเป็นการกระทำทางกาย วาจา และจิตใจแบ่งออกเป็น 2 ด้าน

1. **อกุศลกรรม** กรรมที่เป็นอกุศล การกระทำที่ไม่ดี กรรมชั่ว หมายถึง การกระทำที่เกิดจาก อกุศลมูล คือ ความโลภ ความโกรธ และความลุ่มหลง

2. **กุศลกรรม** กรรมที่เป็นกุศล การกระทำที่ดีหรือกรรมดี หมายถึง การกระทำที่เกิดจาก กุศลมูล คือ ความไม่อยากได้ ความไม่โกรธ และความไม่ลุ่มหลง

ดังนั้น การกระทำดี ย่อมให้ผลดี เช่น การทำทาน ผู้ทำย่อมประสบความความสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสุขทางด้านจิตใจ การรักษาศีล เช่น การไม่เบียดเบียน ไม่ทำร้ายกัน ผลย่อมก่อให้เกิดความสุขกายสบายใจและมีสุขภาพที่ดี การเจริญภาวนา ย่อมมีผลที่ก่อให้เกิดปัญญา

กรรมที่เราเห็นว่าส่งผลต่อค่านิยมของคนไทยทั้งหลายคือ ทำบุญสร้างกุศล ผู้ทำย่อม ประสบความความสุข จึงเห็นได้ว่าคนไทย กลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคมให้คุณค่ากับการเสียสละอยู่ใน ระดับมาก ร้อยละ 50.00 และกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมให้คุณค่ากับการเสียสละ อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 45.50 การรักษาศีล เช่น การไม่เบียดเบียน ไม่ทำร้ายกัน ผลย่อมก่อให้เกิดความสุขกายสบายใจ และมีสุขภาพที่ดี กลุ่มผู้มีโอกาสและผู้ด้อยโอกาสทางสังคมยอมรับไม่ได้อย่างยิ่งต่อการใช้อิทธิพล ข่มขู่ฝ่ายตรงกันข้าม ร้อยละ 72.00 และ 59.50 และยอมรับไม่ได้อย่างยิ่งต่อการฆ่าคน ร้อยละ 84.00 และ 65.00 การเจริญภาวนา ย่อมมีผลที่ก่อให้เกิดปัญญา ยังไม่ปรากฏผลชัดเจนในงานวิจัยนี้

- **ศีล 5** คือการไม่คิดล่วงละเมิด หรือการไม่คิดเบียดเบียนตนเองและบุคคลอื่น และศีล เป็นการสร้างระเบียบวินัยเพื่อสร้างสังคมที่เรียบร้อยอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข เป็นสภาพที่เกื้อกูล แก่การดำเนินชีวิตและปฏิบัติกิจของสมาชิกทั้งหลาย ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่ดีงามกับผู้อื่น เป็นผลดี แก่ชีวิตตนเองและบุคคลอื่นและศีลเป็นพื้นฐานของชีวิตที่ดำรงอยู่อย่างปกติได้สำหรับชาวพุทธ มี 5 ประการ คือ

1. ไม่ทำลายชีวิต หมายถึง ความประพฤติกหรือการดำเนินชีวิตที่ปราศจากการเบียดเบียนผู้อื่นทางด้านร่างกาย
2. ไม่เอาของที่เขาไม่ได้ให้ หรือไม่ลักขโมย หมายถึงความประพฤติกหรือการดำเนินชีวิตที่ปราศจากการเบียดเบียนผู้อื่นทางด้านทรัพย์สินและกรรมสิทธิ์
3. ไม่ประพฤติกผิดในกามทั้งหลาย หมายถึงความประพฤติกหรือการดำเนินชีวิตที่ปราศจากการเบียดเบียนผู้อื่นด้านคู่ครอง บุคคลที่รักหวงแหน ไม่ผิดประเพณีทางเพศ ไม่นอกใจคู่ครองของตน
4. ไม่พูดเท็จ หมายถึง ความประพฤติกหรือการดำเนินชีวิตที่ปราศจากการเบียดเบียนผู้อื่นด้วยวาจาเท็จ โกหกหลอกลวงคัดรอนประโยชน์หรือแกล้งทำลาย
5. ไม่เสพของมึนเมา หมายถึง ความประพฤติก หรือการดำเนินชีวิตที่ปราศจากการเบียดเบียนจากความประมาทหลังพลาคมัวเมานี้เนื่องจากการใช้สิ่งเสพติดที่ทำให้เสียดสีสัมปัญญะ

ศีลที่เราเห็นว่าส่งผลต่อจริยธรรมเชิงพฤติกรรมของคนไทยทั้งหลายดังผลวิจัย คือ ศีลข้อที่ 1 ไม่ทำลายชีวิต พบว่าคนไทยกลุ่มผู้มีโอกาสและผู้ด้อยโอกาสทางสังคมยอมรับไม่ได้อย่างยิ่งต่อการใช้อิทธิพลน่วมคู่ฝ่ายตรงกันข้าม ร้อยละ 72.00 และ 59.50 และยอมรับไม่ได้อย่างยิ่งต่อการฆ่าคน ร้อยละ 84.00 และ 65.00

ศีลข้อที่ 2 ไม่เอาของที่เขาไม่ได้ให้ หรือไม่ลักขโมย กลุ่มผู้มีโอกาสและผู้ด้อยโอกาสทางสังคมยอมรับไม่ได้อย่างยิ่งต่อการลักขโมย 64.50 และ 34.00 ยอมรับไม่ได้อย่างยิ่งต่อการการเบียดบังทรัพย์สินของราชการไปเป็นของตนเอง ร้อยละ 49.50 และ 51.00 และยอมรับไม่ได้ต่อการรับสินบน ร้อยละ 41.00 และ 57.00

ศีลข้อที่ 3 ไม่ประพฤติกผิดในกามทั้งหลาย ทั้งสองกลุ่มยอมรับไม่ได้อย่างยิ่งต่อการนอกใจคู่สมรสการซื้อขายบริการทางเพศกับหญิงขายบริการ ร้อยละ 43.50 และ 43.00 และยอมรับไม่ได้อย่างยิ่งต่อการมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ร้อยละ 43.50 และ 69.50

ศีลข้อที่ 4 ไม่พูดเท็จ กลุ่มผู้มีโอกาสและผู้ด้อยโอกาสสังคมยอมรับไม่ได้ต่อการพูดโกหกร้อยละ 37.50 และ 19.00 ยอมรับไม่ได้ต่อการพูดปกปิดความจริง ร้อยละ 38.00 และ 22.00 ยอมรับไม่ได้ต่อการพูดต่อเสียดร้อยละ 51.00 และ 28.00 และยอมรับไม่ได้ต่อการพูดคำหยาบ ร้อยละ 45.50 และ 30.50

ศีลข้อที่ 5 ไม่เสพของมึนเมากลุ่มผู้มีโอกาสและผู้ด้อยโอกาสสังคมยอมรับไม่ได้อย่างยิ่งต่อการค้าขายยาเสพติดร้อยละ 85.50 และ 46.50 และยอมรับไม่ได้อย่างยิ่งต่อการเสพยาเสพติด ร้อยละ 71.00 และ 30.50

- สังคหวัตถุ เป็นหลักธรรมซึ่งหมายถึงเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของกลุ่มคนและประสานสามัคคีกัน ซึ่งมี 4 ประการ ดังนี้

1. ทาน ให้ปัน คือการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สละเสีย แบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ ทุน หรือทรัพย์สินสิ่งของ ตลอดจนช่วยเหลือให้ความรู้ความเข้าใจและศิลปวิทยา

2. ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือกล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่าฟัง ชี้แจงแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผล เป็นหลักฐาน ชักจูงใจในทางที่ดีงามหรือแสดงความเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจสมานสามัคคี เกิดไมตรี ทำให้รักใคร่นับถือกันและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

3. อัตถจริยา การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม คือการช่วยเหลือด้วยแรงกาย และชวนชวนช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ ด้วยความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือสังคม

4. สมานัตตตา การรู้จักวางตนให้เสมอต้นเสมอปลายคือการวางตนในลักษณะเป็นกัลยาณมิตรแบบร่วมสุขแบบทุกข์กับคนในสังคมเสมอต้นเสมอปลายด้วยการปฏิบัติตนให้เหมาะสมตามฐานะตน

สังคหวัตถุ ที่เราเห็นว่าส่งผลต่อค่านิยมของคนไทยทั้งหลายคือ ทาน เห็นได้ว่าคนไทยกลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคมให้คุณค่ากับการเสียสละ อยู่ในระดับมากและมากที่สุดรวมกัน ร้อยละ 67.50 และกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมให้คุณค่ากับการเสียสละ อยู่ในระดับมากและมากที่สุดรวมกัน ร้อยละ 77.50

ปิยวาจา เจรจาไพเราะอ่อนหวาน เห็นได้จากการที่คนไทยอยากมีบุคลิกแบบภาพสุภาพกับทุกคน ทั้งกลุ่มผู้มีโอกาสและด้อยโอกาสทางสังคมให้ความสำคัญในเรื่องนี้ ร้อยละ 37.00 และ 43.50 แต่ในด้านการพูดส่อเสียด พูดคำหยาบ กลุ่มผู้มีโอกาสทางสังคมยอมรับไม่ได้ ร้อยละ 51.00 และ 45.50 ส่วนกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมยอมรับไม่ได้ ร้อยละ 28.00 และ 30.00

อัตถจริยา ทำประโยชน์แก่เขา คือช่วยเหลือด้วยแรงกาย และชวนชวนช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ มีอยู่ในหลักสังคหวัตถุ 4 แต่การวิจัยไม่เห็นชัดเจนว่าคนไทยให้คุณค่ากับหลักการปฏิบัติข้อนี้มากนัก เช่น ผู้ที่อุทิศตัว เพื่อทำงานให้แก่ส่วนรวม โดยไม่พะวงถึงตัวเองก็ได้รับการยกย่องเฉพาะผู้รู้เห็นส่วนหนึ่งเท่านั้น แต่ไม่อาจเทียบได้กับผู้ที่ประสบความสำเร็จด้านการมีทรัพย์สินเงินทอง ตำแหน่ง ชื่อเสียง ที่มีผู้คนยกย่องมากมาย แม้ว่าการมีทรัพย์สินเงินทอง ตำแหน่ง ชื่อเสียง จะได้มาอย่างไม่ถูกต้องก็ตาม

สมานัตตา การทำให้เข้ากันได้ วางตนเสมอตนเสมอปลาย ให้ความเสมอภาคกัน หลักธรรมนั้นเป็นการกระทำที่ถูกต้อง แต่จากสังคมไทยเป็นสังคมมีระดับชนชั้นมาตั้งแต่เดิม คือ พระมหากษัตริย์ เจ้านาย ข้าราชการ และประชาชนทั่ว ๆ ไป พร้อมทั้งมีความแตกต่างกันในเรื่อง เกียรติยศ อำนาจ ทรัพย์สินเงินทอง จึงเป็นธรรมดาที่ผู้น้อยต้องเคารพผู้ใหญ่ ด้วยความเกรงขามมี และสิ่งนี้เป็นค่านิยมในสังคมไทย ดังนั้น สังคหวัตถุข้อนี้มีอิทธิพลต่อค่านิยมไทยน้อย

- พรหมวิหาร 4 เป็นธรรมสำหรับทุกคนที่จะอยู่ร่วมกับในสังคมหรือธรรมประจำของ คนที่มีจิตใจยิ่งใหญ่ เป็นผู้ประเสริฐ อันแสดงถึงความเป็นบุคคลที่มีการศึกษาได้พัฒนาตนแล้ว 4 ประการ คือ

1. เมตตา คือความเป็นมิตรไมตรี ความมีน้ำใจปรารถนาดี ต้องการให้เขามีความสุข ซึ่งหมายถึงความปรารถนาดีต่อผู้อื่น ตั้งแต่คน ๆ ที่เราเกี่ยวข้อง ขยายออกไปจนความปรารถนาดี ต่อเพื่อนมนุษย์หรือต่อสังคมทั้งหมดทั่วโลก

2. กรุณา คือพลอยรู้สึกโหวดตามความทุกข์ ความเดือดร้อน หรือปัญหาของเขา และ ต้องการช่วยเหลือปลดปล่อยให้เขาพ้นจากความทุกข์ความเดือดร้อนนั้น

3. มุทิตา คือ พลอยยินดีด้วย ช่วยสนับสนุน เมื่อเขาเปลี่ยนแปลงไปในทางขึ้นสูง ได้ดี มีความสุข ทำสิ่งที่ถูกต้องดีงาม จนประสบความสำเร็จ

4. อุเบกขา คือรักษาความเป็นกลาง ไม่ลำเอียง เมื่อเขาทำอะไรไม่ถูกต้อง โดยละเมียดธรรม คือละเมียดต่อหลักการ หรือละเมียดต่อความถูกต้อง ทำให้เสียหลัก เสียเกณฑ์ เสียความเป็นธรรม เสียความชอบธรรม ทำลายกติกา เป็นต้น

ดังนั้น เมตตา ได้แก่ความรักความหวังดีที่ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข เป็นหลักใหญ่ ทางพระพุทธศาสนา ชาวไทยซึมซับหลักเมตตามาใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีผลทำให้สังคมสงบมาช้านาน จากผลวิจัยกลุ่มผู้มี โอกาสให้ความสำคัญต่อความเมตตาในระดับมากที่สุดและระดับมากรวมกัน ร้อยละ 79.50 และกลุ่มผู้ด้อยโอกาสให้ความสำคัญต่อความเมตตาในระดับมากที่สุดและระดับมากรวมกัน ร้อยละ 71.50

กรุณา คือความสงสารเห็นใจ ปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ เมื่อเขาประสบเคราะห์กรรม คนไทยก็รับหลักธรรมข้อนี้มาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ดังจะเห็นได้ว่า กลุ่มผู้มีโอกาส ทางสังคม ตอบให้ความสำคัญต่อหลักจริยธรรมเกี่ยวกับความเสียสละระดับมากที่สุดและระดับมากรวมกัน ร้อยละ 86.50 และกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมให้ความสำคัญต่อจริยธรรมเกี่ยวกับความเสียสละ ระดับมากที่สุดและระดับมากรวมกัน 76.00

มุทิตา คือความรู้พลอยขึ้นชมยินดี เมื่อผู้อื่นได้ดีมีสุข จากงานวิจัยพบว่า คนไทยไม่ได้ให้คุณค่ากับหลักธรรมข้อนี้ไม่มากนัก ดังจะเห็นว่าไม่มีค่านิยมของคนไทยทั้ง 2 กลุ่มที่เห็นว่าสำคัญที่อิงอยู่กับหลักธรรมข้อนี้ ถ้ามีอยู่บ้างก็เฉพาะในคณะสงฆ์ เมื่อรับได้พระราชทานสมณศักดิ์แล้วจะมีงานฉลองสัญญาบัตรและพัทธศ จึงมีบรรดาสหธรรมิกและศิษยานุศิษย์ร่วมแสดงความยินดีด้วยส่วนฝ่ายฆราวาส ใครก็ตามที่ได้รับตำแหน่งหรือเลื่อนตำแหน่ง ก็มีการแสดงความยินดีด้วยการจัดเลี้ยงมอบช่อดอกไม้ แต่ก็ยังเป็นเพียงมารยาททางสังคมของคนที่ยากจะประจบ ยากจะยกย่องผู้ที่มีเกียรติยศในสังคมเป็นส่วนใหญ่ ที่ยินดีด้วยความจริงก็เป็นคนกลุ่มเล็ก ๆ หรือรักใคร่ชอบพอกันจริง ๆ

อุเบกขา ความรู้สึกลางเฉยเป็นกลางไม่ลำเอียงเข้าข้างคนใดคนหนึ่งนั้น คือมีความยุติธรรมเป็นที่ทราบว่าจะมีความวางเฉยต่อสถานการณ์ต่าง ๆ โดยจะไม่เข้าเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง หรือก่อให้เกิดผลเสียแก่ตนเอง ดังจะพบในวิจัยว่ากลุ่มผู้มีโอกาสและผู้ด้อยโอกาสทางสังคมให้ความสำคัญต่อการรู้จักวางเฉยต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ระดับมากที่สุดร้อยละ 25.00 และ 40.00

5) ค่านิยมของคนไทยในการรับวัฒนธรรมทางวัตถุ

เราอาจได้ยินได้ฟังคนไทยจำนวนมากที่มักกล่าวว่า จริยธรรมเชิงพฤติกรรมของคนไทยเสื่อมลงเพราะรับวัฒนธรรมตะวันตกมา จริง ๆ แล้ววัฒนธรรมตะวันตกมิใช่เป็นวัฒนธรรมหนึ่งเดียวแต่แตกต่างกันไปในหลายประเทศ หลายทวีป สิ่งที่ชัดเจนในการรับวัฒนธรรมตะวันตก คือการรับเอาวัฒนธรรมด้านวัตถุ ซึ่งเป็นรูปแบบของวัฒนธรรมที่เห็นได้ง่ายและชัดเจน ในทางทฤษฎีสังคมวิทยาได้แบ่งองค์ประกอบของวัฒนธรรมออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ

1. องค์ประกอบวัฒนธรรมทางวัตถุ (Material Culture)
2. องค์ประกอบวัฒนธรรมทางกฎระเบียบ (Normative Culture)
3. องค์ประกอบวัฒนธรรมทางความรู้ (Cognitive Culture)

วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น โทรศัพท์ รถยนต์ กล้องถ่ายรูป คอมพิวเตอร์ เป็นต้น เป็นสิ่งที่อำนวยความสะดวกแก่การดำเนินชีวิต และสามารถใช้ได้ง่าย และเมื่อใช้แล้วยังก่อให้เกิดความรู้สึกทันสมัย และความเป็นผู้มีรสนิยมที่ดีแก่ผู้ใช้ หรือผู้ใช้ได้รับความยกย่องจากผู้พบเห็นว่าเป็นบุคคลที่มีฐานะดี เพราะบ่งบอกถึงระดับชั้นของผู้ใช้ ในขณะที่จริยธรรมที่ควบคู่กับวัตถุนั้นเป็นสิ่งที่ไม่อาจเห็นได้เชิงรูปธรรม เช่นวัฒนธรรมทางกฎระเบียบที่มาถักถอรถยนต์ ตัวอย่างเช่น การหยุดรถให้คนข้ามถนน

ที่ทางมาหลาย อาจไม่ได้รับการถือปฏิบัติ เพราะไม่ได้สร้างความโก้หรู และอาจขัดกับวิถีชีวิต การปฏิบัติในชีวิตประจำวันในสังคมเพราะคนไทยชอบทำอะไรตามใจตนเอง ดังนั้น สังคมไทยรับ วัฒนธรรมด้านวัตถุจากต่างประเทศ โดยเฉพาะจากวัฒนธรรมตะวันตกเป็นส่วนใหญ่ อันที่จริงแล้ว วัตถุเทคโนโลยีทุกชนิดถูกสร้างมาก็เพื่ออำนวยความสะดวก แก่มนุษย์ และเครื่องมือเหล่านั้นมีค่าชั่วคราว ในตัวเอง แต่คนไทยจำนวนไม่น้อยนำมาใช้ในทางไม่สร้างสรรค์ เช่น ใช้ระบบกล้องวีดีโอมาถ่ายทำ สื่อลามก นำคอมพิวเตอร์มาสร้างเกมส์ที่มีความรุนแรง ใช้คุณภาพลามกจากอินเทอร์เน็ต เป็นต้น แทนที่จะใช้ในการส่งเสริมศีลธรรมอันดีงามแก่สังคม

กล่าวโดยสรุปได้ว่า สิ่งที่กลุ่มผู้มีโอกาสและผู้ด้อยโอกาสทางสังคมปรารถนามากที่สุด คือ การมีครอบครัวมีความสุข การมีสุขภาพดีและมีทรัพย์สินเงินทอง สิ่งเป็นคุณค่าของชีวิต คือ การได้ทดแทนพระคุณผู้ให้กำเนิดและผู้มีพระคุณ ทำให้ครอบครัวมีความสุขและได้ทำงานตาม ความต้องการของตน อาชีพที่ผู้มีโอกาสเลือกมากที่สุดคือเจ้าของธุรกิจหรือกิจการส่วนตัว พนักงานรัฐวิสาหกิจและข้าราชการ ที่มีความแตกต่างกันคือกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมเลือกอาชีพ เจ้าของธุรกิจหรือกิจการส่วนตัว อาชีพแพทย์-พยาบาล และข้าราชการ ส่วนด้านค่านิยมที่ทั้งสอง กลุ่มเห็นว่ามีความสำคัญและเหมาะสมกับการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน ได้แก่ ความจงรักภักดีต่อ พระมหากษัตริย์ การทำบุญสร้างกุศล ความเคารพต่อผู้อาวุโส เป็นต้น

ในด้านจริยธรรม ทั้งสองกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่าจริยธรรมที่มีความสำคัญมาก ต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันได้แก่ความอดทน การระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความเมตตา ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ และความยุติธรรม ในด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนั้นทั้งสองกลุ่ม ให้ความเห็นสอดคล้องกันว่าพฤติกรรมที่ไม่ควรให้เกิดขึ้นในสังคม คือ การเบียดเบียนทรัพย์สิน ของราชการไปเป็นของตนเอง การรับสินบน เสพยาเสพติด การค้าขายยาเสพติด การลักขโมย การฆ่าคน การบริการทางเพศ การนอกใจคู่สมรส เป็นต้น กล่าวได้ว่า ความคิดของคนไทยใน สังคมในปัจจุบันยังมีความคิดสอดคล้องกับจริยธรรม ทั้งผู้มีโอกาสและผู้ด้อยโอกาสทาง สังคมเป็นผู้อยู่ภายใต้วัฒนธรรมอันเดียวกัน จึงมีค่านิยมแห่งความปรารถนาสอดคล้องคลึง กัน คล้ายคลึงกัน เพราะเป้าหมายของชีวิตเป็นสิ่งที่สังคมสร้างหรือกำหนดขึ้นมา สมาชิกในสังคม จึงได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม หรือกระบวนการประภคติ (Socialization) ที่ถูกต้องตามหลักทฤษฎีทางสังคมวิทยาที่กล่าวไว้ว่า ความร่ำรวย ความยากจนเป็นสถานภาพ ทางสังคม ไม่ได้ทำให้คุณค่าของความเป็นคนเปลี่ยนไป ดังนั้น กลุ่มคนจึงมีค่านิยมและความต้องการ ที่คล้ายคลึงกัน

6.3 ข้อเสนอแนะ

6.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

- 1) รัฐต้องส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้อย่างจริงจัง เพื่อให้ประชาชนเห็นว่าพฤติกรรมเชิงจริยธรรมมีความเกี่ยวข้องกับคุณค่าของชีวิต
- 2) ต้องสร้างจิตสำนึกให้กลุ่มคนได้ตระหนักถึงคุณค่าที่แท้จริงของชีวิต ด้านจริยธรรมมากกว่าคุณค่าที่เกิดจากวัตถุภายนอก ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคมอย่างแท้จริง
- 3) ควรณรงค์ให้ประชาชนไทยมีการยกย่องผู้มีจริยธรรม แม้จะไม่ร่ำรวยแทนที่จะยกย่องเฉพาะคนรวยและผู้มีตำแหน่งในสังคม

6.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยต่อไป

- 1) ศึกษาเปรียบเทียบทัศนะคุณค่าของชีวิตของกลุ่มคนที่มีแตกต่างกัน ควรเลือกกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดอื่น ๆ ด้วยเพื่อให้ความแตกต่างที่ชัดเจนยิ่งขึ้น
- 2) ควรศึกษาคุณค่าของชีวิตที่มีความสัมพันธ์กับจริยธรรม เพื่อจะไปสู่ภาคปฏิบัติจริง ๆ ว่าบุคคลได้นำไปประพฤติปฏิบัติมากน้อยเพียงใด
- 3) ควรมีการศึกษาว่ากลุ่มคนที่แตกต่างกันในสังคมมีความรู้สึกรู้ว่าตนเองมีความขาดสิ่งใดในชีวิต
- 4) ควรมีการศึกษาด้านรสนิยมระหว่างกลุ่มคนที่แตกต่างกันในฐานะทางเศรษฐกิจ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. (2538). รายงานผลการสำรวจการเข้า-ออกงาน และความ
ต้องการแรงงานปี 2538.

กฤษฎา วงษาสันต์และคณะ. (2542). วิถีไทย. กรุงเทพฯ: เวิร์คเวฟ เอ็ดดูเคชั่น.

กานดา ศิลเจริญ. (2545). ความพึงพอใจในการรับสวัสดิการเบี้ยยังชีพคนพิการ : ศึกษาเฉพาะกรณี
ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กรองแก้ว อยู่สุข. (2539). พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ก่อ สวัสดิ์พานิช. (2518). วัยรุ่นกับค่านิยมและระบบศีลธรรม : ความรู้เกี่ยวกับการศึกษา. กรุงเทพฯ:
กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

กองป้องกันและบำบัดยาเสพติด. สำนักงานอนามัย กรุงเทพมหานคร. (2542). โทษของยาเสพติด.
กรุงเทพฯ: สำนักงานอนามัย.

กীরติ บุญเจือ. จริยศาสตร์สำหรับผู้เริ่มเรียน ชุดพื้นฐานปรัชญา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

เกศินี หงสนันท์. (2517). รัฐวิสาหกิจไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2540). ปฏิรูปครอบครัว. กรุงเทพฯ : ส. เอเชีย เพรส (1989).

_____. (2541). สังคมน่าอยู่ : ข้อเสนอแนะทางสังคมแห่งความดี. กรุงเทพฯ: ส.เอเชียเพรส (1989).

_____. (2542). สังคมพหุเอกานิยม:เอกภาพในความหลากหลาย. กรุงเทพฯ: ส. เอเชียเพรส (1989).

โกศล วงศ์สวรรค์ และคณะ. (2537). ปัญหาสังคม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์รวมสาส์น.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2525). คู่มือวิทยาการฝึกอบรมการสร้างเสริมค่านิยม. กรุงเทพฯ.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2539). สังคมไทย 2539. กรุงเทพฯ:
ฝ่ายการศึกษาและวิจัยการพัฒนาสังคม กองศึกษาและเผยแพร่การพัฒนา.

_____. (2540). สังคมไทย 2540. กรุงเทพฯ: ฝ่ายการศึกษาและวิจัยการพัฒนาสังคม กองศึกษาและ
เผยแพร่การพัฒนา.

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหิดล. (2543). ปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ประจำปีการศึกษา 2543. นครปฐม. [เอกสาร].

คณะกรรมการพัฒนากิจกรรมละบทบาทสตรี. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม. (2523). สถานภาพปัจจุบันของสตรีไทย. กรุงเทพฯ: อนงค์ศิลป์การพิมพ์.

โครงการวิชาบรรณการหมวดศึกษาทั่วไป. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2541). มนุษย์กับสังคม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ฉวีวรรณ วรรณประเสริฐ. (2522). สังคมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แพรวพิตยา.

เฉลิมพล ศรีหงส์. (2531). การบริหารรัฐวิสาหกิจ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ไฉน ประกอบพล, พระมหา. (2544). การศึกษาหลักพุทธจริยธรรมเรื่องหน้าที่ของบุตรธิดาต่อบิดามารดา : ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนโรงเรียนปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2537). การเปลี่ยนแปลงกับความรู้ในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตะวันต.

ชูชาติ ศิวกาญจน์. (2540). ปัญหาสังคม. นครปฐม: กองบังคับการวิชาการ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ.

จิตยา สุวรรณะชญ. (2527). สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

ณรงค์ ศรีสวัสดิ์. (2529). สังคมวิทยานบท. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.

ณรงค์ เส่งประชา. (2521). สังคมวิทยาเบื้องต้น (สังคม101). นครปฐม: วิทยาลัยครุนครปฐม.

ดารณี สืบนุการณ. (2544). ความสัมพันธ์ของการฝึกอบรมบุคลากรกับความมั่นคงทางอาชีพศึกษากรณี : บริษัทเวชภัณฑ์ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ตุลา มหาพสุตานนท์. (2545). หลักการจัดการหลักการบริหาร. กรุงเทพฯ: บริษัทธนรัชการพิมพ์ จำกัด.

ทัศนีย์ ทองสว่าง. (2537). สังคมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

ทิพย์พรรณ นพวงศ์ ณ อุรุยา และคณะ. (2542). ประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ธรรมปิฎก, พระ (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2537). ชีวิตที่สมบูรณ์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.

_____. (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2540). บทบาทนักศึกษาในการศึกษาพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ : ธรรมสภา.

รัชชัย ชัยจิรฉายากุล. (2529). การศึกษาคุณสมบัติของค่านิยมพื้นฐานทางจริยธรรมของคนไทย. วิทยาลัยนครปฐม: คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

- ธำรงค์ อุดมไพจิตรกุล. (2541). สังคมศาสตร์พื้นฐานการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์. (2541). วิเคราะห์ปัญหาสังคม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิพนธ์ คันทะเสวี. (2528). มนุษย์สัมพันธ์เพื่อการพัฒนาสังคม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- บุญธรรม กิจปริศนาวิสุทธิ. (2527). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: การพิมพ์พระนคร
- บุญมี แท่นแก้ว. (2539). จริยศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ประชุม สุวดี. (2523). หาบเร่ในกรุงเทพมหานคร : รายงานการวิจัย. คณะสถิติประยุกต์ สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2526). ทัศนคติ : การวัด การเปลี่ยนแปลง และพฤติกรรมอนามัย. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ประสาธน์ หลักศิลา. (2511). สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ก้าวหน้า.
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. (2521). ค่านิยมและความคาดหวังของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปรัชญา เวสารัชช. (2528). ปัญหาการพัฒนาชนบทไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พิชิต พัทธกัณฑ์เทพสมบัติ และธีรเวทย์ ประมวลรัฐการ. (2538). โครงสร้างสังคมไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย.
- พินิจ ลาภานานนท์ และคณะ. (2537). การสำรวจทัศนคติต่อภาวะทางสังคมเมือง : รายงานการสำรวจ. สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัทธา สายหู. (2516). ความเข้าใจเกี่ยวกับกลไกทางสังคม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิมพ์เนศ.
- _____. (2516). โลกสมมุติ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศึกษาสยาม.
- _____. (2517) ปัญหาสังคมในประชากรกับการอยู่รอด. กรุงเทพฯ: (คณะกรรมการดำเนินงานเนื่องในปีประชากรโลก).
- ไพฑูรย์ เครือแก้ว. (2513). ลักษณะสังคมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธงไทย.
- ไพโรจน์ ลิตปรีชา. (2523). การบริหารงานบุคคลในราชการพลเรือนไทย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- ไพศาล วิสาโล, พระ และสมควร ใฝ่งามดี. (2533). เลขอบฟ้าเขียว. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกลบอลทอง.
- ยศ สันตสมบัติ. (2535). แม่หญิงสีขาวตัว ขุนชนกับการค้าประเวณีในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- รัชนิกร เศรษฐโชติ. (2523). สังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิมพ์เนศ.

รัตนา อัครภูมิสุวรรณ. (2542). สังคมไทยกับการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต. กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์
แก่นจันทร์ จำกัด.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2524). พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ - ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.
กรุงเทพฯ: บริษัทรุ่งศิลป์การพิมพ์ จำกัด.

ละเอียด นาวานุเคราะห์. (2532). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับธุรกิจ. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยี
ราชมงคลวิทยาเขตอุเอโนะ.

ลิขิต ชีรเวทิน. (2535). การวิวัฒนาการเมืองการปกครองไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วรชัย จันทร (1 เมษายน 2525). ความจริงบางอย่างเกี่ยวกับโสเภณี. สยามรัฐรายวัน.

วราคม ที่สุกะ. (2541). สังคมวิทยากับการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.

วารสารพุทธจักร ปีที่ 49 ฉบับที่ 10 ตุลาคม 2538. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วิชัยญา บำรุงชล. (2541). การมีส่วนช่วยสนับสนุนชุมชนเมืองของกิจการทางเศรษฐกิจนอกระบบ
ในเขตชั้นในของกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาหาบเร่ - แผงลอยในปทุมวัน บางรัก
ราชเทวี และพญาไท. วิทยานิพนธ์หลักสูตรสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวางแผน
ชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง.

วิชาการ, กรม. (2523). แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย : (เอกประกอบ) การประชุมทางวิชาการ
เกี่ยวกับจริยธรรมไทย. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

วิเชียร ชาบุตธนุทธริก และคณะ. (2542). ความจริงของชีวิต. กรุงเทพฯ: เวิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น.

วิภาพันท์ ก่อเกียรติจักร, บรรณาธิการ. (2542). สรุปสถานการณ์สังคมไทย 2541. คณะกรรมการเผยแพร่
และส่งเสริมงานพัฒนา(ผสพ).

สุภรัตน์ รัตนมุขย์. (2529). คู่มือผู้บริหารด้านสวัสดิการครอบครัวลูกจ้างในสถานที่ประกอบการ.
โครงการประกร สภาองค์การนายจ้างแห่งประเทศไทย. องค์การแรงงานระหว่างประเทศ.

สมภาร พรหมทา. (2525). พุทธศาสนากับปัญหาจริยธรรม. กรุงเทพฯ: สารมวลงชน.

_____. (2538). ปรัชญาสังคมและการเมือง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2536). ทฤษฎีสังคมวิทยา (การสร้าง การประเมินค่าและประโยชน์).
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สิวลี ศิริไล. (2538). จริยศาสตร์สำหรับพยาบาล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งมหาจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

- สุจิต บุญบงการ และคณะ. (2521). มนุษย์กับสังคม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนทร โคมิน และสมิท สมัตการ. (2522). รายงานการวิจัยค่านิยมและระบบค่านิยมไทย : เครื่องมือในการสำรวจวัด. สำนักวิจัยสถาบันสถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์. [เอกสารอัดสำเนา].
- สุนันทา แสพประเสริฐ. (2540). วิถีชีวิตของผู้ประกอบการค้าแหล่งจำหน่ายอาหาร ในเขตเทศบาลเมืองลพบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม). คณะพัฒนาสังคม สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.
- สุพัตรา สุภาพ. (2525). ปัญหาสังคม. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2527). สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- _____. (2531). สังคมและวัฒนธรรมไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุพัตรา ศรีโลหะสิน. (2544). ความต้องการสวัสดิการของพนักงานธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) : ศึกษากรณี ภาคนครหลวง 3. สารนิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุภาวดี มิตรสมหวัง. (2526). สังคมไทย. กรุงเทพฯ : ศูนย์บริการเอกสารประกอบคำสอนและตำรา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุภรธรรม มงคลสวัสดิ์. (2544). แนวทางการส่งเสริมอาชีพคนพิการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการโครงการสวัสดิการสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2531). คุณลักษณะทางสังคมของชาวมุสลิม และการสนองตอบรัฐบาล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุลักษณ์ ศิวรักษ์. (2522). จริยธรรมในสังคมไทยในทัศนะของฝ่ายศาสนา. (เอกสารประกอบการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน. จัดพิมพ์โดยสำนักงานกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมการศาสนา.
- โสภา อ่อนโอภาส. (2544). การพิทักษ์สิทธิประโยชน์ของนักสังคมสงเคราะห์. กรุงเทพฯ: สมาคมนักสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย (เอกสารประกอบการอบรมความรู้และการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์สำหรับบุคคลทั่วไป)
- _____. (2526). สังคมวิทยาปัญหาสังคม. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาการพิมพ์.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2524). วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อดุลย์ ดันประยูร. (2526). ปัญหาสังคม. กรุงเทพฯ: พีระพัสนา.

- อนุก เหล่าธรรมทัศน์ และคณะ. (2528). วิพากษ์สังคมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อมรินทร์.
- อรทัย อาจอ่ำ และจรรยา เศรษฐบุตร. (2537). โสเภณีเด็กในสังคมไทย : ผลการวิเคราะห์เอกสาร และการประมาณการตัวเลขที่ใกล้เคียง. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากร มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อัจฉริยา ชาญเจริญ. (2544). แนวความคิดการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ตนเองของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย : ศึกษาเฉพาะกรณีกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตร มหาบัณฑิต สาขาการจัดการโครงการสวัสดิการสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์. (2528). การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ชนชั้นผู้นำไทยตั้งแต่ รัชกาลที่ 4 – พ.ศ.2475. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อานนท์ อาภาภิรม. (2517). ลักษณะสังคมและปัญหาสังคมไทย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด. _____ . (2521). ลักษณะสังคมและปัญหาของสังคม. กรุงเทพฯ: พีระพินา.
- อุทัย หิรัญโต. (2519). สังคมวิทยาประยุกต์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเคียนสโตร์. _____ . (2522). หลักสังคมวิทยา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเคียนสโตร์.

ภาษาอังกฤษ

- Baier, K & Rescher., N (1969). The Impact of Technological in American Values. New York: Collierb-Macmillan Canada Ltd..
- Clyde Kluckhohn. (1962) Culture and Behavior. New York: The free press of Glencoe.
- Feather, M.T. (1975). Value in Education and Society. New York: A Division of Macmillan
- Gaus, G.F. (1990). Value and Justification : The Foundation of Liberal Theory. New York: Combrige University Press
- Halstead, MJ. & Tayloy, J. (1996). Values in Education and Education in Values. London: Washington. D.C.
- Henry Paratt Fairchild and Others. (1972) Dictionary of Sociology and Related Sciences. Newjersey: Littlefield, Adoms & Co.,Ltd.
- John, H. (1985). The Value of Life. London: Routidoes & Kegen Paul.
- Johnn, R.O. (1976). Freedom and Value. New York: Fordhom University Press.
- Leiser, B. M. (1996) Values in Conflicts : Life , Liberty, and the Rule of Law. New York: Macmillan Publishing Co., Inc.

- Mckee, James B. (1969). Introduction to Sociology. New York: Holt, Rinehart and winston.
- Radnitzky, G. & Bouillon,. H. (1995). Values and the Social Order. USA: Athenaeum Press Ltd.
- Rubington E. and Weiberg Matin S. (ens.). (1971). Study of Social Problems. New York: Oxford University press.
- Thomas Ford Hault. (1969). Dictionary of Modern Sociology. New Jersey: Littlefield, Adoms & Co.,Ltd.
- Titus, H.H. (1966). Ethics for Today. New York: Eurasia Publishing House (Pvt) Ltd.
- Wellman, C. (1988). Morals and Ethics. New York: Prentice-Hall, Inc.

ภาคผนวก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ศึกษาคุณค่าของชีวิตในสังคมไทยจากทัศนะของกลุ่มคนที่มีความแตกต่างกันทางสังคม

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน
ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม 5 ข้อ
ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเรื่องคุณค่าของชีวิต-จริยธรรม 42 ข้อ
ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวคิดเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรม 24 ข้อ
2. กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ เพื่อให้เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้
3. การตอบแบบสอบถามฉบับนี้ ไม่มีการระบุชื่อผู้ตอบแบบสอบถาม จึงไม่มีผลกระทบกระเทือนใด ๆ ต่อการปฏิบัติงานในหน่วยงานของท่าน แต่คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ในการศึกษา
4. คำตอบของท่านที่ตอบในแบบสอบถามฉบับนี้จะถูกเก็บรักษาไว้เป็นความลับ ซึ่งผู้วิจัยจะใช้ประโยชน์เฉพาะการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

พระสมุห์ประทีป อารทวิริโย

นิสิตปริญญาโท วิชาเอกจริยศาสตร์ศึกษา

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ตอนที่ 1
ด้านข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

1. เพศ

☐

ชาย

☐

หญิง

2. อายุ

☐

ต่ำกว่า 25 ปี

☐

25 - 34 ปี

☐

35 - 44 ปี

☐

45 - 54 ปี

☐

55 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพ

☐

โสด

☐

สมรส

☐

หย่า

☐

หม้าย

4. การศึกษา

☐

ประถมศึกษา

☐

มัธยมศึกษาตอนต้น

☐

มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.

☐

อนุปริญญา / ปวส. / ปวท.

☐

ปริญญาตรี

☐

ปริญญาโท

☐

ปริญญาเอก

☐

อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

5. อาชีพ

☐

รับราชการ

☐

พนักงานรัฐวิสาหกิจ

☐

เจ้าของธุรกิจ/บริษัท

☐

พนักงานบริษัทเอกชน

☐

รับจ้าง

☐

ค้าหาบเร่แผงลอย

☐

ไม่มีงานทำ

☐

อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2

ด้านความคิดเห็นเรื่องคุณค่าของชีวิตและจริยธรรม

คำชี้แจง โปรดเลือกข้อคำตอบต่อไปนี้ใส่ตัวเลข 1, 2, และ 3 ในช่อง ☐ โดยเรียงลำดับตามความสำคัญเพียง 3 อันดับ

1. อะไรคือสิ่งที่ท่านคิดว่าสำคัญที่สุดในชีวิตของท่าน (เลือกข้อที่ท่านคิดว่าสำคัญที่สุด 3 อันดับ)

☐ มีครอบครัวที่มีความสุข	☐ มีทรัพย์สินเงินทอง
☐ มีที่อยู่อาศัยงดงามราคาแพง	☐ มีเกียรติยศชื่อเสียง
☐ ได้รับการยอมรับจากสังคม	☐ มีตำแหน่งการงานระดับสูง
☐ มีสุขภาพที่ดี	☐ มีเพื่อนที่ดี
☐ มีการศึกษาดี	☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2. ท่านให้คุณค่ากับอะไรมากที่สุด (เลือกข้อที่ท่านคิดว่าสำคัญที่สุด 3 อันดับ)

☐ การประสบกับความร่ำรวยมหาศาล	☐ การได้ทดแทนบุญคุณบิดามารดา
☐ การมีความสุขกับครอบครัว	☐ การได้ทำประโยชน์ให้แก่สังคม
☐ การได้ปฏิบัติตามหลักธรรมในศาสนา	☐ การมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง
☐ การได้ท่องเที่ยวเพื่อผ่อนคลายความเครียด	
☐ การได้ใช้ชีวิตการทำงานที่เหมาะสมกับความต้องการ	

3. อาชีพที่ท่านพึงประสงค์ที่สุด (เลือกข้อที่ท่านคิดว่าสำคัญที่สุด 3 อันดับ)

☐ เป็นแพทย์-พยาบาล	☐ เป็นวิศวกร-สถาปนิก-มัณฑนากร
☐ เป็นเจ้าของธุรกิจ - กิจการส่วนตัว	☐ เป็นดารานักแสดง-นักร้อง
☐ เป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ	☐ เป็นพนักงานบริษัทเอกชน
☐ เป็นข้าราชการ	☐ เป็นอัยการ-ผู้พิพากษา
☐ เป็นนักการเมือง	☐ เป็นนักการทูต

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดและความรู้สึกของท่านมากที่สุด

4. ถ้าเลือกได้ท่านจะเลือกเกิดในครอบครัวแบบใด

☐ ครอบครัวที่มีฐานะร่ำรวย	☐ ครอบครัวที่มีความอบอุ่น
☐ ครอบครัวที่มีการศึกษา	☐ ครอบครัวที่มีเกียรติในสังคม
☐ ครอบครัวที่สังคมยอมรับ	☐ ครอบครัวที่มีงานและตำแหน่งที่มั่นคง
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	

5. สิ่งที่คุณคาดหวังในการมีครอบครัวที่สำคัญที่สุด

☐ ให้กำลังใจต่อกัน	☐ ให้ความมั่นใจต่อกัน
☐ เป็นที่พึ่งเมื่อในยามมีทุกข์	☐ เป็นเพื่อนกันทุกสถานการณ์
☐ ช่วยเหลือกันในการสร้างฐานะทางครอบครัว	
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	

6. ครอบครัวที่ท่านปรารถนา มีลักษณะอย่างไร

- ☐ ครอบครัวอบอุ่นประกอบด้วยตัวท่าน คู่ครอง บุตร พี่น้อง บิดามารดา อยู่ร่วมกัน
- ☐ ครอบครัวอบอุ่นประกอบด้วยตัวท่าน คู่ครอง บุตร บิดามารดา อยู่ร่วมกัน
- ☐ ครอบครัวอบอุ่นประกอบด้วยตัวท่าน คู่ครอง บุตร อยู่ร่วมกัน
- ☐ ครอบครัวอบอุ่นประกอบด้วยตัวท่าน คู่ครอง อยู่ร่วมกัน
- ☐ พอใจอยู่คนเดียว
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

7. ท่านประสงค์อยากเป็นผู้มีชื่อเสียงในสังคมหรือไม่

☐ ต้องการ	☐ ไม่ต้องการ

8. ท่านอยากมีคู่ครองแบบใด

- ☐ เป็นคนดี
- ☐ ฐานะร่ำรวย
- ☐ มีความรู้ - ความสามารถ
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

- ☐ รูปสวย-หล่อ
- ☐ ชื่อศักดิ์ศรีคู่ครอง
- ☐ มีตำแหน่งหน้าที่การงานดี

9. เมื่อมีคู่ครองแล้วท่านต้องการมีบุตรหรือไม่

- ☐ ต้องการ
- ☐ ไม่ต้องการ

10. ท่านต้องการมีบุตรเพราะเหตุใด

- ☐ เพื่อดูแลในยามเจ็บไข้
- ☐ เพื่อไว้เป็นเพื่อน
- ☐ เพื่อเป็นทายาทสืบวงศ์ตระกูล
- ☐ เพื่อไว้รับมรดก
- ☐ เพื่อความมั่นคงของครอบครัว
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

11. ท่านปรารถนาจะมีความรู้ในระดับใด

- ☐ ปริญญาตรี
- ☐ ปริญญาเอก
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
- ☐ ปริญญาโท
- ☐ ความรู้ในภูมิปัญญาท้องถิ่น

12. ถ้าท่านเลือกได้ท่านจะเลือกอยู่บ้านแบบไหน

- ☐ เรือนทรงไทย
- ☐ บ้านไม้สมัยใหม่
- ☐ คอนโดมิเนียม
- ☐ คฤหาสน์สมัยใหม่
- ☐ บ้านแบบทาวนเฮาส์
- ☐ บ้านเล็กในสวน

13. ท่านอยากมีบุคลิภาพแบบใด

- ☐ มาตรฐาน
- ☐ สุขุม
- ☐ น่าเกรงขาม
- ☐ สุภาพกับทุกคน
- ☐ นิ่มนวลแบบไทย
- ☐ มีอารมณ์ขัน
- ☐ คล่องแคล่ว
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดและความรู้สึกของท่านมากที่สุด

ข้อความ	ระดับความคิดและความรู้สึก				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
คำนิยมต่อไปนี้มีมีความสำคัญต่อชีวิตของท่านมากน้อยเพียงใด					
1. ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์					
2. การทำบุญทำกุศล					
3. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน					
4. ความเคารพต่อผู้อาวุโส					
5. ความกล้าหาญ					
6. การมีเขว่นปัญญาดี					
7. ความสวยงามทางร่างกาย					
8. ขก่องสตรี					
9. การบริโภคเป็นเรื่องสำคัญ					
10. การรู้จักวางเฉยต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ					
11. การมีภาพลักษณ์ที่ดี					
12. การรู้จักเอาตัวรอด					
13. ความกตัญญู					
14. ความอดทน					
15. การ มีระเบียบวินัย					
16. ความรับผิดชอบ					
17. ความเมตตา					
18. ความสามัคคี					
19. ความซื่อสัตย์					
20. ความเสียสละ					
21. ความประหัด					
22. ความยุติธรรม					

ข้อความ	ระดับความคิดและความรู้สึก				
	ไม่เหมาะสมเลย	ไม่เหมาะสม	เหมาะสม บางโอกาส	เหมาะสม	เหมาะสมมาก
คำนิยมต่อไปนี้ เป็นสิ่งที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตในปัจจุบันหรือไม่					
1. การขยอกคนมีเงิน					
2. การขยอกคนมีอำนาจ					
3. ความรักสนุก					
4. การทำงานโดยการใช้แรงงาน					
5. ส่งเสริมเฉพาะพวกห้อง					
6. รักความสบาย					
7. ชอบความหรูหรา					

ตอนที่ 3

แนวคิดเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิด และความรู้สึกของท่านมากที่สุด

ข้อความ	ระดับความคิดและความรู้สึก				
	ยอมรับไม่ได้ อย่างยิ่ง	ยอมรับ ไม่ได้	เฉย ๆ	พอชอบ รับได้	เป็นเรื่องปกติ ในสังคม
ท่านมีความคิดเห็นกับพฤติกรรมเหล่านี้อย่างไร					
1. การเบียดบังทรัพย์สินของทางราชการไปเป็นของตน					
2. การรับสินบน					
3. การเล่นการพนัน					
4. การซื้อสื่อลามก					
5. การเสพยา/ของมีเมา					
6. การเสพยาเสพติด					
7. การค้ายาเสพติด					

ข้อความ	ระดับความคิดและความรู้สึก				
	ยอมรับไม่ได้ อย่างยิ่ง	ยอมรับ ไม่ได้	เฉย ๆ	พออนุม รับได้	เป็นเรื่องปกติ ในสังคม
8. การลักขโมย					
9. การใช้สิทธิพลข่มขู่ฝ่ายตรงข้าม					
10. การฆ่าคน					
11. การขายตัว (ขายบริการทางเพศ)					
12. การนอกใจคู่สมรส					
13. การซื้อบริการทางเพศกับหญิงขายบริการ					
14. การมีสัมพันธ์ทางเพศสัมพันธ์กับเด็ก อายุต่ำกว่า 18 ปี					
15. การทุจริตโกง					
16. การทุจริตปิดบังความจริง					
17. การทุจริตส่อเสียด					
18. การทุจริตหาประโยชน์					
19. การทุจริตใช้อาวุธ					
20. การกินสมองถึง					
21. การกินช้างตีนหมี่					
22. การกินหูฉลาม					
23. การกินปลาช่อน / ปลาตุก					
24. การกินปูทะเล					

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ- นามสกุล	พระสมุห์ประทีพย์ สังข์สุข
วัน/เดือน/ปีเกิด	30 มกราคม 2514
สถานที่เกิด	จังหวัดตรัง ประเทศไทย
ประวัติการศึกษา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (พ.ศ.2537 - 2540) พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาปรัชญา (เกียรตินิยมอันดับ 2) มหาวิทยาลัยมหิดล (พ.ศ. 2542 - 2545) ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจริยศาสตร์ศึกษา
ทุนวิจัย	ทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน	พ.ศ. 2541 - ปัจจุบัน สำนักงานเจ้าคณะตำบลเขากอบ วัดน้ำพราย อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง โรงเรียนสิทธิธรรม พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา วัดประสิทธิชัย อำเภอเมือง จังหวัดตรัง โทร. 0-7521-9864 0-6983-5498 0-4111-0195 ตำแหน่ง เจ้าคณะตำบลเขากอบ เจ้าอาวาสวัดน้ำพราย

EXECUTIVE SUMMARY

A STUDY OF VALUES OF LIFE IN THAI SOCIETY FROM THE OPINIONS OF DIFFERENT SOCIAL GROUPS

1. Background

The value of life implies moral principles and ethics. Buddhism holds that living does not have a value in itself but it will be valuable when living is in good harmony with goodness.

On the contrary, the materialistic persons considered wealth as the highest goal of life, while others preferred high education as their goal of life. Besides, there are those who valued performing their duties for the good of society as their good of life.

The source of social norm is the value. The value is the belief that determines social action and behavior in order to arrive at a goal. Value is the model of the way of life. In other words we can say that value is the model that leads to decision and that determines what should be done and what should be omitted. In the social sciences dictionary of the Royal Society, "value" means anything that responds to human desire or any characteristics that can be of use. A value can be considered as most valuable if it can bring about great benefits. Moreover, the value of the same object can vary according to different persons, then we cannot measure with precision the value of any object. In Sociology, the word "value" means what a person uses as a standard to decide and determine his own action. The word "social value" means the desirable model of behavior, this value can be material or non material and it varies according to social groups.

Thai society in the past put high value to the spiritual way of life than the materialistic way of life. People lived together with sympathy, kindness and they gave much importance to ethical values, duty, orders, cooperation, unselfishness for the good of all. Because the Thai value

of life comes from Buddhist principles which provide models of behavior in order to be happy in their life and to be able to live together in peace. Then religion is the highest source of ideal in life. We can say that Buddhism has been the main developing factor for a better life and a better society.

The Thai value of life originated from culture. Culture tells us what is happiness, culture has been the basis of social development, culture conveys cognitive heritage from one generation to another generation through socialization. The Thai people have some common characteristics such as fun-loving, respect for others, respect for the elderly, peace loving, kindness etc. It was said that these characteristics was nearly synonymous to the Thai way of life.

Another source of the Thai value comes from the values from other cultures especially from the west through social interaction.

As a matter of fact, the Thai people are different in their dwellings, age, sex, marital status, customs and religions. We can divide them into two large categories: the privileged and the under-privileged. The first group is composed of those who are in good health, educated, employed and honored in society. The under privileged group is composed of the crippled, the uneducated, the unemployed and the homeless people. These characteristics can be a sharp criteria to divide these two groups apart.

At present, there are a rapid growth of foreign investment. The Thai people learned new knowledge, new ideas, new technologies to develop their country. There are new western value such as being punctual, well disciplined, hard working. On the contrary, a lot of the Thai people prefer luxury and wealth to morality. There are class divisions by wealth, respect for the wealthy with out questioning how wealth come. Very often, the poor person is looked down. Then what are the choices left for them? First, they can feel humiliated, they may feel without value, second, they may want to die, third, they may turn to drug traffic and other crimes.

The Thai people have known social changes, some of them belong to consumerism but they do not like to work. They are extravagant in collecting luxurious objects and they like to use high technology to show their wealth. These fault values can bring about social problem such as non-performing loans problem, corruption, crimes, exploitations, drug traffic, suicide, conflict, prostitution and all kinds of fraud. The goal of education is for them a way to get more money. The consequences are ineffective work, unfaithful services, laziness, respect for the rich without awareness of their immorality.

With changes coming from consumerism, the good old Thai values seem to be abandoned. This is the main reason for the researcher to find out the differences of values of the privileged group and the under privileged and to find out whether their values are in accordance to morality.

To put clarity to this subject, the concept of values on ethics and goals of life will be studied from the privileged group and the under privileged group.

2. Objectives of The study

2.1 To compare the values of life of different social groups in Thai society.

2.2 To study the values of life of the Thai comparing to morality.

3. Scope of the Research

This research is focussed on the analysis the living values of the Thai. The methods used in the study are documentary and survey research. The Thai are divided into two groups: the under-privileged group in Bangkok such as slum dwellers at Klongteuy the unemployed, the crippled and small vendors; the privileged group living in Bangkok such as civil servants, officers of the state-owned business, employees in private sectors, entrepreneurs.

4. Methodology

This study is both a qualitative and quantitative research separated into 2 parts as follows;

4.1 Research methodology

4.1.1 Documentary Research : information from theses, research papers and relevant documents.

4.1.2 Field Survey : questionnaire on opinions on values of life goals of life and views on morality.

4.2 Population and Samples

4.2.1 Population: the under-privileged living in Bangkok.

4.2.2 Population : who the privileged living in Bangkok.

4.2.3 200 samples of the privileged group and 200 samples from the under- privileged group.

5. Operational Definitions

Opinions : opinions of peoples on anything or any one which can be both positive and negative.

Ethics : principles, norms which are models of behavior.

The privileged : people who have special rights or chances available from society such as education social welfare, profession, good health.

The under-privileged : people who do not have the equal rights of education social welfare, jobs and good health. They feel that they are the second class people in society.

Values of life: standards or norms which lead to decision and behavior in order to get a better life.

6. Anticipated Benefits

6.1 To understand about life value of the Thai who have different social class.

6.2 To understand whether living values of the Thai at present conform with morality.

6.3 To provide information on Thai behavior.

6.4 To provide information for researches in the future

7. Discussion

The study of both document and fieldwork about the values of life of the Thai people can be discussed as follows:

7.1 Important values in life and desirable professions.

From this research, it was found that the two groups, the under-privileged and the privileged groups gave much importance to family's happiness, good health and wealth respectively.

For what we considered the value of life the privileged group chose gratitude to parent have a happy life, desirable condition of work respectively. The under- privileged

group had nearly the same preference but the under-privileged has given the wealth their as second goal as well as happiness with their family. The most desirable occupations of the privileged were business, government service and working in a state owned enterprise. The most desirable occupations of the under-privileged were government service, and working in a state owned enterprise. From this research although both groups have selected the values of life such as happiness good health and gratitude to parents they desired also material goals such as wealth.

7.2 Opinions on goals and expectation in life.

Form this research it was found that both the privileged and under-privileged wanted warm families, good education and honor in society etc...They desired to live together with their spouse, children, brothers sisters and parents. But the purpose of having a family was different. The privileged expected their spouse to be together in every situation. While the under-privileged wanted their spouse to help them in difficulty.

Both the privileged and the under-privileged agreed that spouse should be good, honest to their own family. Both groups want children. Children can continue there family and look after the parents in time of sickness. There are different opinions concerning children. The privileged had children to be their friends while the under-privileged had their children in order to receive their heritage. Both groups did not desire power or fame.

Concerning the desirable level of knowledge, the privileged group aimed at a master degree while the under-privileged aimed at a bachelor degree.

Both group preferred little houses in the garden and the Thai style houses rather than other kinds of houses.

Concerning personality ,both group preferred politeness toward other people.

7.3. Opinion on values, moral principle and behavior.

7.3.1 Appreciate values for life at present.

The opinion of both the privileged and under-privileged group expressed what they considered as their values as follows : respect to the King, merit-making kindness, intelligence , courage, and respect the elderly. Both groups considered as less important the following values physical beauty, womanism, consumerism, equanimity. We should remark that the under- privileged group gave most significance to the “ know-how” to get out of diffidently.

About the questions on appropriate life at the present time, the privileged group considered the material values such as respect power, love for comfort, luxury, fun loving as occasionally appropriate, while the under- privileged group considered inappropriate. Both groups rejected the value of promoting one’s own gang.

7.3.2 Ethical values for life at present.

Both the privileged group and the under-privileged groups agreed that endurance, discipline, kindness, faithfulness, unselfishness, saving and justice were indispensable for life. The privileged gave much importance to gratitude while the under- privileged considered it as secondary importance.

7.3.3 Opinion on ethical behavior

The findings of the research reveal the unwanted behavior for the privileged and the under – privileged group as follows: corruption, drug addiction, drug traffic, theft, violation, killing, prostitution, adultery, rudeness, sexual intercourse with prostitution under 18 year. The privileged group did reject false speech while the under- privileged group did not condemn it. On the contrary’ the privileged tolerate boasting while the under-

privileged could not. Both groups rejected the behavior of eating the monkey's brain the bear's feet as a special nourishment. Both groups did not object eating the shark's fin, and they had the same attitude for eating catfishes, snakeheads, sea crabs.

8. Conclusion

In brief, the most valuable goals for both the privileged and the under-privileged group were happiness in the family, good health, and wealth. Their values for life were gratitude, happy family and working in a desirable condition. The profession chosen by the privileged group were running a private business, working in a state owned enterprise or in a government service. The professions chosen by the under-privileged group were running a private business, being a doctor or a nurse, working in government service. Concerning the appropriate value for life in the present day, both groups chose the respect for the king, merit making and respect for the elderly.

The ethical values that both groups considered important in everyday life in the present time were endurance, discipline, responsibility, kindness, honesty, unselfishness, and justice. Concerning moral behavior, both group rejected corruption, drug addiction, drug traffic, theft, killing, prostitution and adultery. Given these data, the Thai in our actual society had values conforming to morality. Both privileged and under – privileged groups were in the same culture and had consequently quite similar values. This social fact can be explained by the process of socialization which made them have the same goals. Being rich or being poor did not change their inner mind. Their values and goals were then similar as revealed in this research.

9. Suggestions

- 9.1. The relevant government organizations should promote ethical education in order to let the Thai realize that moral behavior is relative to values of life.

9.2. We all should try to let people realize the real values of life which are intrinsic values rather than extrinsic values to lead our society to peace and real happiness.

9.3 We should promote those who are good but poor citizens rather than admire only the rich and powerful persons in our society.